

Programmabegroting

2015-2018

Inhoudsopgave programmabegroting 2015-2018

Blz.

Leeswijzer	3
Afkortingenlijst	8
Aanbiedingsbrief bij de programmabegroting en het collegeprogramma	13
I Beleidsbegroting	19
Programmaplan	19
1. Programma De Burger als Partner	20
2. Programma De Burger als Kiezer	44
3. Programma De Burger als Klant	52
3A. Drie decentralisaties	71
4. Programma De Burger als (Wijk)bewoner	77
5. Programma De Burger als Onderdaan en Belastingbetaler	97
6. Programma Bedrijfsvoering	109
7. Hoofdstuk Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen	115
Paragrafen	121
8. Paragraaf Lokale Heffingen	122
9. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	133
10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	136
11. Paragraaf Financiering	146
12. Paragraaf Bedrijfsvoering	153
13. Paragraaf Verbonden Partijen	155
14. Paragraaf Grondbeleid	165
II Financiële begroting	173
15. Overzicht Baten en Lasten	174
16. Gronden waarop de (meerjaren)ramingen zijn gebaseerd	180
17. Financiële positie	182
III Bijlagen	189
Bijlage 1. Overzicht mutaties reserves en voorzieningen per programma	191
Bijlage 2. Investeringsvolume en investeringslijst	195
Bijlage 3. EMU-saldo	201
Bijlage 4. Meerjarenbalans	203
Bijlage 5. Monitor Prestatieafspraken Woonvisie	205
Bijlage 6. Nog te leveren prestaties ISV	211
Bijlage 7. Monitor woningvoorraad ontwikkeling	213
Bijlage 8. Planning actualisering bestemmingsplannen 2013-2014	215
Bijlage 9. Subsidieoverzicht	219
IV Raadsbesluit	221
Raadsbesluit – <i>concept</i>	223

LEESWIJZER

Leeswijzer

De begroting is gesplitst in twee delen; de beleidsbegroting en de financiële begroting.

I. Beleidsbegroting

Programmaplan

De beleidsbegroting bestaat uit zes raadsprogramma's. De eerste vijf zijn gebaseerd op de verschillende rollen die de burger kan aannemen in de relatie met de gemeente. Programma 6 gaat over de interne bedrijfsvoering van de organisatie. Tot slot is er een hoofdstuk 7 dat gaat over de centrale financiering en algemene dekkingsmiddelen. De indeling ziet er als volgt uit:

- Raadsprogramma 1 De burger als Partner
- Raadsprogramma 2 De burger als Kiezer
- Raadsprogramma 3 De burger als Klant en 3a. Drie Decentralisaties
- Raadsprogramma 4 De burger als Wijkbewoner
- Raadsprogramma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler
- Raadsprogramma 6 Bedrijfsvoering
- Hoofdstuk 7: Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Nieuw is Raadsprogramma 3a Drie Decentralisaties. Hierin zijn de nieuwe gemeentelijke taken voorlopig in opgenomen. Binnenkort zullen wij met de gemeenteraad een interactief traject starten waarin we de indeling van de raadsprogramma's tegen het licht houden en tot een nieuwe programma-indeling komen.

Voor een goed begrip van de begroting is het van belang om de samenhang aan te geven tussen de huidige programma's van de begroting.

Raadsprogramma 1: De burger als Partner

Binnen programma 1 staat de beleidsontwikkeling centraal. Op basis van signalen uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de politiek, vanuit de ambtelijke organisatie of vanuit een opdracht uit het programma 2, De burger als kiezer, wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Het programma De burger als Partner is hét programma waarmee kan worden gestuurd en bijgestuurd. Met één oogopslag is inzichtelijk waar de beslispunten zitten. Het geeft een integraal overzicht van alle nieuwe ontwikkelingen en de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt kunnen worden. Het is daarmee een krachtig sturingsinstrument voor de gemeenteraad en geeft richting aan alle andere programma's.

Raadsprogramma 2: De burger als Kiezer

De titel van het coalitieakkoord "Veranderen in kracht" staat centraal voor het hoofdproces Besturen. Binnen het hoofdproces worden de bestuurders ondersteund om de ambities die in het coalitieakkoord zijn opgenomen, waar te maken. Tevens wordt binnen dit programma de relatie onderhouden tussen de gemeenteraad en het college, verantwoording afgelegd over gevoerd beleid en genomen besluiten op lokaal en bovenlokaal niveau. De onderwerpen die u hierin aantreft zijn onder andere participatie, samenwerking op lokaal en bovenlokaal niveau, bestuurskracht en bestuurlijke afhandeling van klachten.

Samenhang raadsprogramma 1 en 2 met de raadsprogramma's 3, 4 en 5

Na uitwerking binnen het programma De burger als Partner en vaststelling binnen het programma de burger als Kiezer komen alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten terecht in programma 3. De burger als Klant en 3a. De 3 Decentralisaties, programma 4. De burger als Wijkbewoner en programma 5. De burger als Onderdaan en Belastingbetaler. Binnen deze programma's wordt invulling en uitvoering gegeven aan de betreffende nota's, kaders, notities en uitgangspunten. De gemeenteraad heeft dus binnen deze programma's een controlerende rol met betrekking tot de uitvoering.

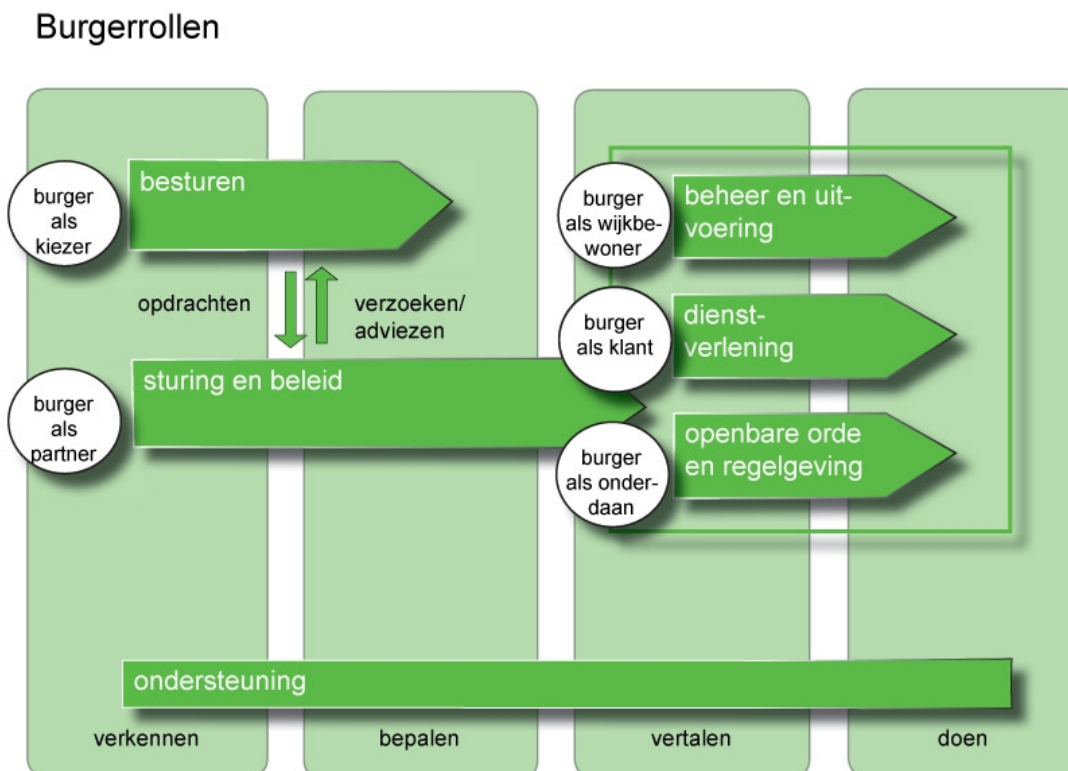
Raadsprogramma 6: Bedrijfsvoering

Het raadsprogramma Bedrijfsvoering is ingevoerd met ingang van 2013. Hiervoor is gekozen om meer inzicht in de (kosten van) bedrijfsvoering te geven.

Hoofdstuk 7: Financiering en dekkingsmiddelen

In dit programma zijn onder andere de kosten van financiering opgenomen. Ook inkomsten van de gemeente zoals de algemene uitkering, de lokale heffingen en het ontvangen dividend zijn in dit programma opgenomen.

Schematisch ziet de samenhang tussen de raadsprogramma's er als volgt uit.



Bij elke burgerrol is aangegeven welk hoofdproces¹ zich erop richt. Het hoofdproces ondersteuning richt zich op het geven van ondersteuning aan de gehele organisatie. De hoofdprocessen vormen de ruggengraat van de procesgestuurde organisatie. Onderliggend is de beleidscyclus, het steeds weerkerende proces van verkennen, bepalen, vertalen en vervolgens doen.

Binnen het hoofdproces Sturing en Beleid staat beleidsontwikkeling centraal en het monitoren van de resultaten. Op basis van signalen/opdrachten uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de gemeenteraad, vanuit van het college, of vanuit de ambtelijke organisatie wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Concreet betekent dit dat na advisering door het hoofdproces Sturing en Beleid aan het college alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten door Sturing en Beleid worden overgedragen aan een ander hoofdproces dan wel aan een externe partner. Sturing en Beleid is niet het enige hoofdproces dat beleid maakt. Ook in andere hoofdprocessen wordt beleid gemaakt. Het betreft hier dan beleid dicht bij de uitvoering. Het proces binnen Sturing en Beleid eindigt niet met een beleidsdocument dan wel een opdracht aan een ander proces of aan een externe partner die vervolgens zorg draagt voor het opstellen van

¹ Voor de leesbaarheid is er voor gekozen alleen de term hoofdproces te gebruiken. Voor hoofdproces kan ook afdeling gelezen worden.

uitvoeringsbeleid, de vertaling en uitvoering van het beleid. Want het is aan Sturing en Beleid om de regie te blijven voeren na het verstrekken van een opdracht en ook om de resultaten te blijven monitoren. De sturing van het programma De burger als Partner vindt plaats aan de hand van verschillende instrumenten. De belangrijkste instrumenten zijn: het sluiten van een prestatiecontract tussen het programma de burger als Partner en de overige programma's, de producten van de planning & control cyclus, managementinformatie en de bestuurlijke planning.

Prestatietabel

In de begroting zijn, evenals in het verleden, prestatie-indicatoren (PI) opgenomen. Deze indicatoren moeten het de raad mogelijk maken om te beoordelen of beoogde doelen/effecten zijn bereikt. Een nulmeting (in veel gevallen de uitkomst van "Waar staat je gemeente") geeft aan waar we starten.

Opgemerkt moet worden dat er niet aan alle activiteiten een prestatie-indicator is gekoppeld; dit geldt voor veel reguliere activiteiten.

Het college zet in op handhaving van de huidige situatie (dus PI blijft gelijk). Dat is in deze tijd van bezuiniging al een forse uitdaging. Daar waar het college een onderwerp als speerpunt wil beschouwen is voor de prestatie-indicator ook een streefcijfer genoemd.

De planning en control cyclus

De kadernota, begroting, monitoren en de jaarrekening zijn producten van de planning en control cyclus. Aan de hand van deze producten kan zowel in financiële zin als in beleidsmatige zin getoetst worden hoe de voortgang is en kan daar waar nodig worden bijgestuurd.

De begroting heeft dezelfde opbouw als andere jaren en is gebaseerd op de burgerrollen. Het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) heeft aangekondigd dat de burgerrollen worden losgelaten. Maatschappelijke thema's, de netwerksamenleving en hostmanship worden uitgangspunt voor o.a. de Waarstaatjegemeente.nl.. Ook het interbestuurlijk toezicht ondergaat wijzigingen. Deze wijzigingen bieden een kans om het baseren van de begroting op de burgerrollen te evalueren en eventueel na te denken over een gewijzigde begrotingsopbouw.

Opbouw/indeling van de raadsprogramma's

1. Inleiding

Een uitleg over het programma en beschrijving van het doel van het programma.

2. Algemeen

Het algemene beleidsmatige kader van het programma wordt hier beschreven.

3. Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten per programma

Hier zijn beknopt de kerndoelen, beoogde effecten en prestatie-indicatoren opgenomen. Er is voor de omschrijving hiervan gebruik gemaakt van "Waar staat je gemeente". Ook is beschreven wat we hiervoor gaan doen in 2014 en verder.

4. Bestaand beleid

Hier wordt een overzicht gegeven van relevante kaders (besluiten en nota's).

5. Wat mag het kosten

Dit betreft de totale lasten en baten per raadsprogramma.

Met ingang van deze begroting is een nadere specificatie van de lasten en baten per programma gegeven. Voor de raad betekent dit een uitbreiding van financiële informatie. Het autorisatieniveau van de raad blijft echter ongewijzigd, dat wil zeggen op het totaal lasten/batenniveau per raadsprogramma.

De verschillenanalyse

In de begroting is een verschillenanalyse per programma opgenomen.

In deze analyse is het jaar 2015 leidend. Allereerst worden de verschillen tussen 2015 en 2014 toegelicht. Vervolgens worden de fluctuaties in het meerjarenperspectief toegelicht.

6. Trends en ontwikkelingen

Welke ontwikkelingen doen zich voor binnen het programma?

Paragrafen

De paragrafen vormen een belangrijk onderdeel van de begroting. Het doel van de paragrafen is het genereren van stuurinformatie voor de raad; met de informatie uit de paragrafen kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van de programmabegroting en geven ook inzicht in de achterliggende processen.

II. Financiële begroting

Hier wordt een beeld geschetst van de totale lasten en baten per programma (hoofdstuk 15). In hoofdstuk 17 "Uiteenzetting financiële positie" vindt onder meer de presentatie plaats van de financiële uitkomst van de begroting inclusief een eventueel bijhorend dekkingsplan.

III. Bijlagen

Verder zijn er diverse bijlagen opgenomen, zoals: het overzicht reservemutaties per programma, het investeringsvolume en de investeringslijst, het EMU-saldo, een meerjarenbalans, de prestatieafspraken met betrekking tot Woonvisie, ISV, de woningvoorraad, de bestemmingsplannen en een overzicht van de subsidies 2015.

Een afkortingenlijst is direct na deze leeswijzer opgenomen.

IV. Raadsbesluit

Het (concept)raadsbesluit zoals dat bij voorstel van het college aan de raad wordt voorgelegd vormt het sluitstuk van deze begroting.

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
AO	Administratieve Organisatie
AVR	Afval Verwerking Rotterdam
AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AOW	Algemene OuderdomsWet
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	Algemene Zaken
arbo	arbeidsomstandigheden
BAR	Barendrecht Albrandswaard Ridderkerk
BI-zone of BIZ	Bedrijven Investeringszone
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
BBZ	Besluit bijstandverlening zelfstandigen
Bibob	Bevordering integriteits beoordelingen door het openbaar bestuur
BN	Budgettair neutraal
BOA	Bijzondere Opsporings Ambtenaar
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
B&W	Burgemeester en Wethouders
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CMS	Content Management Systeem
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DigiD	Digitale iDentiteit
DKD	Digitale Klantdossier
DMS	Document Management System
ESF	Europees Sociaal Fonds
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
Gft afval	Groente fruit en tuin afval
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
OGZRR	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond
GOSA	Gemeentelijk Overleg Sluitende Aanpak
GRNR	Gemeenschappelijke regeling Nieuw-Reijerwaard
GVOP	Gemeenschappelijke Voorziening voor Officiële Publicaties
Halt	Het alternatief
HNW	Het Nieuwe Werken
HH	Huishoudelijke Hulp
HR	Human Resources
HVC	HuisVuil Centrale Alkmaar
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers

ISV	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
KCC	Klant Contact Centrum
KC	Korfbal Club
KCR	Korfbal Combinatie Ridderkerk
KING	KwaliteitsInstituut Nederlandse Gemeenten
KOOP	Kennis- en Exploitatiecentrum Officiële Overheidspublicaties
LEA	Locale Educatieve Agenda
LZN	Lokale Zorg Netwerken
MJOP	Meerjaren Onderhouds Plan
MOP	Meerjaren Onderhouds Plan
MOE-landers	Midden- en Oost- Europa (personen uit-)
MAR	Milieuservices AVR Ridderkerk
mGBA	modernisering Gemeentelijke BasisAdministratie persoonsgegevens
MFA	Multi functionele ruimte
NV	Naamloze Vennootschap
NARIS	NARInformatieSysteem
NUP	Nationaal UitvoeringsProgramma dienstverlening en e-overheid
NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NV MAR	NV Milieuservices AVR Ridderkerk
OVV	Onderzoeksraad Voor Veiligheid
OZB	Onroerend Zaak Belasting
Oliver	Openbaar lichaam volwassenen educatie rijnmond
OM	Openbaar Ministerie
OV	Openbaar Vervoer
POP	Persoonlijke Ontwikkel Plannen
Pgb	Persoonsgebonden budget
pm	Pro memorie
PSV	Provinciale Structuur Visie
PZH	Provincie Zuid-Holland
REO	Regionaal Economisch Overleg
REA	Regionaal Educatieve Agenda
ROTS	Regionaal Opsporingsteam Sociale Recherche
RIEC	Regionale Informatie en ExpertiseCentra
RET	Rotterdamse Elektrische Tram
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SiSa	Single information Single audit
SVB	Sociale VerzekeringsBank
SW	Sociale Werkvoorziening
SWOR	Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk
SLoK	Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
TCF	Tax Control Framework
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VRR	Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond
VDP	Vereniging Directeuren Publieksdiensten

VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VRI	Verkeersregelingsinstallatie
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VAVO	Voortgezet Algemeen VolwassenenOnderwijs
VSV	Voortijdige School Verlaters
WEB	Wet Elektroniswche Bekendmaking
WOZ	waardering onroerende zaken
WPR	Waterplan Ridderkerk
WSHD	Waterschap Hollandse Delta
WW	WerkloosheidsWetsuitkering
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WIK	Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk- en Inkomen Kunstenaars
Wwnv	Wet werken naar vermogen (Participatiewet)
WOP	Wijk Ontwikkelings Programma

AANBIEDINGSBRIEF

Begroting en

Collegeprogramma



Geachte raadsleden,

Hiermee bieden wij u de programmabegroting 2015-2018 en het Collegeprogramma 2014-2018 aan. Wij zijn verheugd over het feit dat wij u het meerjarenperspectief van de begroting, inclusief de nieuwe ambities van het collegeprogramma, sluitend aan kunnen bieden. Consequenties van de 2e tussenrapportage, die ook aan u wordt aangeboden, zijn in deze begroting reeds verwerkt.

De primitieve begroting sloot fors negatief (zie het saldo achter A), met name als gevolg van genomen rijksbezuinigingen (meicirculaire 2013 Gemeentefonds). Wij zijn daarom actief op zoek gegaan naar structurele overschotten in de begroting om het tekort te verkleinen. Daarnaast hebben wij een beroep moeten doen op de dekkingsreserve. Echter, wel minder dan wij in de Kadernota 2015 hadden voorzien. Het verschil vindt u achter de letter I.

Ook zijn wij er trots op u hiermede het Collegeprogramma 2014-2018 aan te kunnen bieden. Dit programma is een vertaling van het Coalitieakkoord in concrete actiepunten, inclusief de investeringen die hiervoor benodigd zijn. Gezien de huidige financiële situatie hebben wij getracht zoveel mogelijk actiepunten binnen de huidige budgetten op te vangen. Dit is niet overal gelukt. Veel actiepunten zijn nog opgenomen als PM-posten, omdat wij nu nog niet kunnen inschatten wat de benodigde budgetten zullen zijn. Wanneer hierover meer duidelijkheid is zullen wij deze investeringen aan u voorleggen.

Financiën

Een samenvatting van de financiële situatie van de gemeente Ridderkerk ziet er als volgt uit:

Dekkingsplan bij de begroting 2015-2018

NR	OMSCHRIJVING	2015	2016	2017	2018
A	Saldi primitieve begroting excl. dekkingsreserve	-1.638.500	-820.500	-590.500	-1.025.500
	<i>Aantoonbare structurele overschotten (bestaande budgetten verlagen m.i.v. 2014/ 2e tussenrapportage):</i>				
1	Wmo-woonvoorzieningen	100.000	100.000	100.000	100.000
2	Aframingen binnen wet BUIG (m.n. BBZ)	70.000	70.000	70.000	70.000
3	Minimabeleid (Maaltijden)	32.500	32.500	32.500	32.500
4	Vluchtelingenwerk	20.000	20.000	20.000	20.000
5	Inburgering	40.000	40.000	40.000	40.000
6	Schuldhulpverlening	40.000	40.000	40.000	40.000
7	Collectief vervoer -lager aantal vervoersbewegingen	200.000	200.000	200.000	200.000
B	Totaal bestaande budgetten verlagen (3 t/m 9)	502.500	502.500	502.500	502.500
C	Saldi begroting bestaand beleid (A + B)	-1.136.000	-318.000	-88.000	-523.000
8	Wmo-Huishoudelijke hulp verlagen obv nieuw in te zetten beleid conform keuze variant 2	200.000	200.000	200.000	200.000
D	Saldi begroting (C + 8) excl. dekkingsreserve	-936.000	-118.000	112.000	-323.000
E	Oorspronkelijke inzet dekkingsreserve volgens Kadernota 2015	1.023.000	628.000	362.000	806.000
F	Begrotingssaldi (primitief) (D + E)	87.000	510.000	474.000	483.000



NR	OMSCHRIJVING	2015	2016	2017	2018
	<i>Financiële vertaling collegeprogramma</i>				
	Bestuur, samenleving en participatie				
9	Laagdrempelige toegang van het gemeentehuis door een huiskamer van de gemeente te realiseren.	PM	PM	PM	PM
	Leefomgeving en duurzaamheid				
10	Ondersteuning Kenniscentrum duurzaamheid in de De Genestetstraat.	PM	PM	PM	PM
11	Stimuleren van duurzame energievoorziening van gemeentelijke gebouwen	PM	PM	PM	PM
12	Vergroten enthousiasme over erfgoed door middel van diverse activiteiten.	PM	PM	PM	PM
13	Ontwikkelen van Koningsplein 2-5 tot Huis van de Gemeente.	PM	PM	PM	PM
	Sociaal Domein				
14	Symposium voor onze medewerkers en personeel van partners over Start Samen voor de zorg.	-10.000	0	0	0
15	Implementatie actuele, complete Digitale Sociale Kaart Ridderkerk	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
16	Pasjessysteem voor minima, mantelzorgers en vrijwilligers	PM	PM	PM	PM
	Onderwijs en accommodaties				
17	Visie op maatschappelijk vastgoed en samenhangend beleid t.a.v. gemeentelijke gebouwen, onderwijs- en sportaccommodaties	-25.000	0	0	0
	Werk & Inkomen				
18	Werkervaringsplaats op de bestuursMeugel	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Economie				
19	Netwerkactiviteiten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Ruimtelijke ontwikkeling en wonen				
20	Een duurzame, groene en voor iedereen toegankelijke invulling van de locatie "Boomgaard"	PM	0	0	0
21	Onderzoek naar mogelijkheden en behoefte van herontwikkeling bedrijventerrein Donkersloot Zuid.	0	PM	PM	PM
	Bereikbaarheid				
22	Terugdringing sluisverkeer van A15 en A16	PM	0	0	0
23	SID's	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
24	Verkeerscirculatieplan centrum	-100.000	BN	BN	BN
	Communicatie				
25	Omvang gemeentejournaal van gemiddeld 3 naar gemiddeld 6 pagina's; meer aandacht voor gebruik vormgeving en fotografie	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
26	Website toegankelijk op diverse platforms	-20.000	0	0	0
27	Uitbreiding van de formatie ten behoeve van kwaliteitsverbetering van in- en externe communicatie	PM	PM	PM	PM
28	Promotiefilm Ridderkerk	-10.000	0	0	0
G	Totaal lasten collegeprogramma (9 t/m 28) via 1e begrotingswijziging 2015	-250.000	-85.000	-85.000	-85.000
H	Saldi begroting incl. collegeprogramma (F + G)	-163.000	425.000	389.000	398.000
I	Ambitie college: verlagen inzet dekkingsreserve (vanaf 2016 worden onttrekkingen verlaagd; alleen in 2015 is aanvullend € 163.000 benodigd).	163.000	-425.000	-389.000	-398.000
J	Begrotingssaldi 2015-2018 incl. 1e begrotingswijziging (collegeprogramma) (H + I)	0	0	0	0

Met deze begroting stelt u de budgetten voor 2015 vast. Daarnaast autoriseert u ook de investeringen die voor het jaar 2015 gepland staan volgens de opgenomen investeringslijst.

Enkele belangrijke onderwerpen, die ook onderdeel zijn van het collegeprogramma, willen wij specifiek nog onder uw aandacht brengen:

Sluitend meerjarenperspectief

De begroting dient realistisch opgesteld te zijn, waarbij de begrotingsposten goed en realistisch onderbouwd zijn. Wij hebben de sterke ambitie om in de toekomst een meerjarenbegroting te presenteren die structureel sluitend is zonder de toepassing van een dekkingsreserve. Dit betekent dat wij verder gaan inzetten op een analyse van de begrotingsposten om te kijken of die inderdaad goed onderbouwd en realistisch zijn. Mocht desondanks blijken dat de begroting structurele tekorten blijft vertonen, dan zullen wij, samen met u, gaan kijken welke bezuinigingen nodig zijn om ons doel te bereiken.

Indexering

Conform de Kadernota 2015 hebben wij in de primitieve begroting structureel alleen rekening gehouden met de indexering op 'subsidies' en 'werken derden met indexcontract'. Indexering op de overige begrotingsposten is vanwege de negatieve financiële situatie al enkele jaren achterwege gelaten. Hoewel de inflatie de laatste jaren zeer laag is, zijn wij van mening dat inflatie wel verwerkt moet worden in onze begroting. Dit is ook een vorm van realistisch begroten. In de volgende begroting zal de indexering weer worden opgenomen.

Belastingaanslagen

De motie van de VVD van 10 juli 2014 inzake het verlengen van het uiterste betalingsmoment naar 31 augustus voor belastingaanslagen zal ons college in uitvoering gaan nemen. In de komende belastingverordeningen (raad december) zal deze motie dan ook verwerkt gaan worden.

Grondexploitaties

Vanwege de financiële risico's worden de grondexploitaties op een nieuwe manier samen met u gemonitord. Dit gaan we doen via meerjarenprognoses. Voorafgaand aan de opstelling van de jaarrekening zullen uiterlijk in de maand december van het begrotingsjaar de actuele meerjarenprognoses u ter vaststelling worden aangeboden. Dit houdt in dat in de toekomst alleen de financiële consequenties van de meerjarenprognoses in de begroting worden opgenomen. De inhoudelijke afweging vindt plaats bij de vaststelling van de meerjarenprognoses.

Andere opzet programmabegroting

Eind 2014 wordt een startnotitie voor het vernieuwen van de opzet van de programmabegroting door het college vastgesteld en aan de raad aangeboden. De raad wordt uitgenodigd interactief met het college de nieuwe opzet vorm te geven. Het gaat hierbij om het beter leesbaar maken van de begroting, het anders



inrichten van de programma's, het op een inzichtelijke manier opnemen van het budget van het sociaal domein en het met elkaar definiëren van goede outcome criteria.

Invoering Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moet de gemeente vennootschapsbelasting gaan betalen. De begroting 2016 wordt op deze nieuwe belastingplicht ingericht. Om dit doeltreffend te kunnen doen wordt in oktober 2014 een startnotitie door het college vastgesteld. Bij of in de Kadernota 2016 worden de te maken keuzes bij de invoering, inclusief mogelijke financiële gevolgen, van deze belastingplicht aan u aangeboden.

Septembercirculaire 2014 Gemeentefonds

Over de financiële gevolgen van de Algemene uitkering Gemeentefonds volgens de septembercirculaire 2014 zullen wij u zo spoedig mogelijk separaat informeren.

Met de behandeling van deze begroting hopen wij de juiste keuzes voor het komende jaar met elkaar vast te leggen. Wij spreken de wens uit dat Gods zegen op onze gezamenlijke arbeid mag rusten.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,

de secretaris,

de burgemeester,

dhr. H.W.J. Klaucke

mw. A. Attema

I BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMAPLAN

1. Programma De burger als Partner

1.1 Inleiding

Het programma De burger als Partner is hét programma waarmee kan worden gestuurd en bijgestuurd. Met één oogopslag is inzichtelijk waar de beslispunten zitten. Het geeft een integraal overzicht van alle nieuwe ontwikkelingen en de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt kunnen worden. Het is daarmee een krachtig sturingsinstrument en geeft richting aan alle andere programma's.

Binnen het programma De burger als Partner staat de *beleidsontwikkeling* centraal. Op basis van signalen uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de politiek of vanuit de ambtelijke organisatie wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Na uitwerking binnen het programma De burger als Partner en vaststelling binnen het programma De burger als Kiezer komen alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten terecht in programma 3. De burger als Klant, programma 3a. De 3 Decentralisaties, programma 4. De burger als Wijkbewoner en programma 5. De burger als Onderdaan en Belastingbetaler.

Aanpassing begrotingsprogramma's

De begroting van Ridderkerk is opgebouwd rond de burgerrollen van Waarstaatjegemeente. Waarstaatjegemeente houdt in de huidige opzet op te bestaan. Daarmee ontvalt de grond voor de vergelijking met de daarin opgenomen prestatiegegevens. Een andere opzet van de begroting – ingaande met de begroting voor 2016 – wordt in een interactief proces met de raad opgepakt.

1.2 Algemeen

De basis voor de begroting 2015 is het nieuwe coalitieakkoord 'Veranderen in Kracht'. De hoofdthema's uit dat akkoord zijn hieronder weergegeven.

Bestuur en Samenleving

De komende jaren breidt het takenpakket van de gemeente verder uit. Dat maakt het van groot belang om in contact met de samenleving de gemeente te besturen. Op ieder gebied geldt, dat met de inbreng van inwoners en maatschappelijke partners wij de juiste keuzes voor Ridderkerk kunnen maken. De rijksoverheid voert - gelijktijdig met de overdracht van taken naar de gemeente - maatregelen door die de zorg voor hulpbehoevenden meer bij mantelzorgers neerlegt. Voor inwoners zonder mantelzorgers moet de gemeente het vangnet zijn. Dat vraagt om besturen dicht bij de inwoners, in de wijken en buurten van Ridderkerk. De komende periode start een zoektocht samen met de wijkoverleggen, wijkdeetams, buurtpreventies, platforms en kerken in de verschillende wijken naar nieuwe vormen van verantwoordelijkheid delen. Dat gebeurt onder andere door middel van versterking van het programma "Thuis in de wijk".

De burger centraal

In dit programma staat *de burger als partner* centraal. Ridderkerk is een gemeente waar burgerparticipatie een ingeburgerd recht is. Wij realiseren ons dat de gemeente niet alles zelf of alleen moet willen doen. Sterker nog, wij moeten niet overal bij betrokken willen zijn. Wij laten zaken los, zodat de samenleving ruimte krijgt om de stap vooruit te maken. Hoe meer verantwoordelijkheid burgers zelf nemen, hoe kleiner de rol van de overheid kan zijn. De overheid kan dan een ondersteunende rol spelen en doet als participant mee met de burgers, in plaats van andersom. Dat vraagt van ons, onze medewerkers en de inwoners een kanteling in denken. Als de gemeente wel een belangrijke rol heeft in een proces, dan willen we de andere betrokkenen zo vroeg, veel en vaak als mogelijk betrekken bij de vorming en uitvoering van dat beleid. Dat is een voorwaarde voor vruchtbare samenwerking en het creëert draagvlak.

Samenwerking met andere overheden

Ridderkerk kan niet alles zelf en werkt samen met de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard in de ambtelijke BAR-organisatie om de inwoners en ondernemers van Ridderkerk de dienstverlening te kunnen blijven bieden waar zij recht op hebben. Als dat nodig is, wordt ook samengewerkt met nog meer gemeenten. Bij samenwerking wordt verder niet alleen gekeken naar de gemeenten in de huidige Stadsregio Rotterdam maar ook daar buiten.

Wijkregie

Met de wijkregisseur als schakel tussen de wijkbewoners, het gemeentebestuur en de medewerkers wordt gezorgd voor de integrale aanpak van in de wijk levende onderwerpen. De wijkregisseur heeft daarbij een coördinerende rol. Niet overnemen, maar loslaten met de kracht van de buurt als uitgangspunt: dat vraagt om een open houding van beide kanten, zodat in gezamenlijkheid tot betere samenwerkingsresultaten wordt gekomen. Het doel is een samenleving waarin de mensen betrokken zijn bij elkaar en bij de buurt waarin zij leven. In dit proces is het van belang om helder over de wederzijdse verwachtingen te communiceren. Als er sprake is van daadwerkelijke overdracht van taken aan de samenleving, wordt dat proces goed begeleid om zodoende de gezamenlijke doelstellingen te realiseren.

Decentralisaties Sociaal Domein

Vanaf 1 januari 2015 krijgt de gemeente nieuwe taken op het gebied van de AWBZ, Jeugdzorg en Werk en Inkomen. Dit betekent een grote uitbreiding van taken en middelen, gepaard met een grote bezuiniging door de rijksoverheid. Dat stelt Ridderkerk voor een zware opgave die niet gerealiseerd kan worden als de huidige werkwijze en kaders in stand worden gehouden. Er is meer nodig. Dit "meer" wordt gezien in het beter benutten van het potentieel in de maatschappij, en het zoveel mogelijk beperken van gebruik van individuele en zware hulp.

Wij zetten in op de volgende speerpunten:

- Communicatie
- De inwoner Centraal
- Integraliteit. Optimale samenwerking tussen domeinen en partners
- Inzet op preventie met behoud van een goede basis van zorg
- Mantelzorg en Vrijwilligerswerk
- Meetbare resultaten

In deze begroting is een apart programma 3a 'De 3 Decentralisaties' opgenomen.

Onderwijs en accommodaties

Goede, duurzame en veilige onderwijshuisvesting is belangrijk. Ouders moeten voor hun kinderen een school kunnen kiezen die past bij hun levensovertuiging en in het verlengde ligt van de opvoeding thuis. Op zulke scholen kunnen kinderen zich ontplooiën en in een vertrouwde omgeving opgroeien. Daarbij is het hergebruik en andere invullingen van leegstaande schoolgebouwen en gemeentelijk vastgoed belangrijk. Hierbij worden ook het gebruik en de exploitatie van het multifunctioneel centrum in het gemeentehuis betrokken. Leegstaand vastgoed waarvoor geen nieuwe bestemming voorzien is en dat niet kan worden verkocht of verhuurd wordt zo spoedig mogelijk gesloopt.

Sport en Volksgezondheid

Iedere Ridderkerker moet de gelegenheid krijgen te kunnen sporten. Sport en spel op jonge leeftijd is leuk en zorgt voor een goede lichamelijke ontwikkeling, die doorwerkt in volgende levensfasen. Niet iedereen kan of wil echter lid zijn van een sportvereniging. De pilot die in Ridderkerk West is gestart met sporttoestellen in de openbare ruimte wordt nauwlettend gevolgd. Aan de hand van de uitkomst wordt bepaald of dit tot vervolgcacties in andere wijken kan leiden.

Werk & Inkomen (Participatiewet)

Het doel van de Participatiewet is dat het potentieel van werklozen, met of zonder beperking, met een integrale aanpak aan werk wordt geholpen. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de re-integratie en inkomensondersteuning van burgers die voorheen een beroep konden doen op de Wwb of Wsw, en voor de nieuwe Wajong'ers. De Rijksoverheid voert bezuinigingen door op de regelingen. De bedoeling is dat mensen met een arbeidsbeperking voortaan zoveel mogelijk bij

reguliere werkgevers aan de slag gaan. Ditzelfde geldt voor jonggehandicapten die over arbeidsvermogen beschikken.

Economie

Vanwege de ligging en het goede vestigingsklimaat is er veel bedrijvigheid in Ridderkerk. Er is ook een aantal fantastische bedrijven, dat wereldwijd aan de weg timmert, maar hier bijna onopgemerkt gevestigd is. Tijdens de bedrijfsbezoeken komt naar voren dat deze bedrijven hoger opgeleid personeel zoeken, dat in Ridderkerk niet voorhanden is. Door de bedrijven te bezoeken blijft het bestuur op de hoogte van wat er onder ondernemers leeft. Het ondernemersplatform is een belangrijke gesprekspartner. Daarnaast verdient de groeiende groep jonge ondernemers en zzp'ers die ruimte zoekt om elkaar te ontmoeten aandacht.

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Er wordt voor gezorgd dat de bestemmingsplannen actueel zijn en actueel gehouden worden. In de bestemmingsplannen wordt ruimte gelaten voor ideeën en wensen van inwoners. Er wordt rekening gehouden met de identiteit en uitstraling van de woon- en leefomgeving en er wordt gestreefd naar diversiteit waar dat kan. Daarbij wordt rekening gehouden met wensen die voortkomen uit demografische ontwikkelingen zoals bouwen in relatie tot mantelzorg. Een evenwichtige woningvoorraad die is afgestemd op de behoefte van iedere leeftijdscategorie en voorkomt dat jongeren wegtrekken is het streven. Bij nieuwbouw en herstructurering wordt samen met de ontwikkelaar bepaald wat de gewenste variatie van de bebouwing en de optimale invulling van een gebied is.

Bereikbaarheid

Bereikbaarheid vraagt voortdurende aandacht. Goed openbaar vervoer is noodzakelijk om de bereikbaarheid in de toekomst te kunnen garanderen. Net zoals het voorkomen en tegengaan van sluipverkeer afkomstig van de rijkswegen. Speciale aandacht richt zich op fietsen, dat goedkoop, gezond en goed voor het milieu is. De veiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers wordt bevorderd door waar mogelijk over te gaan tot uitbreiding van vrijliggende fietspaden en ontbrekende schakels in het fietspadennetwerk aan te leggen. Hoog op de wensenlijst staat de aanleg van fietshighways.

Structuurvisie Ridderkerk

De Structuurvisie Ridderkerk geeft inzicht in het beleid voor de lange termijn voor Ridderkerk. Deze is in juni 2009 vastgesteld. Daarbij wordt invulling gegeven aan de acht uitdagingen die in de Structuurvisie zijn geformuleerd. Het gaat daarbij om het zorg dragen voor *een gezonde bevolkingsopbouw, herpositionering van de woonwijken, continueren van werkgelegenheid, meer handjes op de werkvloer, verbeterde positie van openbaar vervoer en langzaam verkeer, versterkte identiteit en sociale samenhang op wijkniveau, voorzieningen op peil en een duurzaam en milieubewust Ridderkerk.*

In 2015 wordt gewerkt aan het actualiseren van de structuurvisie. Met de actualisatie van de Structuurvisie wordt zoveel mogelijk vooruitgelopen op het in werking treden van een nieuwe Omgevingswet in 2018. We spreken daarom niet meer over een Structuurvisie, maar over een Omgevingsvisie. De nieuwe Omgevingsvisie biedt een beleidskader voor de leefomgeving waarbij veranderingen in verschillende domeinen een rol spelen. Bij dit beleidskader is een integrale benadering uitgangspunt zodat verschillende thema's in samenhang vorm krijgen.

1.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 1 De burger als Partner

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk wordt de burger serieus genomen in het kader van de beleidsontwikkeling van de gemeente			
De gemeente betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.	Oordeel betrekken burger bij totstandkoming plannen.* Realisatie 2009: 5,2 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 5,6 Realisatie 2012: 5,5 Realisatie 2013: 5,4 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	We passen consequent het afwegingskader participatie toe bij het ontwikkelen van nieuwe plannen. En we ontwikkelen van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie.	Idem.
	Oordeel interesse gemeente in mening burgers.* Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,0 Realisatie 2012: 6,1 Realisatie 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0		
	Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden plannen.* Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Realisatie 2012: 5,7 Realisatie 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0		

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Integrale (en tijdige) afweging in ruimtelijke functies.	Actuele bestemmingsplannen: niet ouder dan 10 jaar.	Bestemmingsplannen binnen 10 jaar herzien conform bijlage 8 van deze begroting. Voor 2015 staan de actualisatie van Veren Ambacht en Donkersloot op de planning. Bij het herzien van een bestemmingsplan wordt waar nodig voorafgaand een WOP opgesteld. Actualiseren van bijlage 8 voor de 1 ^e en 2 ^e monitor.	De aanpak uit 2015 zal in 2016 worden voortgezet
Diversiteit aan woonmilieus: voldoende en gevarieerd woningbestand voor alle doelgroepen.	<p>1. Uitvoeren van het in juni 2011 met de Stadsregio gesloten Convenant Woningmarkt 2010 – 2015 (zie afzonderlijk opgenomen tabel in deze begroting).</p> <p>2. Uitvoering geven aan de prestatieafspraken die in februari 2012 zijn vastgelegd met Woonvisie (zie afzonderlijk opgenomen tabel in deze begroting).</p>	<p>1. De nieuwbouw in Het Zand vindt voortgang volgens het vastgestelde werkboek woningbouwstrategie. Ook aan de herstructureringslocaties van Woonvisie wordt conform de Prestatieafspraken en de vastgestelde en nog vast te stellen startbrieven doorgewerkt. In januari 2014 zijn nieuwe woningmarktafspraken gemaakt in de subregio Zuidrand, waar Ridderkerk deel van uit maakt. In 2014 geven gemeenten en corporaties concreet inhoud aan de samenwerkingsafspraken. Deze acties zullen voor een deel doorlopen en tot besluitvorming leiden in 2015.</p> <p>2. Evaluatie Prestatieafspraken Woonvisie 2012 – 2015. Besluitvorming over nieuwe prestatieafspraken voor de periode 2015 – 2020.</p>	1. De acties in 2016 zullen pas duidelijk zijn, nadat evaluatie heeft plaatsgevonden van de prestatieafspraken met Woonvisie en de woningmarktafspraken in de subregio verder zijn uitgewerkt. Besluitvorming daarover door de raad wordt verwacht in 2015.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Versterkte identiteit en samenhang van ontwikkelingen op wijkniveau.	We beschikken over actuele wijkontwikkelingsprogramma's. Iedere wijk heeft bij het WOP een uitvoeringsprogramma dat jaarlijks wordt gemonitord bij de 1 ^e tussentijdse rapportage.	De WOP's moeten een praktischer, meer op het Uitvoeringsprogramma gericht, karakter krijgen. De kaders waarbinnen deze programma's worden opgesteld, zijn al door het gemeentebestuur vastgesteld. Hiervoor wordt een nieuw proces vastgesteld voor het opstellen van deze programma's. Dit proces wordt beschreven in de startnotitie voor het WOP Rijsoord (najaar 2014). In 2015 wordt op basis van dit nieuwe proces een nieuwe planning gemaakt voor het opstellen van WOP's. Deze planning wordt gemaakt in relatie tot de planning van de actualisatie van bestemmingsplannen.	Volgens de planning opstellen van WOP's volgens het nieuwe proces.
Versterkte identiteit en samenhang van ontwikkelingen op wijkniveau.	We beschikken over adequate wijkteams. We beschikken over een beschrijving van de rollen en onderlinge verwachtingen van wijkteams. Iedere wijk heeft een jaarplan, waarin ook de acties van de partners staan.	Continueren samenwerking in de wijken met Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente door de gezamenlijke wijkteams met de gemeentelijke wijkregisseur en de wijkprofessionals van de partners. Opstellen van jaarplannen per wijk met de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk. Dit jaarplan wordt besproken met de wijkoverleggen. Voor 2015 is de samenwerking met de wijkoverleggen een belangrijk aandachtspunt. Het gemeentebestuur wil meer gebruik maken van de kracht van de samenleving en de wijkoverleggen vormen een belangrijke schakel met deze samenleving. Ook de aansluiting tussen de werkgebieden leefbaarheid en zorg is een thema dat in 2015 verder uitgediept moet worden. Informatie uit beide werkgebieden is relevant voor het werken in de wijken. Uitgewerkt moet worden hoe de samenwerking tussen de werkers in beide werkgebieden vorm kan krijgen, met behoud van de slagkracht.	Idem. Idem. Continueren van de samenwerking met de wijkoverleggen. Het gemeentebestuur wil meer gebruik maken van de kracht van de samenleving en de wijkoverleggen vormen een belangrijke schakel met deze samenleving. Er is een goede aansluiting tussen de werkgebieden leefbaarheid en zorg. Informatie uit beide werkgebieden is relevant voor het werken in de wijken.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Behoud en beleven van cultuurhistorische waarden.	Uitvoering van het vastgestelde erfgoedbeleid	Uitvoering wettelijke taken erfgoedbeleid. In 2015 wordt opgepakt: Het tentoonstellen van archeologische vondsten Updaten en toegankelijker maken van de website (Cultuur) Subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten. Projecten op het gebied van communicatie en informatie. Verankering van het beleid in de bestemmingsplannen.	De aanpak uit 2015 zal in 2016 worden voortgezet
Bijdragen aan een brede, doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen en jongeren van 0-23 jaar. Het stimuleren van een sociaal samenhangende en actieve wijk.	Ontwikkeling integrale jeugdnota	Met de LEA-partners worden de verschillende thema's van de integrale jeugdnota besproken. Hieronder vallen o.a. visie-ontwikkeling IKC en verdere ontwikkeling van de Brede School Uitwerken en vormgeven van het onderwijsachterstandenbeleid, waaronder peuteropvang.	Jaarlijks worden met de LEA-partners uit het veld de doelen en activiteiten behorende bij de thema's van de integrale jeugdnota bepaald en uitgevoerd.
Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk (de landelijke norm is 3% van het stedelijk gebied in te richten als speelruimte. Dit is in Ridderkerk niet haalbaar in bestaande wijken. In nieuwbouwwijken wordt 3% norm gehanteerd).	Oordeel burger speelmogelijkheden.* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,3 Realisatie 2012: 7,1 Realisatie 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,2 Streefcijfer 2015: 7,2	Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid (concrete acties zijn benoemd in programma 4). Evaluatie speelbeleid.	Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid (concrete acties zijn benoemd in programma 4).

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Kwaliteit buitenruimte op peil houden.	Kwaliteit wordt onderhouden op het niveau zoals vastgelegd in het beleidskader Duurzaam Beheer. Tijdens de ideeëndag zijn diverse signalen afgegeven over de kwaliteit van de openbare ruimte. Daaruit komt naar voren dat het onderhoudsniveau als zeer matig wordt ervaren.	Uitvoeren van het (nieuwe) beleidskader Duurzaam Beheer aan de verwachting van de burger. De geuite signalen geven aanleiding om te kijken of het onderhoudsniveau in de wijken rond winkelgebieden en zorgzones moet worden verhoogd. In de evaluatie van het beleidskader Duurzaam Beheer is aangegeven de wijkschouwen anders vorm te geven en deze meer aan te laten sluiten aan de beleving van de totale woonomgeving.	Uitvoeren van het (nieuwe) beleidskader Duurzaam Beheer aan de verwachting van de burger. In 2016 zal de nieuwe vorm van wijkschouwen worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgesteld om nog beter in te spelen op de behoefte vanuit de wijk.
De waterkwaliteit en -kwaliteit verbeteren.	Wij beschikken over een actueel Gemeentelijk Rioleringsplan.	Uitvoeren van het vastgestelde beleid (in programma 4).	Uitvoeren van het vastgestelde beleid (in programma 4).
Kerndoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.			
In Ridderkerk krijgt de bestaande werkgelegenheidsstructuur de ruimte om te vernieuwen.	Oordeel ondernemers over ondernemersklimaat: 6,9 (bron: onderzoek Ecorys mei 2014).	In 2015 zetten we in op verdere verbetering van dienstverlening aan ondernemers, op het verbinden van partijen en op gronduitgifte bij de nieuwe bedrijventerreinen.	Ook in 2016 en verder wordt ingezet op dienstverlening aan ondernemers, het verbinden van partijen en de verkoop van kavels op Cornelisland. Uitgifte bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard via de gemeenschappelijke regeling.
In Ridderkerk krijgt de bestaande werkgelegenheidsstructuur de ruimte om te vernieuwen.	Oordeel ondernemers over ondernemersklimaat: 6,9.	De Notitie Economisch Beleid vormt het kader voor de uitvoering van de activiteiten. Centraal staat dienstverlening aan bedrijven. Betreft onder andere de volgende acties: Voortzetten van de intensivering van de contacten met het bedrijfsleven. Het leggen van verbindingen tussen ondernemers en andere partijen. Opzet van netwerkcontbijten rond belangrijke thema's. Met de uitgifte van grond op Cornelisland en Nieuw-Reijerwaard kunnen nieuwe bedrijven worden aangetrokken en kan aan Ridderkerkse bedrijven uitbreidingsruimte worden geboden. Dit levert nieuwe dynamiek op.	Voortzetting van de uitvoering van acties uit de Notitie Economisch Beleid.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.			
Continueren en waar mogelijk uitbreiden werkgelegenheid.	Het aantal arbeidsplaatsen in 2012 was 19.280 en in 2013 18.896. Het streefcijfer voor 2015 is 19.280 arbeidsplaatsen.	Het aantal arbeidsplaatsen is de afgelopen jaren door de mindere economische situatie licht terug gelopen. Veel bedrijven hebben het moeilijk gehad, maar uit contacten met ondernemers blijkt dat het dieptepunt in het algemeen bereikt is. De gemeente heeft vooral een indirecte rol als het gaat om werkgelegenheid. Door het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven, kunnen bedrijven voor Ridderkerk behouden blijven en nieuwe worden aangetrokken. Goede dienstverlening richting bedrijven en een proactieve houding naar ondernemers zijn wat dit betreft speerpunten, die (indirect) moeten leiden tot een uitbreiding van de werkgelegenheid. Een ander hoofdthema met betrekking tot werkgelegenheid is de participatiewet die op 1 januari 2015 ingaat. Samenwerking met ondernemers is van groot belang om hiervan een succes te maken. Gemeente en ondernemers vinden elkaar in het werkgeversservicepunt waar het samenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt centraal staat.	Verdere uitbouw van het werkgeversservicepunt en blijven inzetten op een goed vestigingsklimaat voor bedrijven.
Transparantie over tarieven grondtransacties.	Jaarlijkse geactualiseerde nota richtlijnen grondprijzen.	Jaarlijks wordt de evaluatie van de nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk aan de gemeenteraad aangeboden op basis waarvan de prijzen worden geactualiseerd. Opstellen nota grondbeleid.	Jaarlijks wordt de evaluatie van de nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk aan de gemeenteraad aangeboden op basis waarvan de prijzen worden geactualiseerd.
De samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt verbreed en verbeterd.	Er is een structureel overleg tussen gemeente, onderwijs en ondernemers.	De gemeente treedt faciliterend op en brengt partijen bij elkaar. Het thema wordt opnieuw onder de aandacht van het ondernemersplatform gebracht. Mogelijkheden voor aansluiting bij de Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven die in Barendrecht is opgezet, worden onderzocht.	Mede afhankelijk van de behoeftes van onderwijs en bedrijfsleven wordt bepaald op welke punten de gemeente verder kan faciliteren en stimuleren.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.			
Gemeente en ondernemers werken samen op basis van vertrouwen.	Oordeel burger over winkelveorzieningen*. Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 8,2 Realisatie 2011: 8,1 Realisatie 2012: 8,0 Realisatie 2013: 7,8 Streefcijfer 2014: 8,1 Streefcijfer 2015: 8,1	De winkelleegstand in Ridderkerk is, zoals landelijk, de afgelopen jaren toegenomen. De rol van de gemeente is hierin beperkt. De toekomstvisie op de detailhandel die in 2014 is afgerond, vormt de agenda voor de samenwerking tussen gemeente en marktpartijen om de detailhandel in Ridderkerk vitaal te houden en te versterken. De gemeente zet in op het verbinden van partijen en faciliteren en versterken van de samenwerking.	Verdere inzet op versterking van de samenwerking, constructief overleg en dienstverlening aan ondernemers.
Kerdoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.			
Verbeterde positie Openbaar Vervoer.	Oordeel burger openbaar vervoer*. Realisatie 2009: 7,0 Realisatie 2010: 7,1 Realisatie 2011: 7,2 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0	Onder druk van noodzakelijke bezuinigingen wordt met de stadsregio overleg gevoerd over de maximaal te behalen kwaliteit van het openbaar busvervoer. Per 10 maart 2014 is buslijn 601 gestart als maatwerkvervoer conform de beleidslijn stadsregio. Voorjaar 2015 wordt de eerste evaluatie van buslijn 601 opgesteld.	Met de stadsregio regelmatig overleg voeren over de maximaal te behalen kwaliteit van het openbaar busvervoer. Eind 2016 wordt vastgesteld of en zo ja hoe buslijn 601 per maart 2017 volledig kan worden geïntegreerd in het openbaar vervoer.
Bereikbaarheid verbeteren.	Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met de auto*. Realisatie 2009: 7,9 Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,0 Realisatie 2012: 8,0 Realisatie 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 8,0 Streefcijfer 2015: 8,0	Voor zover de financiën het toelaten, worden projecten uit de module Langzaam verkeer, de module Parkeren en het verkeerscirculatieplan centrum in voorbereiding en uitvoering genomen. Indien mogelijk wordt dit gepland in combinatie met groot onderhoud. Concreet: de Westmolendijk en Molensteeg worden fietsvriendelijker gemaakt. Langs een deel van de Vlietlaan zal aan de zuidzijde, ter hoogte van Salem, een tweerichting-fietspad worden aangelegd. Op de aansluiting Vlietlaan-Donkerslootweg wordt een rotonde aangelegd. Onderzoek is gaande naar de aanleg van een BAR-snel-fietsroute.	Idem. Met hetzelfde voorbehoud zal gestart worden met de realisatie van de BAR-snel-fietsroute.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen.			
In- en rond de wijken is voldoende groen.	We gaan zorgvuldig om met ons gemeentelijk bomenbestand	Uitvoeren van het bomenbeleidsplan en er wordt gezocht naar nieuwe samenwerkingsverbanden op het gebied van groen en recreatie. De gemeente heeft de intentie uitgesproken om te komen tot de oprichting van een Landschapstafel IJsselmonde, waarin de gemeenten op IJsselmonde en de provincie samenwerken op het gebied van beheer en onderhoud en ontwikkeling van groen en recreatiegebieden. (concrete acties bomenbeleidsplan zijn benoemd in programma 4)	Idem.
Kerdoel: In Ridderkerk is het voorzieningenniveau op peil.			
Effectiviteit en kwaliteit van jeugd- en onderwijsbeleid verbeteren.	Het aantal VSV-ers was op 1 juni 2011 14,2 procent van de jongeren tussen 18 en 23 jaar. Het aantal VSV-ers was op 1 juni 2013 12,15 procent. Het streven voor 2015 is om dit nog verder omlaag te brengen.	Samen met onze partners invulling geven aan de regierol op het gebied van onderwijs- en jeugdbeleid, onder andere, binnen het LEA. Om te zorgen dat aansluiting tussen Passend Onderwijs en Jeugdzorg plaatsvindt, wordt in BAR-verband afgestemd in het Regionaal Educatief Overleg (REA).	Met de LEA-partners wordt invulling gegeven aan de regierol op onderwerpen die lokaal ingevuld en afgestemd kunnen worden. Ten aanzien van Passend Onderwijs vindt dit overleg ook in REA-verband plaats.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk is het voorzieningenniveau op peil.			
Accommodatievraagstukken ten aanzien van onderwijs en welzijn worden integraal afgewogen.	<p>Oordeel burgers over onderwijs*.</p> <p>Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,5 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,4 Streefcijfer 2015: 7,4</p> <p>Oordeel burgers over welzijnsvoorzieningen*.</p> <p>Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Realisatie 2012: 6,2 Realisatie 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 5,9 Streefcijfer 2015: 6,0</p> <p>Oordeel burgers over sportvoorzieningen*.</p> <p>Realisatie 2009: 7,6 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,6 Streefcijfer 2015: 7,6</p>	Op basis van de notitie overcapaciteit schoolgebouwen en de nota maatschappelijk vastgoed optimaal gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Dit in overleg met alle betrokken partijen en op basis van na onderling overleg vastgesteld integraal beleid.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk is het voorzieningenniveau op peil.			
Toegankelijke gezondheidszorg.	Oordeel burgers over gezondheidszorg*. Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,1 Realisatie 2011: 7,3 Realisatie 2012: 7,5 Realisatie 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Uitvoering blijven geven aan het lokale gezondheidsbeleid. Nadruk op preventie door het bevorderen van een gezonde leefstijl, met name bewegen. De aanpak en de uitvoering wordt steeds kritisch gevolgd en indien nodig bijgesteld. Periodiek uitvoeren van een QuickScan naar tevredenheid cliënten. Borgen van ouder- en jongerenparticipatie.	De gemeente voert het lokale gezondheidsbeleid in samenspraak met maatschappelijke partners uit. Vooral de eerstelijns gezondheidszorg wordt hier nauw bij betrokken. Idem.
Goed functionerend stedelijk Jongerencentrum.	Oordeel burger welzijnsvoorzieningen*. Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Realisatie 2012: 6,2 Realisatie 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,1 Streefcijfer 2015: 6,1	Monitoren van de gemaakte afspraken naar aanleiding van de evaluatie uit 2011. Evaluatie in 2015.	Monitoren van de gemaakte afspraken naar aanleiding van de evaluatie uit 2011 en 2015.
Voldoende cultureel aanbod.	Oordeel burger cultuur*. Realisatie 2009: 6,3 Realisatie 2010: 6,3 Realisatie 2011: 6,3 Realisatie 2012: 6,1 Realisatie 2013: 6,3 Streefcijfer 2014: 6,3 Streefcijfer 2015: 6,3	Voor het in stand houden van voldoende cultureel aanbod worden subsidieafspraken gemaakt met de maatschappelijke partners zoals bibliotheek AanZet en ToBe.	Idem. Vanaf 2015 wordt subsidie dependance jeugdtheaterschool Hofplein Rotterdam afgebouwd, waardoor dit onderdeel van het cultureel aanbod zal verdwijnen.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk is het voorzieningenniveau op peil.			
Alle minima zijn in staat deel te nemen aan de samenleving.	Een nieuw beleidskader minimabeleid.	<p>De uitgezette kaders van het armoedebeleid realiseren.</p> <p>De schuldhulpverlening met de huidige contractant is geëvalueerd. Preventie en het voorkomen van schulden komen als speerpunt in de aanbevelingen van de evaluatie te staan. Er is een nieuw preventieplan opgesteld en een nieuw uitvoeringsbeleid geformuleerd. De (extra) preventiemedewerker is aangesteld die ook de verbinding met het minimabeleid zal leggen. De klantmanager schuldhulpverlening heeft de eerste contacten met de klant en coördineert het hulpaanbod met PLANgroep en de overige partners.</p>	Continuering van het ingezette beleid.
Alle inwoners van Ridderkerk zijn in staat deel te nemen aan de samenleving.	We beschikken over een actuele Wmo-nota.	De acties die voortvloeien uit het beleidsplan worden uitgevoerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de overdracht van taken uit de AWBZ naar de Wmo vanaf 1 januari 2015. De decentralisatie van de jeugdzorg is opgepakt en wordt voortgezet.	<p>De acties die voortvloeien uit het beleidsplan Acties worden uitgevoerd. De overdracht van taken uit de AWBZ naar de Wmo start vanaf 1 januari 2015. Op basis van de uitgangspunten, contracten en nieuwe verordening worden de nieuwe taken uitgevoerd. In 2016 wordt een nieuw beleidsplan Wmo opgesteld, waarin de nieuwe taken worden meegenomen.</p> <p>De decentralisatie van de jeugdzorg is opgepakt en wordt voortgezet.</p>
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we een volwassen partnerschaprelatie met onze maatschappelijke instellingen.			
De activiteiten van onze maatschappelijke partners dragen bij aan de gewenste maatschappelijke effecten.	Voor de maatschappelijke partners is duidelijk welke maatschappelijke effecten de gemeente verwacht voor het verstrekken van subsidie.	In 2015 implementeren nieuwe subsidieregels	Monitoren en evalueren van het subsidiebeleid om in 2017 te gebruiken als input voor een eventuele doorontwikkeling / herziening van het subsidiebeleid.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.			
Verbeteren van de luchtkwaliteit.	Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor luchtkwaliteit.	Opstellen nieuw actieplan Lucht 2015	Uitvoeren maatregelen actieplan Lucht 2015
Verminderen van het aantal geluidsgelinderden.	Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor geluid.	Doorgaan met sanering van A-lijst. Uitvoeren van maatregelen uit het nieuwe actieplan geluid. Tevens het aanvragen van subsidie en afhandelen van saneringssituaties voor wegverkeerslawaaai (B-lijst)	Actualisatie van geluidbelastingkaarten in 2017 (vijfjaarlijks).
Vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie.	SLoK projecten uitgevoerd.	Uitvoeren regionale duurzaamheidsagenda inclusief toegekende VNG subsidie omtrent verduurzamen particulier woningbezit. Uitvoering programma duurzaamheid	Doorgaan met uitvoeren regionale duurzaamheidsagenda.
Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.	Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor bodem.	Uitvoering van het bodembeleid (zie voor concrete maatregelen programma 4).	In 2019 moeten de bodemkwaliteitskaarten en het bodembeleid opnieuw herzien worden (vijfjaarlijks).
Verlagen van risico's binnen de gemeente bij de productie, het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen.	Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor externe veiligheid.	Borging en uitvoering van de maatregelen uit de veiligheidsvisie (zie voor concrete maatregelen programma 4).	Actualisatie van externe veiligheidsvisie in 2016.
Een schaa sprong realiseren ten aanzien van het milieubeleid.	Eind 2014 wordt het milieu-programma geëvalueerd, begin 2015 is de evaluatie gereed.	Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie.	Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie.
Het verzorgen van een goede inzameling van huishoudelijk afval.	De burger is tevreden over de afvalinzameling.	De gemeente heeft de inzameling van het huishoudelijk afval georganiseerd met verschillende partners. De inzameling vindt plaats conform bestaande contracten. De inzameling, afvalscheiding en serviceniveau worden regelmatig getoetst.	De inzameling van huishoudelijk afval wordt in 2015 opnieuw beoordeeld. Hierin staat afvalscheiding en de wijze van inzamelen centraal.
Kerdoel: De gemeente Ridderkerk is een betrouwbare partner.			
In Ridderkerk passen ambities bij onze mogelijkheden.	We beschikken over een structureel sluitende meerjarenbegroting.	Sturen op de uitvoering van de al besloten bezuinigingen. Invulling van taakstellingen in 2015.	Sturen op de uitvoering van de al besloten bezuinigingen. Invulling van taakstellingen voor 2016 en verder.

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

1.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid is in en voor Ridderkerk vastgelegd in een aantal nota's, besluiten en notities. Een opsomming van alle vastgestelde nota's en notities is te vinden in de overige programma's van deze begroting. Het betreft immers vastgesteld beleid en dat vastgestelde beleid vormt de kaders waarbinnen de werkzaamheden in de overige programma's zich afspelen. Voor het programma De burger als Partner worden de kaders en nota's genoemd die nog verder uitgewerkt dienen te worden, de nieuw te ontwikkelen kaders en de te herziene kaders. Tevens worden in dit programma ook alle kaders genoemd die van belang zijn in onze relatie met onze maatschappelijke partners.

Verder uit te werken

- Structuurvisie (2010-2020)
- Coalitieprogramma (2014-2018)
- Nota Vergrijzing (2012)
- Gebiedsvisie Deltapoort (2012)
- Toekomstvisie Detailhandel
- Armoedenota 2013
- Evaluatie schuldhulpverlening 2013

Te herzien

- Wijkontwikkelingsprogramma Rijsoord (2015)
- Milieuprogramma (2014)
- Wijkontwikkelingsprogramma Oost/West (2014/2015)
- Structuurvisie (Omgevingsvisie) (2015)
- Actieplan Luchtkwaliteit (2015)
- Subsidiebeleid (2016)
- Visie Externe Veiligheid (2016)
- Geluidbelastingkaarten (2017)
- Actieplan Geluid (2018)
- Bodemkwaliteitskaarten en Nota Bodembeheer (2019)
- Verordening Maatschappelijke Participatie (2012)
- Verordeningen en beleid gericht op minima vanuit de Participatiewet

Jaarlijks te herzien

- Nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk
- Actualiseringsschema bestemmingsplannen
- Belastingverordeningen
- Woningvoorraadontwikkeling
- Jaarplannen wijken

Nieuw te ontwikkelen

- Nota gemeentelijk gezondheidsbeleid (2014-2018)

Bestaande kaders

- Erfgoedbeleid (2013 - 2016)
- Nota Grondbeleid (2013)
- Gebiedsprofiel Rivierenland (juni 2013)
- Visie jeugdzorg, harmonisatie peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en Voortijdige School Verlaters (VSV) (2012)
- Nota Economisch Beleid (2013 -2018)
- Notitie Overcapaciteit Schoolgebouwen (2013)
- Nota Maatschappelijk Vastgoed (2013)
- Verordening Drink en Horeca (2013)
- Gebiedsvisie Deltapoort (2012)
- Nota Vergrijzing (2012)
- Geluidbelastingkaarten (2012-2017)
- Actieplan Geluid (2014-2019)
- Actieplan Luchtkwaliteit (2011-2014)

- Integraal Veiligheidsbeleid (2011-2014)
- Visie Externe Veiligheid (2012-2016)
- Windenergievisie
- Bodemkwaliteitskaarten (2014-2019)
- Milieuprogramma (2011-2014)
- Participatiebeleid (2011)
- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Bestemmingsplannen (diverse)
- Wijkontwikkelingsprogramma's (diverse)
- Nota armoedebestrijding (2011)
- Verordening Leerlingenvervoer 2013
- Beleidsregels Leerlingenvervoer 2013
- Beleid Integrale Schuldhulpverlening 2011
- Integraal Huisvestings- en accommodatieplan (2010-2014)
- Subsidiebeleid 2013
- Beleidsplan Wmo 2012-2016 (2011)
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Ridderkerk (2012)
- Samenwerkingsovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk (2005)
- Notitie Peuterspeelzaalwerk (2004)
- Meerjarenbeleidskader Jeugdzorg (2009-2012 stadsregio)
- Kadernotitie Vrijwilligerswerkbeleid (2004)
- Brede school Ridderkerk (2007)
- Brede school Slikkerveer (2007)
- Meerjarenplan onderwijsachterstandenbeleid (2011-2014)
- Nota Volwassen worden in Ridderkerk (2006)
- Beleidsplan "Volwassen worden in Ridderkerk" (2006)
- Nota Positieve Gezondheidszorg in Ridderkerk (2014-2018)
- Nota Sport, Spel en Bewegen (2004)
- Bewegen in Ridderkerk (Beweegvisie, 2009)
- Algemene Subsidieverordening Ridderkerk (2014)
- Verkeersplan Ridderkerk, diverse relevante modules (2003-2011)

1.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

1.5.1 Totale lasten en baten

Programma 1	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz.	Primaire Begr. 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten	-21.950.800	-29.968.400	-31.260.500	-27.087.000	-24.114.500	-25.217.100
<i>Te specificeren als volgt:</i>						
a. Bouwgrondexploitatie		-10.103.000	-13.595.200	-9.612.700	-8.386.800	-8.814.200
b. Openbaar bibliotheekwerk		-1.424.200	-1.400.600	-1.353.700	-1.350.400	-1.346.400
c. Sport		-3.282.600	-2.896.200	-4.304.400	-2.803.700	-3.327.200
d. Maatschappelijke begeleiding		-1.063.300	-1.076.500	-1.076.500	-1.076.500	-1.076.500
e. Sociaal-cultureel werk		-3.019.400	-2.918.600	-2.913.100	-2.907.800	-2.902.500
f. Stads- en dorpsvernieuwing		-1.466.500	-2.184.600	-851.000	-466.400	-419.200
g. Overige producten		-9.609.400	-7.188.800	-6.975.600	-7.122.900	-7.331.100
Baten	8.434.500	13.818.000	17.106.600	11.925.700	10.110.100	10.442.800
<i>Te specificeren als volgt:</i>						
a. Bouwgrondexploitatie	5.254.800	10.183.200	13.778.400	9.788.600	8.538.500	8.920.200
b. Nutsbedrijven	316.700	316.700	316.700	316.700	316.700	316.700
c. Overige producten	2.863.000	3.318.100	3.011.500	1.820.400	1.254.900	1.205.900
Saldo van lasten en baten	-13.516.300	-16.150.400	-14.153.900	-15.161.300	-14.004.400	-14.774.300
Toevoeging reserve	-424.000	-379.400	-375.400	-3.629.000	-504.100	-493.500
Onttrekking reserve	254.100	965.500	348.000	1.128.700	467.200	1.064.300
Totaal reservemutaties	-169.900	586.100	-27.400	-2.500.300	-36.900	570.800
Saldo programma 1	-13.686.200	-15.564.300	-14.181.300	-17.661.600	-14.041.300	-14.203.500
Verschillen programma 1			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Verschil saldo programma 1			1.383.000	-3.480.300	140.000	-22.200

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

1.5.1.1 Toelichting verschillen saldo programma 1 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = Lasten en B = baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Bouwgrondexploitaties</u>			
Bij grondexploitaties kunnen de lasten en baten jaarlijks flink verschillen, afhankelijk van de uitvoering van de diverse complexen. Een belangrijk aspect bij grondexploitaties is dat aan het eind van het jaar de uitkomst budgettair neutraal wordt gemaakt door zowel negatieve als positieve boekwaarden over te boeken naar de balans. Alleen als een complex wordt afgesloten leidt dit tot een resultaat (winst of verlies). In sommige gevallen is ook tussentijdse winstneming mogelijk.			
A.	L/B	BN	3.508.300
- Totaal afwijkingen die verband houden met de mutatie boekwaarde	L/B	BN	-3.508.300
- Totaal mutatie boekwaarde			
Hierna worden de belangrijkste mutaties toegelicht die verband houden met boekwaarden van de bouwgrondexploitaties (en derhalve budgettair neutraal zijn):			
Bij complex Cornelisland zijn in 2015 de kosten voor bouwrijp maken hoger. Daarnaast is de opbrengst grondverkoop en bijdrage van derden hoger. Per saldo een voordelig verschil van € 4,7 miljoen.			
In 2015 zijn bij complex Het Zand de kosten voor bouwrijp maken hoger. Daarnaast is sprake van een lagere opbrengst grondverkoop. Per saldo een nadelig verschil van ruim € 1,7 miljoen.			
Bij complex Park Ringdijk zijn in 2015 de kosten voor bouwrijp maken hoger en is de opbrengst grondverkoop lager. Per saldo een nadelig verschil van bijna € 1 miljoen.			
In 2015 is bij complex Van Riebeekstraat sprake van een hogere opbrengst grondverkoop en hogere kosten voor bouwrijp maken. Per saldo een voordelig verschil van ruim € 500.000.			
Bij complex Kuyperhof (Centrumplan) zijn in 2015 de kosten voor bouwrijp maken lager en is de opbrengst grondverkoop hoger. Per saldo een voordelig verschil van ruim € 300.000.			
In 2015 is de opbrengst grondverkoop bij complex Lagendijk hoger en geeft een voordelig verschil van ruim € 300.000.			
B.			
Overige mutaties:			
Deze mutaties leiden per saldo tot een voordelig verschil op dit programma van € 102.600.			
Dit verschil wordt voor € 72.600 veroorzaakt door een hogere toeslag stadsuitbreiding. Deze toeslag ontvangen wij bij grondverkoop (de toeslag zit begrepen in de verkoopprijs van de grond). Het voordeel komt vooral door meer grondverkoop bij complex Cornelisland. De toeslag wordt afgedragen aan de algemene reserve. Hierdoor valt de toevoeging aan de algemene reserve op Hoofdstuk 7 'Financiering en algemene dekkingsmiddelen' ook hoger uit.			
	L/B	BN	72.600
Kleine mutaties: per saldo voordeel van € 30.000	L/B		30.000
<u>Integraal akkoord Woonvisie</u>			
Ten opzichte van 2014 zijn de lasten € 700.000 lager. In 2014 is dit bedrag geraamd om een juridisch conflict over de saneringskosten van de met asbest vervuilde grond in Bolnes te schikken tussen Woonvisie en de gemeente. Dit is een onderdeel van een integraal voorstel voor het project Driehoek Het Zand (raadsbesluit 30 mei 2013). Daartegenover staat een aanwending van de algemene reserve.			
	L	BN	700.000
<u>ISV3 Bodem en ISV3 Geluid</u>			
In de loop van 2014 is meer inzicht verkregen in de lasten van 2014 in het kader van de ontvangen subsidies ISV3 Bodem en ISV3 Geluid.			
	L	BN	90.000
	B	BN	-90.000

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
Voor het dekken van deze lasten heeft de gemeente subsidiegelden van de provincie Zuid-Holland ontvangen. Voor 2015 is dit nog niet bekend.			
<u>Advieskosten</u> In 2014 is naar aanleiding van twijfels bij Woonvisie over de ontwikkeling van de Driehoek juridisch advies ingewonnen. Hiervoor is in 2014 eenmalig €61.200 geraamd, waarvan €50.000 is gedekt door de inzet van de post onvoorzien.	L		61.200
<u>Indexering subsidies</u> Door de indexering van 1,5% op subsidies ontstaat een negatief budgettair effect van afgerond € 126.000.	L		-126.000
<u>Groot onderhoud sportaccommodaties</u> Op basis van de beheerplannen voor de sportaccommodaties fluctueren jaarlijks de lasten voor groot onderhoud. De lasten worden gedekt uit bestemmingsreserves en veroorzaken daarmee geen budgettair effect.	L B	BN BN	348.700 -348.700
<u>Onderwijsachterstandenbeleid</u> Vanaf 2015 was het budget voor onderwijsachterstandenbeleid afgeramd in verband met de looptijd van de Sisa regeling en de daarmee samenhangende Rijksmiddelen. Dit betekent dat zowel de lasten als de baten in 2015 € 464.500 lager liggen dan in 2014. Wel is vanuit het Rijk aangegeven dat de periode met 1 jaar wordt verlengd. Het Rijk heeft aangegeven dat de looptijd is verlengd tot 31 december 2015.	L B	BN BN	464.500 -464.500
<u>Extramurale zorgzwaartepakketten</u> In het kader van de decentralisatie AWBZ wordt er in 2014 een experiment steunstructuur in de wijk opgezet. In 2015 zijn voor dit experiment, of invulling van de extramuralisering, geen lasten opgenomen in de begroting. Er treedt geen budgettair voordeel op, omdat de aanwending uit de algemene reserve met hetzelfde bedrag afneemt (zie hoofdstuk 7).	L	BN	52.000
<u>Invoering decentralisaties</u> Tot en met 2014 wordt door de gemeente Ridderkerk de organisatie en implementatie van de decentralisaties voorbereid voor de BAR-gemeenten. Vanaf 2015 start de uitvoering van de decentralisaties. Daarmee vervallen: <ul style="list-style-type: none"> • de invoeringskosten; • de opbrengsten uit de overdracht van middelen vanuit de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard; • de aanwendingen uit de bestemmingsreserves. Voor de begroting treedt geen budgettair verschil op, omdat tevens de compensatie via de algemene uitkering is verlaagd.	L B B	BN BN BN	867.100 -412.600 -264.700
<u>Project Thuis in de Wijk</u> In 2014 zijn eenmalig lasten geraamd voor de uitvoering van het project Thuis in de Wijk. Vanaf 2015 vervallen deze lasten. Er treedt geen budgettair voordeel op, omdat de aanwending uit de algemene reserve met hetzelfde bedrag afneemt (zie hoofdstuk 7).	L	BN	100.000
<u>Sanering Glastuinbouw</u> In 2015 worden minder bemiddelingslasten verwacht t.b.v. de sanering van fysiek glas in het gebied Deltapoort. De subsidie-opbrengst van de provincie Zuid-Holland ligt met hetzelfde bedrag lager.	L B	BN BN	55.000 -55.000
<u>Lichamelijke oefening basisonderwijs</u> Bij de behandeling van de gemeentebegroting 2013 is besloten het convenant bewegingsonderwijs en de subsidiëring van vakleraren te beëindigen. In 2015 wordt €96.000 minder subsidie verstrekt.	L		96.000
<u>Overige verschillen</u>	L/B		207.400
Saldo verschil			1.383.000

1.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo programma 1

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = Lasten en B = baten

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Bouwgrondexploitaties</u>					
A.					
Afwijkingen die verband houden met de boekwaarde:	L/B	BN	-2.397.300	313.900	-2.116.100
Mutatie boekwaarden:	L/B	BN	2.397.300	-313.900	2.116.100
De mutaties betreffen vooral de complexen Cornelisland, Het Zand en Kuyperhof (Centrumplan). Bij complex Cornelisland dalen in de planperiode de lasten voor bouwrijp maken. Daarnaast is sprake van lagere opbrengsten uit grondverkoop ten opzichte van 2015. Bij complex Het Zand zijn in de planperiode zowel de lasten voor bouwrijp maken als de opbrengsten uit grondverkoop lager ten opzichte van 2015. Bij complex Kuyperhof (Centrumplan) zijn de opbrengsten uit grondverkoop ten opzichte van 2015 lager.					
B.					
Overige mutaties:					
Door een lagere toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkoop ontstaan er nadelen ten opzichte van 2015. Hierdoor valt de toevoeging aan de algemene reserve op Hoofdstuk 7 'Financiering en algemene dekkingsmiddelen' ook lager uit.	B	BN	-7.300	-31.500	-77.200
Kleine mutaties per saldo:			-2.200	-4.500	-6.800
<u>Lichamelijke oefening basisonderwijs</u>					
Bij de behandeling van de gemeentebegroting 2013 is besloten het convenant bewegingsonderwijs en de subsidiëring van vakleraren te beëindigen. In 2016 is de subsidiëring volledig beëindigd en levert dit een voordeel op van € 133.000.	L		133.000	133.000	133.000
<u>Groot onderhoud sportaccommodaties</u>					
Op basis van de beheerplannen voor de sportaccommodaties fluctueren jaarlijks de lasten voor groot onderhoud. De lasten worden gedekt uit bestemmingsreserves en veroorzaken daarmee geen budgettair effect.	L B	BN BN	-804.800 804.800	134.000 -134.000	-473.700 473.700
<u>Sporthal Drievliet</u>					
De sloop van de bestaande sporthal Drievliet vindt naar verwachting plaats in 2016. Dit betekent dat de restant boekwaarde van het pand dan volledig afgeschreven wordt. Daarnaast komt vanuit het grondbedrijfcomplex Het Zand een vergoeding.	L B		-582.500 144.100	55.300	56.600
In 2016 wordt een kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw van de sporthal in Drievliet Het Zand gevormd. Dit levert een nadeel op van € 3.257.700. Daartegenover staat de aanwending van de algemene reserve die verantwoord wordt op hoofdstuk 7.	L	BN	-3.257.700	0	0
In 2017 treedt een voordeel op door met name de vrijval van kapitaallasten van de oude					

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
sporthal Drievliet. De mutatie in de kapitaallastenreserve voor sporthal Drievliet bedraagt € 154.500.	L		0	154.500	154.500
<u>Kapitaallasten sportvelden en terreinen</u> Vanaf 2016 vervallen kapitaallasten van diverse investeringen in sportvelden en terreinen waaronder het kunstgrasveld van sportpark Ridderkerk.	L		23.700	59.800	65.600
<u>Investeringsvolume</u>	L		-11.100	-371.400	-551.900
<u>Overige verschillen</u>	L/B		79.700	144.800	204.000
Saldo verschil			-3.480.300	140.000	-22.200

1.6 Trends en ontwikkelingen programma 1 De burger als Partner

1. Sport

Sport en Welzijn is strategisch partner van de gemeente op het terrein van sport, jeugd- en jongerenwerk, vrijwilligerswerk en opbouwwerk. Met Sport en Welzijn wordt gewerkt aan het verder transparant en professioneel vormgeven van de relatie.

2. Gezonde bevolkingsopbouw

Een van de uitdagingen uit de structuurvisie is een gezonde bevolkingsopbouw. De nota vergrijzing "Grijs, zilver en goud; de demografische toekomst van Ridderkerk" biedt verschillende bouwstenen die het voor ouderen en jongeren aantrekkelijk maken zich in Ridderkerk te (blijven) vestigen. Deze bouwstenen zijn in belangrijke mate vertaald in de beleidsnota's AWBZ /WMO en het beleidskader Participatiewet.

3. Ondernemende kern

Het bevorderen van een gezond ondernemingsklimaat in brede zin is de hoofddoelstelling van het Ridderkerks economische beleid.

Er is inmiddels een goede samenwerking bereikt met het ondernemersplatform. Inhoudelijke thema's worden in samenwerking aangepakt, tot tevredenheid van alle partijen.

Er wordt extra aandacht geschonken aan de dienstverlening aan bedrijven door verbeteracties op het gebied van onder meer klantvriendelijkheid, de snelheid van vergunningverlening, actuele digitale informatie en het goed en tijdig beantwoorden van vragen van ondernemers. De mogelijkheden zullen worden verkend om de baliefunctie van de gemeente te versterken, zodat ondernemers met hun vragen snel en goed verder geholpen kunnen worden. Parallel aan de aanpak van de zwakkere punten in de gemeentelijke dienstverlening wordt er gewerkt aan intensivering van de contacten tussen Ridderkerkse ondernemers en de gemeente. Zowel op individueel niveau (bedrijfsbezoeken van college, portefeuillehouder en ambtelijk) als collectief in de vorm van regelmatig overleg met de diverse ondernemers- en winkeliersverenigingen en samenwerking in het ondernemersplatform.

De (landelijke) problematiek in de detailhandel (o.a. opgelopen leegstand, internetwinkelen) gaat ook aan Ridderkerk niet voorbij. De rol van de gemeente op het vlak van detailhandel is echter beperkt. De nieuwe toekomstvisie detailhandel vormt een kader om samen met de betrokken marktpartijen oplossingen te vinden voor problemen en knelpunten en kansen te benutten.

4. Wijkontwikkeling

De samenwerking in de wijken ontwikkelt zich steeds verder. Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente werken samen in wijkteams. In deze wijkteams zitten de gemeentelijke wijkregisseur, de jongeren- en opbouwwerker, een wijkconsulent van Woonvisie en de buurtagent van de betreffende wijk. Gezamenlijk pakken zij onderwerpen aan die in een wijk spelen. Onderwerpen kunnen per wijk verschillen. Met het opstellen van jaarplannen per wijk, worden de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk gebundeld. Deze jaarplannen worden per wijk besproken met het wijkoverleg. Belangrijke thema's die spelen zijn het bevorderen van sociale samenhang (samen leven jong en oud), het versterken van samenwerking binnen de wijk met wijkorganisaties en de buurtpreventie (indien aanwezig).

Voor 2015 is de samenwerking met de wijkoverleggen een belangrijk aandachtspunt. Het gemeentebestuur wil meer gebruik maken van de kracht van de samenleving en de wijkoverleggen vormen een belangrijke schakel met deze samenleving. Ook de aansluiting tussen de werkgebieden

leefbaarheid en zorg is een thema dat in 2015 verder uitgediept moet worden. Informatie uit beide werkgebieden is relevant voor het werken in de wijken. Uitgewerkt moet worden hoe de samenwerking tussen de werkers in beide werkgebieden vorm kan krijgen, met behoud van de slagkracht.

5. Woningbouwstrategie

In januari 2011 is de woningbouwstrategie door de Raad vastgesteld. Deze strategie vormt samen met de herijking van het strategisch voorraadbeleid door Woonvisie en de door de raad aangenomen amendementen en moties de basis voor het door de gemeenteraad vast te stellen programma en de planning voor de woningvoorraadontwikkeling in Ridderkerk.

Met Woonvisie zijn op 5 maart 2012 prestatieafspraken getekend voor de periode 2010 – 2016. Deze afspraken met Woonvisie over de toekomstige voorraadontwikkeling zijn uiteraard van groot belang. De prestatieafspraken worden gemonitord als bijlage in de programmamonitor. Vooruitlopend op de evaluatie in 2014/2015 is nu al meer dan duidelijk dat de planning voor de woningvoorraadontwikkeling niet gehaald wordt.

6. Woningmarkt

De slechte situatie op de woningmarkt lijkt z'n dieptepunt eind 2013 te hebben bereikt.

Met de nieuwbouw in Het Zand is binnen de kaders van de woningmarktafspraken ingespeeld op de wensen van kandidaat kopers. Dit heeft geleid tot de start bouw van 64 eengezinswoningen in 2014. Een volgende fase van zo'n 30 woningen zal in 2015 in aanbouw kunnen worden genomen.

7. Stadsregio

In januari 2014 zijn er nieuwe woningmarktafspraken gemaakt in de gevormde subregio's van de Stadsregio.

De uitgangspunten van het Verstedelijkingsscenario 2020 blijven van kracht. Dit zijn:

- inzet op versterken van woonmilieu-balans;
- discussie primair vanuit de woningvoorraad;
- evenwichtige(r) spreiding van de sociale woningvoorraad binnen de regio.

De afspraken gaan niet meer over kwantiteit, maar over kwaliteit en afstemming.

De Stadsregio houdt in 2015 op te bestaan. In verband daarmee zal vanaf medio 2015 met de provincie afstemming moeten worden gezocht over de thema's op het gebied van wonen, zoals woningbouwprogramma's, woningtoewijzing en herstructureringsopgaven. De provincie hecht aan (sub-)regionale afstemming. Mede daarom is binnen de Stadsregio afgesproken samen te blijven werken in subregio's.

8. Mobiliteit op maat

In de structuurvisie is het belang aangegeven van een verbeterde positie van het openbaar vervoer en het langzaam verkeer.

Openbaar busvervoer

Onder druk van noodzakelijke bezuinigingen bij de stadsregio moet vanaf 2015 rekening worden gehouden met enige teruggang in de kwaliteit van de verbinding met Kralingse Zoom. Bij het opstellen van vervoerplannen door de stadsregio en vervoerders wordt intensief en kritisch meegedacht om de kwaliteit van het openbaar vervoer voor Ridderkerk te waarborgen.

Voorjaar 2015 zal een eerste evaluatie worden opgesteld van de exploitatie van buslijn 601.

Vervoer over water

De ontwikkelingen van de waterbus worden kritisch gevolgd, omdat de waterbus hoogstwaarschijnlijk vanaf 2015 –eerst als pilot- in de daluren een rechtstreekse verbinding gaat onderhouden met Kinderdijk. Dit kan gevolgen hebben voor de exploitatie van het Driehoeksveer.

Verkeersveiligheid

Een zo veilig mogelijke verkeersomgeving is een voortdurend streven. Door ondersteuning van verkeerslessen in het onderwijs, subsidie van verkeersexamens en door regelmatige plaatsing van snelheidsinformatiedisplays wordt ingezet op gedragsbeïnvloeding.

(Auto)veer Nederlek-Ridderkerk

Onderzoek heeft aangetoond dat een autoveerverbinding tussen Stormpolder en de Oostdijk in Rotterdam-IJsselmonde niet exploitabel is. In het kader van Beter Benutten (vervolg) wordt nagegaan of een voetfietsveer op de zelfde verbinding haalbaar is. Ons college ondersteunt deze ambitie.

Elektrisch rijden

Met de stadsregio is een overeenkomst aangegaan die het mogelijk maakt het aantal oplaadlocaties uit te breiden tot in totaal 26 stuks. In 2015 zal dat aantal zijn bereikt

Projecten

De huidige planning geeft aan dat in 2015

- de Westmolendijk en de Molensteeg fietsvriendelijker worden gemaakt;
- onderzoek wordt afgerond naar de mogelijkheid een tweerichtingen-fietspad aan te leggen langs een deel van de Vlietlaan, aan de zuidzijde;
- een rotonde wordt aangelegd op de aansluiting Vlietlaan – Donkerslootweg;
- onderzoek wordt afgerond naar de realisatie van een BAR-snel-fietsroute. Projectrealisatie kan afhankelijk van nadere besluitvorming plaatsvinden vanaf 2015/2016.

9. Duurzaamheid en milieu

Duurzaamheid

Het programma Duurzaamheid is in januari 2014 vastgesteld en wordt sindsdien uitgevoerd. Het programma dient 2015 afgerond te zijn. In het programma zijn 6 concrete projecten benoemd die nu in voorbereiding zijn, waaronder het oprichten van een kenniscentrum en duurzaamheidsnetwerk. Er wordt tevens uitvoering gegeven aan de regionale Duurzaamheidsagenda 2013-2016, welke zich onder andere richt op het verduurzamen van mobiliteit, klimaatadaptatie en zonne-energie. In het kader van het verduurzamen van particuliere woningbouw is een subsidie aanvraag ingediend bij VNG, welke is toegekend.

Milieu

In 2015 wordt een nieuw actieplan Lucht opgesteld met daarin nieuwe acties om lokaal de luchtkwaliteit te verbeteren. In 2015 wordt ook het actieplan Geluid voor een deel uitgevoerd.

2. Programma De burger als Kiezer

2.1 Inleiding

De burger als kiezer is de burger die politiek wordt gerepresenteerd en die een bepaalde kwaliteit van politiek en bestuur mag verwachten. Als prestatie is omschreven dat het gemeentebestuur goed luistert naar zijn inwoners, een duidelijke visie heeft op de toekomst en waar maakt wat het belooft.

2.2 Algemeen

Het programma De burger als Kiezer is het programma waarbinnen het gemeentebestuur en de Ridderkerkse samenleving elkaar ontmoeten. Eind 2013 is het participatiebeleid geëvalueerd. In het coalitieakkoord is afgesproken dat we verder gaan met de doorontwikkeling van participatie met duidelijke rollen, procedures en wederzijdse verwachtingen. Concrete acties daarvoor zijn opgenomen in de begroting. Als eerste actie is de druk bezochte ideeëndag voor alle inwoners, bedrijven en instellingen voor de opstelling van het collegeprogramma op 16 juli 2014 gehouden.

Regionale samenwerking betekent krachtenbundeling. Hierdoor kan meer bereikt worden voor de regio en de afzonderlijke gemeenten, ook in de richting van de rijks- en provinciale overheid. Samenwerking is hiermee geen doel op zich, maar een middel om de Ridderkerkse bevolking beter van dienst te zijn. Het wetsvoorstel om de WGR+ in te trekken is inmiddels aangenomen. De verwachting is dat deze wijziging met ingang van 1 januari 2015 van kracht zal worden. Op dat moment houdt de Stadsregio Rotterdam op te bestaan. Nieuwe of bestaande samenwerkingsverbanden zullen in plaats daarvan de taken gaan uitvoeren die nu door de stadsregio worden gedaan. In de meeste gevallen vormt de BAR-samenwerking de juiste schaalgrootte. De gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie is met ingang van 1 januari 2014 de formele werkgever van de ambtenaren, die in dienst waren bij Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk. Vanuit de BAR-organisatie worden de drie zelfstandige gemeentebesturen bediend. In Ridderkerk is bureau Bestuursondersteuning regisseur/coördinatiepunt tussen het gemeentebestuur en de BAR-organisatie. De raad stelt bij de begroting de budgetten vast die voor dit alles beschikbaar worden gesteld en controleert of ook daadwerkelijk binnen de gegeven kaders en budgetten wordt bestuurd. Als sluitstuk van de controle voert de Rekenkamercommissie onderzoek uit naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid en beheer. Mededeling van de voorgenomen onderzoeken doet de Rekenkamercommissie in haar jaarplan en verantwoording legt zij af in het jaarverslag. De raad ontvangt het plan en het verslag. De huidige commissieleden hebben zitting tot 1 juni 2015. In januari 2015 bepaalt de raad hoe daarna invulling te geven aan de rekenkamer(functie).

De taken die op allerlei terreinen vanuit de Rijksoverheid op ons afkomen, zijn voor een gemeente zoals Ridderkerk te groot om alleen uit te voeren. Veel aandacht zal de komende periode dan ook uitgaan naar samenwerking op allerlei gebieden en vooral het sociale domein. Juist dan is het noodzakelijk om aandacht te houden voor de lokale samenleving en de behoeften en wensen die daar leven.

2.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 2 De Burger als Kiezer

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur.			
Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.	Opkomstpercentage gemeenteraadsverkiezingen**.	We leveren ieder kwartaal rapportages uit het informatiesysteem, zodat de raad inzicht heeft in de bestuurlijke planning en de voortgang daarvan. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website. Organiseren van een bijeenkomst met nieuwe inwoners.	Idem.
	Oordeel burger over invloed als kiezer.* Realisatie 2009: 4,9 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Realisatie 2012: 5,6 Realisatie 2013: 5,2 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Publicatie van B&W-besluiten op website gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid.	Idem.
Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.	Oordeel burger over vertegenwoordiging door gemeenteraad.* Realisatie 2009: 4,9 Realisatie 2010: 5,5 Realisatie 2011: 5,6 Realisatie 2012: 5,6 Realisatie 2013: 5,1 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	In aanvulling op de communicatie via het Gemeentejournaal zal de communicatie met de burger zich steeds meer via digitale kanalen gaan afspelen. De raadsvergaderingen worden via de website uitgezonden, in beeld en geluid. Deze uitzendingen worden ook gearchiveerd. Het college bezoekt regelmatig bedrijven en organisaties. Organisatie ideeëndag in voorjaar.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur.			
	Oordeel burger over besluitvaardigheid van de gemeenteraad**. Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,9 Realisatie 2012: 5,8 Realisatie 2013: 5,5 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website.	Idem.
Het gemeentebestuur maakt in het algemeen waar wat het belooft en zich voorneemt.	Vertrouwen burgers in B&W.* Landelijk gemiddelde is 6,0. Realisatie 2009: 5,1 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,1 Realisatie 2012: 6,3 Realisatie 2013: 5,8 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Publicatie van B&W-besluiten op website gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid. Aflleggen van werk- en wijkbezoeken (zie ook programma 1)	Idem.
	Oordeel burgers waarmaken beloften B&W.* Realisatie 2009: 4,8 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,5 Realisatie 2012: 5,5 Realisatie 2013: 5,3 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Hiermee gaan we onverminderd door in 2015.	Hiermee gaan we onverminderd door in 2016.
Het gemeentebestuur maakt in het algemeen waar wat het belooft en zich voorneemt.	Mening burgers over goed gemeentebestuur*. Landelijk gemiddelde is 6,0 (2010). Realisatie 2009: 5,4 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,3 Realisatie 2012: 6,3 Realisatie 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,1 Streefcijfer 2015: 6,1	Bij de toepassing van de Uitgangspunten voor Participatie geven we extra aandacht aan onze terugkoppeling op ideeën van burgers.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur.			
	Mening burgers over besluitvaardigheid van het college**. Realisatie 2010: 5,9 Realisatie 2011: 5,9 Realisatie 2012: 5,9 Realisatie 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Publicatie van B&W-besluiten op website gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid.	Idem.
Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.	Oordeel betrekken burger bij totstandkoming en uitvoering van plannen*. Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,6 Realisatie 2012: 5,5 Realisatie 2013: 5,4 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	We betrekken andere betrokken zo vroeg, veel en vaak als mogelijk is bij de totstandkoming van beleid. We dragen actief uit wat we doen in Ridderkerk.	Idem.
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten) waardeert het gemeentebestuur.			
Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.	Oordeel interesse gemeente in mening burgers*. Realisatie 2009: 5,5 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,0 Realisatie 2012: 6,1 Realisatie 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. Wekelijks Spreekuur college.	Idem.
	Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden in plannen*. Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Realisatie 2012: 5,7 Realisatie 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten) waardeert het gemeentebestuur.			
Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de uitvoering van beleid.	Oordeel betrekken burgers bij uitvoeren plannen*. Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,5 Realisatie 2012: 5,5 Realisatie 2013: 5,3 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Standaard worden mensen via de website van de gemeente en het Gemeentejournaal van de Combinatie uitgenodigd om mee te denken bij het gemeentelijk beleid. Online-participatie wordt toegepast op daarvoor geschikte participatie-thema's.	Idem.
	Oordeel burgers of zij voldoende invloed hebben op wat de gemeente doet*. Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 4,9 Realisatie 2011: 5,2 Realisatie 2012: 5,0 Realisatie 2013: 5,0 Streefcijfer 2014: 6,0 Streefcijfer 2015: 6,0	Wij communiceren actief via het Gemeentejournaal in de Combinatie en via de website. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.	Idem.
Het gemeentebestuur wordt door andere overheden als partner beschouwd.	Oordeel burgers over de bestuurlijke samenwerking in relatie tot het coalitieakkoord.	We werken samen met andere overheden en laten zien waar Ridderkerk voor staat. Deelname aan landelijke projecten verankering burgerparticipatie.	Idem.
Kerdoel: Ridderkerk wil samen met Barendrecht en Albrandswaard invloed uitoefenen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau.			
De BAR-gemeenten worden door andere overheden als partner beschouwd.	Oordeel burgers over de bestuurlijke samenwerking in relatie tot het coalitieakkoord.	Zie hierboven, maar dan in BAR-verband. Uitgangspunt bij de BAR-samenwerking is, dat de burger er in het slechtste geval niets van merkt, maar eigenlijk beter bediend wordt dan voor de samenwerking.	Idem.

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

2.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Kiezer is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Verordening bezwaarschriften (2006)
- Verordening klachtenbehandeling (2005)
- Reglement van orde van de raad
- Verordening op de raadsvoorbereiding (2014)
- Verordening rechtspositie raads- en burgerleden 2014
- Verordening op de rekenkamercommissie 2006 na 2^e wijziging
- Inspraakverordening gemeente Ridderkerk (2009)
- Notitie Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur (2010)
- BAR Koersdocument 2007 (en uitgebouwd in BAR-Beter 2012)
- BAR-code (2013)

2.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

2.5.1 Totale lasten en baten

Programma 2	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz.	Primaire Begr. 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten	-3.589.800	-2.152.300,0	-2.167.800	-1.970.900	-2.027.700	-2.055.500
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
a. Griffie		-179.700	-181.600	-142.400	-142.700	-143.000
b. Bestuursorganen		-1.498.400	-1.480.900	-1.483.400	-1.476.100	-1.498.300
c. Overige producten		-474.200	-505.300	-345.100	-408.900	-414.200
Baten	417.500	0	0	0	0	0
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Openbaar bestuur						
Saldo van lasten en baten	-3.172.300	-2.152.300	-2.167.800	-1.970.900	-2.027.700	-2.055.500
Toevoeging reserve	-400.000	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	1.528.600	30.000	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	1.128.600	30.000	0	0	0	0
Saldo programma 2	-2.043.700	-2.122.300	-2.167.800	-1.970.900	-2.027.700	-2.055.500
Verschillen programma 2			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2016
Verschil saldo programma 2			-45.500	196.900	140.100	112.300

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

2.5.1.1 Toelichting verschillen saldo programma 2 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = lasten B = Baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Verkiezingen</u> In 2015 vinden de Waterschapsverkiezingen gelijk plaats met de verkiezingen voor provinciale staten. En daarbij krijgen de gemeenten voor het eerst een rol bij het organiseren van de waterschapsverkiezingen. Hiervoor wordt € 63.300 ontvangen via de algemene uitkering (Hoofdstuk 7). Vooralsnog wordt hetzelfde bedrag aan uitgaven geraamd bij dit onderdeel verkiezingen.	L	BN	-63.300
<u>Overige verschillen</u>			17.800
Saldo verschil			-45.500

2.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo programma 2

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = lasten B = Baten

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Verkiezingen</u> De uitgaven voor verkiezingen fluctueren jaarlijks afhankelijk van de verkiezingen die er in dat jaar zijn.	L		99.000	35.600	35.200
In 2015 waren er incidentele nieuwe uitgaven omdat er in dat jaar waterschapsverkiezingen waren en de gemeenten voor het eerst een rol hadden bij het organiseren van die verkiezingen. (Hiertegenover stond een inkomst in de algemene uitkering uit het gemeentefonds, zie hoofdstuk 7)	L	BN	63.300	63.300	63.300
<u>Overige verschillen</u>			34.600	41.200	13.800
Saldo verschil			196.900	140.100	112.300

2.6 Trends en ontwikkelingen

Op basis van het nieuwe collegeprogramma worden er nieuwe prestatie-indicatoren benoemd.

Communicatie

Communicatie speelt een belangrijke rol bij de positionering van 'de gemeente' binnen de lokale 'gemeenschap' Ridderkerk. Iedere medewerker van de gemeente heeft zijn of haar eigen verantwoordelijkheid op het gebied van communicatie. Iedereen is immers dagelijks bezig met interactie met inwoners, organisaties, instellingen en bedrijven. En dat is communicatie. Daarnaast zijn er specifieke hulpmiddelen om de communicatie tussen de gemeente en haar omgeving gestalte te geven en te ondersteunen. Deze hulpmiddelen willen wij verbeteren en uitbouwen. Meer specifiek gaat het dan om onder meer het uitbouwen van het wekelijkse Gemeentejournaal tot een aantrekkelijk platform om beleid toe te lichten en het maatschappelijk debat over belangrijke vraagstukken binnen Ridderkerk te faciliteren. Andere voornemens betreffen de doorontwikkeling van de gemeentelijke website en het consequent toepassen van de gemeentelijke (visuele) huisstijl (en het bewaken hiervan) als hulpmiddel om de gemeente een ook visueel herkenbare plaats in de samenleving te geven.

Waardering burgers voor gemeentebestuur

Een belangrijk onderdeel van het jaarlijkse onderzoek Waarstaatjegemeente bestaat uit de waardering voor het gemeentebestuur. De cijfers die hierin door de Ridderkerkse burger aan het gemeentebestuur werden gegeven, lagen 0,6 punten onder het landelijk gemiddelde. Weliswaar zijn de cijfers voor een groot deel afhankelijk van de onderwerpen die op het meetmoment in de gemeente aan de orde zijn. Uit nader onderzoek is gebleken dat de score voor een groot deel werd bepaald door de mening over besluitvaardigheid van het gemeentebestuur. In het nieuwe onderzoek zijn hiernaar verdiepingvragen gesteld. Daarnaast hebben de participatieplatforms het verzoek gekregen van het college van B&W om adviezen te geven waarmee de cijfers kunnen worden verhoogd. Deze adviezen zullen worden meegenomen in de evaluatie van ons participatiebeleid.

Doorontwikkeling participatie

Participatie in Ridderkerk is met de vaststelling van de notitie Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur in de volgende fase beland. Voor de ambtelijke organisatie zijn handvatten ontwikkeld, die de medewerkers in staat stellen om op een eenvoudige wijze vast te stellen welke vorm van participatie bij een bepaald onderwerp de voorkeur geniet en met welke participanten dat moet gebeuren. Natuurlijk kan iedereen, die suggesties of ideeën heeft voor de Ridderkerkse samenleving, daarvoor het gemeentebestuur benaderen. Hetzij de raad, dan wel het college. Het college zet daarnaast in op ondersteuning van initiatieven, die door de samenleving worden aangedragen en uitgevoerd. De visie van het college op de rol van de burger en de werkwijze die daarbij hoort binnen de gemeente is breed uitgedragen in de organisatie. Door middel van voorbeeldformulieren, voorlichting en de cursus "Hoe werkt de gemeente Ridderkerk" zijn en worden de medewerkers hierin getraind. Het format, waarmee participanten op de hoogte worden gesteld van hetgeen er met hun bijdrage is gedaan, wordt door de ambtenaren gebruikt. Daarnaast verloopt de communicatie hierover via de website en door middel van een folder, die regelmatig wordt vernieuwd. We gaan samen met de deelnemers aan de verschillende overlegvormen die er nu zijn op zoek naar de meest efficiënte en werkbare vorm van samenwerking.

Regionale samenwerking

De Tweede Kamer heeft 3 juli 2014 ingestemd met het wetsvoorstel afschaffing plusregio's. Als ook de Eerste Kamer steun geeft aan dit wetsvoorstel is de weg vrij voor opheffing van de Stadsregio Rotterdam. Na verwachting zal de wetswijziging op 1 januari 2015 van kracht worden. Parallel hieraan is er een ontwikkeling gaande, gericht op de vorming van een Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Aan de gemeenteraad is een voorstel voorgelegd om deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Naast de opheffing van de stadsregio is als voorwaarde gesteld dat de Metropoolregio formeel als vervoersregio wordt aangewezen en daarvoor de BDU-gelden ontvangt. Met deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag worden besluiten over maatregelen op het gebied van economisch vestigingsklimaat en verkeer en vervoer samen met 24 gemeenten genomen. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan een gezamenlijk opgestelde regionale bereikbaarheidsagenda en een gezamenlijke economische agenda. De kosten die samenhangen met deze samenwerking worden gedragen door gemeentelijke bijdragen, die zijn gebaseerd op een bedrag per inwoner, en BDU—middelen die vanuit het rijk worden verstrekt. Omdat de Metropoolregio ten opzichte van de stadsregio Rotterdam een beperkt aantal taken oppakt, vinden er gesprekken plaats met omliggende gemeenten op welke wijze aan de voor ons gewenste overige taken invulling gegeven kan worden. Het betreft hier taken op de gebieden milieu, wonen, groen en ruimte.

3. Programma De burger als Klant

3.1 Inleiding

De burger, het bedrijf of de instelling heeft in dit programma de rol van klant die recht heeft op een goede kwaliteit van dienstverlening. Zij hebben een één op één contact met de gemeente. Dit contact vindt plaats, soms digitaal, soms aan een balie of telefonisch of soms via derden. Onder dienstverlening vallen alle contacten waar aan de gemeente informatie verstrekt, een klacht of een melding afhandelt of een transactie uitvoert, zoals het verstrekken van een hulpmiddel aan gehandicapten, een paspoort of een vergunning.

De missie van het programma De burger als Klant is “een tevreden klant door het leveren van maatwerk in dienstverlening” door altijd te denken vanuit de logica van de klant. Dit betekent niet dat de klant kan bepalen wat er gebeurt. De gemeente stelt altijd randvoorwaarden voor wat mogelijk is.

Denken vanuit de logica van de klant betekent weten wat de klant wil. Hierbij is van belang:

- een persoonlijke benadering;
- een gemakkelijke dienstverlening;
- kwaliteit in diensten en producten;
- een voor iedereen duidelijke open werkwijze;
- keuzevrijheid met welk kanaal zij de gemeente benadert;
- klanten kunnen met hun klachten en adviezen over de dienstverlening terecht bij de gemeente.

We moeten ons goed realiseren dat de gemeente niet in een vrije markt opereert, en dus op een aantal producten het monopolie heeft én niet alle vragen naar tevredenheid van de klant kan of mag beantwoorden. Kortom: over het algemeen *kiezen* onze klanten er niet voor om met ons zaken te komen doen. Dat beperkt ons in onze mogelijkheden om te 'scoren' op dienstverlening. Om met de Belastingdienst te spreken: leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker. De essentie van het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening gaat dan ook om het 'makkelijker' maken.

3.2 Algemeen

Breed opgevat gaat dienstverlening niet alleen over contacten aan de balie, maar ook over de wijze waarop we als gemeente communiceren, hoe we onze inspraak organiseren, hoe we handhaven etc. Binnen het programma De burger als Klant richten we ons vooral op de individuele klant met zijn of haar individuele vraag.

3.2.1 Zorg en Welzijn

Als een inwoner verstandelijke, psychische of lichamelijke beperkingen heeft, waardoor hij of zij moeite heeft om mee te komen in de maatschappij, dan kan deze inwoner in aanmerking komen voor hulp van of via de gemeente. De toegang tot die voorzieningen verloopt via het KCC en de afdelingen Toegang, Verstrekingen en Vakondersteuning. Binnen deze afdelingen wordt – in steeds grotere mate – gewerkt volgens ‘de kantelingsgedachte’. Dit betekent dat we uit gaan van de mogelijkheden die mensen hebben en dat niet meer hun beperkingen centraal staan. Dit betekent ook dat we steviger inzetten op voorliggende voorzieningen, het zelfoplossend vermogen van hulpvragers stimuleren, vraagverheldering door ‘keukentafelgesprekken’, dat we samen met onze professionele partners nieuwe vormen van hulp en ondersteuning ontwikkelen en dat we sterker inzetten op vroeg signalering en preventie bij risicogroepen. Op het terrein van de WMO en Huishoudelijke Hulp gaat met de decentralisaties per 1 januari 2015 het nodige veranderen, ook voor wat betreft de toegang tot voorzieningen. In deze begroting is alles wat met de nieuwe taken in het kader van de decentralisatie van de AWBZ te maken heeft opgenomen in *Programma 3a: De 3 Decentralisaties*.

Met betrekking tot de Wmo blijft het beleid gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners en gericht op ontmoeting. Bij de individuele voorzieningen blijft ons belangrijkste doel, dat mensen met een beperking betere kansen hebben om volwaardig mee te doen aan de samenleving door beperkingen waar nodig te compenseren, zodat zij zolang mogelijk zelfstandig

kunnen blijven wonen en deelnemen aan de samenleving. Regie over het leven en zelfredzaamheid staan daarbij centraal. Hiervoor verstrekken wij algemene, collectieve en individuele voorzieningen op grond van de verordening 'Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning', waarbij individuele voorzieningen pas ingezet worden, als de eigen kracht, sociale omgeving en algemene/collectieve voorzieningen niet leiden tot een oplossing voor de vraag. Ook zoeken wij een balans tussen enerzijds de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt en anderzijds de reikwijdte van onze verantwoordelijkheid in de Wmo. In relatie tot de 3D's gaan wij de hulp bij het huishouden zodanig anders verstrekken dat ook voldaan kan worden aan de toekomstige vraag. Het Wmo-vervoer en leerlingenvervoer zal door dezelfde opdrachtnemer worden uitgevoerd, waardoor dit efficiënter zal worden uitgevoerd.

Als het gaat om kwetsbare burgers zetten wij ons beleid zoveel mogelijk voort. Bij deze groep is er sprake van een opeenstapeling van problemen en/of beperkingen en die niet op eigen kracht opgelost kunnen worden.

In maart 2014 is de Taskforce vervoer gestart. Het doel van deze taskforce vervoer is onder andere om, via pilots, te proberen om het vervoer naar dagbesteding goedkoper te kunnen uitvoeren. Bij deze pilots worden de instellingen en gebruikers betrokken

Welzijnswerk (jeugd- en jongeren, ouderenwerk, mantelzorgondersteuning)

Wij willen een grotere rol van bewoners en vrijwilligers en minder professionele diensten bij de aanpak van vraagstukken op het terrein van zorg en welzijn. Dit betekent dat wij in de komende tijd samen met welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties, inwoners en onze eigen organisatie op zoek gaan naar nieuwe verhoudingen. Op termijn zal dit tot andere afspraken leiden.

3.2.2 Werk en Inkomen

Met werk sla je twee vliegen in één klap: er is inkomen en er is een sociale structuur. Daarom richting wij ons bij burgers die anders aangewezen zouden zijn op een uitkering, vooral op het vinden van werk. Dat gebeurt samen met de ketenpartners als het UWV, het onderwijs, andere overheden en (potentiële) werkgevers. De gemeente Ridderkerk heeft in de afgelopen jaren diverse successen geboekt met onder andere de inzet van de regisseurs Werk. Door de mindere economische situatie zal het aantal beschikbare banen minder worden en de toestroom richting de gemeente meer. Dit betekent ook dat het voor de mensen die nu geen baan hebben, alleen maar moeilijker zal worden om aan een baan te komen. Wij willen een gemeente zijn waar iedereen met arbeidsvermogen deze ook kan inzetten en verder ontwikkelen. Dit betekent dat we per 2015 ook een tweetal extra instrumenten gaan inzetten die ons – maar zeker ook werkgevers – gaan helpen om duurzame uitstroom te realiseren. Deze instrumenten – het leerwerkbedrijf en het werkgeversservicepunt – zorgen er resp. voor dat werknemers klaargestoomd worden om duurzaam uit te stromen en dat werkgevers zoveel als mogelijk is gefaciliteerd worden om deze werknemers te ontvangen, te begeleiden en te behouden.

Wij willen steun blijven bieden aan hen die dat ook daadwerkelijk nodig hebben, doordat zij niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Wij doen dat door hen toegang tot 'bijstandsvoorzieningen' te bieden. De gemeente Ridderkerk verstrekt bijstand alleen aan hen voor wie dat noodzakelijk is. Bijstand dient dan ook als een tijdelijk vangnet, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor het voorkomen van onrechtmatige verstrekkingen.

Wij willen steun blijven bieden aan hen die dat ook daadwerkelijk nodig hebben. Door de wijzigingen van de Wet Werk en Bijstand (WWB) per 1 januari 2015 verandert er echter wel het nodige voor de bijzondere bijstand en minimabeleid:

- de wet beperkt de mogelijkheden voor categoriale bijzondere bijstand. Dat betekent dat de ruimte voor gemeenten om groepen mensen extra inkomensondersteuning te geven wordt beperkt. Zo wordt o.a. de categoriale bijstand in de vorm van langdurigheidstoeslag vervangen door een individuele toeslag. Daarmee vervalt het vrijwel automatische recht op deze toeslag;

- de regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten moeten worden afgeschaft;
- de mogelijkheid voor het verstrekken van categoriale bijstand in de vorm van een aanvullende (zorg) verzekering of een bijdrage in de premie worden verruimd;
- we krijgen meer financiële ruimte om via individueel maatwerk aanvullende inkomensondersteuning te leveren.

Op 1 juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ingevoerd. Als gevolg van deze wet ontstond voor gemeenten een wettelijke zorgplicht op het terrein van integrale schuldhulpverlening waarbij de gemeente 'de regierol' heeft. De uitvoering van de schuldhulpverlening heeft de gemeente uitbesteedt.

Mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap kunnen vaak moeilijk een baan vinden. De Rijksoverheid geeft gemeenten geld om deze mensen aan het werk te helpen. Dit gebeurt via de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Per 1 januari 2015 stopt de instroom van nieuwe mensen in de WSW. Vanaf die datum is de nieuwe Participatiewet van toepassing. Een deel van de mensen die nu een WSW-indicatie heeft zal – na herkeuring – werkzaam blijven in een 'wsw-omgeving' en alle anderen zullen in samenwerking met onze partners uit moeten stromen naar een 'reguliere' baan.

Vanaf 1 januari 2015 treedt de Participatiewet in werking. De gemeente wordt vanaf die datum verantwoordelijk voor mensen met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig hebben. Deze mensen zitten nu in de WWB (de wet Werk en Bijstand), Wsw (de Wet sociale werkvoorziening) en mensen met arbeidsvermogen in de Wajong. Basis voor het wetsvoorstel zijn afspraken in het Regeerakkoord en het sociaal akkoord 2013. In deze begroting is alles wat met de nieuwe taken in het kader van de Participatiewet te maken heeft opgenomen in *Programma 3a: De 3 Decentralisaties*.

3.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 3 De burger als Klant

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
De inwoners van Ridderkerk zijn tevreden over de geleverde dienstverlening.	Totaal oordeel bezoeker over de geleverde dienstverlening.	Begin 2014 is het BAR-KCC van start gegaan. Er werden aanvankelijk opstartproblemen ervaren op het gebied van de telefonische bereikbaarheid en de wachttijden aan de receptie. Het actieplan dat is opgesteld is nagenoeg gerealiseerd en heeft tot aantoonbaar betere resultaten geleid.	Verdere doorontwikkeling van het gezamenlijk KCC.
		Via Verseon zal managementinformatie worden gegenereerd waarmee gestuurd kan worden op tijdige afhandeling van poststukken.	Door middel van het postregistratiesysteem Verseon wordt gestuurd op tijdige afhandeling van poststukken.
		Sinds 2014 is Ridderkerk technisch aangesloten op het 14+ nummer over het actief gebruik ervan zal nog een besluit moeten worden genomen	In BAR-verband zullen wensen en eisen voor de telefonische bereikbaarheid steeds verder worden uitgewerkt.
De openingstijden van het gemeentehuis zijn voldoende.	Oordeel bezoeker openingstijden gemeentehuis*. Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Realisatie 2012: 6,7 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5 Aantal uren per week waarop centrale publieksbalie is geopend**.	Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers en aanpassing van de openingstijden, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden. Met de inrichting van de Jeugdteams/sociale wijkteams (in het kader van de 3 D's) zal ook op wijkniveau laagdrempelige toegang tot gemeentelijke voorzieningen worden georganiseerd (zie hiervoor ook programma 3a De 3 Decentralisaties).	Met constante regelmaat zullen de bevindingen van het monitoren geëvalueerd worden. Conclusies en te nemen stappen zullen opgenomen worden in de werkprocedures.
Kerndoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
Bij het loket van het gemeentehuis hoef je niet lang te wachten.	Oordeel bezoeker over wachttijd voor het loket*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,3 Realisatie 2012: 7,5 Realisatie 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 8,3 Streefcijfer 2015: 8,3	Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden.	Medewerkers sturen nadrukkelijk op wachttijd. Het op afspraak werken wordt als uitgangspunt gehanteerd. Met constante regelmaat zullen de bevindingen van het monitoren geëvalueerd worden. Conclusies en te nemen stappen zullen opgenomen worden in de werkprocedures.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
De ambtenaren (aan het loket) van het gemeentehuis zijn correct en vriendelijk.	<p>Oordeel bezoeker vriendelijkheid medewerker*. Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,3 Realisatie 2012: 7,9 Realisatie 2013: 8,2 Streefcijfer 2014: 8,3 Streefcijfer 2015: 8,3</p> <p>Oordeel bezoeker verzorgdheid medewerker*. Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,1 Realisatie 2012: 7,9 Realisatie 2013: 8,2 Streefcijfer 2014: 8,1 Streefcijfer 2015: 8,1</p> <p>Oordeel bezoeker inleving medewerker*. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Realisatie 2012: 7,7 Realisatie 2013: 7,8 Streefcijfer 2014: 8,0 Streefcijfer 2015: 8,0</p>	Medewerkers worden individueel gecoacht op de ontwikkeling van de competenties die specifiek van belang zijn voor het KCC en algemeen van toepassing zijn binnen de BAR-organisatie.	In het opleidingsplan voor baliemedewerkers frontoffice is gastheerschap als vast onderdeel opgenomen.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
De ambtenaren (aan het loket) van het gemeentehuis helpen je snel en vakkundig.	<p>Oordeel bezoeker deskundigheid*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,3 Realisatie 2012: 7,8 Realisatie 2013: 8,2 Streefcijfer 2014: 8,3 Streefcijfer 2015: 8,3</p> <p>Oordeel bezoeker doorlooptijd*. Realisatie 2010: 7,7 Realisatie 2011: 7,9 Realisatie 2012: 7,6 Realisatie 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 7,9 Streefcijfer 2015: 7,9</p> <p>Oordeel bezoeker duidelijkheid informatie*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,2 Realisatie 2012: 7,7 Realisatie 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,2 Streefcijfer 2015: 8,2</p> <p>Aantal gegronde bezwaar- en beroepschriften op aanvragen bouwvergunningen**</p>	<p>Er wordt gewerkt aan de totstandkoming van een volwaardig KCC (Klant Contact Centrum). Dit moet er toe leiden dat 80% van alle vragen en diensten in één keer volledig en juist worden beantwoord / geleverd.</p> <p>De kwaliteiten en competenties van de KCC-medewerkers hebben specifieke aandacht binnen dit project.</p>	<p>In het opleidingsplan voor baliemedewerkers frontoffice zijn vakinhoudelijke modules als vast onderdeel opgenomen.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
Het gemeentehuis is goed verzorgd.	Oordeel bezoeker bereikbaarheid*. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Realisatie 2012:7,6 Realisatie 2013: 8.0 Streefcijfer 2014: 8,0 Streefcijfer 2015: 8,0 Oordeel bezoeker parkeergelegenheid*. Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,3 Realisatie 2012: 7,2 Realisatie 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3 Oordeel bezoeker overzichtelijkheid*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 7,8 Realisatie 2012: 7,5 Realisatie 2013: 7,7 Streefcijfer 2014: 7,8 Streefcijfer 2015: 7,8 Oordeel bezoeker bewegwijzering*. Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,7 Realisatie 2012: 7,7 Realisatie 2013: 7,7 Streefcijfer 2014: 7,7 Streefcijfer 2015: 7,7 Oordeel bezoeker wachtruimte*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 7,9 Realisatie 2012: 7,8 Realisatie 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 7,9 Streefcijfer 2015: 7,9	Geen specifieke acties nodig om het streefcijfer te kunnen realiseren.	Geen specifieke acties.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
Het gemeentehuis is goed verzorgd.	Oordeel bezoeker privacy*. Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,5 Realisatie 2012: 7,3 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5		
De prijs voor de producten en diensten is redelijk.	Oordeel bezoeker over prijs dienstverlening*. Realisatie 2010: 6,2 Realisatie 2011: 5,5 Realisatie 2012: 6,7 Realisatie 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,2 Streefcijfer 2015: 6,2	Leges worden zo laag mogelijk gehouden. Uiteraard moet het wel kostendekkend blijven.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.			
De informatie die de gemeente geeft is voldoende en begrijpelijk.	<p>Oordeel burgers over duidelijkheid informatie*</p> <p>Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Realisatie 2012:7,1 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,2 Streefcijfer 2015: 7,2</p> <p>Oordeel burgers over toegankelijkheid informatie*</p> <p>Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,1 Realisatie 2012: 7,1 Realisatie 2013: 7,1 Streefcijfer 2014: 7,1 Streefcijfer 2015: 7,1</p> <p>Oordeel burgers over gemeentelijke informatie via kranten*.</p> <p>Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,6 Realisatie 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4 Streefcijfer 2015: 7,5</p> <p>Oordeel burgers over informatie via website*.</p> <p>Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 6,9 Streefcijfer 2014: 6,9 Streefcijfer 2015: 6,9</p>	In de 2015 zal de gemeentelijke website worden aangepast. Op dit moment zijn de gemeentelijke producten onvoldoende vindbaar. Ook zal de gemeentelijke informatie in de combinatie een kwaliteitsslag krijgen.	Verdere ontwikkeling van juiste informatie over de producten en diensten van de gemeente via het digitale kanaal.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij			
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over wachttijd tussen aanvraag en verkrijgen van hulp***. (streefcijfer: 85% tevreden)	Reguliere inzet zodat cliënten binnen de (wettelijk) gestelde termijn antwoord krijgen. Streven daarbij is dat 85% van de cliënten tevreden is. Met de inrichting van de Jeugdteams/sociale wijkteams (in het kader van de 3 D's) zal ook op wijkniveau laagdrempelige toegang tot (gemeentelijke) voorzieningen worden georganiseerd (zie hiervoor ook programma 3a De 3 Decentralisaties). De prestatie indicatoren (PI's) die hierop van toepassing zijn zullen bij een eerstvolgende begrotingswijziging worden toegevoegd.	Wordt onderdeel van de afdeling Toegang.
	Oordeel cliënt over indicatiestelling***. (streefcijfer: 88% tevreden)	Verdere invoering van de gekantelde werkwijze door integrale aanpak op alle levensdomeinen van de cliënt. Deze werkwijze wordt in BAR-verband uitgevoerd.	Zal vorm krijgen binnen de afdeling Toegang.
	Oordeel cliënt over hulp bij huishouden***. Uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 7,8. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 7,9 Realisatie 2012: 7,8 Streefcijfer 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5 & 6,5	Aandacht voor het behoud van een hoog kwaliteits- en serviceniveau blijft ook in 2015 een uitgangspunt. Dit wordt meegenomen bij de contractafspraken t.a.v. hulp bij het huishouden. Gezien de Rijksbeleidswijzigingen, de veranderende rol van de overheid en de nieuwe werkwijze, wordt in 2015 het behalen van een 7,5 (als ondergrens) realistisch geacht voor nieuwe klanten en een 6,5 voor bestaande klanten. SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Nog onbekend, afhankelijk van Rijksbeleid.
	Oordeel cliënt over Wmo-hulpmiddelen***. Uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld: Realisatie 2009: 7,3. Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5	De contracten voor de Wmo hulpmiddelen zijn in 2014 verlengd. Behoudt van een hoog kwaliteits- en serviceniveau blijft uitgangspunt. SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Nog onbekend, afhankelijk van Rijksbeleid.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij			
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over collectief vervoer***. Uitkomsten klanttevredenheids-onderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Met de nieuwe aanbieder van collectief vervoer is afgesproken dat zij een klanttevredenheid nastreven van minimaal een 7,3. SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Afhankelijk van Rijksbeleid en BAR ontwikkelingen.
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het zelfstandig kunnen blijven wonen***. (streefcijfer: 82% is redelijk tot zeer zelfstandig) Realisatie 2011: 80% Realisatie 2012: 78% Realisatie 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Realisatie 2014: 82% Realisatie 2015: 82%	SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Afhankelijk van het Rijksbeleid.
	Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het kunnen meedoen aan de maatschappij***. (streefcijfer: 71% kan redelijk tot veel meedoen) Realisatie 2011: 77% Realisatie 2012: 75% Realisatie 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Realisatie 2014: 71% Realisatie 2015: 71%	SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Afhankelijk van het Rijksbeleid.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij			
Zoveel mogelijk mensen aan het werk.	<p>De ontwikkeling van het lokale bijstandsvolume is beter of gelijk aan het regionale - en/of landelijke volume (bron: gegevens Ministerie, Divosa).</p> <p>De ontwikkeling van het aantal jongeren in het cliëntenbestand is lager of gelijk aan het regionale volume (brongegevens Ministerie, Divosa).</p> <p>Het aantal WSW-cliënten dat doorstroomt naar een 'gewone' werkgever binnen de mogelijkheden van de werknemers is twee (bron: gemeentelijke administratie).</p> <p>Het aantal WSW-werkplekken is gelijk aan de Rijksbijdrage (bron: gemeentelijke administratie). De doorlooptijd van aanvragen neemt met 25% af.</p>	<p>De invoering van de Participatiewet gebeurt per 1 januari 2015. De gemeente Ridderkerk heeft voor de invoering nauw samengewerkt met de gemeenten Albrandswaard en Barendrecht. Gezamenlijk wordt een leerwerkbedrijf en werkgeversservicepunt ontwikkeld. In het kader van de garantiebannen (onderdeel Participatiewet) wordt overleg gevoerd met de BAR-organisatie.</p> <p>De best practices van de regionale aanpak Jeugdwerkloosheid 2013-2014 wordt opgenomen in de uitvoering.</p> <p>De cliënten die op 31 december 2014 op de wachtlijst WSW stonden, vallen in 2015 onder de garantiebannen. Naast de cliënten WSW vallen ook de instroom Wajong na 1 januari 2015 onder de garantiebannen. Voor publieke en private organisaties ligt een opgave om een bepaald aantal garantiebannen in te vullen.</p>	De invoering van de Participatiewet staat gepland voor 1 januari 2015. De gemeente wordt dan naast de WWB ook verantwoordelijk voor een groot deel van de WSW en van een groot deel van de Wajong.
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over wachttijd tussen aanvraag en verkrijgen van hulp***. (streefcijfer: 85% tevreden)	Reguliere inzet zodat cliënten binnen de (wettelijk) gestelde termijn antwoord krijgen. Streven daarbij is dat 85% van de cliënten tevreden is.	Wordt onderdeel van de afdeling Toegang.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij			
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over indicatiestelling***. (streefcijfer: 88% tevreden)	Verdere invoering van de gekantelde werkwijze door integrale aanpak gericht op de behoefte (de verschillende levensdomeinen) van de cliënt. Deze werkwijze wordt in BAR-verband uitgevoerd.	Zal vorm krijgen binnen de afdeling Toegang.
	Oordeel cliënt over hulp bij huishouden***. Uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 7,8 Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 7,9 Realisatie 2012: 7,8 Streefcijfer 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5 & 6,5	Aandacht voor het behoud van een hoog kwaliteits- en serviceniveau blijft ook in 2015 een uitgangspunt. Dit wordt meegenomen bij de contractafspraken t.a.v. hulp bij het huishouden. Gezien de Rijksbeleidswijzigingen, de veranderende rol van de overheid en de nieuwe werkwijze, wordt in 2015 het behalen van een 7,5 (als ondergrens) realistisch geacht voor nieuwe klanten en een 6,5 voor bestaande klanten. SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Nog onbekend, afhankelijk van Rijksbeleid.
	Oordeel cliënt over Wmo-hulpmiddelen***. Uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld: Realisatie 2009: 7,3. Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: nog in onderzoek SGB/BMC Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5	De contracten voor de Wmo hulpmiddelen zijn in 2014 verlengd. Behoudt van een hoog kwaliteits- en serviceniveau blijft uitgangspunt. SGB/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Nog onbekend, afhankelijk van Rijksbeleid.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij			
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over collectief vervoer***. Uitkomsten klanttevredenheids-onderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: nog in onderzoek SGB0/BMC Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Met de nieuwe aanbieder van collectief vervoer is afgesproken dat zij een klanttevredenheid nastreven van minimaal een 7,3. SGB0/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Afhankelijk van Rijksbeleid en BAR ontwikkelingen.
Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.	Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het zelfstandig kunnen blijven wonen***. (streefcijfer: 82% is redelijk tot zeer zelfstandig) Realisatie 2011: 80% Realisatie 2012: 78% Realisatie 2013: nog in onderzoek SGB0/BMC Realisatie 2014: 82% Realisatie 2015: 82%	SGB0/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Afhankelijk van het Rijksbeleid.
	Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het kunnen meedoen aan de maatschappij***. (streefcijfer: 71% kan redelijk tot veel meedoen) Realisatie 2011: 77% Realisatie 2012: 75% Realisatie 2013: nog in onderzoek SGB0/BMC Realisatie 2014: 71% Realisatie 2015: 71%	SGB0/BMC cijfers 2013 worden eind van de zomer verwacht. De raad zal op de gebruikelijke wijze over de uitkomsten worden geïnformeerd.	Afhankelijk van het Rijksbeleid.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk zijn burgers in staat om deel te nemen aan de maatschappij			
Zoveel mogelijk mensen aan het werk.	<p>De ontwikkeling van het lokale bijstandsvolume is beter of gelijk aan het regionale - en/of landelijke volume (bron: gegevens Ministerie, Divosa).</p> <p>De ontwikkeling van het aantal jongeren in het cliëntenbestand is lager of gelijk aan het regionale volume (brongegevens Ministerie, Divosa).</p> <p>Het aantal WSW-cliënten dat doorstroomt naar een 'gewone' werkgever binnen de mogelijkheden van de werknemers is twee (bron: gemeentelijke administratie).</p> <p>Het aantal WSW-werkplekken is gelijk aan de Rijksbijdrage (bron: gemeentelijke administratie). De doorlooptijd van aanvragen neemt met 25% af.</p>	<p>De invoering van de Participatiewet gebeurt per 1 januari 2015. De gemeente Ridderkerk heeft voor de invoering nauw samengewerkt met de gemeenten Albrandswaard en Barendrecht. Gezamenlijk is een leerwerkbedrijf en werkgeversservicepunt ontwikkeld. In het kader van de garantiebannen (onderdeel Participatiewet) wordt overleg gevoerd met de BAR-organisatie.</p> <p>De best practices van de regionale aanpak Jeugdwerkloosheid 2013-2014 wordt opgenomen in de uitvoering.</p> <p>De cliënten die op 31 december 2014 op de wachtlijst WSW stonden, vallen in 2015 onder de garantiebannen. Naast de cliënten WSW vallen ook de instroom Wajong na 1 januari 2015 onder de garantiebannen. Voor publieke en private organisaties ligt een opgave om een bepaald aantal garantiebannen in te vullen.</p>	De invoering van de Participatiewet staat gepland voor 1 januari 2015. De gemeente wordt dan naast de WWB ook verantwoordelijk voor een groot deel van de WSW en van een groot deel van de Wajong.

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). **Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.**

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

*** bron: Tevredenheidsonderzoek Wmo

3.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Klant is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Algemene plaatselijke verordening Ridderkerk
- Legesverordening
- Verordening gemeentelijke basisregistratie personen
- Privacy reglement gemeentelijke basisregistratie personen
- Beheerregeling gemeentelijke basisregistratie personen
- Informatie beveiligingsplan GBA
- Beveiligingsplan Reisdocumenten/rijbewijzen
- Beleidskader Lokaal sociaal beleid (2004)
- Beleidsplan WMO 2012 – 2016
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning, gemeente Ridderkerk (2012)
- Verstrekkingenboek voorzieningen maatschappelijke ondersteuning
- Regionaal arbeidsmarktbeleid Albrandswaard, Ridderkerk 2011 – 2014
- Verordeningen behorende bij de WWB (2012)
- Notitie Uitvoering Wet Sociale Werkvoorzieningen (WSW) door de BAR-gemeenten (2008)
- Verordening Wet Inburgering Samenwerkingsverband Gemeente Ridderkerk en Albrandswaard (2009)
- Verordening leerlingenvervoer (2013)
- Samenwerkingsovereenkomst Algemeen Maatschappelijk werk (2005)
- Nota Ouderenbeleid (2001)
- Notitie Peuterspeelzaalwerk (2004)
- Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening BAR 2011
- Nota Armoedebestrijding 2007
- Toeslagenverordening (vervalt uiterlijk per 1 juli 2015 ivm de kostendelersnorm)
- Beleidsregels uitkeringen 2013
- Nota 'Zilver, grijs en goud' 2014 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma

In het laatste kwartaal van 2014 worden in verband met 'reguliere' wijzigingen in wet- en regelgeving en de 3 Decentralisaties een groot aantal beleidsdocumenten aan de raad voorgelegd ter besluitvorming:

In het kader van Werk en Inkomen:

- Re-integratieverordening (herijken staand beleid)
- Maatregelenverordening/ afstemmingsverordening (herijking staand beleid)
- Verordening loonkostensubsidie en loonwaarde (nieuw)
- Verordening tegenprestatie (nieuw)
- Verordening individuele inkomenstoelage (nieuw)
- Verordening cliëntenparticipatie (herijking staand beleid)
- Verordening individuele studietoelage (nieuw)
- Verordening verrekening bestuurlijke boete (herijking staand beleid, in verband met het vervallen van de grondslag)
- Verordening minimavoorzieningen (SCE-fonds)

In het kader van de WMO/ Hulp bij het huishouden:

- WMO Verordening
- WMO beleidsplan
- Uitvoeringsnota Huishoudelijke Hulp

Zie hiervoor ook programma 3a De 3 Decentralisaties.

Na vaststelling door de gemeenteraad, vervallen een aantal van de eerder opgesomde verordeningen/ uitvoeringsregels.

3.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

3.5.1 Totale lasten en baten

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

Programma 3	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz	Primaire Begr. 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten	-31.778.300	-24.226.700	-22.154.200	-22.167.900	-22.213.500	-22.211.400
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen</i>		-9.970.000	-9.342.700	-9.342.700	-9.342.700	-9.342.700
<i>Werkgelegenheid</i>		-3.815.800	-3.845.600	-3.845.600	-3.845.600	-3.845.600
<i>Huishoudelijke verzorging</i>		-5.927.500	-4.502.800	-4.502.800	-4.502.800	-4.502.800
<i>Gemeentelijk minimabeleid</i>		-1.077.300	-1.013.300	-991.500	-1.007.800	-989.300
<i>Participatiebudget</i>		-1.354.400	-1.404.200	-1.434.700	-1.461.800	-1.479.700
<i>Voorzieningen gehandicapten</i>		-1.245.400	-1.241.200	-1.237.000	-1.232.800	-1.228.600
<i>Overige producten</i>		-836.300	-804.400	-813.600	-820.000	-822.700
Baten	27.014.500	16.962.500	16.465.100	16.485.200	16.489.200	16.492.300
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen</i>		10.416.600	9.839.500	9.839.500	9.839.500	9.839.500
<i>Werkgelegenheid</i>		3.571.900	3.601.700	3.601.700	3.601.700	3.601.700
<i>Huishoudelijke verzorging</i>		1.266.500	1.266.500	1.266.500	1.266.500	1.266.500
<i>Participatiebudget</i>		938.200	972.800	972.800	972.800	972.800
<i>Baten secretarieleges burgerzaken</i>		681.500	691.000	716.900	720.900	718.200
<i>Overige producten</i>		87.800	93.600	87.800	87.800	93.600
Saldo van lasten en baten	-4.763.800	-7.264.200	-5.689.100	-5.682.700	-5.724.300	-5.719.100
Toevoeging reserve	-9.700	-8.400	-7.700	-7.100	-6.400	-5.800
Onttrekking reserve	208.600	23.700	23.100	22.400	21.800	21.100
Totaal reservemutaties	198.900	15.300	15.400	15.300	15.400	15.300
Saldo programma 3	-4.564.900	-7.248.900	-5.673.700	-5.667.400	-5.708.900	-5.703.800
Verschillen programma 3			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Verschil saldo programma 3			1.575.200	6.300	-35.200	-30.100

3.5.1.1 Toelichting verschillen saldo programma 3 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = lasten B = baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>WMO Uitvoering</u> Vanaf 2015 vervalt het eenmalige budget voor personeel (€ 100.000) en het eenmalige budget voor de invoering van wijkgericht werken (€ 100.000)	L		200.000
<u>WMO Huishoudelijke Verzorging</u> Door een korting op de Algemene Uitkering is het beschikbare budget voor huishoudelijke verzorging naar beneden bijgesteld. Op begrotingsbasis is dit budgettair neutraal omdat dit wegvalt tegen een mutatie op de Algemene Uitkering (zie hoofdstuk 7).	L	BN	1.423.700
<u>Overige verschillen</u>	L/B		-48.500
Saldo verschil			1.575.200

3.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo programma 3

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = lasten B = baten

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Overige verschillen</u>	L/B		6.300	-35.200	-30.100
Saldo verschil			6.300	-35.200	-30.100

3.6 Trends en ontwikkelingen

Dienstverlening

Het KCC is de plek waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen voor alle producten en diensten van de gemeente en daarmee samenhangende producten en diensten van ketenpartners. Het KCC handelt zoveel mogelijk eenvoudige vragen en aanvragen direct af. Dat ontlast de vakafdelingen van de gemeente en maakt dat de klant beter en sneller wordt geholpen. Sommige vragen kunnen niet door het KCC worden afgehandeld omdat ze specialistisch kennis vragen van de vakafdelingen. Het KCC zorgt er dan voor dat in de gaten wordt gehouden dat de (aan)vraag van de burger niet uit het oog wordt verloren en dat de burger tijdig een goed antwoord krijgt.

Het is de ambitie een BAR KCC in te richten voor alle vier de dienstverleningskanalen (balie, post/e-mail, internet en het callcenter). Dit is een grote stap. De eerste aanzet hiervoor is in 2014 al geleverd. Verdere uitwerking zal in 2015 volgen. Daarbij is een belangrijke randvoorwaarde dat de identiteit per gemeente gehandhaafd blijft en dat burgers voor producten aan de balie (ook) in de eigen gemeente terechtkunnen.

Modernisering GBA (mGBA)

Na een periode van relatieve stilte is het overheidsproject Modernisering GBA nieuw leven ingeblazen. In de periode tot 2016 zal de modernisering, in samenhang met de invoering van het stelsel van basisregistraties, ingevoerd gaan worden. Dit betekent dat het bijhouden van persoonsgegevens binnen de overheid anders georganiseerd gaat worden. Waar de gegevens nu decentraal zijn opgeslagen zal dit centraal ingericht gaan worden. Dit betekent aanpassing van de informatiearchitectuur. In de BAR-organisatie is dit als project opgepakt. Gezamenlijk aansluiting is vooralsnog op uiterlijk 31 december 2015 gezet.

Educatie/ participatiebudget

Vanaf 2013 koopt het Rijk 'voortgezet algemeen volwassenen onderwijs' (VAVO) in. Vanaf 2015 verandert de financiering van het VAVO en gaan de middelen niet meer naar de individuele gemeenten maar naar de gemeente Rotterdam als contactgemeente van de arbeidsregio. De gemeente Rotterdam moet vervolgens – in nauwe samenwerking – met de regiogemeenten een regionaal educatieplan ontwikkelen én uitvoeren.

Jeugdwerkloosheid

Ondanks de licht verbeterende arbeidsmarkt, zal ook in 2015 de jeugdwerkloosheid blijven toenemen doordat schoolverlaters niet direct werk kunnen vinden. Door de wetswijziging WWB 2012 zijn de spelregels voor jongeren tot 27 jaar veranderd. Jongeren dienen eerst zelf vier weken lang werk te zoeken. Na vier weken kan de gemeente pas hun aanvraag in behandeling nemen. Daarnaast geldt ook dat studiefinanciering vóór een (gemeentelijke) uitkering gaat.

In 2013 heeft het kabinet landelijk € 25 miljoen beschikbaar gesteld voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Voor de regio Rijnmond is er € 2,8 miljoen beschikbaar. De gemeente Ridderkerk heeft dit samen met de overige gemeenten in de regio aangevraagd. De middelen zijn in september 2013 beschikbaar gesteld. Eind 2014 wordt de balans opgemaakt over de resultaten die de regionale aanpak hebben gehad. De *best practices* zullen in 2015, indien relevant voor de gemeente Ridderkerk, opgenomen in bestaand beleid/uitvoering.

Programma 3a De 3 Decentralisaties

3.a.1 Inleiding

Het kabinet heeft besloten dat een aantal maatschappelijke taken dicht bij de burger georganiseerd dient te worden en daarom gedecentraliseerd worden naar de gemeenten. Het gaat om de Participatiewet (voorheen de Wet Werk en Bijstand, Wet Sociale Werkvoorziening en de Wajong), de overgang van Begeleiding en Persoonlijke Verzorging uit de AWBZ naar de Wmo en de overgang van de gehele Jeugdzorg. Uitgangspunt van deze decentralisaties is dat de gemeenten beter inzicht hebben in de vragen naar ondersteuning van burgers en hoe deze met lokale oplossingen en met meer integrale benadering kunnen worden opgelost. Daarmee wordt een betere, maar ook een goedkopere oplossing gevonden.

De decentralisaties gaan gepaard met beleidsvrijheid, maar ook met forse verlagingen van budgetten. De veranderingen in het sociale domein hebben veel impact op de positie van de gemeente en de interne organisatie. Waar de nadruk in het verleden lag op 'zorgen voor', willen we ons richten op het 'zorgen dat' dingen gebeuren.

De grotere verantwoordelijkheid vraagt soms om een grootschaliger aanpak dan dat één gemeente aankan. De gemeenten Ridderkerk heeft daarom uitwerking van de decentralisaties samen met de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard en in het kader van de Jeugdzorg met de regio Rotterdam opgepakt.

De Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (waar de begeleiding en persoonlijke verzorging onderdeel van gaan uitmaken) zijn inmiddels aangenomen door de Tweede en Eerste kamer. De wet Passend Onderwijs was al eerder aangenomen. Dit betekent dat de gemeente vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk wordt voor een groot aantal nieuwe taken in het sociaal domein en dat het programma dat hiervoor is ingezet voortvarend doorgezet kan worden.

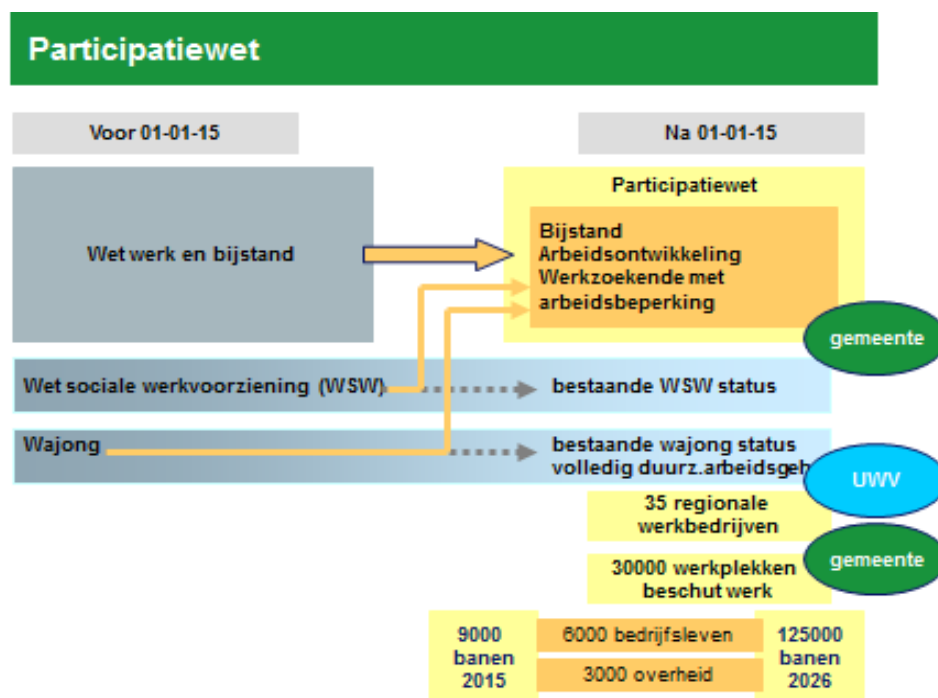
3.a.2 Kaderstellend beleid

In de jaren 2013/2014 is intensief gewerkt aan de voorbereiding op deze nieuwe taken. Onderstaande beleidsstukken worden in het najaar 2014/ voorjaar 2015 vastgesteld en bieden de kaders waarbinnen het college vanaf 2015 haar taken zal uitvoeren. Per onderwerp is een korte toelichting opgenomen.

3.a.2.1 Participatiewet

De participatiewet, die per 1 januari 2015 in werking treedt, gaat over economische zelfredzaamheid. Mensen die nu nog gesubsidieerde arbeid verrichten of met een uitkering thuiszitten, moeten zo veel mogelijk aan het werk in reguliere banen. Zorg, welzijn en sociale zekerheid worden gekoppeld met als doel dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen in de samenleving. De participatiewet vervangt de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet investeren in jongeren (Wij), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet arbeidsongeschiktheid voor jonggehandicapten (Wajong). De gemeente voorziet in integrale toegang tot ondersteuning van de mensen die onder deze wet vallen zodat iedereen mee kan doen. Met de komst van de Participatiewet worden de hierbij behorende budgetten (WWB, WIJ, deel Wajong en deel WSW) samengevoegd tot het Sociale Deelfonds. Gelijktijdig wordt ook een forse bezuiniging doorgevoerd, zodat er per saldo minder (rijks)budget beschikbaar zal zijn voor de uitvoering van deze taken.

In het onderstaande schema zijn de belangrijkste wijzigingen voor wat betreft de gewijzigde verantwoordelijkheden aangegeven:



Toelichting

Om werkzoekende uitkeringsgerechtigden zo goed mogelijk naar reguliere werkgevers toe te leiden, zijn er landelijk 35 arbeidsmarktregio's aangewezen. Aan elk van deze regio's is een werkbedrijf en een werkgeversservicepunt verbonden. In deze werkbedrijven (die nadrukkelijk uit een 'netwerk' moeten bestaan) spelen ook de bedrijven voor sociale werkvoorzieningen, reguliere werkgevers en het UWV een rol. Deze werkbedrijven – en de verbinding met de lokale arbeidsmarkt – worden in 2014/2015 verder uitgewerkt. De gemeente heeft hierbij het voortouw en maakt gebruik van de bestaande regionale en lokale verbanden.

In het Sociaal akkoord is afgesproken dat er de komende jaren 125.000 (garantie)banen zullen worden gecreëerd bij werkgevers (overheid en bedrijfsleven) voor mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Voor de handhaving van deze afspraken wordt de Quotumwet ingevoerd. Met lokale werkgevers en met de arbeidsmarktregio maken we daarover afspraken. Door de inzet van Social Return on Investment willen we bedrijven die ook werk aanbieden aan mensen met structurele arbeidsbeperkingen, en aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met ons verbinden. Als werkgever wil de BAR-organisatie hierin een voorbeeldfunctie vervullen.

Als iemand een beroep doet op een uitkering, dan moet er per 1 januari 2015 een tegenprestatie worden gevraagd. Bij het bepalen van de omvang en duur van de tegenprestatie wordt maatwerk geleverd. Ook wordt rekening gehouden met maatschappelijk nuttige activiteiten die iemand al verricht, bijvoorbeeld mantelzorg. Samen met klanten en de lokale maatschappelijke partners worden lokale activiteiten gecreëerd waar – op basis van individueel maatwerk – iemand een tegenprestatie kan verrichten.

Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor de lokale uitvoering van de Participatiewet. Dit lukt niet zonder de inzet van zorgaanbieders/dagbestedingsbedrijven, het UWV, SW-bedrijven en werkgevers. In 2015 e.v. zullen wij op deze samenwerking dan ook extra inzetten. Wij doen dit o.a. door de realisatie van een lokaal leerwerkbedrijf en werkgeversservicepunt.

Een groot deel van de taken die per 1 januari 2015 onder de Participatiewet vallen, behoorden al tot de taken van de gemeente. De bestaande regelgeving is aangepast op deze nieuwe eisen en

daarnaast zijn twee nieuwe instrumenten in ontwikkeling die het mogelijk maken om de arbeidsmarkt nog beter te bedienen; een 'eigen' leerwerkbedrijf en een werkgeversservicepunt. Zie hiervoor ook: *Programma 3 De burger als klant*.

In het laatste kwartaal van 2014 worden in verband met 'reguliere' wijzigingen in wet- en regelgeving en de 3 Decentralisaties een groot aantal beleidsstukken aan de raad voorgelegd ter besluitvorming:

- Re-integratieverordening (herijken staand beleid)
- Maatregelenverordening/ afstemmingsverordening (herijking staand beleid)
- Verordening loonkostensubsidie en loonwaarde (nieuw)
- Verordening tegenprestatie (nieuw)
- Verordening individuele inkomenstoelage (nieuw)
- Verordening cliëntenparticipatie (herijking staand beleid)
- Verordening individuele studietoelage (nieuw)
- Verordening verrekening bestuurlijke boete (herijking staand beleid, in verband met het vervallen van de grondslag)
- Verordening minimavoorzieningen (SCE-fonds)

In de financiële paragraaf van dit programma worden uitsluitend de nieuwe middelen opgenomen die vanuit het Rijk overkomen. De overige middelen vallen onder Programma 1 of 3.

3.a.2.2 Jeugdhulp

De gemeente is per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. De gemeente is al diverse jaren verantwoordelijk voor preventief jeugdbeleid zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin en de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en schoolarts). Vanaf 2015 wordt de gemeente ook verantwoordelijk voor zwaardere vormen van jeugdhulp, zoals geestelijke gezondheidszorg voor jeugd, hulp voor jeugd met een (verstandelijke) beperking en crisisopvang. Met de nieuwe Jeugdwet wil het kabinet bereiken dat kinderen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen. In eerste instantie zijn ouders hiervoor verantwoordelijk. Zij delen die taak met medeopvoeders zoals leerkrachten, peuterspeelzaalleidsters en groepsleiders in de buitenschoolse opvang. De overheid komt in beeld als dit niet vanzelf gaat. Dan moet jeugdhulp snel goede oplossingen op maat bieden. Daarnaast is op 1 augustus 2014 ook de wet op het Passend Onderwijs in werking getreden.

De jeugdhulp zoals vervat in de Jeugdwet kent verschillende vormen van hulpverlening voor jongeren en hun ouders. Naast de taak voor de ondersteuning aan ouders bij de opvoeding en het veilig laten opgroeien van hun kinderen (o.a. rol en taak van de CJG's nieuwe stijl) komen er ook taken bij: jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd-GGZ en de zorg voor kinderen met een beperking.

De middelen die voor de uitvoering van deze taken naar de gemeente komen, worden in 2015 gekort met circa 9%, oplopend tot ruim 15% in 2017.

Voor de transitie en transformatie van de jeugdzorg wordt de bestaande – en goed functionerende – lokale infrastructuur (met o.a. het CJG) verder uitgewerkt. Ter voorbereiding op de wijzigingen is in 2013/2014 een proef uitgevoerd met een wijkteam. Op basis van deze ervaringen en de ervaringen vanuit andere proeftuinen (in o.a. de Stadsregio) wordt in 2014/2015 een herzien jeugdhulpstelsel in Ridderkerk tot stand gebracht met jeugd- en gezinsteam onder leiding van een gemeentelijke procesregisseur.

Ter voorbereiding op de overdracht van de taken zijn met de samenwerkende gemeenten in de regio en de huidige zorgaanbieders afspraken gemaakt om de zorgcontinuïteit vanaf 2015 te borgen. Deze afspraken zijn vastgelegd in een tweejarig Regionaal transitiearrangement. Daarnaast is er een Gemeenschappelijke regeling jeugdhulp Rijnmond opgericht, waarin de beschikbaarheid/ inkoop van duurdere en specialistische zorg is geregeld.

In het laatste kwartaal van 2014 worden in verband met de decentralisatie van de Jeugdzorg een aantal beleidsdocumenten aan de raad voorgelegd ter besluitvorming:

- Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp
- Verordening Jeugdhulp

- Uitvoeringsplan 2015
- Gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling (regionaal)
- Concept en definitieve begroting Gemeenschappelijke regeling (regionaal)

Deze documenten gaan niet alleen over de nieuwe taken, maar beschrijven de nieuwe 'jeugd(hulp)infrastructuur' binnen Ridderkerk.

In de financiële paragraaf van programma 3a worden uitsluitend de nieuwe middelen opgenomen die vanuit het Rijk overkomen. De overige middelen vallen onder Programma 1 of 3.

3.a.2.3 Wmo 'nieuwe stijl'

De huidige regelingen AWBZ en WMO ondergaan een transitie. De gemeente wordt per 2015 verantwoordelijk voor ondersteuning en begeleiding van hun burgers. De extramurale verpleging, een groot deel van de persoonlijke verzorging en de langdurige GGZ gaan – vooralsnog – naar de Zorgverzekeringswet. Het beschermd worden komt ook onder verantwoordelijkheid van de gemeente te vallen, waarbij voor GGZ-cliënten een waarborg is ingebouwd dat zij de komende vijf jaar de ondersteuning houden waar zij nu al gebruik van maken. Dit alles past in de trend om zorg en welzijn te kantelen. Het kabinet wil de komende jaren de omslag maken naar Zorg dichtbij; 'meer zorg in de buurt, meer samenwerking tussen aanbieders en houdbaar gefinancierde voorzieningen'. De verwachting is dat de gemeente meer maatwerk kan bieden en beter kan inspelen op lokale omstandigheden en zorgbehoeften van cliënten. Daarvoor is naast een transitie ook een transformatie nodig in het sociale (brede) domein. Dit betekent in ieder geval:

- Dat de extramurale AWBZ per 2015 vervalt. De gemeente wordt daarmee helemaal verantwoordelijk voor de ondersteuning en begeleiding. Dit is wettelijk onderbouwd door een uitbreiding van het compensatiebeginsel in de WMO. Circa 75% van het huidige budget wordt overgeheveld naar de gemeente, met andere woorden er wordt op voorhand ook al een forse besparing ingeboekt;
- De extramurale dagbesteding gaat ook per 2015 volledig naar de gemeente over;
- De hulp bij het huishouden is al per 2014 gewijzigd (zie ook programma 3 De burger als klant), omdat de aanspraak op huishoudelijke verzorging in de WMO vervalt. Via de WMO zal vanaf nu een maatwerkvoorziening worden aangeboden voor mensen die het 'echt' nodig hebben en die het niet uit eigen middelen kunnen betalen. Op het budget van de huishoudelijke hulp wordt een korting van 40% toegepast.

De nieuwe taken en de wijzigingen op de bestaande taken gaan hiermee integraal onderdeel uitmaken van de WMO, waarvoor de gemeente al verantwoordelijk is. Zie hiervoor ook: *Programma 3 De burger als klant*.

Bovenstaande betekende dat de huidige beleidskaders aangepast zijn.

- WMO Verordening
- WMO beleidsplan
- Uitvoeringsnota Huishoudelijke Hulp

In de financiële paragraaf van programma 3a worden uitsluitend de nieuwe middelen opgenomen die vanuit het Rijk overkomen. De overige middelen vallen onder Programma 1 of 3.

3.a.3 Doelstellingen beleid

De decentralisatie van taken naar de gemeenten gaat gepaard met een transformatie. De overheid krijgt een andere rol, er dient meer ruimte te komen voor professionals en de eigen kracht en het eigen netwerk van inwoners. Er moet een beweging van zware naar lichte zorg op gang gebracht worden, van de tweede naar de eerste lijn en van de eerste naar de nulde lijn.

De doelen die wij met de transformatie willen bereiken zijn:

- van zorgen voor naar zorgen dat;
- van aanbod- en systeemgericht naar vraag- en mensgericht;
- van curatief naar preventief;
- van zware zorg naar lichte ondersteuning;

- van formeel naar informeel;
- van duur en bureaucratisch naar efficiënt en effectief;
- van sectoraal naar integraal.

Om de doelstellingen van dit beleid vorm te kunnen geven is een nieuwe infrastructuur nodig. Kern van deze nieuwe infrastructuur vormen de jeugd-/ en sociale wijkteams. Deze teams hebben als doel om een beter op elkaar afgestemde dienstverlening aan burgers die het alleen niet redden te bieden. In 2015 zullen deze teams in de diverse wijken (door)ontwikkeld worden. Hierbij zal de ingezette kanteling in denken en handelen verder vorm krijgen. Een grote en uitdagende opgave.

Bij de ontwikkeling van de bovengenoemde beleidskaders zullen ook de gewenste prestatie-indicatoren en activiteiten worden vastgesteld. Deze zullen daarna ook in de begroting een plek krijgen. Dit betekent dat het onderstaande schema verder ingevuld wordt wanneer de beleidskaders zijn vastgesteld.

Wat gaan we er voor doen in 2015?	Toelichting
Uitvoering geven aan de nieuwe rol als systeemverantwoordelijke in het sociaal domein.	Met de nieuwe taken gaan we invulling geven aan de nieuwe rol die we als regievoerder, maar soms ook als uitvoerder krijgen.
Starten met een nieuwe toegang.	Een belangrijk doel is het ontwikkelen van een meer integrale toegang van zorg, welzijn, werk en inkomen.
Inzetten op de transformatie.	Vanaf 1 januari zijn we verantwoordelijk voor de nieuwe taken, maar dan is de transformatie, de nieuwe manier van werken, net gestart. Inzet op de transformatie is nodig om de kwaliteit te kunnen behouden maar ook om aan de financiële opgave te kunnen voldoen.
Inzetten op preventie: invulling geven aan de verschuiving van zware naar lichtere vormen van hulp.	Er dient een verschuiving plaats te vinden naar meer inzet op preventie. Het doel is om door dichtbij de inwoner hulp te bieden (andere door wijkgericht werken) om vroeg te kunnen signaleren, maar ook om de eigen kracht en het eigen netwerk van de inwoner centraal te kunnen stellen.

3.a.4 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

3.a.4.1 Totale lasten en baten

Programma 3A	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz	Primaire Begr. 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten			-11.113.200	-11.234.500	-10.883.000	-10.909.500
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Wmo 'nieuwe stijl'			-4.505.200	-4.720.400	-4.589.300	-4.576.500
Jeugdhulp			-6.608.000	-6.514.100	-6.293.700	-6.333.000
Participatie			pm	pm	pm	pm
Baten			0	0	0	0
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Saldo van lasten en baten	0	0	-11.113.200	-11.234.500	-10.883.000	-10.909.500
Toevoeging reserve			0	0	0	0
Onttrekking reserve			0	0	0	0
Totaal reservemutaties	0	0	0	0	0	0
Saldo programma 3A	0	0	-11.113.200	-11.234.500	-10.883.000	-10.909.500
Verschillen programma 3A			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Verschil saldo programma 3A			-11.113.200	-121.300	230.200	203.700

Toelichting

De gepresenteerde lasten worden gedekt vanuit de opbrengst algemene uitkering uit het gemeentefonds die op hoofdstuk 7 staat toegelicht. Het budget en de lasten voor de nieuwe taken aangaande de nieuwe Participatiewet zijn nog niet verwerkt in deze primaire begroting, omdat dit ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet bekend was.

De verschillen tussen de jaren worden veroorzaakt door de fluctuatie in de compensatie in de algemene uitkering gemeentefonds.

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

4. Programma De burger als (Wijk)bewoner

4.1 Inleiding

Bij het programma De burger als (Wijk)bewoner gaat het om prettig wonen, werken en verblijven in alle wijken in Ridderkerk. Daarvoor werkt de gemeente samen met burgers, bedrijven en instellingen aan:

- Het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de wijk voor (en waar mogelijk samen met) de bewoners.
- De beheer- en realisatietaken adequaat uitvoeren.
- De wijken continu aanpassen aan de eisen van de tijd.
- De wijken en gebouwen (milieu hygiënisch) duurzaam maken.

Het onderhouden van veel en goede contacten met bewoners, bedrijven en instellingen is van belang, waarbij wij inspelen op hun vragen en behoeften.

4.2 Algemeen

Het gaat goed in Ridderkerk. De tevredenheid van de inwoners wordt in hoge mate bepaald door de beleving van de eigen woonomgeving. Zij moeten zich thuis voelen in hun eigen woonomgeving. Het karakter van Ridderkerk en de eigen sfeer van de wijken worden zoveel mogelijk gehandhaafd. Tussen de wijken liggen ruime groenbuffers die dat gevoel versterken. Bewoners, jong en oud, dienen zich veilig over straat te kunnen bewegen, ook als zij minder mobiel zijn.

Het behoud en verder ontwikkelen van de leef- en werkomgeving vraagt continu de aandacht. Zeker nu het economisch minder goed gaat. De afgelopen jaren is het budget voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte verminderd. Tijdens de ideeëndag zijn diverse signalen afgegeven over de kwaliteit van de openbare ruimte in diverse wijken. Onze uitdaging is om het woongenot met de beperkte middelen te behouden. Wij bekijken of het onderhoudsniveau in de wijken rond winkelgebieden en zorgzones moet worden verhoogd.

Het aanzien van de openbare ruimte neemt in kwaliteit toe wanneer burgers zich mede verantwoordelijk voelen. Her en der steken burgers de handen uit de mouwen en doen iets extra in de openbare ruimte zoals het verwijderen van zwerfvuil.

De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door de groen- en watervoorzieningen en de recreatieve mogelijkheden, zowel binnen de bebouwing als daarbuiten. Deze kwaliteit van de leefomgeving moet bewaakt en waar mogelijk verbeterd worden. In die zin wordt er in stapjes gewerkt aan verbeteringen zoals bijvoorbeeld in het Waalbos en de Crezéepolder. Ook wordt al langer gezocht naar nieuwe samenwerkingsverbanden op het gebied van groen en recreatie. De gemeente heeft de intentie uitgesproken te komen tot de oprichting van een Landschapstafel IJsselmonde, waarin de gemeenten op IJsselmonde en de provincie samenwerken op het gebied van beheer en onderhoud en ontwikkeling van groen en recreatiegebieden.

Eisen van duurzaamheid bepalen mede de inrichting en structuur van de openbare ruimte in het belang van de toekomstige generaties. Vermindering van de milieubelasting blijft nodig, zodat (toekomstige) bewoners van Ridderkerk in een schone, duurzame omgeving kunnen wonen. Dit kan o.a. door een goed water- en afvalbeleid te creëren. Verder dragen we met het bevorderen van alternatieve energiebronnen, zoals zonne-energie, bij aan vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen. In dat kader zijn we ook blij met het nieuwe scherm langs de A16.

Van belang is ook een adequate infrastructuur zodat men zich kan verplaatsen tussen woning, werk en voorzieningen zoals winkels, scholen en ruimtes voor cultuur en ontspanning. Voor de korte afstand om lopend of fietsend door Ridderkerk te kunnen gaan, voor de langere afstanden een snel doorrijdend busvervoer en het gebruik van de auto. Naast een ruim aanbod aan hoogwaardige voorzieningen in het centrum is een goed voorzieningenniveau op wijkniveau daarbij essentieel.

4.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 4 De burger als (wijk)bewoner

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk betrekken we de burger bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.			
De gemeente betreft burgers in voldoende mate bij de uitvoering van beleid.	Oordeel burger betrekken bij de uitvoering van plannen* Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 5,6 Realisatie 2012: 5,5 Realisatie 2013: 5,3 Streefcijfer 2014: 6,3 Streefcijfer 2015: 6,3	We werken projectmatig. Zowel bij de voorbereiding als tijdens de uitvoering zorgen dat belanghebbende worden geïnformeerd. Daar waar mogelijk wordt er rekening gehouden met de wensen.	Idem.
	Oordeel burgers hebben voldoende invloed op wat gemeente doet* Realisatie 2009: 4,5 Realisatie 2010: 4,9 Realisatie 2011: 5,8 Realisatie 2012: 5,0 Realisatie 2013: 5,0 Streefcijfer 2014: 6,1 Streefcijfer 2015: 6,1	Basis van het onderhoud van de openbare ruimte zijn de beeldkwaliteiten (duurzaam beheer). Over het algemeen is daarover tevredenheid. Via wijk overleggen, spreekuren wijkscouwen, bewonersavonden, meldingen openbare ruimte, brieven, mails e.d. komen verzoeken, dan wel signalen binnen. In de meeste gevallen worden deze gehonoreerd. Als dat niet lukt wordt dit zo veel mogelijk beargumenteerd waar de (on) mogelijkheden liggen.	Idem.
Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Er zijn voldoende voorzieningen in de directe omgeving van de wijk.	Oordeel burger directe woonomgeving* Realisatie 2009: 7,4 Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5 Streefcijfer 2015: 7,5	Bewoners zijn tevreden over de voorzieningen (scholen, speelterreinen, groenvoorzieningen, winkels, sport e.d.) in de directe woonomgeving en de wijk. De voorzieningen waar we als gemeente voor verantwoordelijk voor zijn worden sober en doelmatig onderhouden. Met partners, zoals ondernemers en woonvisie, zijn we in overleg om het voorzieningen niveau waar het mogelijk is te handhaven.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Voldoende en hoogwaardig groen in en rond de wijken.		<p>Ridderkerkse wijken zijn ingericht met gevarieerd groen en met zoveel mogelijk bomen. Het onderhoudsniveau van het openbaar groen is vastgelegd in beeldkwaliteiten.</p> <p>Verouderde plantvakken worden omgevormd mede n.a.v. verzoeken en signalen uit de buurt.</p> <p>Ridderkerk kent veel particulier groen o.a. van Woonvisie. Afstemming vindt plaats om een hoogwaardige groenstructuur in de woonwijken te garanderen.</p> <p>Op basis van het bomenplan en de bijbehorende meerjarige planning wordt het bomenbestand vitaal gehouden, o.a. door vervangende nieuwe aanplant.</p>	Idem.
Bewoners ervaren hun leefomgeving als heel en veilig.	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt*</p> <p>Realisatie 2009: 7,3</p> <p>Realisatie 2010: 7,3</p> <p>Realisatie 2011: 7,4</p> <p>Realisatie 2012: 7,4</p> <p>Realisatie 2013: 7,5</p> <p>Streefcijfer 2014: 7,4</p> <p>Streefcijfer 2015: 7,4</p>	<p>Basis van het onderhoud van de openbare ruimte zijn de beeldkwaliteiten (duurzaam beheer). De objecten zoals verkeersborden, openbare verlichting, bankjes, prullenbakken worden periodiek geschouwd en op basis daarvan wordt een onderhoudsplan uitgevoerd. Verder wordt er gereageerd d.m.v. (digitale) meldingen openbare ruimte, brieven, mails. In de meeste gevallen worden deze gehonoreerd. Als dat niet lukt wordt zo veel mogelijk beargumenteerd waar de (on) mogelijkheden liggen.</p>	Idem.
De waterkwantiteit en -kwaliteit verbeteren.		<p>De uitvoering van een project om de afvoer van hemelwater naar het vuilwaterriool te verminderen op de percelen langs de Waal wordt in 2015 voortgezet. Er wordt in 2015 intensief samengewerkt met de bewoners om doelmatig maatregelen te kunnen nemen op particulier eigendom. Het afkoppelen van hemelwater vormt mede de basis voor het saneren van de vuilwater overstorten op de Waal.</p> <p>In 2014 zijn de effecten van de uitgevoerde maatregelen uit de KRW in Europees verband geëvalueerd. De resultaten uit deze evaluatie</p>	<p>De vuilwater overstorten op de Waal worden verwijderd. Deze maatregel zal bijdragen aan de doelstellingen die in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) worden gegeven voor het waterlichaam Waal.</p> <p>Aanpak van de gevolgen op beleid en beheer van de resultaten uit de evaluatie maatregelen KRW.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
		worden met de waterbeheerder (WSHD) in 2015 gezien op gevolgen voor het beleid en het beheer.	
Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Wateroverlast beperken en oplossen bestaande knelpunten.		In 2015 zal de monitoring van de voorzieningen ter voorkoming van wateroverlast worden voortgezet. Nieuwe knelpunten bespreken met belanghebbenden en gezamenlijk tot oplossingen komen.	Vanaf 2016 zal naast de voortzetting van de monitoring van de voorzieningen ter voorkoming van wateroverlast het inzicht in de gevolgen van de klimaatontwikkeling voor de afvalwaterketen en het watersysteem in samenwerking met de verbonden partijen in de afvalwaterketen worden vergroot en beoordeeld in gevolgen voor de ruimtelijke ordening.
Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk.	Oordeel burger speelmogelijkheden* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,3 Realisatie 2012: 7,1 Realisatie 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,6 Streefcijfer 2015: 7,5	De uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid, zoals upgraden van bestaande speelterreinen, aanleg nieuwe speelterreinen. Openstellen van schoolterreinen en speelplaatsen van Woonvisie wordt afgerond. Het plan Natuurlijk Spelen in het Reijerpark wordt uitgevoerd.	Na de afronding van het uitvoeringsplan (periode 2011-2015) worden speelplaatsen incidenteel aangepast aan de behoefte.
De kwaliteit van de buitenruimte in stand houden en indien mogelijk aanpassen aan wensen gebruikers.	Oordeel burger straatverlichting* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,5 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,2 Streefcijfer 2015: 7,2	Op basis van het Openbare Verlichting Beleidsplan de verlichting onderhouden en daar waar nodig vervangen. Uitgangspunt is een minimaal onderhoudsniveau.	Waar nodig vervangen. Uitgangspunt is een minimaal onderhoudsniveau.
	Oordeel burger wegen, paden, pleintjes* Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 6,8 Streefcijfer 2014: 6,8 Streefcijfer 2015: 6,8	Na iedere winter worden de asfaltwegen en de helft van de andere wegen en paden geïnspecteerd, waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden behalve de	idem

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
		winkelcentra welke op standaard worden onderhouden.	
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
De wegen en fietspaden binnen de gemeente zijn goed onderhouden.	Oordeel burger over onderhoud wegen en fietspaden* Realisatie 2009: 7,1 Realisatie 2010: 6,9 Realisatie 2011: 7,2 Realisatie 2012: 7,3 Realisatie 2013: 7,1 Streefcijfer 2014: 6,9 Streefcijfer 2015: 7,0	Na iedere winter wordt de helft fietspaden geïnspecteerd waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden waarbij fietspaden wel een strengere norm hebben dan rijwegen.	idem
Zorgdragen voor adequate huisvesting van maatschappelijke activiteiten.	Oordeel burger voorzieningen voor jongeren* Realisatie 2009: 5,1 Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,5 Realisatie 2012: 5,3 Realisatie 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 5,3 Streefcijfer 2015: 5,7	Conform het coalitieakkoord uitvoeren van een verbreed onderzoek naar alle sport- en onderwijsaccommodaties. Toezicht houden op de uitvoering, door Sport en Welzijn, van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke accommodaties. Uitvoering geven aan optimalisatie maatschappelijk vastgoed.	Uitvoeren van beslispunten en acties, volgend uit het verbrede onderzoek naar alle sport- en onderwijsaccommodaties. Toezicht houden op de uitvoering, door Sport en Welzijn, van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke accommodaties. Uitvoering geven aan optimalisatie maatschappelijk vastgoed.
Er zijn voldoende voorzieningen in de gemeente.	Oordeel burger winkels in de gemeente* Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 8,2 Realisatie 2011: 8,1 Realisatie 2012: 8,1 Realisatie 2013: 7,8 Streefcijfer 2014: 8,1 Streefcijfer 2015: 8,1	Ondanks de economisch mindere situatie, bevorderen dat er in alle wijken voldoende winkelvevoorzieningen zijn. Regelmatig contact met de diverse ondernemers- en winkeliersverenigingen om tijdig kansen en knelpunten te signaleren en op te pakken. Daarnaast ook individuele bedrijfsbezoeken en versterking van dienstverlening richting ondernemers. In stand houden van weekmarkt en de winkelgebieden aantrekkelijk houden voor ondernemers door zorg te dragen dat deze goed onderhouden worden.	Verdere inzet op contacten met winkeliers/ondernemers en hun verenigingen. Inzet op versterking van de dienstverlening aan ondernemers

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
	Oordeel burger uitgaansmogelijkheden, horeca*. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,5 Realisatie 2012: 6,3 Realisatie 2013: 6,3 Streefcijfer 2014: 6,7 Streefcijfer 2015: 6,7	Via Sport en Welzijn wordt het stedelijk podium de Loods structureel ondersteund. Particulier initiatief tot het verzorgen van uitgaansgelegenheden wordt daar waar passend in de omgeving ondersteund. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het voorkomen van overlast. Daarnaast worden evenementen ondersteund op basis van het evenementenbeleid. Uitgaansgebieden en evenementen kunnen rekenen op aandacht in de sfeer van schoon en heel.	Verdere inzet op contacten met horecaondernemers. Inzet op versterking van de dienstverlening aan ondernemers
Zorgdragen voor goede accommodaties voor scholen, gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten.	Oordeel burger sportvoorzieningen* Realisatie 2009: 7,6 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,6 Streefcijfer 2015: 7,6	Uitvoeren van een verbreed onderzoek naar alle sport- en onderwijsaccommodaties. Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014-2019. Uitvoering geven aan optimalisatie maatschappelijk vastgoed.	Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014-2019. Uitvoeren van beslispunten en acties, volgend uit het verbrede onderzoek naar alle sport- en onderwijsaccommodaties. Uitvoering geven aan optimalisatie maatschappelijk vastgoed.
Zorgdragen voor adequate huisvesting van scholen.	Oordeel burger basisonderwijs* Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Realisatie 2012: 7,7 Realisatie 2013: 7,8 Streefcijfer 2014: 8,0 Streefcijfer 2015: 8,0	Op basis van de notitie overcapaciteit schoolgebouwen en de nota maatschappelijk vastgoed optimaal gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Dit in overleg met LEA-partners en alle overige betrokken partijen en op basis van na onderling overleg vastgesteld integraal beleid. Ontwikkeling MFA Bolnes.	Verder ontwikkelen en uitvoeren van de visie op onderwijsaccommodaties als onderdeel van het maatschappelijk vastgoed samen met de maatschappelijke partners. Ingebruikneming MFA Bolnes.
	Oordeel burger onderwijs* Onderwijs in het algemeen: Realisatie 2009: 7,4 Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,3 Realisatie 2012: 7,5 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Op basis van de notitie overcapaciteit schoolgebouwen en de nota maatschappelijk vastgoed optimaal gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Dit in overleg met LEA-partners en alle overige betrokken partijen en op basis van na onderling overleg vastgesteld integraal beleid. Ontwikkeling MFA Bolnes.	Verder ontwikkelen en uitvoeren van de visie op onderwijsaccommodaties als onderdeel van het maatschappelijk vastgoed samen met de maatschappelijke partners. Ingebruikneming MFA Bolnes.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.			
Zorgdragen voor goede accommodaties voor scholen, gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten.	Oordeel burger welzijnsvoorzieningen* Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Realisatie 2012: 6,2 Realisatie 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,5 Streefcijfer 2015: 6,5	Uitvoeren van een verbreed onderzoek naar alle sport- en onderwijsaccommodaties. Maatregelen en onderhoud uitvoeren volgens actueel beheerplan gemeentelijke gebouwen. Met de schoolbesturen de wijziging in verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen afhechten. Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.	Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014-2019. Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen.			
Het openbaar groen in de wijk is goed onderhouden.	Oordeel burger onderhoud groenvoorzieningen in de buurt* Realisatie 2009: 7,0 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 7,2 Realisatie 2012: 6,8 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0	Basis van het onderhoud van het groen zijn de beeldkwaliteiten, dat wil zeggen sober en doelmatig. Verouderde plantvakken worden omgevormd mede n.a.v. verzoeken en signalen uit de buurt. Ook kent Ridderkerk veel particulier groen o.a. van Woonvisie. Tussen Woonvisie en de gemeente vindt afstemming plaats. Op basis van het bomenplan en de bijbehorende meerjarige planning wordt het bomenbestand vitaal gehouden, o.a. door vervangende nieuwe aanplant.	Idem.
De wijk ziet er in het algemeen schoon en opgeruimd uit.	Oordeel burger schoonhouden van de buurt*. Realisatie 2009: 6,8 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 7,0 Realisatie 2012: 6,9 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,2 Streefcijfer 2015: 7,2	Straten worden geveegd en zwerfvuil wordt verwijderd en prullenbakken worden geleegd. Hierbij krijgt de gemeente hulp van haar inwoners via particuliere acties, vuurwerk opruimactie, scholen, schoonmaakacties en werkgelegenheid projecten. Als pilot worden zijn een aantal prullenbakken uitgevoerd als bakken voor afvalscheiding. Er wordt ook een deel van het zwerfafval gescheiden verwerkt.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk is het voorzieningenniveau op peil.			
De afvalinzameling in de gemeente is goed verzorgd.	Oordeel burger over afvalinzameling*. Realisatie 2009: 7,7 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Realisatie 2012: 7,8 Realisatie 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 7,7 Streefcijfer 2015: 7,7	Over het algemeen is de burger tevreden over de dienstverlening. Daarom wordt binnen de huidige samenwerkingsovereenkomsten gekeken hoe dit niveau kan worden vastgehouden en waar nodig verbeterd. Dit samen met de afvalpartners zoals NV MAR, HVC, Opnieuw en Co en diverse verenigingen. Daarbij wordt ingezet op verbetering van de afvalscheiding, efficiënte inzameling, de kwaliteit van inzamelvoorzieningen. In BAR verband wordt gekeken naar de toekomst van NV MAR.	Idem.
Adequate afvoer van afvalwater.		Uitvoeren van vastgesteld beleid in het vGRP. Samen met de verbonden partijen in de afvalwaterketen starten met een methodiek voor resultaatgericht beheer van de keten.	Idem.
Kerdoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.			
Duurzame mobiliteit.	Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,4 Streefcijfer 2015: 7,4	In samenwerking met de NV MAR wordt gezocht naar mogelijkheden om minder vervoersbewegingen en brandstofverbruik te hebben bij de inzameling van huishoudelijk afval. In 2015 is daar de eerste aanzet toe gedaan met routeoptimalisaties en dynamisch verzamelen van ondergrondse containers. Dit leidt uiteindelijk tot een efficiënte inzameling. Bevorderen van langzaam verkeer	Bevorderen van langzaam verkeer.
Verbeteren afvalscheiding.	Oordeel burger over afvalinzameling* Realisatie 2009: 7,7 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Realisatie 2012: 7,8 Realisatie 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 7,7 Streefcijfer 2015: 7,7	Samen met de NV MAR wordt een plan gemaakt gericht op het verbeteren van de afvalscheiding. Daarnaast wordt gekeken of via participatie en via verenigingen en kerken een bijdrage geleverd kan worden aan het verhogen van de afvalscheiding.	Uitvoeren plan tot verbetering van afvalscheiding.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.			
Verbeteren van de luchtkwaliteit.	Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Opstellen nieuw actieplan Lucht	Uitvoeren acties Luchtkwaliteit
Verminderen van het aantal geluidsgehinderden.	Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Doorgaan met sanering van A-lijst. Uitvoeren van maatregelen uit het nieuwe actieplan geluid. Tevens het aanvragen van subsidie en afhandelen van saneringssituaties voor wegverkeerslawaaï (B-lijst)	Actualisatie van geluidbelastingkaarten in 2017 (vijfjaarlijks).
Vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie.	Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Realisatie 2012: 7,4 Realisatie 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,3 Streefcijfer 2015: 7,3	Uitvoeren regionale duurzaamheidsagenda inclusief toegekende VNG subsidie omtrent verduurzamen particulier woningbezit. Uitvoering programma duurzaamheid	Doorgaan met uitvoeren regionale duurzaamheidsagenda.
Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.		Onderzoek naar mogelijke spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging en de sanering/beheersing van de daadwerkelijk spoedeisende gevallen. Onderzoek naar en uitvoering van niet spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging.	Idem.
Verlagen risico's bij productie, vervoer, opslag en gebruik van gevaarlijke stoffen.		Implementatie van de Externe Veiligheidsvisie in de gemeentelijke processen. Toepassen van de uitgangspunten bij ruimtelijke ordening, vergunningverlening en rampenbestrijding.	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.			
Wijken bereikbaar voor hulpdiensten.	Oordeel burger veiligheid in de buurt* Realisatie 2009: 6,5 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0	Uitgevoerde maatregelen monitoren.	Uitgevoerde maatregelen monitoren. Eventuele nieuwe knelpunten oplossen.
Kerdoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.			
De gemeente is goed bereikbaar met de auto en met het openbaar vervoer.	Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met de auto* Realisatie 2009: 7,9 Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,0 Realisatie 2012: 8,0 Realisatie 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 8,0 Streefcijfer 2015: 8,0	Uitvoeren van onderdelen uit het verkeerscirculatieplan voor het Centrum. Accent ligt op fietshighways. Aanleg rotonde Vlietlaan-Donkerslootweg.	Uitvoeren van onderdelen uit het verkeerscirculatieplan voor het Centrum. Accent ligt op fietshighways
Verbeterde fietsinfrastructuur.	Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met fiets*. Realisatie 2010: 8,4 Realisatie 2011: 8,4 Realisatie 2012: 8,3 Realisatie 2013: 8,4 Streefcijfer 2014: 8,5 Streefcijfer 2015: 8,5	Uitvoeren maatregelen van de module langzaam verkeer. Dit wordt indien mogelijk via regulier onderhoud en bij nieuwe projecten meegenomen. Studie en voorbereiding van een BAR-snel fietsroute.	Idem. Idem.
Verbeterde positie OV (ook tussen wijken onderling).	Oordeel burger over openbaar vervoer in de wijk*. Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Realisatie 2012: 7,2 Realisatie 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2 Streefcijfer 2015: 7,2	Met de Stadsregio en vervoerders wordt periodiek overleg gevoerd over de maximaal te behalen kwaliteit. Bij het opstellen van vervoerplannen wordt geparticipeerd. Resultaat buslijn 601 wordt gemonitord.	Idem. Idem. Eind 2016 wordt vastgesteld of en zo ja hoe buslijn 601 per maart 2017 volledig kan worden geïntegreerd in het openbaar vervoer.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.			
Er is voldoende parkeergelegenheid in de buurt.	Oordeel burger over parkeermogelijkheden in gemeente*. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,7 Realisatie 2012: 6,9 Realisatie 2013: 6,7 Streefcijfer 2014: 6,9 Streefcijfer 2015: 7,0	Bij parkeerproblematiek wordt de "Parkeeraanpak Woonwijken" gehanteerd, waarbij een aantal stappen wordt genomen. Bij toetsing van parkeerruimte in nieuwbouwplannen wordt CROW parkeerrichtlijn 317 (17 oktober 2012) toegepast.	Idem.
De verkeersveiligheid in de gemeente is goed.	Oordeel burger over verkeersveiligheid gemeente en buurt*. Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: Gemeente 6,8 - Buurt 6,3 Realisatie 2011: Gemeente 7,2 - Buurt 6,9 Realisatie 2012: Gemeente: 7,1 Buurt: 6,7 Realisatie 2013: Gemeente 6,7 - Buurt 7,1 Streefcijfer 2014: Gemeente 7,2 - Buurt 7,0 Streefcijfer 2015: Gemeente 7,2 - Buurt 7,0	Op basis van landelijke afspraken en wetgeving, signalen uit de buurt, Wijkoverleggen, wijksprekuren en eigen waarneming, maatregelen treffen die de verkeersveiligheid bevorderen. Actief communiceren over het gedrag van de weggebruiker o.a. met de snelheidsmeters. Ingrijpende veiligheidsknelpunten opnemen in de investeringslijst.	Idem.

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

4.4 Bestaand beleid

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Woningbouwstrategie (2012)
- Wijkontwikkelingsprogramma Centrum (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma Oost (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma West (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma Rijsoord/Oostendam (2006)
- Wijkontwikkelingsprogramma Slikkerveer (2013)
- Wijkontwikkelingsprogramma Drievliet / Het Zand (2011)
- Wijkontwikkelingsprogramma Bolnes (2011)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Nota "De toekomst van het Grondbedrijf" (2003)
- Milieuprogramma (2011-2014)
- Actieplan Geluid (2008)
- Actieplan Lucht (2011-2014)
- Bodemkwaliteitskaarten en bodembeheerplan (2007)
- Notities 'Beheer en onderhoud' en 'Stedelijk water'
- Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2)
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2008-2011 (GRP4) en verlenging (2012)
- Landelijk Afval Plan 2: 'Naar een materiaal ketenbeleid' (2009-2021)
- De uitvoering van afvalinzameling volgens het Samenwerkingsovereenkomst Ridderkerk-Van Gansewinkel Overheidsdiensten-NV MAR (2001)
- De uitvoering van een milieustraat volgens de Dienstverleningsovereenkomst met Huisvuil Centrale Alkmaar (HVC) (2013 - 2024)
- Nota Wegbeheer (1997)
- Verkeersplan (1995) De modules zijn (met jaar van realisatie):
 - * Openbaar vervoer (2003)
 - * Verkeersveiligheid (2004)
 - * Langzaam verkeer (2009)
 - * Parkeren (2011)
- Verkeerscirculatieplan centrum (2011)
- Beleidskader Duurzaam Beheer (Beeldkwaliteit) (2009), inclusief evaluatie (2013)
- Groenbeleidsstrategie (1994) en actieplan Hoofdgroenstructuur (1997)
- Bomenplan (2012)
- Nota Ridderkerk Poepschoon (2001) en evaluatiebrief Ridderkerk Poepschoon (van juni 2011)
- Groene Kaart (versie 2013)
- Rapport "Groen voor Lucht" (2012)
- Toekomstvisie Reyerpark (2013)
- Het Reijerpark; spelen en bewegen in het groen (mei 2014)
- Begraafplaatsverordening (2013)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ridderkerk (2007)
- Integraal Huisvestingsplan en Accommodatiebeleid (2010)
- Driehoeksveer: contract met exploitant Ottevanger t/m 2021
- Buslijn 601: contract met RET en exploitant Reijertax t/m maart 2017.
- Nota Maatschappelijk Vastgoed (2013)
- Uitvoeringsbeleid spelen (2009)

4.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

4.5.1 Totale lasten en baten

Programma 4	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz.	Primaire Begr. 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten	-21.809.200	-21.467.300	-20.411.200	-19.824.500	-19.052.700	-19.051.200
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Wegen, straten en pleinen		-5.494.400	-4.579.529	-3.883.798	-3.842.376	-3.729.503
Huisvesting onderwijs		-3.313.300	-3.440.000	-3.330.500	-2.952.800	-2.852.500
Openbaar groen en openluchtrecreatie		-1.624.600	-1.494.700	-1.493.500	-1.492.300	-1.491.100
Afvalverwijdering en -verwerking		-3.942.300	-3.836.651	-3.874.768	-3.868.042	-3.864.089
Riolering (gecombineerd)		-3.162.200	-3.072.420	-3.026.634	-3.012.482	-2.994.708
Overige producten		-3.930.500	-3.987.900	-4.215.300	-3.884.700	-4.119.300
Baten	2.413.700	2.833.500	2.373.000	2.387.100	2.388.700	2.393.600
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Handel en ambacht		649.100	649.100	649.100	649.100	649.100
Overige producten, waaronder baten begraafplaatsen, straatmeubilair en volkstuinen.		2.184.400	1.723.900	1.738.000	1.739.600	1.744.500
Saldo van lasten en baten	-19.395.500	-18.633.800	-18.038.200	-17.437.400	-16.664.000	-16.657.600
Toevoeging reserve	-2.038.800	-2.212.800	-2.150.200	-2.004.400	-2.008.100	-2.002.000
Onttrekking reserve	3.795.500	3.104.700	2.423.100	2.882.500	2.459.000	2.508.200
Totaal reservemutaties	1.756.700	891.900	272.900	878.100	450.900	506.200
Saldo programma 4	-17.638.800	-17.741.900	-17.765.300	-16.559.300	-16.213.100	-16.151.400
Verschillen programma 4			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Verschil saldo programma 4			-23.400	1.206.000	1.552.200	1.613.900

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

4.5.1.1 Toelichting verschillen saldo programma 4 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = lasten B = baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Planmatig onderhoud wegen</u> In 2015 vervallen t.o.v. 2014 de rehabilitatiekosten van 4 projecten (€ 300.000). Dit betreft de projecten Amaliastraat, Westmolendijk, IJzerstraat en Benedenrijweg. Deze kosten worden gedekt uit de Algemene Reserve (Zie hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen). Tevens vervallen de vanuit 2013 naar 2014 doorgeschoven rehabilitatiewerkzaamheden aan de Populierenlaan. Deze kosten worden gedekt uit de reserve onderhoud verharding.	L	BN	300.000
	L	BN	179.800
De geraamde kosten van groot onderhoud wegen fluctueren over de jaren. Hierdoor wijkt de raming voor 2015 af van 2014. Groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud verharding.	L	BN	84.900
<u>Reserve onderhoud verharding</u> In 2015 vervalt de dekking van de naar 2014 doorgeschoven rehabilitatiewerkzaamheden aan de Populierenlaan (€ 179.800) en de dekking van de kosten van herstraten van de Noordstraat (€ 167.100). De lagere raming van groot onderhoud in 2015 t.o.v. 2014 (€ 84.900) leidt ook tot een lagere aanwending van de reserve.	B	BN	- 431.800
<u>Dagelijks onderhoud wegen</u> In 2015 vervallen de geraamde lasten voor het inrichten van bushaltes voor minder-validen. Ook vervallen de geraamde subsidies voor het inrichten van bushaltes voor minder-validen (€ 94.000), voor fietsparkeren (€ 1.100) en voor het 2-richtingen fietspad Vondellaan (€ 10.500) In 2015 is er sprake van een toename van kapitaallasten, voornamelijk door de extra afschrijving van de fietshighway west Molendijk en de rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan (deze kosten worden gedekt uit de algemene reserve, zie hiervoor hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen). Hiertegenover vervalt de extra afschrijving in 2014 van de reconstructie Rijnsingel-Kievitsweg, welke uit de algemene reserve wordt gedekt. (Zie hiervoor hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen).	L		99.900
	B		-105.600
	L	BN	-565.000
	L	BN	300.000
<u>Fietsenstallingen</u> Vanaf 2015 is rekening gehouden met het voordeel uit het optimaliseren van de werkwijze van de bewaakte fietsenstalling. Uitvoering van de bewaking door SDW zou vervangen moeten worden door mensen met een uitkering.	L		50.000
<u>Planmatig onderhoud Openbare Verlichting</u> De geraamde kosten van groot onderhoud openbare verlichting fluctueren over de jaren. Hierdoor wijkt de raming voor 2015 af van 2014. Groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud openbare verlichting.	L	BN	104.600
<u>Reserve onderhoud Openbare Verlichting</u> Groot onderhoud openbare verlichting wordt verrekend met de reserve onderhoud openbare verlichting.	B	BN	-104.600
<u>Civiele kunstwerken</u> In 2015 nemen de kapitaallasten incidenteel toe door de extra afschrijving van de geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet. Deze extra afschrijving wordt gedekt uit de algemene reserve. (Zie hiervoor hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen)	L	BN	-144.500

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Speelvoorzieningen planmatig</u> De kosten voor het vervangen van speelvoorzieningen fluctueren over de jaren. Deze kosten worden verrekend met de reserve onderhoud speelterreinen.	L B	BN BN	-75.000 75.000
Daarnaast wordt er in 2014 voor bijna € 480.000 geïnvesteerd in met name buurtspeelruimten, nieuwe speelelementen en een tijdelijke buurtsportvoorziening in 't Zand. Dit levert vanaf 2015 extra kapitaallasten op.	L		-42.200
<u>Noordstraat</u> In 2014 wordt het project voor de reconstructie, het herstraten en de verkeersveiligheid van de Noordstraat uitgevoerd. Het gaat om een bedrag van € 469.000. Het project wordt gedekt uit een bijdrage van de Stadsregio (€ 301.900) en een beschikking over de reserve onderhoud verharding (€ 167.100). Vanaf 2015 vervallen deze incidentele lasten en baten.	L B	BN BN	469.000 -301.900
<u>Vrachtwagenparkeerplaats t.b.v. Verenambacht</u> In 2014 is op Cornelisland een vrachtwagenparkeerplaats aangelegd. In eerste instantie gaat het om 20 parkeerplaatsen met mobiel sanitair (Dixies). Als de parkeerplaats goed gebruikt wordt, plaatsen we een unit (portacabin) met douches en toilet. Als het nodig is worden er (in 2015) nog 10 parkeerplaatsen bijgemaakt. Dekking komt uit de algemene reserve.	L	BN	100.000
<u>Extra parkeerplaatsen Driehoek Het Zand</u> Voor de inrichting van het openbaar gebied Driehoek Het Zand wordt een bedrag van € 263.200 beschikbaar gesteld aan Woonvisie voor de aanleg van extra parkeerplaatsen. De bijdrage is in de begroting als investering opgenomen met een afschrijving ineens. Dit betekent op dit programma in 2015 een eenmalig nadeel. Dit nadeel wordt gedekt uit de algemene reserve (zie hoofdstuk 7).	L	BN	-263.200
<u>Aanleg strandje Park Ringdijk Slikkerveer</u> In 2014 wordt een strandje aangelegd bij Park Ringdijk Slikkerveer. Deze kosten worden gedekt uit de algemene reserve (zie hoofdstuk 7). Vanaf 2015 vervallen deze incidentele kosten.	L	BN	130.000
<u>Bodem</u> In 2014 is de grond van de volkstuincomplexen Hogeweg en Ringdijk-T99 gesaneerd. Vanaf 2015 vervallen deze incidentele kosten.	L		85.000
<u>Afval</u> <u>Verwerkingskosten</u> Door afname van de daadwerkelijke afvalhoeveelheden dalen naar verwachting de verwerkingskosten. Als gevolg van de kostendaling daalt de opbrengst afvalstoffenheffing mee. Zie hiervoor programma 5.	L	BN	118.100
<u>Afvalinzameling</u> Op grond van de vastgestelde meerjarenbegroting 2014 van de N.V. MAR wordt het aan de N.V. MAR te betalen budget voor de afvalinzameling naar 2015 geïndexeerd.	L	BN	-31.400
Overige kleine mutaties afval. Zie voor de overige mutaties op afval ook programma 5 en hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.	L/B	BN	19.900

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Riolering</u> In 2015 nemen de verwachte kosten van vervanging van riolering af. Verder nemen de kapitaallasten toe, grotendeels door de geplande vervanging/renovatie in 2014 van gemalen, drukrioolgemalen en grote gemalen, incl. het werktuigbouwkundige, elektrische en elektronische gedeelte. Diverse kleine verschillen. De verschillen tussen lasten en baten van riolen en gemalen worden verrekend met de tariefegalisatiereserve rioolheffing. (Zie ook de toelichtingen op de programma 5).	L L L/B	BN BN BN	400.000 -309.800 -6.200
<u>Reserve fietshighway Kievitsweg</u> In 2015 wordt de kapitaallastenreserve voor de fietshighway Kievitsweg gevormd. Deze incidentele last wordt gedekt uit de algemene reserve (zie hoofdstuk 7).	L	BN	-145.600
<u>Uitbreiding Farelcollege</u> De uitbreiding van het Farelcollege wordt in 2014 opgeleverd. Dit levert vanaf 2015 kapitaallasten op.	L		-212.900
<u>Overige gebouwen</u> De kosten van groot onderhoud van verhuurde gebouwen fluctueren over de jaren. Deze kosten worden verrekend met de reserve onderhoud verhuurde gebouwen.	L B	BN BN	-155.700 155.700
<u>Overige verschillen</u>	L/B		200.100
Saldo verschil			-23.400

4.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo programma 4

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = lasten B = baten

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Planmatig onderhoud wegen</u> Het meerjarig groot onderhoud fluctueert over de jaren. Groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud verharding.	L B	BN BN	-65.100 65.100	-30.600 30.600	-46.700 46.700
<u>Dagelijks onderhoud wegen</u> Ten opzichte van 2015 vervalt vanaf 2016 de extra afschrijving van de fietshighway west Molendijk en de rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan. Deze extra afschrijvingen worden gedekt door een beschikking over de algemene reserve (zie hiervoor hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen).	L	BN	615.000	615.000	615.000
<u>Planmatig onderhoud Openbare Verlichting</u> Het meerjarig groot onderhoud fluctueert over de jaren. Groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud openbare verlichting	L B	BN BN	-56.100 56.100	-63.800 63.800	-28.700 28.700
<u>Civiele kunstwerken</u> Ten opzichte van 2015 vervalt de extra afschrijving van de geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet. Deze extra afschrijving wordt gedekt uit de algemene reserve (zie hiervoor hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen).	L	BN	144.500	144.500	144.500

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Planmatig onderhoud watergangen</u> Het meerjarig groot onderhoud fluctueert over de jaren. Groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud watergangen	L B	BN BN	70.900 -70.900	81.000 -81.000	0 0
<u>Extra parkeerplaatsen Driehoek Het Zand</u> Vanaf 2016 vervalt het eenmalige budget voor de bijdrage aan Woonvisie t.b.v. de aanleg van extra parkeerplaatsen in Driehoek Het Zand. Hiertegenover vervalt de beschikking over de algemene reserve (zie hoofdstuk 7).	L	BN	263.200	263.200	263.200
<u>Groot onderhoud en baggeren haven</u> In 2016 staat het baggeren van de haven gepland. De lasten bedragen € 259.600. Deze lasten worden gedekt uit de reserve onderhoud en baggeren haven.	L B	BN BN	-259.600 259.600		
<u>Programma Duurzaamheid</u> Vanaf 2016 vervallen de lasten voor de uitvoering van het programma duurzaamheid. Deze lasten worden gedekt uit de algemene reserve (zie hoofdstuk 7).	L	BN	54.000	54.000	54.000
<u>Speelvoorzieningen planmatig</u> De kosten voor het vervangen van speelvoorzieningen fluctueren over de jaren. Deze kosten worden verrekend met de reserve onderhoud speelterreinen.	L B	BN BN	27.900 -27.900	71.100 -71.100	76.700 -76.700
<u>Afval</u> Op grond van de vastgestelde meerjarenbegroting 2014 van de N.V. MAR wordt het budget wat de gemeente betaalt voor de afvalinzameling naar 2016 geïndexeerd. Diverse kleine mutaties. Deze mutaties zijn, naast de mutaties op hoofdstuk 7 (dividend N.V. MAR), meegenomen in de meerjarige berekening van de opbrengst afvalstoffenheffing (Zie ook programma 5 en hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen).	L L/B	BN BN	-36.300 7.400	-36.300 5.600	-36.300 33.100
<u>Riolering</u> Ten opzichte van 2015 nemen de jaarlijkse kapitaallasten af. Overige kleine verschillen De verschillen tussen lasten en baten van riolen en gemalen worden verrekend met de tariefegalisatiereserve rioolheffing (zie hiervoor programma 5).	L L/B	BN BN	45.800 9.900	59.900 -6.700	77.700 11.500
<u>Reserve fietshighway Kievitsweg</u> Vanaf 2016 vervallen de lasten voor de vorming van de kapitaallastenreserve voor de fietshighway Kievitsweg (ten laste van de algemene reserve, zie hiervoor hoofdstuk 7, Financiering en algemene dekkingsmiddelen).	L	BN	145.600	145.600	145.600
<u>Sloopkosten Pretoriusstraat 33 (gymzaal)</u> In het raadsvoorstel "uitkomsten onderzoek maatschappelijk vastgoed" d.d. 28 november 2013 is de sloop van dit pand aangekondigd. Dit pand wordt gesloopt, zodra de nieuwe gymzaal bij	L	BN	- 50.000		

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
MFA Bolnes is gerealiseerd. Na de sloop is er de mogelijkheid om dit ook groen in te vullen aansluitend op locatie Generaal Smutsstraat (motie groencompensatie). De geraamde kosten worden gedekt door een onttrekking uit de onderhoudsreserve gymnastieklokalen.					
<u>Sloopkosten Platanenstraat 6 (locatie Farelcollege)</u> In het raadsvoorstel "uitkomsten onderzoek maatschappelijk vastgoed" d.d. 28 november 2013 is de sloop van dit pand aangekondigd. Deze locatie komt leeg, zodra het Farel College dit pand verlaat. Dit gebied moet worden meegenomen in de toekomstige gebiedsontwikkeling Olmenlaan/Prunuslaan. Er is nog geen asbestonderzoek gedaan. Asbestonderzoek is 3 jaar geldig. De sloop vindt waarschijnlijk pas over vier jaar plaats. Deze geraamde kosten worden gedekte door eveneens een onttrekking uit de onderhoudsreserve gymnastieklokalen (zie hierna).	L	BN			-102.500
<u>Reserve onderhoud gymnastieklokalen</u> De geraamde sloopkosten van de gymzaal aan de Pretoriusstraat 33 en van de Platanenstraat 6 (locatie Farelcollege) worden gedekt door een onttrekking uit de onderhoudsreserve gymnastieklokalen.	B	BN	50.000		102.500
<u>Groot onderhoud gymnastieklokalen</u> De lastenramingen voor groot onderhoud aan de gymnastieklokalen fluctueren jaarlijks. Deze lasten worden verrekend met de reserve onderhoud gymnastieklokalen.	L B	BN BN	-140.000 140.400	-76.900 76.900	-10.000 10.000
<u>Openbaar voortgezet onderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor er geen kapitaallasten meer zullen zijn.	L		14.600	39.900	54.100
<u>Speciaal basis onderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor er geen kapitaallasten meer zullen zijn.	L		7.800	71.000	76.400
<u>Bijzonder basisonderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor er geen kapitaallasten meer zullen zijn.	L		40.700	184.700	203.100

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Openbaar basisonderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor er geen kapitaallasten meer zullen zijn.	L		37.000	172.900	225.900
<u>Installaties brandweerkazerne</u> Na 2016 vervallen de kapitaallasten van de installaties van de brandweerkazerne	L			55.800	55.800
<u>Overige gebouwen</u> De kosten van groot onderhoud van verhuurde gebouwen fluctueren over de jaren. Deze kosten worden verrekend met de reserve onderhoud verhuurde gebouwen.	L B	BN BN	-28.700 28.700	-63.300 63.300	-25.400 25.400
Investeringsvolume	L		-192.500	-340.000	-524.000
Dekking voor lagere urenrekening aan investeringen			48.100	95.400	143.100
Overige verschillen	L/B		800	27.700	71.200
Saldo verschil			1.206.000	1.552.200	1.613.900

4.6 Trends en ontwikkelingen

Voor de burger zijn de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

Afvalinzameling en -scheiding

Landelijk is er een daling van de hoeveelheid afval en een daling van de scheidingspercentages van afval. Daarentegen groeit de aandacht voor het gebruik van afval als waardevolle grondstof. Waardevol op het gebied van milieu maar ook zeker financieel.

Afvalscheiding heeft de aandacht waarbij de scheiding van afval aan de bron, dus bij de burger in huis, als belangrijke kwaliteitsvoorwaarde wordt gezien. De gemeente Ridderkerk heeft goede voorzieningen voor de burger. Voor zowel de inzameling van het restafval als de mogelijkheden voor het scheiden van het afval. In 2014 is in Ridderkerk stagnering van de verbetering van afvalscheiding geconstateerd. Het scheidingspercentage is nu 44% en zou moeten zijn 58%. De gemeente staat voor een uitdaging om de afvalscheiding te verbeteren, omdat vanuit de landelijke overheid verwacht wordt dat de scheidingsresultaten significant verbeteren tot 65%. In 2015 wordt een aanzet tot verbetering van de afvalscheiding verwacht, echter binnen het huidige inzamelsysteem zullen geen grote veranderingen en verbeteringen mogelijk zijn.

Daarnaast speelt zich een andere trend af. Meer en meer dienen zich kansen en initiatieven aan met als doel een betere afvalscheiding, het verlagen of gelijk houden van de huidige kosten en het vergroten van de werkgelegenheid. Waar veelal charitatieve initiatieven op het eerste oog haalbaar zijn is het van belang om afvalinzameling als één dynamisch systeem te beoordelen. Dit in verband met de langdurige afspraken met de huidige contractpartners en de efficiëntie die daarmee gehaald wordt.

Samenwerking met meerdere partners kan tot een versnippering van de afvalinzameling leiden vooral voor de afvalstromen met een hoge financiële waarde. Waardevolle afvalstromen zijn van groot belang bij het betaalbaar houden van de afvalinzameling. En daarmee een zo laag mogelijke afvalstoffenheffing voor de burger.

In BAR verband worden deze (landelijke) trends gevolgd en de individuele keuzes van de ene BAR gemeente worden gezien als waardevolle ervaringen voor de andere BAR gemeenten. In samenwerking met de NV MAR wordt een plan gemaakt waarin gezocht wordt hoe recyclebare stromen ook daadwerkelijk voor recycling worden aangeboden.

Afvalwaterketen

De financiële gevolgen van de verbreding van de watertaken voor de gemeente (hemelwater en grondwater) zijn in het vGRP opgenomen. Bij vaststelling van het vGRP zijn op basis van modellen

keuzes gemaakt voor de financiering van de kosten voor de uitvoering van deze taken. Voor de bepaling van de rioolheffing zijn er drie grondslagen: voor huishoudens eigendom en gebruik, voor de industriële lozings de hoeveelheid gebruikt drinkwater. Als gevolg van de recessie en duurzaam gebruik drinkwater is er een trend te merken in de toename van het aantal kwijtscheldingen en een sterke vermindering van het gebruik van drinkwater bij industriële lozers. Deze ontwikkeling kan niet zonder gevolgen blijven voor de hoogte van de rioolheffing. De som van de ingevorderde rioolheffingen dienen de kosten te dragen voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken.

Organisatieontwikkeling zoals BAR-werkstages e.d.

Bij het onderhoud van de openbare ruimte wordt de mogelijkheid gecreëerd voor werkervaring. Dit geldt voor inwoners met een uitkering op grond van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en met name zij met een wat grotere achterstand tot de arbeidsmarkt. Om dit succesvol te laten zijn moet er een uitdaging liggen. De inzet moet er toe doen. Kandidaten moeten ook in de gelegenheid zijn om zich te ontwikkelen, terwijl het serviceniveau er niet onder mag leiden. In 2013 is gestart met dit traject wat heeft geleid tot uitstroom uit de WWB terwijl de openbare ruimte goed is onderhouden. Er zit in potentie nog een kleine groei van deze werkwijze. Deze werkwijze wordt structureel vorm gegeven in het Leerwerkbedrijf.

In 2015 starten we naast het Leerwerkbedrijf ook met het werkgeversservicepunt. Beide zullen nauw met elkaar gaan samenwerken om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en werkgevers dichtertot elkaar te brengen.

Leren in de openbare ruimte (LIOR)

Scholen wordt de gelegenheid geboden om binnen Ridderkerk praktijklessen te geven of te volgen. Naast het opdoen van praktijkervaring door de leerlingen wordt hierdoor ook een stukje onderhoud uitgevoerd in de openbare ruimte. Voornamelijk 'groene' scholen en praktijkscholen maken gebruik van deze mogelijkheid. Leerlingen die worden opgeleid voor hovenier en leerlingen die praktijkonderwijs volgen leren op deze manier omgaan met machines en gereedschappen die worden gebruikt in de openbare ruimte. Meestal verzorgt een medewerker van wijkbeheer de begeleiding van deze dag inclusief een les maar het is ook mogelijk dat een docent van de school zelf de dag begeleidt op een locatie in de wijk.

Openbaar vervoer

Voorjaar 2015 zal een eerste evaluatie worden opgesteld van de exploitatie van buslijn 601.

De provincie start met een aanpassing van de dienstregeling van de waterbuswaterbus. Speerpunt is een snellere verbinding Rotterdam-Dordrecht en het halteren bij de molens in Kinderdijk. Deze ontwikkeling kan gevolgen hebben voor de exploitatie van het Driehoeksveer.

De kwaliteit van het openbaar busvervoer staat –veroorzaakt door noodzakelijke bezuinigingen- onder druk. Het opstellen van jaarlijkse vervoerplannen door de Stadsregio en vervoerders wordt door de gemeente kritisch gevolgd.

Waalbos

Op basis van de gemaakte afspraken rondom het beheer kan het Waalbos verder aangelegd worden en zijn vorm krijgen.

Winkelcentra en bedrijfsterreinen

Door de economisch mindere situatie ontstaat er leegstand van winkelruimte en bedrijfspanden. Door regelmatig contact te zoeken met de diverse ondernemers- en winkeliersverenigingen en bedrijfsbezoeken kunnen tijdig eventuele kansen en knelpunten worden gesignaleerd.

5. Programma De burger als Onderdaan en Belastingbetaler

5.1 Inleiding

De burger heeft in dit programma de rol van 'onderdaan'. De gemeente (c.q. overheid) doet dit door het stellen van regels – om een zekere ordening aan te brengen in het maatschappelijke verkeer – en door de handhaving van deze regels, om daarmee de collectieve of individuele belangen te beschermen. Handhaving van de regels doet de overheid door de toepassing van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en privaatrechtelijke middelen. Handhaving van regels doet de overheid overigens niet alleen om te sanctioneren, maar bestaat nadrukkelijk ook uit activiteiten om het sanctioneren te voorkomen (preventie).

Het vertrouwen van de burger in de overheid kan vaak direct gerelateerd worden aan activiteiten binnen het programma: De burger als Onderdaan en Belastingbetaler. Veel burgers klagen over de vele, onnodige en soms tegenstrijdige regels en de bijbehorende bureaucratie en op het niet consequent handhaven van regels. Bestuurlijk (zowel landelijk als lokaal) is daarom prioriteit gegeven aan deregulering en vermindering van de administratieve lastendruk. Tegelijkertijd dienen de kaders waarbinnen de overheid mag en moet optreden wel duidelijk te zijn én te blijven. Centraal binnen het programma "De burger als Onderdaan" staat dan ook de vraag: wat kan de burger als onderdaan van de regelgevende en handhavende overheid verwachten?

- a. De gemeente beperkt het aantal regels en de daaruit voortvloeiende administratieve lasten tot het strikt noodzakelijke.
- b. De gemeente spreekt burgers en bedrijven aan op hun eigen verantwoordelijkheid onder meer door uit te gaan van zelfregulering.
- c. Regels zijn helder en transparant waardoor naleving en handhaving zo eenvoudig mogelijk wordt.
- d. Nalevingsgedrag wordt bevorderd door goede voorlichting over nut en noodzaak van regels en preventief toezicht.
- e. De gemeente beperkt de toezichtlast tot een minimum, bijvoorbeeld door geïntegreerd toezicht en controle.
- f. De gemeente is consequent bij het toepassen en handhaven van regels; gelijke gevallen worden gelijk behandeld en "bestraft".
- g. Burgers en bedrijven worden direct betrokken bij toezicht en handhaving.

Onder dit programma vallen vier deelprogramma's:

1. Openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing
2. Regelgeving
3. Vergunningen
4. Toezicht en handhaving (inclusief leerplicht)

5.2 Algemeen

Openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing

De zorg voor een veilige woon-, leef- en werkomgeving is één van de belangrijkste taken van de overheid en dus ook van de gemeente Ridderkerk. Veiligheid is echter een containerbegrip, dat talrijke aspecten kent. Denk aan veiligheid op het gebied van verkeer, water, ruimtelijke ordening en crisisbeheersing. Daarnaast wordt in het veiligheidsdebat gewerkt met diverse 'soorten' veiligheid, zoals objectieve, subjectieve, sociale en fysieke veiligheid.

Onder objectieve veiligheid wordt de feitelijke of berekende kans om slachtoffer te worden van een ramp of criminaliteit verstaan. Subjectieve veiligheid betreffen de gevoelens van veiligheid.

Daarnaast bestaat het verschil tussen sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid is direct of indirect het gevolg van het doen of laten van menselijk handelen. Fysieke veiligheid is de veiligheid die direct of indirect het gevolg is van de inrichting of het beheer van de openbare ruimte. De diverse 'soorten' van veiligheid vragen ieder een eigen aanpak.

De brandweer richt zich met name op de 'objectieve' bedreigingen van de veiligheid door fysieke omstandigheden. De brandweer voorkomt, beperkt en bestrijdt brand, ongevallen en rampen, met als doel het minimaliseren van schadelijke effecten voor mens, dier en omgeving. De brandweezorg is - evenals de ambulancezorg - ondergebracht bij de Veiligheidsregio Rotterdam

Rijnmond (VRR). De gemeenteraad besluit jaarlijks over de financiële bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling.

Het voorkomen, beperken en bestrijden van grootschalige incidenten en rampen, coördinatie van de multidisciplinaire samenwerking van hulpverleners bij incidenten van grote omvang en het beheer van de gemeenschappelijke alarmcentrale en het sirenenet ligt in handen van de VRR. Sinds 1 januari 2014 vormen de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk samen één crisisorganisatie. Om de kwaliteit van de gemeentelijke crisisorganisatie op peil te houden, worden diverse activiteiten uitgevoerd. Zo wordt er veel geïnvesteerd in het opleiden en beoefenen van de crisisorganisatie in de preparatie-fase, zodat de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk ten tijde van de responsfase beschikken over voldoende slagkracht. Naast het opleiden en oefenen dienen alle crisis-beheersingsprocessen voorzien te worden van middelen, om ten tijde van een incident uit de voeten te kunnen.

Gemeenten zijn de afgelopen jaren een steeds actiever veiligheidsbeleid gaan voeren. Zij maken daarbij in toenemende mate gebruik van bestuurlijke bevoegdheden om openbare ordeverstoringen te voorkomen. Openbare orde en opsporing liggen in elkaars verlengde en de grens tussen sociale - en fysieke veiligheid vervaagt steeds meer. Gemeenten, politie en OM maken bindende afspraken over wat zij aan veiligheidsmaatregelen leveren. In het Regionaal VeiligheidsOverleg (RVO), waaraan alle burgemeesters uit de regio Rotterdam deelnemen, zal deze ontwikkeling aandacht krijgen.

Om de bestrijding van georganiseerde criminaliteit te verbeteren zijn er in Nederland 11 Regionale Informatie - en Expertisecentra (RIEC) ingericht. Het zwaartepunt van een RIEC ligt bij informatieverzameling en het adviseren over maatregelen aan het openbaar bestuur. Het RIEC is erop gericht te voorkomen dat criminelen door de overheid worden 'gefaciliteerd' en er vermenging van onder- en bovenwereld ontstaat. Het RIEC probeert ook - door verspreiding en uitwisseling van informatie - de economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal dat met criminele activiteiten is verdiend. De belangrijkste onderwerpen zijn: georganiseerde hennepcultuur, mensenhandel, witwassen, vastgoedgerelateerde criminaliteit en andere vormen van financieel-economische criminaliteit. Ook de Bibob-expertise is bij het RIEC ondergebracht. Sinds 2012 zijn de deelnemende gemeenten voor de financiering verantwoordelijk.

In het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR) participeren alle regiogemeenten van de politie-eenheid Rotterdam, het OM, de Politie-eenheid Rotterdam, Reclassering Nederland, Reclassering Bouman, het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie, Raad voor de Kinderbescherming, Dienst Justitiële Inrichtingen 9PI en JJI), de William Schrikker Groep, HALT, het Leger des Heils en Bureau Jeugdzorg. De werkwijze bestaat uit een integrale persoonsgerichte aanpak die samen te vatten is als 'vastpakken en niet meer loslaten'. Centrale doelstelling is het terugdringen van recidive onder de doelgroepen, om hiermee (uiteindelijk) criminaliteit en overlast terug te dringen. Onder de persoonsgerichte aanpakken vallen binnen het VHRR de volgende groepen:

- Veelplegers,
- Jeugd
- Huiselijk geweld en kindermishandeling
- Nazorg ex-gedetineerden;
- Overvallers en High Impact Crime
- Pilot Bestuurlijke aanpak Informatie Justitiabelen

Bij de uitwerking van het 'integraal veiligheidsbeleid' is expliciet aandacht besteed aan reeds behaalde successen en de noodzakelijke borging van deze resultaten. Denk hierbij aan de nazorg voor ex-gedetineerden, het lokale zorgnetwerk en de ketenaanpak huiselijk geweld, jeugd en veiligheid, buurtpreventie en de ontwikkelingen rondom het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Uitwerking van het veiligheidsbeleid vindt plaats onder regie van de gemeente en in coproductie met het OM, politie en de Veiligheidsregio.

Vanaf 2014 is sprake van één financiële bijdrage (per gemeente) voor de gemeenschappelijke veiligheidsvoorzieningen. De bijdrage aan Halt, Veiligheidshuis, RIEC en Burgernet zijn opgegaan in één bijdrage. Daarnaast betaalt de gemeente een bijdrage voor de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam.

Regelgeving

Onder het deelproces regelgeving vallen alle regels die de gemeente Ridderkerk op basis van wettelijke - of eigen verplichtingen moet uitvoeren. Hierbij kan worden gedacht aan verordeningen, bestemmingsplannen en beleidsregels.

Doordat er de laatste jaren veel veranderd is voor overheidsorganisaties, zowel juridisch, maatschappelijk, organisatorisch als verzekeringstechnisch, wordt het inbedden van de juridische kwaliteit steeds belangrijker. Onder Juridische Kwaliteitszorg verstaan we het zorgdragen voor de kwaliteitsbeheersing en kwaliteitsbewaking van de juridische aspecten van alle door de gemeente te leveren producten en diensten.

Om tot een goed systeem van juridische kwaliteitszorg te komen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Deze voorwaarden zijn:

- checklists ontwikkelen voor standaard procedures en werkwijzen;
- systeem van termijnbewaking ontwikkelen;
- ontwikkelen van de juridische basisnotie van medewerkers: de basisnoties zijn de minimale juridische basiskennis, die bijna iedere functionaris behoort te bezitten voor de goede uitoefening van zijn functie
- de overige juridische kennis van medewerkers op peil brengen;
- medewerkers moeten zich bewust worden van de (juridische) gevolgen van het handelen;
- zo veel mogelijk gebruik maken van (juridisch getoetste) actuele standaarden.

Het voldoen aan deze voorwaarden leidt er toe dat de juridische kwaliteit van het handelen van de gemeente wordt verbeterd en claims en dergelijke voorkomen dan wel beperkt kunnen worden. Onder het deelproces regelgeving vallen ook de afhandeling van aansprakelijkstellingen en ingebrekestellingen in het kader van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Wanneer burgers of organisaties menen door handelen of nalaten van de gemeente schade te hebben geleden, kunnen zij de gemeente hiervoor aansprakelijk stellen. Burgers hebben in bepaalde gevallen recht op een vergoeding (dwangsom) als de overheid te laat een besluit neemt op hun aanvraag of bezwaarschrift. Bovendien kunnen zij dan via de rechter een besluit afdwingen. Hierdoor kunnen burgers trage besluitvorming van de gemeente tegengaan.

Als burgers het niet eens zijn met een besluit van de gemeente Ridderkerk kunnen zij, indien de mogelijkheid daartoe openstaat, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft. De afhandeling van deze bezwaarschriften valt ook onder het deelproces regelgeving.

Vergunningen

Voor veel activiteiten heeft de burger een vergunning of ontheffing nodig. Deze activiteiten kunnen grofweg in 2 groepen worden ingedeeld. De omgevingsvergunning voor alle fysieke projecten (bouwen, slopen, enz.) en de vergunningen/ontheffingen op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening en bijzondere wetten (evenementen, horeca enz.). De afdeling Vergunningverlening geeft informatie over deze producten en behandelt alle aanvragen. Het doel daarbij is de burgers snel en gemakkelijk in staat te stellen hun activiteit uit te voeren.

Toezicht en Handhaving

Met de komst van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zijn 25 verschillende vergunningsstelsels geïntegreerd tot één nieuwe vergunning, de Omgevingsvergunning. Dit betekent één aanvraag, één besluit, één bezwaar- en beroepsprocedure etc.

Met de komst van de BAR-organisatie is de Vergunningverlening en Handhaving gecentraliseerd. De samenwerking in BAR-verband biedt de mogelijkheid het ketenbeheer op het gewenste kwaliteitsniveau in te richten en verder te professionaliseren. Onder ketenbeheer wordt hier verstaan de gewenste balans tussen vergunningverlening, controle op de afgegeven beschikking en juridische handhaving. Vergunningverlening en Handhaving wordt in de nieuwe BAR-organisatie nadrukkelijk gekoppeld aan Veiligheid. Deze drie beleidsterreinen zijn ondergebracht in één Domein.

De gemeente zorgt ervoor dat wet- en regelgeving wordt nageleefd. Dat is nodig voor de veiligheid, het bestrijden van overlast en het voorkomen van ongewenste situaties. De gemeente houdt

toezicht op het gebied van milieu (in samenwerking met de politie en de Milieudienst DCMR) en afval, openbare ruimte, bouwen, slopen, het gebruik van gebouwen en gronden, recreatie, huisvesting, bewoning en brandveiligheid. Om aan deze taak te voldoen heeft de gemeente ambtenaren van de BAR-organisatie aangewezen, de zogenaamde toezichthouders. Zij onderzoeken namens de burgemeester respectievelijk het college of de wettelijke regels worden nageleefd. Omdat toezichthouders hun werk voornamelijk buiten de muren van het gemeentehuis doen, zijn zij 'de oren en ogen' van de gemeente. De algemene bevoegdheden van de toezichthouders zijn vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Iedereen in Nederland moet van zijn vijfde tot zijn achttiende verjaardag naar school. Deze leerplicht is vastgelegd in de Leerplichtwet. De wet zorgt ervoor dat ieder kind tot zijn 18^e verjaardag naar school gaat en op een school staat ingeschreven. Ouders en verzorgers zijn er verantwoordelijk voor dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. De leerplichtambtenaar controleert of de leerplicht wordt nageleefd. Ook geven de leerplichtambtenaren voorlichting aan jongeren over het belang van naar school gaan en de gevolgen van het overtreden van de Leerplichtwet. Over de resultaten van leerplicht vindt jaarlijks verslaglegging plaats.

De gemeente is verantwoordelijk voor de inspectie en handhaving van Kinderopvanglocaties. De verantwoordelijkheid voor het toezicht op de naleving van de kwaliteitsregels in de kinderopvang ofwel de handhaving van de Wet Kinderopvang en de regelgeving die bij deze wet hoort, ligt bij het College van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de kinderopvang locatie gevestigd is. De uitvoering van het toezicht ligt bij de GGD. Bij het uitvoeren van de handhavingsmaatregelen die nodig zijn op het moment dat een houder van een kindercentrum niet voldoet aan één of meer kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang en de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang wordt het 'Afwegingsmodel Handhaving Kinderopvang' gehanteerd. In dit afwegingsmodel staan per inspectiedomein alle kwaliteitsaspecten waaraan een kindercentrum moet voldoen. Afhankelijk van het belang van het kwaliteitsaspect en de mate waarin het kindercentrum niet voldoet aan dit kwaliteitsaspect, wordt een handhavingsmaatregel opgelegd.

Jaarlijks stelt het college een jaarverslag op voor de gemeenteraad en voor de Inspectie voor het Onderwijs van alle toezicht- en handhavingstaken die de gemeente in een kalenderjaar in het kader van de Wet kinderopvang heeft verricht. Op deze wijze kan de gemeenteraad en de Inspectie voor het Onderwijs het gemeentelijke toezicht op het aanbod van kinderopvang beoordelen.

5.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.			
<p>Risico's die tot een inbreuk op de veiligheid kunnen leiden beperken en beheersen (pro-actie en preventie). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risico's in de openbare ruimte beperken en beheersen; • risico's in bouwwerken beperken en beheersen; • risico's bij het gebruik van bouwwerken, inrichtingen en openbare ruimte beperken en beheersen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt*. Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0 • Oordeel inwoners over informatie over de aanpak van leefbaarheid en veiligheid*. Realisatie 2010: 6,3 Realisatie 2011: 6,5 Realisatie 2012: 6,6 Realisatie 2013: 6,5 Streefcijfer 2014: 6,5 Streefcijfer 2015: 6,5 • Oordeel betrekken burger bij aanpak sociale veiligheid*. Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,5 Realisatie 2012: 6,5 Realisatie 2013: 6,6 Streefcijfer 2014: 6,5 Streefcijfer 2015: 6,5 • Oordeel burgers handhaven regels*. Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 6,1 Realisatie 2012: 6,2 Realisatie 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,2 Streefcijfer 2015: 6,2 • Oordeel burgers duidelijkheid regels*. Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 6,8 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0 • Oordeel burger ontbreken regels*. 	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met de politie en OM organiseren van preventieve acties in het kader van inbraak- en overvalpreventie en hierbij het gebruik van het Politiekeurmerk Veilig Wonen stimuleren. • In samenwerking met de brandweer organiseren van 'de dag van de veiligheid' in het kader van brandpreventie; • Actualiseren van het uitvoeringsplan, bij het Handhavingsbeleidsplan WABO; • Ontwikkelen van een Handhavingsbeleidsplan APV; • Actualiseren APV voor 1 juni 2015; • Vertaling van de uitkomsten van de zelfevaluatietool Kwaliteitseisen Vergunning, Toezicht en Handhaving; • Het afronden van de inventarisatie van enge plekken en de medeverantwoordelijkheid van de aanpak daarvan. • Het ontwikkelen van een Integraal Veiligheidsactieprogramma voor 2016 en verder. • Met de politie en het OM prestatieafspraken maken. • Aandacht voor de doorontwikkeling van de Ridderkerse zorgstructuur (ook in relatie tot de ontwikkeling van de BAR-afdelingen Toegang en Verstrekkingen) . • Burgernet en RijnmondVeilig.nl bekend maken bij publiek en aanmelden verder stimuleren. • Voorlichtingsacties in samenwerking met buurtpreventie. • Gemeentelijke inbreng in het Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (VHRR) versterken. • Stimuleren aandacht wijkagenten voor scholen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie Horeca (uitvoerings) beleidsplan DHW; • Implementatie geactualiseerde APV; • Met politie en OM prestatieafspraken maken.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
	Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,8 Realisatie 2012: 5,8 Realisatie 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 5,8 Streefcijfer 2015: 5,8		
Kerdoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.			
Goed voorbereid zijn op het bestrijden van eventuele daadwerkelijke inbreuken op veiligheid (preparatie). Subdoelen: <ul style="list-style-type: none"> • actuele informatie over risicovolle objecten en locaties beschikbaar hebben. • de gemeentelijke crisisorganisatie is adequaat opgeleid, geoefend en beschikt over de vereiste materiële en personele slagkracht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het Regionaal Crisisplan wordt door de VRR als voldoende beoordeeld (bron: VRR). 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering Opleidingsplan Crisisbeheersing. • Beoefenen leden van de crisisorganisatie. 	Idem.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
<ul style="list-style-type: none"> • Kerdoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken. 			
<p>Adequaat optreden bij daadwerkelijke inbreuken op de veiligheid (repressie en nazorg). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inbreuken op de veiligheid worden snel en adequaat bestreden. • nazorg wordt snel en adequaat verleend. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt*. Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0 • Oordeel bereikbaarheid voor meldingen en klachten over onveiligheid en overlast*. Realisatie 2010: 6,6 Realisatie 2011: 6,1 Realisatie 2012: 6,6 Realisatie 2013: 6,6 Streefcijfer 2014: 6,8 Streefcijfer 2015: 6,8 • Oordeel reactie gemeente op meldingen en klachten*. Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,1 Realisatie 2012: 6,2 Realisatie 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,2 Streefcijfer 2015: 6,2 • Het percentage burgers dat nazorg ontvangt na een incident. Norm Slachtofferhulp = 90 % (bron: slachtofferhulp). • Het bereik van kwetsbare personen (incl. zorgwekkende zorgmijders) via LZN is minimaal gelijk aan de Rotterdamse norm: 5% (bron: GGD Rotterdam Rijnmond). • Het aantal meldingen over Multi-probleemgezinnen is minimaal gelijk aan de Rotterdamse norm: 0,45% (45 meldingen per 10.000 inwoners, bron: GGD Rotterdam Rijnmond). 	<ul style="list-style-type: none"> • Casusoverleg tussen Woonvisie en gemeente; • Deelname aan het casuïstiekoverleg, weegploeg en bestuurlijkoverleg van het Veiligheidshuis; • Uitvoering van de toezicht, inspectie en indien noodzakelijk handhaving Wet Kinderopvang. • Implementatie Horeca(uitvoerings)beleidsplan DHW. • Uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod wanneer hiervoor indicatie is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie Horeca (uitvoerings)beleidsplan DHW; • Uitvoering van de toezicht, inspectie en indien noodzakelijk handhaving Wet Kinderopvang; • Evaluatie casusoverleg Woonvisie en gemeente.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2015	Wat daarvoor doen in 2016 en verder
Kerndoel: In Ridderkerk wordt de burger serieus genomen in het kader van de beleidsuitvoering van de gemeente.			
De in de gemeente geldende verordeningen en andere regels zijn nodig, helder en niet in strijd met elkaar.	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel burger duidelijkheid regels*. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Realisatie 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 Streefcijfer 2015: 7,0 Oordeel burger ontbreken regels*. Realisatie 2009: 5,6 Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,8 Realisatie 2012: 5,8 Realisatie 2013: 6,6 Streefcijfer 2014: 5,8 Streefcijfer 2015: 5,8 	<ul style="list-style-type: none"> Inbedding van juridische kwaliteitszorg in de reguliere bedrijfsvoering. 	Nader te bepalen.
De gemeente controleert en handhaaft regels voldoende.	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel burger handhaving regels*. Realisatie 2009: 5,8 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 6,2 Realisatie 2012: 6,2 Realisatie 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,2 Streefcijfer 2015: 6,2 	<ul style="list-style-type: none"> Verdere ontwikkeling afdeling Toezicht en Handhaving. Implementatie Handhavingsbeleidsplan Wabo. Ontwikkeling Handhavingsbeleidsplan APV. 	Nader te bepalen.
De woonlasten in de gemeente zijn in verhouding met de kwaliteit van wonen in de gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> De burger oordeelt dat hij voldoende terugkrijgt voor zijn belastinggeld (bron: KING + PON, Deloitte en BMC)**. De burger oordeelt dat de gemeente zijn belastinggeld waard is (bron: PON, Deloitte en BMC)**. Woonlasten meerpersoons-huishoudens in verhouding tot vergelijkbare andere gemeenten én de regio (bron: KING)**. 	<ul style="list-style-type: none"> Processen binnen taakveld Belastingen optimaliseren. 	Nader te bepalen.
De gemeente heeft de zaken financieel goed op orde.	Weerstandsvermogen versus omzet (bron: PON, Deloitte en BMC)**. (Rekeningresultaat versus algemene middelen) (PON, Deloitte en BMC)**.	<ul style="list-style-type: none"> AO-beschrijvingen van het proces belastingen zijn geactualiseerd. 	Nader te bepalen.

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

5.4. Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Onderdaan en Belastingbetaler is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Handhavingbeleidsplan
- Welstandsnota (2004)
- Bestemmingsplannen
- Actualiseringschema bestemmingsplannen (april 2011)
- Integraal Veiligheidsbeleid 2011 - 2014
- Crisisbeheersingsplan gemeente Ridderkerk (2005)
- Beleidsplan Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR) (2008-2012)
- Handhavingarrangement horeca (2008)
- Verordening inzake de commissie Beeldende Kunst (1990)
- Beleidsregel bekostiging gymnastiekruimte (2007)
- Belastingenverordeningen (jaarlijks opnieuw vastgesteld)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) (voor wat betreft handhaving)
- APV (voor wat betreft vergunningverlening, handhaving en toezicht)
- Startnotitie kostenonderbouwing gebonden heffingen (2010) (uitwerking daarvan via transparantiemodellen die ter inzage liggen bij de jaarlijkse vaststelling van de tariefsverordeningen)
- Notitie Optimalisatie Objectkenmerken WOZ (2009)
- Nota Belastingen (2011)
- Afstemmingsverordening WWB, IOAZ, BBZ 2004, IOAW (2011)
- Bestuurlijke aanpak hennepcultuur (2009) incl. actualisaties
- Handhavingsbeleidsplan WABO (2013)
- Handhavingsbeleidsplan APV (in ontwikkeling, 2013)
- Nota Evenementenbeleid (2011)
- Nota Horeca(uitvoerings)beleid (2013)
- Verordening lijkbezorgingrechten
- Bouwverordening Ridderkerk

5.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden - met uitzondering van de belastingenopbrengsten - de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

5.5.1 Totale lasten en baten

Programma 5	(V)Voordeel + / (N)Nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting 2014 na wijz.	Primaire Begr. 2015	Meerjarenbegroting		
				2016	2017	2018
Lasten	-2.745.500	-2.481.300	-2.434.800	-2.471.400	-2.460.600	-2.474.400
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Brandweer en rampenbestrijding		-1.892.100	-1.894.300	-1.902.000	-1.911.500	-1.911.500
Gemeentelijk minimabeleid		-177.500	-177.500	-177.500	-177.500	-177.500
Overige producten		-411.700	-363.000	-391.900	-371.600	-385.400
Baten	10.590.200	10.581.300	10.895.500	11.019.000	11.159.100	11.283.100
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Baten reinigingsrechten en afvalstofheffing		4.989.700	4.866.057	4.858.900	4.849.200	4.821.700
Baten rioolheffing (gecombineerd)		3.633.600	3.780.500	3.908.700	4.057.600	4.213.200
Baten begraafplaatsrechten		686.900	686.900	686.900	686.900	686.900
Bouwvergunningen		620.800	894.500	896.900	901.800	899.400
Baten parkeerbelasting		490.100	490.500	490.500	490.500	490.500
Overige producten		160.200	177.043	177.100	173.100	171.400
Saldo van lasten en baten	7.844.700	8.100.000	8.460.700	8.547.600	8.698.500	8.808.700
Toevoeging reserve	-28.000	-416.800	-1.500	0	0	-32.100
Onttrekking reserve	231.700	1.107.500	697.800	483.100	342.800	172.700
Totaal reservemutaties	203.700	690.700	696.300	483.100	342.800	140.600
Saldo programma 5	8.048.400	8.790.700	9.157.000	9.030.700	9.041.300	8.949.300
Verschillen programma 5			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Verschil saldo programma 5			366.300	-126.300	-115.700	-207.700

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserves zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

5.5.1.1 Toelichting verschillen saldo programma 5 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = Lasten en B = Baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Afval</u>			
<u>Baten afvalstoffenheffing</u>			
Netto is er sprake van een lastenafname voor afval (zie alle mutaties op afval op de programma 's 4, 5 en hoofdstuk 7 financiering en algemene dekkingsmiddelen). Als gevolg van deze lastendaling daalt de opbrengst afvalstoffenheffing.	B	BN	-123.600
<u>Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing</u>			
Het saldo van deze bestemmingsreserve wordt, rekening houdend met de mutaties voor het lopende begrotingsjaar, in 4-begrotingsjaren aan de burger teruggegeven. Omdat de reserve qua omvang is afgenomen is de aanwending van de bestemmingsreserve lager dan in 2014.	B	BN	- 43.900
In de 1 ^e tussenrapportage 2014 is op grond van de begroting van de N.V. MAR het budget voor de afvalinzameling voor 2014 met € 50.000 verhoogd. Deze meerkosten worden gedekt door een aanwending van de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Vanaf 2015 vervalt deze aanwending weer.	B	BN	- 50.000

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
Van het in 2014, over 2013, te ontvangen dividend van de N.V. MAR is € 280.000 in 2014 aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing toegevoegd. Deze toevoeging vervalt in 2015. Zie voor de overige afvalmutaties programma 4 en hoofdstuk 7 financiering en algemene dekkingsmiddelen	L	BN	280.000
<u>Baten rioolheffing</u> Door minder water(groot)verbruik door bedrijven, worden deze ook minder aangeslagen voor de rioolheffing. Hierdoor is bij de 2 ^e tussenrapportage 2014 de raming rioolheffing voor 2014 neerwaarts bijgesteld. Deze bijstelling is verrekend met de tariefegaliseringsreserve rioolheffing. Vanaf 2015 vervalt deze neerwaartse bijstelling weer. In 2015 is met het lagere waterverbruik in de tarieven rekening gehouden. In 2015 wordt, op basis van het GRPV, rekening gehouden met een tariefstijging rioolheffing van 3%. Hierdoor neemt de opbrengstraming t.o.v. 2014 toe. De verschillen tussen lasten en baten van riolen en gemalen (Zie ook de toelichtingen op de programma 4) worden verrekend met de egaliseringsreserve rioolheffing.	B	BN	38.800
	B	BN	108.100
<u>Egaliseringsreserve rioolheffing</u> Het voordeel op de lasten en baten van riolen en gemalen wordt verrekend met de egaliseringsreserve rioolheffing. (zie programma 4)	B	BN	-230.900
<u>Leges omgevingsvergunningen</u> In 2014 is in de 2 ^e tussenrapportage de opbrengst voor leges omgevingsvergunningen incidenteel verlaagd wegens achterblijven Cornelisland en minder bouwaanvragen wegens de economisch mindere situatie.	B		260.000
<u>Overige verschillen</u>			127.800
Saldo verschil			366.300

5.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo programma 5

De belangrijkste mutaties in dit meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = Lasten en B = Baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Baten afvalstoffenheffing</u> De mutaties, toegelicht onder afval, op programma 4 en op hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen zijn, naast enkele kleine mutaties, meegenomen in de meerjarige berekening afvalstoffenheffing	B	BN	-7.100	-16.900	-44.400
<u>Baten rioolheffing</u> Op basis van het GRPV is rekening gehouden met een jaarlijkse tariefstijging rioolheffing van 3%. Hierdoor neemt de opbrengstraming toe. De verschillen tussen lasten en baten van riolen en gemalen worden verrekend met de tariefegaliseringsreserve rioolheffing.	B	BN	128.200	277.100	432.700
<u>Egaliseringsreserve rioolheffing</u> De resultaten op de lasten en baten van riolen en gemalen worden verrekend met de egaliseringsreserve rioolheffing	B	BN	-183.900	-330.300	-521.900
<u>Overige verschillen</u>	L/B		-63.500	-45.600	-74.100
Saldo verschil			-126.300	-115.700	-207.700

5.4 Trends en ontwikkelingen

Voor de burger zijn de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

Gebonden heffingen

Gebonden heffingen die de Gemeente Ridderkerk heft zoals leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing dienen conform de wettelijke bepalingen niet hoger dan kostendekkend te zijn. In de in januari 2010 geactualiseerde "Handreiking kostentoe rekening" van het Ministerie van Binnenlandse zaken zijn voorschriften en richtlijnen opgenomen met betrekking tot de doorberekening van de kosten in de kostendekkende tarieven. Met ingang van 2012 worden voor alle gebonden heffingen (Afvalstoffenheffing, Rioolheffing, Lijkbezorgingsrechten en Leges) transparante kostenonderbouwingen voor de tarieven opgesteld. Op 1 oktober 2009 is de Wet op de Dwangsom aangenomen. Ingevolge deze wet hebben burgers in bepaalde gevallen recht op een vergoeding (dwangsom) als de overheid te laat een besluit neemt op hun aanvraag of bezwaarschrift. Bovendien kunnen zij dan via de rechter een besluit afdwingen. De ervaring leert dat burgers ook steeds meer deze weg weten te vinden.

Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 (Algemene Maatregel van Bestuur) in werking getreden. Het nieuwe Bouwbesluit integreert het oude Bouwbesluit met het Gebruiksbesluit. Ook worden diverse onderwerpen uit de Gemeentelijke Bouwverordening nu geregeld in het Bouwbesluit 2012. Daarmee zijn zowel de bouwkundige - als brandpreventieve bouw- en gebruiksregels op één plaats bij elkaar gezet. Tevens voorziet het nieuwe Bouwbesluit in een doorontwikkeling van deze regels. Een belangrijke wijziging is ook de afschaffing van de Omgevingsvergunning voor het slopen van bouwwerken. Daarvoor in de plaats is een meldingsplicht opgenomen.

Bouwtoezicht

Binnen de bouwbranche staat al enige tijd de private kwaliteitsborging in het bouwtoezicht & constructieve veiligheid hoog op de agenda. Vanaf 2015 zullen er nieuwe regels gelden voor het bouwtoezicht. Marktpartijen krijgen dan zeer waarschijnlijk de verantwoordelijkheid voor de kwaliteitsborging en veiligheid van een bouwwerk. Het toezicht van de gemeente zou in dat geval afgeslankt kunnen worden. Het in kaart brengen van de randvoorwaarden waaronder dit alles kan plaatsvinden blijkt lastig. Een ding is in ieder geval duidelijk: ongeacht publiek of privaat; een goede toetsers is onafhankelijk en deskundig.

Nationale politie

Met de wijziging van de Politiewet, die de vorming van de nationale politie regelt, is één politiekorps ontstaan dat is onderverdeeld in tien regionale eenheden (bestaande uit 43 districten en 168 basisteams) en één landelijke eenheid, aangevuld met een zogenoemd politiedienstencentrum. De vorming van de nationale politie raakt iedereen die samen met de politie werkt aan de veiligheid in Nederland: burgers, het lokale gezag, ondernemers en andere partners. Ook de Veiligheidshuizen en de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's), allianties waarin de politie een betrouwbare samenwerkingspartner wil zijn, hebben (in)direct te maken met de Nationale Politie. De minister stelt, na overleg met de tien regioburgemeesters, ten minste eens in de vier jaar de landelijke beleidsdoelstellingen van de politie en de politiesterke vast.

Landelijke Voorziening WOZ

De wet die de WOZ-waarden van woningen openbaar maakt is reeds in het Staatsblad gepubliceerd, naar nog niet in werking getreden. Voorwaarde voor het in werking laten treden van deze wet is een landelijke voorziening dat de openbaarmaking van de WOZ-waarde van woningen mogelijk maakt. Op basis van de wet WOZ heeft de gemeente een verantwoordelijkheid als bronhouder van de Basisregistratie WOZ en in die zin verantwoordelijk voor de aansluiting met de Landelijke Voorziening WOZ. De verwachting is dat in 2015 alle gemeenten zijn aangesloten op deze landelijke voorziening.

Kwaliteitsverbetering Uitvoering WOZ

Dalende trend van woningverkoop in de afgelopen jaren heeft tot gevolg dat de borging van de kwaliteit van de taxaties van onroerende zaken onder druk komt te staan. Er is sprake van minder verkooptransacties om de waardering van onroerende zaken goed te kunnen onderbouwen. Dit heeft ertoe geleid dat de Waarderingskamer als toezichhoudend orgaan extra aandacht vraagt voor de kwaliteit van de taxaties. Hierbij geldt dat er meer aandacht besteed dient te worden aan continue controle van de secundaire objectkenmerken van woningen en verbetering van het proces van de marktanalyse, waarbij onder andere vraagprijzen mee moeten worden genomen bij de taxaties.

6. Programma Bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

Het raadsprogramma Bedrijfsvoering maakte voor het eerst deel uit van de begroting van 2013. Hiervoor is destijds gekozen om meer inzicht in de (kosten van) bedrijfsvoering te geven. Met ingang van 2014 maken de kosten voor bedrijfsvoering deel uit van de begroting van de GR BAR-organisatie. Het raadsprogramma Bedrijfsvoering 2015 geeft inzicht in de middelen die de GR BAR van de gemeente Ridderkerk voor de bedrijfsvoering ontvangt. Tevens zijn op dit programma de lasten van de griffie en van de gemeentesecretaris/directie verwerkt, welke niet worden ondergebracht in de GR BAR organisatie.

6.2 Algemeen

De hier opgenomen missie en visie heeft betrekking op de GR BAR-organisatie. Dat is immers de organisatie die voor de gemeente Ridderkerk de begroting en het coalitieprogramma uitvoert en de resultaten behaalt.

Missie en visie GR BAR

Wij ondersteunen op een professionele manier de drie gemeentebesturen in hun activiteiten voor de lokale samenleving.

Wij zetten ons met passie en plezier in om een positieve bijdrage aan de maatschappij te leveren. Dit doen wij samen. Met inwoners, partners, besturen en collega's staan we sterker en presteren wij meer en beter. Onze bedrijfsvoering blinkt uit door efficiëntie en wendbaarheid. Door "Werken volgens de BAR-code (onze interpretatie van Het Nieuwe Werken)" maken wij het werk effectiever en plezieriger. Onze medewerkers zijn zelfstandige overheidsprofessionals. Zij werken transparant en worden aangesproken op resultaten. Ons management is coachend en inspirerend.

De missie en visie worden geconcretiseerd in (strategische) doelstellingen van de BAR-organisatie en is te vinden in de meerjarenbegroting van de BAR-organisatie.

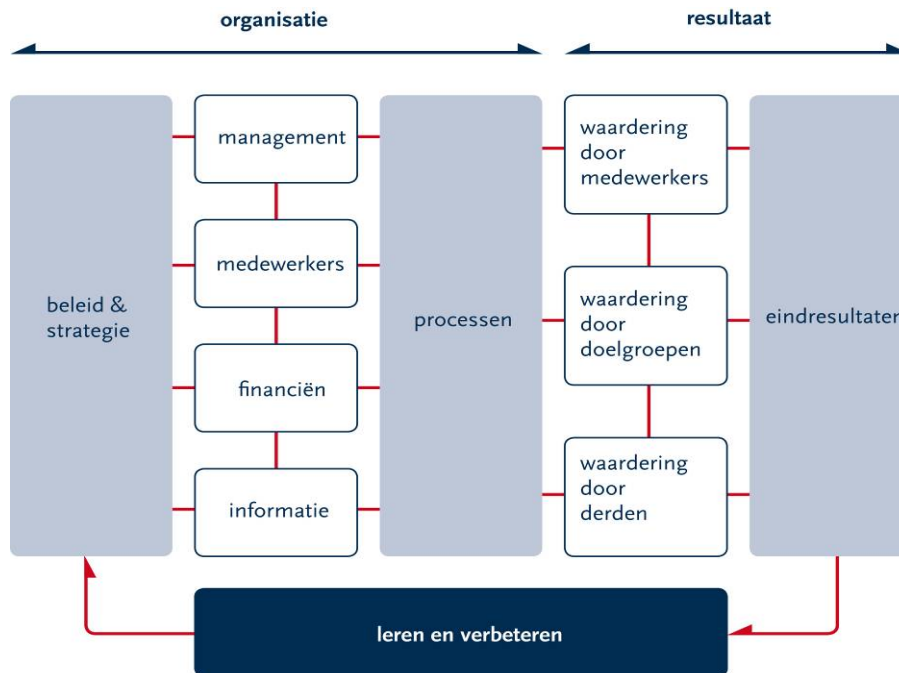
Organisatieontwikkeling

De verhouding tussen lokale overheid en de samenleving is in beweging en zal altijd in beweging blijven. Wij kiezen daarom voor een organische manier van ontwikkelen. Onze manier van werken is informeel, open, persoonlijk en vooral samen.

Een belangrijk instrument om de vorderingen in ontwikkeling te kunnen volgen is het Overheidsontwikkelmodel. Het is een 'kapstok' om onze vorderingen op verschillende gebieden (beleid en strategie, management, medewerkers, financiën, informatie en processen) in beeld te brengen en te meten.

Dat doen we vanuit betrokkenheid, vertrouwen en respect.

Overheidsontwikkelmodel:



Door de verschillende gebieden te onderscheiden kunnen eventuele verbetervoorstellen gericht worden ingezet en kan aan een voortdurend proces van leren en verbeteren vorm gegeven worden.

6.3 Bijdrage en verdeling

Informatie betreffende de kosten en ontwikkelingen van de bedrijfsvoering GR BAR vindt u terug in de begroting 2015-2018 van de GR BAR-organisatie. De doorberekening van de kosten van de GR BAR-organisatie vindt plaats op basis van de levering van producten en diensten die in gezamenlijkheid zijn bepaald. Vervolgens is bepaald of de dienst/het product *standaard* is of dat het *maatwerk* betreft. Bij een standaardproduct worden de kosten verdeeld over de 3 gemeenten volgens het principe van de ingebrachte organisatie budgetten. Bij maatwerk worden de kosten voor extra werkzaamheden of kwaliteit boven de standaard doorberekend aan de betreffende gemeente.

Standaard- en maatwerkpakketten

De BAR-organisatie levert diensten en producten op aan de deelnemende gemeenten. De drie deelnemende gemeenten, als collectief opdrachtgever, hebben gezamenlijk bepaald welke producten en diensten de BAR-organisatie levert. Vervolgens hebben zij bepaald of het product een standaardproduct is of dat het maatwerk betreft. De definitie van maatwerk/standaardpakket is t.o.v. vorig jaar niet gewijzigd.

Standaard

Standaard betekent dat alle gemeenten dit product afnemen. Het betekent dat het product zowel beleidsmatig als qua uitvoering gelijk is dan wel dat ondanks kleine beleidsverschillen de ambtelijke inzet gelijk is. De inspanning die geleverd moet worden om het betrokken product of dienst te leveren is per gemeente gelijk.

Maatwerk

Maatwerk betekent dat er tussen de drie gemeenten verschillen zijn, beleidsmatig dan wel in uitvoering van taken, dat deze een zodanig verschil in inspanning met zich brengen dat dit niet als een standaard product kan worden beschouwd. Wanneer bij een van de drie gemeenten deze situatie zich voordoet is het een maatwerktaak voor alle drie. Er kan hier sprake zijn van de volgende situaties: historisch beleidsverschil, uitvoering intern of extern of lokaal maatwerk.

Natuurlijk kunnen in de loop van de komende jaren veranderingen optreden binnen en tussen de standaard- en maatwerkpakketten. Deels liggen hier voor de BAR organisatie ook kansen om taken efficiënter uit te voeren. Gemeenteraden of colleges kunnen taken toevoegen aan of weghalen bij de

BAR-organisatie of veranderingen aanbrengen in de gevraagde inspanningen. De financiële gevolgen van gewijzigde keuzes hierin worden van geval tot geval in kaart gebracht en met de desbetreffende gemeente en de BAR-organisatie verrekend. In de GR BAR-organisatie zijn hiervoor spelregels opgenomen.

Jaarlijkse indexering

In de (meerjaren)begroting hanteert de BAR-organisatie constante prijzen. Dit wil zeggen dat de BAR geen rekening houdt met prijs- dan wel loonstijgingen als gevolg van bijvoorbeeld CAO-onderhandelingen.

Prijsstijgingen

Eerder is met de raden afgesproken om vanaf de begroting 2015 jaarlijks een voorstel over de eventueel noodzakelijke indexatie van kosten te doen. Gezien de financiële druk op de gemeentebegrotingen gaat de BAR-organisatie hier zeer terughoudend mee om. In de BAR-begroting is de indexering achterwege gelaten.

Loonstijgingen

De kosten van de BAR-organisatie betreffen voor het grootste deel salariskosten. In de BAR-begroting 2014 en verder wordt via de 2^e tussenrapportage 2014 rekening gehouden met loonstijgingen, conform de uitkomst van de CAO-onderhandelingen.

Nieuwe taken, nieuwe middelen

De bijdrage aan de BAR-organisatie is gebaseerd op de uitvoering van de bestaande taken. De overheveling van taken vanuit Rijk of andere overheden naar de gemeenten gaan logischerwijze gepaard met een vergoeding aan de gemeenten voor de uitvoeringskosten. Een belangrijk voorbeeld hiervan vormen de omvangrijke decentralisaties op het terrein van jeugdzorg, WMO en arbeidsparticipatie (3D's) die in de inleiding op deze begroting al zijn genoemd. De uitvoeringskosten die we hiervoor zullen ontvangen, zijn deels ook bestemd voor ambtelijke expertise en werkzaamheden zoals inkoop, (financiële) administratie en verantwoording en beleidsmatige innovatie. Wanneer hierover duidelijkheid is vanuit het rijk, zal de BAR-organisatie een voorstel voor de drie gemeenten voorbereiden op welke wijze het uitvoeringsbudget voor de nieuwe taken voor een deel – waar het bedrijfsvoering betreft - kan worden toegevoegd aan de BAR-organisatie.

Vennootschapsbelasting

De Europese Commissie heeft een richtlijn opgesteld waardoor overheidsbedrijven geen economische activiteiten meer mogen uitoefenen die concurreren met particuliere ondernemingen. Dit heeft enerzijds geleid tot een wijziging van de wet op de vennootschapsbelasting. De overheid moet met ingang van 1 januari 2016 vennootschapsbelasting gaan betalen over activiteiten die concurreren met marktpartijen. Anderzijds is de wet Markt & Overheid in werking getreden. Deze wet geeft gedragsregels voor de overheid voor het wegnemen van concurrentievervalsingen. Bij overtreding kan de autoriteit consument & markt boetes opleggen. Voor een juiste implementatie van deze wetten worden in september en oktober 2014 alle economische activiteiten van de BAR-gemeenten en de BAR-organisatie geïnventariseerd. In 2015 zullen projecten worden opgestart die de volgende zaken zullen voorbereiden: opstellen van voorstellen inzake bestuurlijke strategische keuzes, het indienen van voorstellen voor eventuele begrotingswijzigingen zorgen voor en de aanpassing en inrichting van de administratieve organisatie om te kunnen voldoen aan de vennootschapsbelasting.

6.4 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 6 Bedrijfsvoering

Vanaf januari 2014 is de gezamenlijke BAR ambtelijke organisatie daadwerkelijk van start gegaan. Voortvloeiend uit de door de raden vastgestelde documenten "BAR-beter" en "BAR-code" zijn vijf kritische succesbepalende factoren benoemd waar de BAR-organisatie bewust op inzet:

1. Hoogwaardige dienstverlening;
2. Sterke omgevingsgevoeligheid;
3. Innoverende organisatiecultuur;
4. Efficiënte en transparante bedrijfsvoering;
5. Financiën op orde.

6.5 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma Bedrijfsvoering is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en/of besluiten:

- Vastgestelde BAR-begrotingen 2014 en 2015 (met daarin de vastgestelde bijdrage voor Ridderkerk).

6.6 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden totale lasten en baten op een rij gezet.

Programma 6 Bedrijfsvoering	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening	Begroting na wijz.	Primaire Begroting	Meerjarenbegroting		
	2013	2014 na wijz.	2015	2016	2017	2018
Lasten Te specificeren als volgt:	-26.193.300	-24.502.300	-23.990.100	-23.237.800	-22.292.800	-22.133.800
Totaal lasten	-26.193.300	-24.502.300	-23.990.100	-23.237.800	-22.292.800	-22.133.800
Baten Te specificeren als volgt:	-761.000	1.380.200	813.200	737.400	622.100	597.200
Totaal baten	-761.000	1.380.200	813.200	737.400	622.100	597.200
Saldo van lasten en baten	-26.954.300	-23.122.100	-23.176.900	-22.500.400	-21.670.700	-21.536.600
Verschillen programma 6			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Verschil saldo programma 6			-54.800	676.500	1.506.200	1.640.300

6.6.1.1 Toelichting verschillen saldo programma 6 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = Lasten B = Baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Concernoverhead ten laste van grondexploitaties</u> In 2014 is minder concernoverhead doorberekend naar de grondexploitaties omdat bij diverse grondbedrijfcomplexen de werkzaamheden achterbleven bij de planning en doorgeschoven zijn naar volgende jaren.	B		126.400
<u>Bijdrage-BAR</u> De bijdrage aan de BAR-organisatie neemt toe met name door de loonontwikkeling vanuit de gemeentelijke cao-afspraken.	L		-314.800
<u>Kosten voormalig personeel</u> Betreft terugloop van kosten omdat loonaanspraken vervallen.	L		133.800
<u>Overige verschillen</u>	L/B		-200
Verschil saldo			-54.800

6.6.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo programma 6

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = Lasten B = Baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>Bijdrage-BAR</u> De bijdrage van de gemeente Ridderkerk aan de BAR-organisatie neemt voornamelijk af in verband met de invulling van de efficiencytaakstelling op de bedrijfsvoering. Dit levert een oplopend voordeel op.	L		655.900	1.469.700	1.595.000
<u>Overige verschillen</u>	L/B		20.600	36.500	45.300
Saldo verschil			676.500	1.506.200	1.640.300

6.7 Trends en ontwikkelingen

In de komende jaren zijn onderstaande ontwikkelingen van belang binnen de bedrijfsvoering. De meeste daarvan zijn onderwerpen die betrokken zijn in het proces van leren en verbeteren.

Bestuurlijke informatie en management informatie

Periodiek wordt bestuurlijke informatie en managementinformatie op het niveau van het college, het Bureau Bestuursondersteuning en het management van de BAR-organisatie besproken. De bestuurlijke planning is een goed instrument gebleken. Het geeft inzicht en overzicht over de 'productie' naast de reguliere taken. Waarbij zowel de acties vanuit het bestuur en van de organisatie worden verzameld en gemonitord. De bestuurlijke planning maakt onderdeel uit van de bestuurlijke en managementinformatie die periodiek wordt gegenereerd uit het informatiesysteem. De bestuurlijke actiepunten worden maandelijks besproken in het portefeuillehouderoverleg. De planning en verantwoording maakt onderdeel uit van de gesprekken tussen het Bureau Bestuursondersteuning met het management van de BAR-organisatie. De afstemming met college en raad zal ook in 2015 worden gehandhaafd.

Lean management en procesverbetering

De gemeente Ridderkerk is in 2012 gestart met het invoeren van lean management. De grote kracht van lean management is dat de medewerkers en het management continu gezamenlijk hun ideeën

voor wat betreft procesverbetering uitwerken en invoeren. Tijdens het verbeteren van de processen worden niet alleen lean instrumenten ingezet maar wordt er breder naar het proces gekeken. Risico's, fraudegevoeligheid, interne controle, functiescheiding en managementinformatie worden hierbij ook betrokken. De invoering is gestart met een project 'Lean management'. Een aantal processen is onder de loep genomen en verbeterd. Binnen de BAR-Organisatie staat de procesverbetering, met als doelstelling het efficiënt en effectief maken van de processen, hoog op de agenda.

7. Hoofdstuk Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

7.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen op een rij gezet. De belangrijkste zijn de algemene uitkering en de lokale heffingen. Het hoofdstuk heeft dus een verzamelfunctie. Specifieke (beleids)doelen aangaande de hier verzamelde cijfers zijn te vinden in de paragrafen lokale heffingen, financiering en bedrijfsvoering.

7.2 Bestaand beleid

- Verordening Onroerende Zaakbelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Precariobelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Hondenbelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Financiële verordening gemeente Ridderkerk (2013)
- Nota reserves en voorzieningen (2011)
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
- Gemeentewet

7.3 Financiële consequenties

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

7.3.1 Totale baten en lasten

Financiering en Alg.dekkingsmiddelen	voordeel + / nadeel -					
	Rekening 2013	Begroting				
		2014 na wijz.	2015	2016	2017	2018
<u>Lokale heffingen</u>						
Lasten	-381.300	-41.000	-41.000	-41.100	-41.200	-41.200
Baten	8.172.500	8.184.000	8.255.000	8.287.600	8.318.300	8.397.400
<i>Saldo</i>	<i>7.791.200</i>	<i>8.143.000</i>	<i>8.214.000</i>	<i>8.246.500</i>	<i>8.277.100</i>	<i>8.356.200</i>
<u>Algemene uitkeringen</u>						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	42.152.600	43.033.900	49.943.400	50.015.700	49.083.300	48.658.900
<i>Saldo</i>	<i>42.152.600</i>	<i>43.033.900</i>	<i>49.943.400</i>	<i>50.015.700</i>	<i>49.083.300</i>	<i>48.658.900</i>
<u>Dividend</u>						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	3.390.300	1.732.800	1.513.700	1.549.700	1.561.300	1.561.300
<i>Saldo</i>	<i>3.390.300</i>	<i>1.732.800</i>	<i>1.513.700</i>	<i>1.549.700</i>	<i>1.561.300</i>	<i>1.561.300</i>
<u>Financiering</u>						
Lasten	-16.900	-12.900	-12.200	-20.500	-3.500	-3.500
Baten	3.227.700	3.016.200	3.073.600	2.924.000	2.784.900	2.741.900
<i>Saldo</i>	<i>3.210.800</i>	<i>3.003.300</i>	<i>3.061.400</i>	<i>2.903.500</i>	<i>2.781.400</i>	<i>2.738.400</i>
<u>Onvoorzien</u>						
Lasten	0	0	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>
<u>Stelposten</u>						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<u>Algemene lasten en baten/ overige</u>						
Lasten	-233.400	-436.300	-91.100	-103.000	-167.600	-209.700
Baten	39.400	-81.400	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>-194.000</i>	<i>-517.700</i>	<i>-91.100</i>	<i>-103.000</i>	<i>-167.600</i>	<i>-209.700</i>
<u>Kostenplaatsen</u>						
Lasten	-556.600	-29.400	2.900	-12.800	-38.000	-40.000
Baten	836.800	-81.400	-3.500	98.700	238.900	313.000
<i>Saldo</i>	<i>280.200</i>	<i>-110.800</i>	<i>-600</i>	<i>85.900</i>	<i>200.900</i>	<i>273.000</i>
Saldo van lasten en baten	56.631.100	55.284.500	62.590.800	62.648.300	61.686.400	61.328.100
Toevoeging reserve	-2.839.600	3.316.900	3.312.300	5.174.900	1.158.600	1.562.200
Onttrekking reserve	4.094.500	-1.623.900	-894.700	-750.300	-867.800	-796.600
Totaal reserve mutaties	1.254.900	1.693.000	2.417.600	4.424.600	290.800	765.600
Saldo hoofdstuk 7	57.886.000	56.977.500	65.008.400	67.072.900	61.977.200	62.093.700
Verschillen hoofdstuk 7			2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2016
Verschil saldo hoofdstuk 7			8.030.900	2.064.500	-3.031.200	-2.914.700

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserves: zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

7.3.1.1 Toelichting verschillen saldo hoofdstuk 7 tussen begroting 2014 na wijziging en primaire begroting 2015

L = Lasten en B = Baten

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Lokale heffingen</u> De verwachte opbrengsten van de OZB liggen door de toepassing van de inflatiecorrectie in 2015 hoger dan in 2014. Dit levert een voordeel op.	B		69.700
<u>Algemene uitkering gemeentefonds</u> In 2015 is de algemene uitkering hoger dan in 2014. Dit geeft een voordeel van € 6.909.500. Daarvoor zijn drie oorzaken te noemen: *de toevoeging van de integratie-uitkering Sociaal Domein aan het gemeentefonds van € 11.113.200 voor de Jeugdhulp en de Wmo 'nieuwe stijl'. *de korting op Huishoudelijke Hulp resulterend in een negatieve bijstelling van € 1.423.700. *de eerder en overige doorgevoerde kortingen en maatregelen vanuit het Rijk waardoor de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor onze gemeente afneemt met € 2.780.000 ten opzichte van 2014.	B B B		11.113.200 -1.423.700 -2.780.000
<u>Dividend</u> <u>*Afval N.V. MAR</u> In de Begroting van 2013 is rekening gehouden met een verlaging van het door de gemeente aan NV MAR te betalen budget voor de afvalinzameling met € 14.000. Daarbij is een gegarandeerd dividend over 2013 van € 300.000, te ontvangen in 2014. Voor 2014 is rekening gehouden met een verlaging van het budget met € 200.000 en met een begroot dividend van € 130.900, te ontvangen in 2015. Totaal gevolg voor 2015 t.o.v. 2014 is een verlaging van € 169.100. Zie voor de overige mutaties op afval de programma 's 4 en 5. <u>* Nutsvoorzieningen</u> Vanaf 2015 worden minder dividenduitkeringen verwacht vanuit deelnemingen aan nutsvoorzieningen.	B B	BN	-169.100 -50.000
<u>Financiering</u> In 2015 treedt een financieringsvoordeel op omdat verwacht wordt dat minder vanuit geldleningen gefinancierd hoeft te worden.	L		58.100
<u>Onvoorzien</u> Ten opzichte van 2014 treedt in 2015 een nadeel op, omdat de post onvoorzien in 2014 is afgeraamd ten gunste van incidentele en onvoorziene tegenvallers in de begroting 2014.	L		-50.000
<u>Algemene lasten en baten /overig</u> <u>Fricriebudget bezuinigingen 2011</u> In 2014 is ten behoeve van de ombuigingen en/of bezuinigingen in het kader van de kerntakendiscussie bij de kadernota 2011 incidenteel een frictiebudget geraamd. In 2015 is dit budget niet meer opgenomen. <u>Afwikkeling vordering leerlingenvervoer</u> In 2014 ontstond een eenmalig voordeel door de afwikkeling van een vordering op het taxibedrijf dat voorheen het leerlingenvervoer verzorgde. In 2015 vervalt dit voordeel. <u>Prijscompensatie loonkosten BAR-organisatie</u> In de algemene uitkering gemeentefonds is via het access compensatie vanaf 2015 opgenomen voor prijsstijgingen voor de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering wordt uitgevoerd door de BAR-organisatie. In de begroting 2015 van de BAR-organisatie is vooralsnog rekening gehouden met een prijsstijging van 0%. Voor eventuele prijsstijgingen bij de BAR-organisatie is de compensatie in de algemene uitkering gemeentefonds op de post Algemene lasten en baten opzij gezet.	L B L	BN	426.200 -162.000 -64.000

Omschrijving	L/B	BN	2015 t.o.v. 2014
<u>Dekkingsreserve 2011</u> In 2015 ontstaat een voordeel omdat de storting van € 936.200 in verband met het positieve begrotingssaldo 2014 vervalt en een onttrekking van € 1.023.100 in 2015 conform voorstel geraamd wordt.	L/B		1.959.300
<u>Algemene reserve</u> De toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkopen is in 2015 hoger (zie ook toelichting op programma 1 onder 'Bouwgrondexploitaties'). Aangezien deze toeslag wordt afgedragen aan de algemene reserve valt de toevoeging ook hoger uit.	L	BN	-72.600
Ten opzichte van 2014 wordt er meer bespaarde rente aan de algemene reserve toegevoegd.	L		-212.200
In 2015 vervallen t.o.v. 2014 de rehabilitaties van wegen van 4 projecten (zie programma 4). Deze kosten worden gedekt uit de Algemene Reserve.	B	BN	-300.000
In 2015 is sprake van een lagere beschikking over algemene reserve doordat in 2014 voor € 700.000 over deze reserve wordt beschikt ter dekking van een schikking met Woonvisie inzake een asbestzaak in Bolnes (zie toelichting Programma 1).	B	BN	-700.000
In 2014 wordt de aanleg van een vrachtwagenparkeerplaats t.b.v. Verenambacht gedekt uit de algemene reserve (zie toelichting programma 4). Aangezien dit incidentele kosten zijn vervalt in 2015 de beschikking over de algemene reserve.	B	BN	-100.000
In 2015 wordt de eenmalige bijdrage voor de inrichting van het openbaar gebied Driehoek Het Zand voor de aanleg van extra parkeerplaatsen gedekt uit de algemene reserve (zie toelichting programma 4).	B	BN	263.200
In 2014 wordt de aanleg van een strandje bij Park Ringdijk Slikkerveer gedekt uit de algemene reserve (zie toelichting prog. 4). Aangezien dit incidentele kosten zijn vervalt in 2015 de beschikking over de alg.reserve.	B	BN	-130.000
In 2015 wordt de vorming van de kapitaallastenreserve fietshighway Kievitsweg (zie programma 4) gedekt uit de algemene reserve.	B	BN	145.600
In 2015 is er ten opzichte van 2014 sprake van een toename van kapitaallasten, voornamelijk door de extra afschrijving van de fietshighway west Molendijk en de rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan (zie programma 4).	B	BN	515.000
In 2015 vervallen de toepassingen van de algemene reserve voor de rotonde Donkersloot/Vlietlaan en de fietshighway west Molendijk.	B	BN	-210.000
In 2014 wordt de reconstructie van de Rijnsingel-Kievitsweg deels extra afgeschreven. Dit wordt uit de algemene reserve gedekt. In 2015 vervalt deze beschikking over de algemene reserve.	B	BN	-300.000
In 2015 wordt de extra afschrijving van de geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet (zie programma 4) gedekt uit de algemene reserve.	B	BN	144.500
In het kader van de decentralisatie AWBZ wordt er in 2014 een experiment steunstructuur in de wijk opgezet. In 2015 zijn voor dit experiment, of invulling van de extramuralisering, geen lasten opgenomen in de begroting. Er treedt geen budgettair voordeel op, omdat de aanwending uit de algemene reserve met hetzelfde bedrag afneemt (zie programma 1).	B	BN	-52.000
In 2015 vervalt de beschikking over de algemene reserve ter dekking van de frictiebudget bezuinigingen 2011	B	BN	-426.200
In 2014 zijn eenmalig lasten geraamd voor de uitvoering van het project Thuis in de Wijk. Vanaf 2015 vervallen deze lasten. Er treedt geen budgettair voordeel op, omdat de aanwending uit de algemene reserve met hetzelfde bedrag afneemt (zie programma 1).	B	BN	-100.000
In 2015 vervalt de aanwending van de algemene reserve voor de dekking in 2014 van het project extra koeling en verlichting gemeentehuis.	B		-58.900
In 2015 vervalt de aanwending van de algemene reserve voor de dekking in 2014 van diverse kleine projecten.	B		-138.900
<u>Saldi kostenplaatsen</u>	B		357.400
<u>Overige verschillen</u>	L/B		478.300
Saldo verschil			8.030.900

7.3.1.2 Ontwikkelingen in meerjarenperspectief van het saldo hoofdstuk 7

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

L = Lasten en B = Baten

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
<u>OZB</u> De verwachte opbrengsten van de OZB nemen vanaf 2015 verder toe.	B		32.600	63.300	142.400
<u>Algemene uitkering gemeentefonds</u> Door de afname van de accessen valt de algemene uitkering lager uit. Dit komt vooral door de uitvoering van het Regeerakkoord.	B		72.300	-860.100	-1.284.500
<u>Dividend N.V. MAR</u> De dividendramingen zijn gebaseerd op de verwachting volgens de meerjarenbegroting 2014 van de N.V. MAR. Deze mutaties zijn meegenomen in de meerjarige berekening van de opbrengst afvalstoffenheffing (Zie ook de toelichtingen op de programma 's 4 en 5).	B	BN	36.000	47.600	47.600
<u>Financiering</u> Dit betreft de opbrengst van de bespaarde rente. Door aanwending van reserves en voorzieningen neemt de boekwaarde van de eigen financieringsmiddelen af. Hierdoor daalt de bespaarde rente.	B		-157.900	-280.000	-323.000
<u>Algemene lasten en baten / overige</u> In de begroting 2015 is rekening gehouden met een aandeel van hoofdstuk 7 in het investeringsvolume. Uit dit volume kunnen kapitaallasten worden gedekt in de bedrijfsmiddelen die bij de gemeente zijn gebleven. Het investeringsvolume is cumulatief, vandaar dat er een toename per jaar is te zien.	L/B		-11.900	-76.500	-118.600
<u>Saldo kostenplaatsen</u> In de uitgangspunten voor de begroting is voor alle jaarschijven een rentepercentage voor de kapitaallasten aangehouden van 4,2%. Op de kostenplaats kapitaallasten is sprake van dalende rentelasten. De gemiddelde rente loopt af naar 4,0% in 2018. Het voordeel is gestald op de post saldo kostenplaatsen.	L/B		102.200	242.400	316.500
<u>Algemene reserve:</u> De toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkoop liggen vanaf 2016 lager (zie ook toelichting op programma 1 onder 'Bouwgrondexploitaties'). Aangezien deze toeslag wordt afgedragen aan de algemene reserve valt de toevoeging ook lager uit.	L	BN	7.300	31.500	77.200
Vanaf 2016 vervalt de beschikking over de algemene reserve ter dekking van de bijdrage aan Woonvisie voor de aanleg van extra parkeerplaatsen in Driehoek Het Zand (zie toelichting programma 4).	B	BN	-263.200	-263.200	-263.200

Omschrijving	L/B	BN	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2015	2018 t.o.v. 2015
Vanaf 2016 vervalt de beschikking over de algemene reserve ter dekking van de lasten voor de uitvoering van het programma duurzaamheid (zie toelichting programma 4).	B	BN	-54.000	-54.000	-54.000
Vanaf 2016 vervalt de beschikking over de algemene reserve ter dekking van de lasten voor de vorming van de kapitaallastenreserve fietshighway Kievitsweg (zie programma 4).	B	BN	-145.600	-145.600	-145.600
Vanaf 2016 vervalt de beschikking over de algemene reserve ter dekking van de extra afschrijving in 2015 van de fietshighway west Molendijk en de rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan (zie programma 4).	B	BN	-615.000	-615.000	-615.000
Vanaf 2016 vervalt de beschikking over de algemene reserve ter dekking van de extra afschrijving in 2015 van de geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet (zie programma 4).	B	BN	-144.500	-144.500	-144.500
In 2016 wordt de algemene reserve aangewend ter dekking van de kosten om een kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw van de sporthal in Drievliet Het Zand op programma 1 te vormen. (zie programma 1).	L	BN	3.257.700	0	0
<u>Dekkingsreserve 2004</u> De toevoeging van bespaarde rente aan de dekkingsreserve 2004 neemt jaarlijks af.	L		24.600	50.700	78.300
<u>Dekkingsreserve 2011</u> De aanwending van de Dekkingsreserve 2011 voor het sluitend maken van de meerjarenramingen fluctueert conform dekkingsplan van de begroting.	B		-395.600	-661.000	-218.100
<u>Kapitaallastenreserve (herwaardering)</u> In 2016 wordt de extra afschrijving van de te slopen sporthal Drievliet voor een bedrag van € 444.500 en laste gebracht van de kapitaallastenreserve (herwaardering). De overige verschillen betreffen de lagere aanwending van deze reserve door dalende rentelasten van de te dekken kapitaallasten.	L/B		441.800	-29.500	-60.500
<u>Overige verschillen</u>	L/B		-122.300	-337.300	-349.700
Saldo verschil			2.064.500	-3.031.200	-2.914.700

7.4 Trends en ontwikkelingen Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. De begroting 2015 is gebaseerd op de *meicirculaire 2014*. De omvang van de totale uitkering uit het gemeentefonds stijgt ingaande 2015 behoorlijk als gevolg van de 3 decentralisaties. De enorme toename van de middelen uit het gemeentefonds en de onzekerheden over de verdeling van de middelen zorgen voor een toename van de financiële risico's welke de gemeente loopt. Daarnaast is er een daling van de inkomsten als gevolg van de korting van het WMO-budget tot 75%. Deze korting is doorberekend op de budgetten van de WMO. Uitgangspunt bij de uitgavenramingen zijn de beschikbare middelen.

PARAGRAFEN

8. Paragraaf Lokale Heffingen

8.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffing waarvan de besteding gebonden is (niet vrij aanwendbaar, bijv. afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges) en op de heffing waarvan de besteding niet gebonden is (vrij aanwendbaar, bijv. onroerende-zaakbelastingen (OZB), hondenbelasting, precariobelasting).

In deze paragraaf treft u informatie aan over de geraamde lokale heffingen en kostendekkendheid van gebonden heffingen, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een berekening van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk.

Beleidsuitgangspunten

In de Belastingnota 2011 en de Kadernota 2015 zijn de (beleids-)uitgangspunten benoemd voor het heffen van belastingen en het tarievenbeleid. Deze uitgangspunten worden als richtlijn gebruikt bij de jaarlijkse vaststelling van de tarieven, de paragraaf lokale heffingen en de programmabegroting.

De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Voor de belastingtarieven geldt dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig zullen stijgen (inflatiecorrectie). De raad is vrij om indien de financieel-economische situatie daartoe noopt, van dit uitgangspunt af te wijken;
- Voor het bepalen van de hoogte en de samenstelling van de tarieven voor (gebonden) heffingen geldt dat deze tarieven maximaal kostendekkend (100%) moeten zijn;
- Bij de tariefsberekeningen kunnen bijdragen van bepaalde producten / diensten in mindering worden gebracht op de kosten van het product. Daaronder vallen ook ten aanzien van producten opgebouwde bestemmingsreserves. Hiermee wordt bereikt dat de tariefberekening op de netto kosten wordt gebaseerd;
- De kosten van oninbare vorderingen en de kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden binnen de gemeente Ridderkerk in principe doorberekend in de tarieven;
- Evenals voor 2014 zijn wij uitgegaan van het tot nu toe geldende uitgangspunt dat de hogere bedragen die aan BTW mogen worden toegerekend niet méér zijn dan wat aan overhead minder kan worden toegerekend.

Kostenonderbouwing

De tarieven van de gebonden heffingen mogen in principe maximaal kostendekkend zijn. Om deze tarieven vast te kunnen stellen, worden alle kosten die samenhangen met het betreffende product / dienst daaraan toegerekend. Hierbij worden de richtlijnen en kostentoe rekeningsmethoden uit de *handreiking kostentoe rekening leges en tarieven* van het Ministerie van Binnenlandse Zaken toegepast. Toepassing van de handreiking moet leiden tot een inzichtelijker kostenopbouw van de tarieven van de gebonden heffingen. Wij stellen hiertoe zogenaamde “transparantiemodellen” samen die bij de leges- en tariefsverordeningen jaarlijks in december ter inzage worden gelegd.

Koopkracht eigen inkomsten

Volgens het tarievenbeleid moet de koopkracht van de eigen inkomsten worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. De inflatoire ontwikkeling van deze uitgaven betreffen salariscorrecties volgens de CAO en prijscorrecties. Voor de compensatie van salaris- en prijscorrecties wordt uitgegaan van prognoses van het Centraal Plan Bureau voor overheidsconsumptie. De correctie van de tarieven voor 2015 wordt berekend op basis van de verhouding tussen de loonstijgingen en de prijsstijgingen. De trendmatige groei 2015 ten opzichte van 2014 is 1,5 %.

8.2 Overzicht geraamde belastingen en lokale heffingen

Hierna treft u een totaal overzicht aan van in de begroting geraamde opbrengsten van de ongebonden heffingen en de gebonden heffingen. Voor de gebonden heffingen zijn ook de kosten van de dienstverlening en het dekkingspercentage opgenomen. De gebonden heffingen zijn, zoals hiervoor is vermeld, wettelijk gehouden aan de norm van maximaal 100% kostendekkendheid inclusief toe te rekenen compensabele BTW en mutaties in reserves.

Ongebonden heffingen

Voordeel + / nadeel -

Ongebonden heffingen	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hoofdstuk 7 Financiering / algemene dekkingsmiddelen						
Onroerende-zaakbelastingen	8.052.500	8.086.100	8.155.800	8.188.400	8.219.100	8.298.200
Precariobelasting	69.900	90.800	92.100	92.100	92.100	92.100
Baatbelasting	2.000	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
Aanwending res. baatbelasting	25.000	25.000	25.000	0	0	0
Hondenbelasting	48.200	0	0	0	0	0
Programma 5 Burger als Onderdaan en Belastingbetaler						
Parkeerbelasting/-boetes	450.100	490.100	490.500	490.500	490.500	490.500

Toelichting

OZB

Bij de berekening van de OZB-opbrengst is uitgegaan van het tarief 2014 gecorrigeerd met een inflatiecorrectie van 1,5%. Het definitieve tarief wordt, uitgaande van deze berekende opbrengst na de uitkomst van de hertaxatie in oktober 2014, bepaald bij de behandeling van de belastingverordening in december 2014.

Precariobelasting

De reikwijdte en de hoogte van de precariobelasting wordt bij verordening bepaald waarbij rekening wordt gehouden met inflatiecorrectie.

Baatbelasting

Conform de nota reserves en voorzieningen 2011 loopt de reserve afkoopsommen baatbelasting versneld af gedurende de jaren 2012-2015.

Hondenbelasting

Vanaf 2014 wordt geen hondenbelasting meer geheven.

Gebonden heffingen

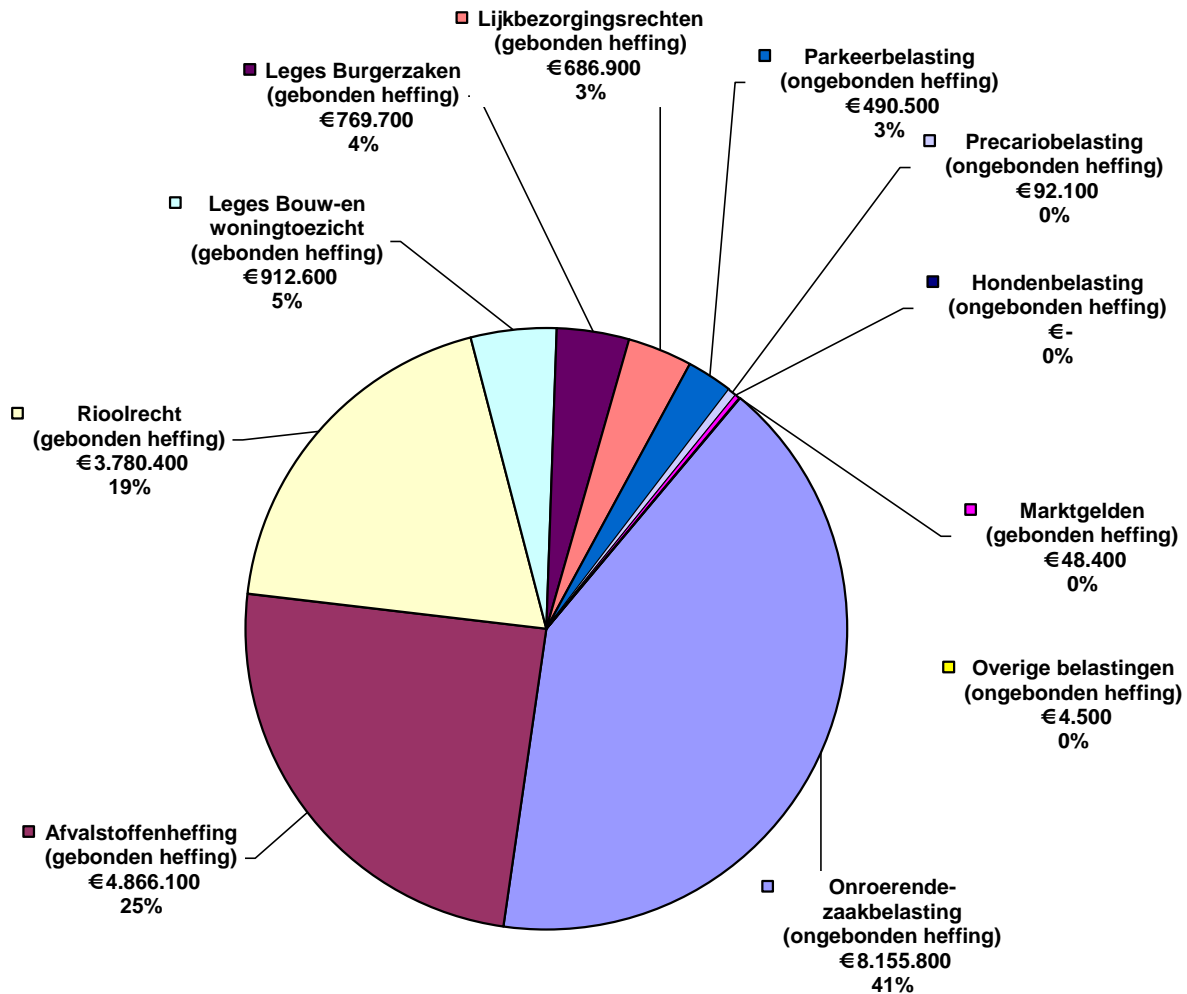
Voordeel + / nadeel -

Gebonden heffingen	Progr.	Rekening 2013	Begroting					
			2014	2015	%	2016	2017	2018
Kosten markt	4	-49.900	-48.400	-48.400		-47.300	-47.100	-46.600
Marktgeden	4	46.900	48.400	48.400	100%	47.300	47.100	46.600
Kosten haven- en kadegelden	4	1.200	-1.200	-1.200		-1.200	-1.200	-1.200
Haven- en kadegelden	4	0	1.200	1.200	100%	1.200	1.200	1.200
Kosten burgerzaken	3	-852.400	-760.300	-769.700		-757.100	-761.100	-761.100
Leges burgerzaken	3	710.700	760.200	769.700	100%	757.100	761.100	761.100
Kosten afval	4	-5.113.300	-4.991.900	-4.866.800		-4.860.100	-4.850.400	-4.822.700
Afvalstoffenheffing	5	5.113.300	4.989.700	4.866.100	100%	4.858.900	4.849.200	4.821.700
Kosten riolering en gemalen	4	-3.464.200	-3.673.700	-3.780.400		-3.909.400	-4.059.400	-4.214.500
Rioolheffing	5	3.464.200	3.672.400	3.780.400	100%	3.908.800	4.057.600	4.213.300
Kosten gemeentelijke vergunningen (bouw, APV en Bijzondere wetten)	5	-957.800	-898.900	-912.600		-915.000	-919.900	-919.900
Leges gemeentelijke vergunningen	5	710.300	898.900	912.600	100%	915.000	919.900	919.900
Kosten exploitatie begraafplaatsen	4	-675.300	-686.900	-686.900		-686.900	-686.900	-686.900
Lijkbezorgingrechten	5	675.300	686.900	686.900	100%	686.900	686.900	686.900

Gemeente Ridderkerk

Lokale heffingen 2015

Inkomsten aan belastingen en retributies:
€ 19,8 miljoen



8.3 Beleidskader en beleidsontwikkelingen

Beleidsprogramma

Algemeen

Een algemeen uitgangspunt is dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig stijgen en dat voor dienstverlening kostendekkende tarieven worden gerekend.

Macronorm onroerende zaakbelastingen (OZB)

In de afgelopen jaren wordt er van de zijde van de Rijksoverheid de opbrengststijging voor de OZB landelijk beperkt. Daartoe is een macronorm ingesteld die de maximale opbrengststijging voor een bepaald jaar aangeeft. Overschrijding van deze norm door de gemeenten gezamenlijk kan leiden tot korting in de algemene uitkering. Aangezien deze norm steeds achteraf als toetst wordt toegepast is het moeilijk in te schatten in welke mate een eventuele verhoging van de opbrengsten uit OZB wel of niet tot korting op de algemene uitkering leidt.

Het percentage waarmee de totale OZB-opbrengst maximaal mag groeien wordt jaarlijks bepaald door de reële trendmatige groei van het BBP te vermeerderen op basis van het CEP (jaar t-1). De OZB-opbrengst 2014 is €3,711 miljard. De reële trendmatige groei BBP bedraagt 1,5% en het inflatiepercentage 2014 is eveneens 1,5%. De macronorm 2015 komt daarmee op 3%.

Transparante kostenonderbouwingen voor tarieven gebonden heffingen

Voor het berekenen van de kosten, het bepalen van de tarieven en het bepalen van de kostendekkendheid van de tarieven op basis van de VNG transparantiemodellen worden de volgende stappen doorlopen:

1. Het bepalen van de diensten of zorgplichten waarvoor leges of heffing in rekening wordt gebracht;
2. Het inventariseren en in kaart brengen van de activiteiten ter nakoming van de zorgplicht of verlening van de dienst;
3. Het in beeld krijgen van de in de productbegroting opgenomen activiteiten;
4. Het bepalen van de mate van de toerekening van de kosten aan de verhaalbare activiteit;
5. Het toevoegen van toerekenbare overige kosten zoals perceptiekosten en/of compensabele BTW;
6. Onderzoek naar bijzonderheden zoals beleidskeuzes, wettelijke regelingen enzovoorts;
7. Opstelling van de kosten in meerjarig perspectief.

Bij de berekening van de tarieven van de gebonden heffingen zijn deze stappen gevolgd om te komen tot transparante onderbouwingen van de tarieven.

verbreed GRP(vGRP)

Op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer dienen gemeenten in hun gemeentelijke rioleringsplan (GRP), naast de reeds bestaande planverplichting voor de riolering, ook expliciet aandacht te besteden aan de nieuwe zorgplicht voor hemelwater en grondwater. In 2012 is een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan Ridderkerk (GRP) 2013-2017 vastgesteld. Dit gebeurt in samenspraak met het waterschap en in BAR-verband. In dit nieuwe GRP is naast de inzameling etc. van huishoudelijk afvalwater, ook het beleid en uitvoering van afvloeiend hemelwater en grondwater opgenomen. Vanaf 2013 wordt er gesproken over een *verbreed GRP (vGRP)*. Bij de implementatie van dit *verbreed GRP* is er in BAR-verband de mogelijkheid om naast rioolheffing met betrekking tot afvalwater ook een rioolheffing voor de taken met betrekking tot het hemelwater en het grondwater in te voeren.

Wet wijziging kwijscheldingsnormen

Op 29 maart 2011 is er een wetsvoorstel tot verruiming van de kwijscheldingsnormen (kamerstukken 32315) goedgekeurd door de Tweede Kamer. Naar aanleiding hiervan is in september 2011 de startnotitie Wetswijziging verruiming kwijscheldingsnormen vastgesteld om uit te zoeken in hoeverre deze wetswijziging in BAR-verband kan worden vertaald in een gemeentelijk beleid.

De wetswijziging voorziet in een verruiming van de vermogensnorm tot maximaal de normen zoals deze gelden op grond van artikel 34 Wet werk en bijstand (WWB). Daarnaast is de beleidsruimte voor gemeenten verruimd met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- Kwijtschelding voor ondernemers die op bijstandsniveau leven;
- Kosten kinderopvang als uitgave;
- Kwijtscheldingsnorm 65+.

Er is voornamelijk geen aanleiding om de nieuwe regelgeving te vertalen in gemeentelijk beleid.

8.4 Tarieven 2015

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De OZB wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De vastgestelde waarde (WOZ-waarde) geldt onder andere als grondslag voor de heffing van de OZB. Voor het begrotingsjaar 2015 worden de onroerende zaken opnieuw gewaardeerd naar de waardepeildatum 1 januari 2014.

Omdat de uitkomsten van de hertaxatie voor de begroting 2015 nog niet bekend zijn, wordt in deze begroting met de (geactualiseerde) waardegegevens van 2014 gerekend. Hiervan uitgaande is de totale waarde van alle onroerende zaken (woningen en niet-woningen) in 2015 berekend op € 4.875.866.000.

Voor de OZB-tarieven geldt dat de totale opbrengst in eerste instantie maximaal wordt verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%. Dit betekent dat, uitgaande van de actuele cijfers van 2014 vermeerderd met autonome groei door nieuwbouw en verbouwingen, de totale opbrengst in 2015 maximaal € 8.104.800 zal bedragen.

In ons voorstel om de tarieven OZB 2015 vast te stellen (aan de gemeenteraad aan te bieden in de raadsvergadering van december 2014) zullen wij de tarieven herberekenen op basis van een percentage van de waarde van de onroerende zaak gecorrigeerd voor afrondingsverschillen en leegstand. Op basis van de hiervoor vermelde cijfers zien de tarieven er als volgt uit (exclusief uitkomst hertaxatie 2015).

Onroerende zaakbelastingen(OZB) <i>(als percentage van de waarde)</i>	2014	2015*
Eigenaren woningen	0,1186%	0,1204%
Gebruikers niet-woningen	0,1928%	0,1957%
Eigenaren niet-woningen	0,2419%	0,2455%

* voorlopig percentage o.b.v. index van 1,5%

Vaststelling definitieve tarieven OZB

Na het bekend worden van de uitkomsten van de hertaxatie 2015 mag een stijging of een daling van de waarde ten opzichte van de vorige peildatum in beginsel niet tot hogere inkomsten c.q. minder inkomsten uit de OZB leiden en zal dus gecompenseerd worden door een verlaging c.q. verhoging van de OZB-tarieven (herberekening bij voorstel OZB-tarieven in december).

Voorbeeld *stijging* WOZ-waarden

Stel dat de actuele totale WOZ-waarde € 500.000.000 is en het tarief 0,100%. De opbrengst uit OZB bedraagt dan € 500.000. Stel vervolgens dat de totale WOZ-waarde na hertaxatie € 550.000.000 (stijging met 10%) is. Het definitieve tarief wordt dan vastgesteld op 0,09%. De opbrengst blijft zo gelijk:
 $€ 550.000.000 \times 0,09\% = € 500.000.$

Voorbeeld *daling* WOZ-waarden

Stel dat de actuele totale WOZ-waarde € 500.000.000 is en het tarief 0,100%. De opbrengst uit OZB bedraagt dan € 500.000. Stel vervolgens dat de totale WOZ-waarde na hertaxatie € 450.000.000 (daling met 10%) is. Het definitieve tarief wordt dan vastgesteld op 0,111%. De opbrengst blijft zo gelijk:
 $€ 450.000.000 \times 0,111\% = € 500.000.$

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing (AFV) wordt geheven om de kosten te betalen die de gemeente maakt voor het (laten) inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De opbrengsten worden gebruikt voor het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen.

Omschrijving	2014	2015	%	2016	2017	2018
Kosten/baten afvalinzameling	4.321.800	4.269.300		4.290.400	4.292.200	4.264.500
bij: kwijtschelding	130.000	130.000		130.000	130.000	130.000
bij: compensabele btw	780.900	759.200		767.400	767.400	767.400
bij: voorziening dub.deb	7.500	7.500		7.500	7.500	7.500
bij: toevoeging best. res. Afval	280.000	-		-	-	-
af: aanwending best. res. Afval	-212.200	-168.300		-168.300	-168.300	-168.200
af: overige inkomsten	-316.100	-130.900		-166.900	-178.500	-178.500
Netto te verhalen kosten	4.991.900	4.866.800		4.860.100	4.850.300	4.822.700
Opbrengst afvalstoffenheffing	4.989.700	4.866.100	100	4.858.900	4.849.200	4.821.700

Daarbij ontstaat dan de volgende tariefontwikkeling:

Afvalstoffenheffing	2014	2015	2016	2017	2018
Eenpersoonshuishouden	€ 195,48	€ 189,72	€ 188,64	€ 186,60	€ 183,96
Meerpersoonshuishouden	€ 271,44	€ 263,64	€ 261,96	€ 259,20	€ 255,60
Minicontainer	€ 88,92	€ 86,28	€ 85,68	€ 84,72	€ 83,52
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	100%	100%

Toelichting

In 2015 daalt het tarief ten opzichte van 2014 door dat ook in Ridderkerk de verwachting is dat er sprake zal zijn van een dalende trend in de hoeveelheden afval.

Rioolheffing

Het uitgangspunt van de rioolheffing is om gemeenten in staat te stellen de kosten te verhalen die gepaard gaan met de gemeentelijke wateropgave. De gemeentelijke watertaken die uit de heffing bekostigd mogen worden, zijn de taken die betrekking hebben op:

- de inzameling, de berging en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en op de zuivering van huishoudelijk afvalwater door middel van kleinere individuele installaties voor de behandeling van afvalwater (IBA);
- de inzameling en de verdere verwerking van afvloeiend hemelwater: de inzameling, de berging, het transport, de nuttige toepassing of het al dan niet na zuivering brengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van afvloeiend hemelwater; en
- het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming: de inzameling, de berging, het transport, de nuttige toepassing of het terugbrengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van grondwater, alsmede de verbetering van het waterdoorlatend vermogen van de bodemtoplaag of de hydrologische compartimentering van de bodem.

De in de rioolheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2014	2015	%	2016	2017	2018
Totale kosten Riolen/Gemalen	3.964.000	3.895.200		3.840.300	3.843.900	3.807.400
bij: toevoeging voorz. dub. deb.	15.000	15.000		15.000	15.000	15.000
bij: kwijtschelding	45.000	45.000		45.000	45.000	45.000
bij: compensabele btw	377.600	377.600		377.600	377.600	377.600
bij/af: storting/aanwending tariefegalisatiereserve	-681.500	-489.400		-305.500	-159.100	32.500
af: kosten beleidsvorming	0	0		0	0	0
af: overige inkomsten	-46.400	-63.000		-63.000	-63.000	-63.000
Netto te verhalen kosten	3.673.700	3.780.400		3.909.400	4.059.400	4.214.500
Opbrengst Rioolheffing	3.672.400	3.780.400	100%	3.908.800	4.057.600	4.213.300

Toelichting

De raming van 2015 is gebaseerd op de uitgangspunten van het in 2012 door de raad geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP-5). Daarbij worden mutaties in lasten en baten via de tariefegalisatiereserve opgevangen. In de lasten is rekening gehouden met de toevoeging aan de (nieuwe) voorziening vervanging riolering en de toename in kapitaallasten uit investeringen.

In de baten is rekening gehouden met een tariefstijging van 3% conform besluitvorming GRP-5.

Uitgaande van 100% kostendekking worden de tarieven niet met inflatie verhoogd.

De rioolheffing kent een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting, waarbij voor gebruikers met een waterverbruik tot en met 500m³ een vast tarief geldt. Voor grootverbruikers met een waterverbruik boven de 500m³ geldt een variabel tarief afhankelijk van het werkelijke waterverbruik. In onderstaande tabel zijn de vastgestelde tarieven voor 2014 opgenomen en de berekende tarieven voor 2015 en volgende jaren:

Tarieven rioolheffing

Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
Eigenaar/gebruiker tot 500 m ³	78,60	81,00	83,40	85,92	88,56
Grootverbruik 1 ^e tariefschijf	83,88	86,52	89,04	91,68	94,56
Kostendekkendheid	100%	100%	100%	100%	100%

Verloop tariefegalisatiereserve riolering

	2014	2015	2016	2017	2018
Verwachte stand van de reserve per 31/12	5.532.800	5.043.400	4.737.900	4.578.800	4.611.300

Lijkbezorgingrechten

De in de lijkbezorgingrechten te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Omschrijving	2014	2015	%	2016	2017	2018
Totale kosten lijkbezorging	902.400	940.500		949.800	954.700	949.500
bij: storting in onderhoudsvoorziening	519.500	518.400		524.800	517.300	516.400
af: aanwending kap. reserves	-38.800	-40.400		-40.300	-40.300	-40.300
af/bij: tariefegalisatiereserve	17.400	-14.700		-8.900	-15.000	-4.400
af: bespaarde rente	-194.800	-193.700		-200.100	-192.600	-191.700
af: onttrekking onderhoudsvoorz.	-518.800	-523.200		-538.400	-537.200	-542.600
Netto te verhalen kosten	686.900	686.900		686.900	686.900	686.900
Opbrengst tarieven	686.900	686.900	100%	686.900	686.900	686.900

Toelichting

De tarieven voor lijkbezorgingsrechten blijven ongewijzigd ten opzichte van 2014.

Marktgeden

Voor het gebruik of genot van een standplaats voor het uitstallen, aanbieden of verkopen van goederen of voorwerpen, op het krachtens de "Marktverordening van de gemeente Ridderkerk" aangewezen marktterrein, wordt onder de naam van "marktgeld" een recht geheven. De markt is voorzien van elektra-aansluitingen van 16 ampère respectievelijk 32 ampère. Voor het gebruik van deze voorziening zijn er afzonderlijke tarieven in de verordening opgenomen.

De in de marktgeden te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2014	2015	%	2016	2017	2018
Totale kosten Weekmarkt	48.400	48.400		47.300	47.100	46.600
Netto te verhalen kosten	48.400	48.400		47.300	47.100	46.600
Opbrengst Marktgeden	48.400	48.400	100%	47.300	47.100	46.600

Leges burgerzaken

De in de leges burgerzaken te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2014	2015	%	2016	2017	2018
Totale kosten Burgerzaken	747.300	755.600		744.500	748.500	748.500
bij: compensabele btw	13.000	14.400		12.600	12.600	12.600
af: overige inkomsten	0	300		0	0	0
Netto te verhalen kosten	760.300	769.700		757.100	761.100	761.100
Opbrengst leges Burgerzaken	760.200	769.700	100%	757.100	761.100	761.100

Leges gemeentelijke vergunningen (Bouw/omgevingsvergunning, APV en Bijzondere wetten)

Ook hier geldt als uitgangspunt dat de tarieven kostendekkend moeten zijn. De in de leges gemeentelijke vergunningen te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

De in de leges gemeentelijke vergunningen te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2014	2015	%	2016	2017	2018
Totale kosten Bouwen, APV en Bijzondere wetten	818.600	831.600		833.500	838.100	838.100
bij: compensabele btw	14.400	14.400		14.400	14.400	14.400
bij: handhaving 1 ^e controle	65.900	66.600		67.100	67.400	67.400
Netto te verhalen kosten	898.900	912.600		915.000	919.900	919.900
Opbrengst leges gemeentelijke vergunningen	898.900	912.600	100%	915.000	919.900	919.900

Toelichting

Kosten van handhaving mogen niet in de tariefberekening worden opgenomen, behoudens de eerste controle na vergunningverlening. De eerste controle maakt 1/3 deel uit van de urenbelasting.

8.5 Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is gebonden aan wetgeving van het rijk. Binnen de gemeente Ridderkerk is het huidige kwijtscheldingsbeleid erop gericht om de wettelijke kwijtscheldingsnormen optimaal te benutten. Daarnaast heeft de gemeente de bevoegdheid om de verruiming van de kwijtscheldingsnormen wel of niet toe te passen.

Het huidige kwijtscheldingsbeleid kent een gedeeltelijke kwijtschelding voor belastingaanslagen. Een verzoek tot kwijtschelding kan worden gedaan door particuliere huishoudens voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing behalve voor extra minicontainers (exclusief een drempelbedrag) en de rioolheffing gebruikersdeel (exclusief drempelbedrag). De afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden dus niet volledig kwijtgescholden. Reden hiervoor is het feit dat in de uitkeringen een bedrag is opgenomen om deze rechten te voldoen. Daartoe gelden drempelbedragen. Deze drempelbedragen worden ten opzichte van 2014 gecorrigeerd voor het percentage van de tariefontwikkeling voor 2015.

Aan circa 70% van de cliënten van de sociale dienstverlening wordt zonder meer ambtshalve kwijtschelding verleend. Aan de overige 30% wordt verzocht om een formulier in te vullen om te toetsen of de ambtshalve kwijtschelding juist is toegekend. Alle nieuwe cliënten van het Loket Werk en Inkomen worden verzocht om een kwijtscheldingsformulier in te vullen.

De kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden doorberekend in de tarieven van de verschillende heffingen. Deze bedragen worden jaarlijks verhoogd of verlaagd met de tariefsontwikkeling van de desbetreffende belastingheffing.

In de begroting zijn de volgende bedragen geraamd voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid.

Lokale heffing	Rekening 2013	Begroting	
		2014	2015
Onroerende-zaakbelastingen	2.000	2.500	2.500
Hondenbelasting	1.200	0	0
Rioolheffing	37.900	45.000	45.000
Afvalstoffenheffing	115.400	137.500	130.000

8.6 Lokale lastendruk

In deze paragraaf worden de woonlasten voor burgers (woningen) en het bedrijfsleven (niet woningen/bedrijven) inzichtelijk gemaakt.

Overzicht lastendruk woningen 2015

De volgende modelhuishoudens worden onderscheiden:

- Model 1: Eenpersoonshuishouden met een huurwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 2: Eenpersoonshuishouden met een koopwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 3: Meerpersoonshuishouden met een huurwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 4: Meerpersoonshuishouden met een koopwoning van een gemiddelde waarde.

Voor het bepalen van de maximale woonlastendruk is als model een eenpersoonshuishouden genomen met een koopwoning van een gemiddelde WOZ-waarde van € 233.000 (bron: COELO-atlas (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden)).

Omschrijving	2013	2014	2015	Afwijking	
<i>+= stijging en - = daling van lasten</i>				Absoluut	In %
A: Eénpersoonshuishouden met een huurwoning					
Rioolgebruik	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Afval	€ 200,88	€ 195,48	€ 189,72	-€ 5,76	-2,95%
Totaal*	€ 276,00	€ 274,08	€ 270,72	-€ 3,36	-1,23%
B: Meerpersoonshuishouding met een huurwoning					
Rioolgebruik	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Afval	€ 279,00	€ 271,44	€ 263,64	-€ 7,80	-2,87%
Totaal*	€ 354,12	€ 350,04	€ 344,64	-€ 5,40	-1,54%
C: Eénpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 233.000					
Rioolgebruik	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Afval	€ 200,88	€ 195,48	€ 189,72	-€ 5,76	-2,95%
OZB-eigendom **	€ 257,23	€ 276,34	€ 280,53	€ 4,19	1,52%
Riooleigendom	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Totaal*	€ 608,35	€ 629,02	€ 632,25	€ 3,23	0,51%
D: Meerpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 233.000					
Rioolgebruik	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Afval	€ 279,00	€ 271,44	€ 263,64	-€ 7,80	-2,87%
OZB-eigendom **	€ 257,23	€ 276,34	€ 280,53	€ 4,19	1,52%
Riooleigendom	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Totaal*	€ 686,47	€ 704,98	€ 706,17	€ 1,19	0,17%
* Absoluut en gewogen %					
** Op basis van het concepttarief voor 2015, dus exclusief aanpassing van het tarief na uitkomst hertaxatie 2015.					

Overzicht lastendruk niet-woningen/bedrijven 2015					
Omschrijving	2013	2014	2015	Afwijking	
<i>+= stijging en - = daling van lasten</i>				Abs.	In %
E: Niet-woning/bedrijf in eigendom met een WOZ-waarde van € 200.000					
Rioolgebruik	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
OZB-eigendom **	€ 475,40	€ 483,80	€ 491,00	€ 7,20	1,49%
Riooleigendom	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
Totaal*	€ 625,64	€ 641,00	€ 653,00	€ 12,00	1,87%
F: Niet-woning/bedrijf in gebruik met een WOZ-waarde van € 200.000					
Rioolgebruik	€ 75,12	€ 78,60	€ 81,00	€ 2,40	3,05%
OZB-gebruik **	€ 379,00	€ 385,60	€ 391,40	€ 5,80	1,50%
Totaal*	€ 454,12	€ 464,20	€ 472,40	€ 8,20	1,77%
* Absoluut en gewogen %					
** Op basis van het concepttarief voor 2015, dus exclusief aanpassing van het tarief na uitkomst hertaxatie 2015.					

9. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

9.1 Doel

Algemeen doel:

Genereren van stuurinformatie, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de gemeenteraad beleidslijnen vast- en bijstellen.

Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre een gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken in het gedrang komt.

Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Een risico is het gevaar voor schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden.

Specifieke doelen:

- Inzicht krijgen in risico's en risicobewustzijn binnen de organisatie stimuleren;
- Beheersen van processen met als doel de organisatie gezond te houden;
- Zorgen dat optredende risico's zo weinig mogelijk effect hebben op bestaand beleid en normale bedrijfsvoering;
- Optimaliseren risicokosten d.m.v. preventie en verzekeren;
- Beoordeling en optimalisering van het weerstandsvermogen.

9.2 Inventarisatie van risico's

Om een goed inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen wordt periodiek een risico-inventarisatie uitgevoerd. Op basis van de geïnterviewde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is in samenwerking met de afdelingen een risicoprofiel opgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de diensten van NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement). Uit de inventarisatie komen risico's naar voren, waarvan wij hieronder de 10 grootste risico's opsommen.

De top 10 van grootste risico's

1. Budgetkortingen op door het rijk gedecentraliseerde taken (bijvoorbeeld AWBZ, jeugdzorg en de Participatiewet)

Decentralisatie van taken naar de gemeente zonder toereikende financiële middelen voor de uitvoering kan leiden tot aanzienlijke financiële risico's. De komende jaren worden op het gebied van Werk, Zorg en Jeugdzorg decentralisaties in werking gezet. Dit betekent dat er de komende jaren financiële onzekerheid is over de hiermee gemoeide uitvoeringskosten.

De omvang van eventuele extra kosten is onbekend omdat nog niet precies bekend is hoeveel budget uit de AWBZ zal worden overgeheveld naar de gemeenten. Voor Ridderkerk bepalen we het risico op € 675.000 gebaseerd op een negatief herverdeeleffect van maximaal € 15 per jaar per inwoner.

2. Asbest

De gemeente kan geconfronteerd worden met opruimingskosten en/of aansprakelijk gesteld worden voor een asbestsanering. Denk hierbij aan illegale dumping of het aantreffen van asbest in gemeentelijke gebouwen. Als maatregel zullen hiervoor clausules in contracten worden opgenomen.

3. Toename concernoverhead binnen de begroting

Door een lagere omzet in grondexploitaties ontstaat een hogere lastendruk voor de begroting. Omdat minder aan de grondexploitaties kan worden toegerekend nemen de niet meer specifiek toe te rekenen kosten van de concernoverhead binnen de begroting toe.

4. De ISV-2 bijdrage van de Stadsregio

De stadsregio is van mening, dat te veel prestaties nog niet zijn gerealiseerd en herstel nog niet in alle gevallen zeker is. Als de prestaties niet vóór 31 december 2014 zijn gerealiseerd, kan de Stadsregio besluiten de ISV-2-bijdrage lager vast te stellen. Dit risico wordt ingeschat op € 500.000.

5. Fraude

Door ongeoorloofde samenwerking tussen medewerkers kan schade ontstaan.

6. Budgetrisico's in open eind regelingen

Door toename van het aantal aanvragen om bijdragen, uitkeringen of vergoedingen op grond van regelingen met een zogenaamd open einde (zoals Wmo en leerlingenvervoer), kan de gemeente behoorlijke financiële risico's lopen. Dit risico wordt nog eens versterkt wanneer de vergoeding van het rijk achterblijft bij de werkelijk gemaakte kosten.

7. Schade door water

Op het gebied van de gemeentelijke watertaken doen zich tal van risico's voor. Te denken valt hierbij aan: uitval van watergemalen, instroom van vervuild water, lekkage van hoofdpersleidingen, gevolgschade door vervuild rioolwater en wateroverlast door hevige regenval.

Om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen is een standaardprocedure bij hevige neerslag in werking gesteld. Preventiemaatregelen kunnen daarbij snel worden bepaald, denk bijvoorbeeld aan het uitdelen van zandzakken.

8. Risico's binnen de grondexploitatie

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijpmaken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop voor woningbouw en bedrijventerreinen) zijn risicofactoren verbonden waarmee rekening moet worden gehouden.

9. Lagere dividendopbrengsten

Aandeelhouders ontvangen minder geld wegens slechtere financiële omstandigheden.

10. Stroomuitval

De huidige gekoppelde techniek zorgt er voor dat bepaalde risico's tot een minimum zijn teruggebracht. Volledige uitval van systemen en verlies van data kan bijna niet meer optreden.

Overige belangrijke risico's

Onbeheersbaarheid gemeenschappelijke regelingen

Bij het aangaan van gemeenschappelijke regelingen zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (afhankelijk van de inhoud van de gemeenschappelijke regeling) overgedragen. In een gemeenschappelijke regeling is opgenomen op welke wijze besluitvorming plaatsvindt en welke kaders zijn meegegeven. Ondanks deze (budgettaire) kaders kan het voorkomen dat de kosten voor gemeenschappelijke regelingen hoger zijn. De oorzaken kunnen divers zijn, zoals minder inkomsten, wetwijzigingen, slechte bedrijfsvoering, onvoorziene omstandigheden e.d. Indien dit risico zich voordoet zullen de meerkosten evenredig worden verdeeld over de deelnemende partijen en wordt ook de gemeente Ridderkerk geconfronteerd met onvoorziene kosten.

Dit risico kan verkleind worden door meer sturing op de verbonden partijen (doel nota verbonden partijen) en binnen het Algemeen Bestuur/Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling voldoende aandacht te hebben voor tussentijdse rapportages. Op die manier kan bij afwijkingen tijdig worden ingegrepen.

De Gemeenschappelijke Regeling Nieuw-Reijerwaard (GRNR)

Vanaf 1 januari 2012 is de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) van kracht geworden. Inmiddels heeft de Raad van State de provincie opgedragen het inpassingsplan op een paar punten aan te passen en op deze punten een nieuw besluit te nemen. De verwachting is dat vanaf begin 2015 de gronduitgifte plaatsvindt. Er is een sluitende grondexploitatie opgesteld, maar zoals bij de eigen grondexploitaties brengt ook dit plan risico's met zich mee. Stagnerende grondverkoop kunnen bijvoorbeeld tot extra rentekosten leiden en van een aantal activiteiten zijn de precieze kosten op (onderbouwde) aannames gebaseerd. Daarom is het nodig om kosten van activiteiten die in de grondexploitaties van de GRNR zijn opgenomen kritisch te blijven bezien. Zolang er echter sprake is van een sluitende grondexploitatie is het niet nodig een risicobedrag in de begroting op te nemen.

BAR-samenwerking (GR BAR)

Op het moment van opstellen van deze paragraaf zijn er nog geen exacte financiële risico's te kwantificeren in de realisatie van de GR BAR en die buiten de benoemde risico's van de (BAR) processen zelf vallen. Met ingang van 2014 zal het proces van risicomanagement voor de GR BAR centraal worden uitgevoerd door het bureau Concerncontrol, binnen de kaders van de deelnemende gemeenten.

Financiële- en imago-risico's van door gemeente gesubsidieerde instellingen

Er is een aantal (grote) gesubsidieerde instellingen in de gemeente, dat zonder subsidie geen bestaansrecht heeft. De taken die deze instellingen verrichten zijn van groot belang voor de Ridderkerkse samenleving.

De gesubsidieerde instellingen lopen bijvoorbeeld personeelsrisico's (wegens onverwachte ziekte) waardoor zij een extra beroep op financiële middelen bij onze gemeente moeten doen. Ook kan het zijn dat een instelling niet goed functioneert of niet goed wordt bestuurd. Dit kan tot grote (financiële) problemen of zelfs een faillissement leiden. Hoewel onze gemeente hiervoor juridisch misschien niet aansprakelijk is, raken wij om morele- of ethische redenen hierbij toch betrokken.

Een van de maatregelen is het sturen op aanwezige reserves en voorzieningen binnen de instellingen. Daarnaast is accountmanagement doorontwikkeld, zodat risico's meer tijdig gesignaleerd kunnen worden.

Onvoldoende kwalitatief en kwantitatief personeel

Bij de uitvoering van nieuwe gemeentelijke taken kan onvoldoende en/of niet gekwalificeerd personeel beschikbaar zijn. Mede als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt kan dit leiden tot extra tijdelijke inhuur van personeel van derden.

9.3 Weerstandsvermogen

Aanwezige weerstandscapaciteit (A)

Met de vaststelling van de Nota Reserves en voorzieningen (20 april 2011) heeft de raad besloten de ondergrens van de Algemene reserve te bepalen op € 20.000.000. Inclusief de jaarlijkse post voor onvoorzien uitgaven van afgerond € 50.000 bedraagt de aanwezige weerstandscapaciteit per 1-1-2015 € 20.050.000.

Benodigde weerstandscapaciteit (B)

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend aan de hand van gewogen individuele risico's (kansverdeling van de risico-inventarisatie in geautomatiseerd systeem NARIS). Voor het jaar 2015 is de benodigde capaciteit voor risico's bepaald op € 3.900.000. Met andere woorden: voor 95% is zeker dat alle geïnventariseerde risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.900.000.

Resultaat weerstandsvermogen (C)

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de weerstandscapaciteit minus de risico's. Een positief weerstandsvermogen geeft aan dat de gemeente in staat is *zonder beleidswijzigingen risico's af te kunnen dekken*. Zoals onderstaande tabel aangeeft is sprake van een positief resultaat en is het weerstandsvermogen voor onze gemeente ruim voldoende.

Schematisch is ons weerstandsvermogen als volgt samen te vatten:

Omschrijving	Bedrag totaal
A. Aanwezige weerstandscapaciteit (A) per 1-1-2015	€ 20.050.000
B. Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risico-inventarisatie NARIS (B)	- € 3.900.000
C. Resultaat weerstandsvermogen (A - B) (positief = ruim voldoende)	€ 16.150.000

10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

10.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* het inzichtelijk maken van onderhoud in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen zowel in financieel als in kwalitatief opzicht zodat de raad kaders kan stellen.
- *Achtergrond informatie:* gezien de duurzaamheid van kapitaalgoederen in de openbare ruimte vraagt de daarbij behorende onderhoudstaak om een flink deel van de beschikbare middelen. Om dit te beheersen zijn actuele beheerplannen nodig. Wil de raad een goede afweging kunnen maken van het te voeren beleid, dan moet hij inzicht krijgen in het verband tussen de kwaliteit (en achterliggende functie/doel) en de totale onderhoudskosten van de kapitaalgoederen. Een inhoudelijke samenvatting van de meest relevante beleidskaders, zoals kwaliteitscriteria of prestatie-indicatoren is daarbij gewenst. Eventueel worden er nog verantwoorde onderhoudsalternatieven aangegeven zodat de raad tijdens het begrotingsproces of later nog kan bijsturen.

10.2 Beleids- en beheerkader van de belangrijkste onderhoudsactiviteiten die plaatsvinden in openbare ruimte

Er wordt gewerkt met beheerplannen voor de diverse activiteiten in de openbare ruimte en gebouwen. Daarbij zijn de uitgangspunten: het actuele beleidskader en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (de gemeentelijke boekhoudvoorschriften). De provincie hecht voor het financieel toezicht grote waarde aan actuele beheerplannen voor beheer van kapitaalgoederen. De beheerplannen zijn in de begroting verwerkt.

Nr.	Onderhouds-Activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over reserve (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan)
1.	Openbare verlichting	<ul style="list-style-type: none"> - Beleidsplan openbare verlichting 2012-2013 - Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008) 	Beheerplan Openbare Verlichting 2014-2018.	Ja	In 2018 wordt het beheerplan weer herzien.
2.	Civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, ed.)	<ul style="list-style-type: none"> - Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008) - Evaluatie vastgesteld in gemeenteraad 23-01-2014 	Beheerplan Civiele Kunstwerken 2014-2018	Nee	In 2018 wordt het beheerplan weer herzien.
3.	Openbaar Groen (Wijkgericht Onderhoud)	<ul style="list-style-type: none"> - Groen, chemie en Alternatieven (1985) - Groenbeleidsstrategie (1994) - Actieplan hoofdgroenstructuur (1997) - Besluit invoering wijkgericht onderhoud (2001) - Kadernota Wijkgericht werken (2004) - Nota onkruidbestrijding op verhardingen (1999) - Rapport Groen voor Lucht (2012) - Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008) - Evaluatie vastgesteld in gemeenteraad 23-01-2014 	Beheerplan Openbaar Groen 2014-2018	Nee	<ul style="list-style-type: none"> - In februari 2012 is de Groene Kaart vastgesteld. - In april 2013 zijn de mutaties verwerkt en is de Groene Kaart 2013 vastgesteld die in 2014 is geactualiseerd - In juni 2012 is het Bomenplan vastgesteld. - Op basis van de Flora-Faunawet is in 2013 de gedragscode 'Bestendig Beheer' opgesteld. - Herziening beleidskader Duurzaam Beheer. Evaluatie vastgesteld in gemeenteraad 23-01-2014 - In 2018 wordt het beheerplan Openbaar

Nr.	Onderhouds-Activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over reserve (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan)
8.	Riolering en gemalen	- Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) 2012-2017 (2012) - Aansluitvoorwaarden riolering (2006)	Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) 2012-2017 (2012)	Ja	Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) 2012-2017 (2012).
9.	Waterhuishouding	- Waterplan Ridderkerk (WPR2) 2008-2012 (2008) - Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008) Evaluatie vastgesteld in gemeenteraad 23-01-2014	Beheerplan Waterhuishouding 2014-2018	Ja	Evaluatie en afsluiting Waterplan wordt in samenspraak met het waterschap en BAR-gemeenten opgepakt.
10.	Afvalinzameling	- Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008) Evaluatie vastgesteld in gemeenteraad 23-01-2014	Beheerplan betonbakken van ondergrondse containers	Ja	In 2014 worden de resultaten verwacht van een extern onderzoek naar het beheer en onderhoud van ondergrondse containers. In 2015 worden de resultaten van het onderzoek en de overige beheertaken vastgelegd in een beheerplan voor de betonbakken.
11.	Haven	Havenverordening (2007)	Beheerplan Haven 2014-2018	Ja	Herziening in 2018.

10.3 Kwaliteitscriteria en/of prestatie-indicatoren

Onderhoud openbare ruimte

Algemeen

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen (wegen, openbare verlichting, riolering, civiele kunstwerken, water, groen, gebouwen) die onderhouden dienen te worden om een veilig gebruik te kunnen waarborgen. De tendens is dat er sprake is van een steeds hoger verwachtingspatroon ten aanzien van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Het beheer van de openbare ruimte binnen de gemeente Ridderkerk is veelal gebaseerd op technische beheerplannen. Diverse beheerplannen zijn in 2013 geactualiseerd en worden in 2018 herzien.

Door de toenemende spanning tussen maatschappelijke wensen en ambities enerzijds en financiële mogelijkheden anderzijds heeft in 2008 een uitgebreide kwaliteitsdiscussie over de openbare ruimte op bestuurlijk niveau plaatsgevonden. Met als resultaat dat eind 2008 het "Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011" voor het beheer in de openbare ruimte werd vastgesteld. In 2013 is het Beleidskader Duurzaam Beheer geëvalueerd.

De in deze paragraaf genoemde cijfers betreffen ramingen en bevatten niet alleen het onderhoud/beheer maar zijn inclusief alle overige kosten (zoals overheadkosten, personeels- en kapitaallasten). Verder zijn de calculaties gebaseerd op de huidige marktsituatie.

De Raad is betrokken bij het project Duurzaam Beheer Openbare Ruimte. Hierin is een kwaliteitssysteem vastgesteld. In 2013 is het beleidskader geëvalueerd. Enerzijds behelst het beleidskader een technische benadering, anderzijds gaat het in op de beeldkwaliteiten.

1. Openbare verlichting

Kerncijfers

Het areaal lichtmasten, in totaal 7.525, verschilt in leeftijd en uitvoering (excl. 573 masten in eigendom van Waterschap Hollandse Delta). Qua materiaal komen met name aluminium masten voor, van oudsher ook masten van staal.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Openbare Verlichting is in 2013 geactualiseerd. Dat is met name gedaan op basis van het in november 2008 vastgestelde en in 2013 geëvalueerde "Beleidskader Duurzaam Beheer". Het gemeentelijk beleid en beheer is gebaseerd op uitgangspunten die zijn vastgelegd in het beleidsplan openbare verlichting 2012-2021.

In Ridderkerk zijn, naast de gemeente, andere beheerders verantwoordelijk voor de openbare ruimte met openbare verlichting. De gemeente verrekent energie- en transportkosten met deze beheerders.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Openbare verlichting</u>	
Regulier beheer en klein onderhoud	€ 240.400
Groot onderhoud en vervanging	€ 43.600
Saldo van de dotatie en aanwending reserve onderhoud openbare verlichting	€ 68.900
Totaal beheer openbare verlichting	€ 352.900

Voor dit onderdeel Openbare Verlichting is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2015	€ 655.800
Toevoeging	€ 112.500 (+)
Onttrekking	€ 43.600 (-)
Stand per 31 december 2015	€ 724.700

2. Civiele kunstwerken

Kerncijfers

Het aantal kunstwerken in beheer bij de gemeente Ridderkerk bedraagt 269 waarvan 52 beheerd worden bij andere beheerproducten (haven, recreatiegebieden, begraafplaats, spelen en wegen).

De onderverdeling van de 217 kunstwerken bij het beheerproduct "Civiele kunstwerken" is 85 vaste bruggen / viaducten, 2 tunnels, 39 keermuren, 31 dammen / duikers, 4 geluidwerende constructies, 43 dijktrappen en 13 overige kunstwerken.

Actueel beheerplan

In het "Beheerplan Civiele Kunstwerken 2009-2029" is een meerjarig groot onderhoud- en investeringsprogramma opgenomen. Tevens zijn de jaarlijkse kosten voor klein onderhoud zichtbaar gemaakt. In 2013 is het beheerplan herzien voor de periode 2014 - 2018 en wordt per kunstwerk functioneel onderhoud ingepland.

Vastgesteld kwaliteitsniveau.

Er wordt gewerkt met een veiligheidsurgentie en een economische urgentie. Per kunstwerk en per situatie worden deze bepaald, waarbij de urgentie van uitvoering kan worden vastgesteld. Indien blijkt dat de middelen niet toereikend zijn om op basis van de urgentie uit te voeren dient de begroting te worden bijgesteld. Onveilige situaties worden altijd direct opgelost. Daarnaast dient als uitgangspunt het "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Civiele kunstwerken</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 123.200
Groot onderhoud	€ 49.500
Vervangingsinvesteringen	€ 144.500
Totaal beheer civiele kunstwerken	€ 317.200

3. Openbaar Groen inclusief recreatiegebieden

Kerncijfers

Plantsoenen, heesters etc.	ca.	62 ha
Grasoppervlak	ca.	108 ha
Verhardingen	ca.	4 ha
Bomen	ca.	16.500 stuks

De gemeente beheert 2 recreatiegebieden, namelijk de Gorzen/Ridderhaven en het Reijerpark. Per 1 januari 2011 is de Griend overgedragen aan het Zuid-Hollands Landschap. De Donckse Velden, het Oosterpark en Wevershoek zijn in beheer bij het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde. Het Waalbos (fase 1) valt nog onder de Dienst Landelijk Gebied. Het Donckse Bos valt onder de Stichting "Het Huys Ten Donck".

Actueel beheerplan groen en recreatiegebieden

Het beheerplan Groen en het beheerplan Recreatiegebieden 2013 zijn geactualiseerd en samengevoegd. De basis is het "Beleidskader Duurzaam Beheer"

Andere beleidsplannen die van belang zijn voor het beheerplan zijn: Besluitvorming wijkgericht onderhoud, Kadernota wijkgericht werken 2005, Groenbeheerplan 1992, Groenbeleidsstrategie 1994, Actieplan hoofdgroenstructuur 1997, Bomenplan 2012, Visie Reijerpark 2012 en Groene kaart 2014.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Openbaar groen incl recreatiegebieden</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 800.400
Groot onderhoud	€ 225.600
Investeringen	€ 0
Totaal beheer groen	€ 1.026.000

4. Speel terreinen

Kerncijfers:

De gemeente telt 175 speel terreinen (per juli 2014) incl. vier locaties op schoolpleinen.
 94 bloklocaties (0-6 jaar)
 39 blok/buurtlocaties (0-12 jaar)
 28 buurtlocaties (6-12 jaar)
 9 wijklocaties (0-100 jaar), waaronder de wijk sportlocaties Bolnes en Slikkerveer.
 5 overige locaties ; Kinderboerderij, Ridderhaven, Jeu de Boulesbaan, St Jorisstraat en uitkijktorens.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Speel terreinen 2009-2013 is in 2013 geactualiseerd. De basis is het in november 2008 vastgestelde en in 2013 geëvalueerde "Beleidskader Duurzaam Beheer" (vastgesteld door de gemeenteraad op 23 januari 2014).

Een nationaal wettelijk beleidskader van groot belang is het 'Attractiebesluit' van 1996. Hierin zijn veiligheidseisen geformuleerd waaraan de gemeente moet voldoen. Het college heeft in juni 2012 besluiten genomen over "natuurlijk spelen Ridderkerk" en "openstellen schoolpleinen".

In het plan van aanpak "Het Reijerpark sport en bewegen in het groen" d.d. mei 2014 is de basis gelegd voor het natuurlijk spelen en een algemeen toegankelijke beweegvoorziening voor jong en oud vanuit de motie 2013-152 in het Reijerpark.

De volgende schoolpleinen zijn inmiddels opengesteld:

- De Piramide
- De Reijer
- De Bongerd
- De Wingerd

Beleid

Het college heeft in 2009 de 'Beleidsuitgangspunten Speelbeleid' en het 'Uitvoeringsplan Speelruimte' vastgesteld.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Speel terreinen</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 291.100
Groot onderhoud	€ 105.000
Investeringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud speel terreinen	-€ 34.300
Totaal beheer Speel terreinen	€ 361.800

Voor dit onderdeel Speel terreinen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2015	€ 40.700
Toevoeging	€ 70.700 (+)
Onttrekking	€ 105.000 (-)
Stand per 31 december 2015	€ 6.400

5. Gebouwen

Algemeen

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het goed beheer/onderhoud van gebouwen/accommodaties ten behoeve van onderwijs en sport en welzijn ligt volledig bij de besturen van de scholen en van Sport en Welzijn. De budgetten voor beheer/onderhoud van de gebouwen/accommodaties voor onderwijs, Sport en Welzijn zijn in de begroting opgenomen.

Intern worden de werkzaamheden ten aanzien van het beheer van gemeentelijke-, onderwijs- en Sport en Welzijn-gebouwen beter afgestemd.

5a. Gemeentelijke Gebouwen

Kerncijfers

De gemeente heeft 67 accommodaties in eigendom. Dit betreffen: gemeentehuis en gemeentewerven, onderwijsgebouwen, gym-/sportzalen, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, wijkcentra, verenigingsgebouwen, rouwcentrum, bedrijfsruimten en enkele woningen.

Actueel beheerplan

In 2013 is het actueel Meerjarig Onderhouds Plan (MOP) Gemeentelijke Gebouwen opgesteld voor de periode 2014-2018. Voor deze gebouwen is het beleid: het toepassen van duurzaam beheer en voldoen aan de arbo- en veiligheidsvoorschriften. In dit MOP zijn de kwaliteitscriteria voor de gebouwen die van strategisch belang zijn vastgesteld. De algemene conditie van onze gebouwen is tussen 5 (matig) tot 3 (voldoende).

In 2012 heeft een doorlichting van de gebouwen en het MOP plaatsgevonden voor het duurzaam en efficiënt beheren van de gemeentelijke gebouwen. Voor de verhuurde gebouwen was dit nodig voor het vaststellen van de dotatie aan de reserve. Omdat de verhuur voor een aantal gebouwen niet kostendekkend was, is een beleidsnotitie opgesteld om te bepalen wat in de nabije toekomst met een aantal leeg komende gebouwen moet gebeuren. Deze beleidsnotitie maakt nu onderdeel uit van een in 2013 opgestelde gemeentelijk vastgoed beleidsnotitie welke weer onderdeel is geworden van de in 2013 opgestelde notitie Maatschappelijk Vastgoed. In 2014 en 2015 zal het vastgoedbeheer verder gestroomlijnd worden.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Gemeentelijke gebouwen</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 2.772.900
Groot onderhoud	€ 72.400
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud verhuurde gebouwen	€ 22.000
Totaal beheer Gem. Gebouwen	€ 2.867.300

Voor de verhuurde gebouwen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2015	€ 77.800
Toevoeging	€ 94.400 (+)
Onttrekking	€ 72.400 (-)
Stand per 31 december 2015	€ 99.800

5b. Onderwijs gebouwen

Het beleidskader voor de middellange termijn wordt geëvalueerd in het op te stellen Integraal Accommodatiebeleid. Daarnaast wordt er jaarlijks, op basis van aanvragen door schoolbesturen, een jaarprogramma vastgesteld waarin alle uitbreidingen en nieuwbouw van schoolgebouwen zijn opgenomen inclusief de financiële consequenties. De aanvragen voor het Programma Huisvesting worden getoetst aan de in 2014 vast te stellen *Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs Gemeente Ridderkerk*. De verordening van 2007 dient opnieuw vastgesteld te worden omdat vanaf 1 januari 2015 de bekostiging van het casco onderhoud en aanpassingen van onderwijshuisvesting overgeheveld worden van de gemeente naar het onderwijs.

In 2011 is een notitie Overcapaciteit Onderwijshuisvesting Ridderkerk vastgesteld. Deze notitie wordt geëvalueerd in het op te stellen Integraal Accommodatiebeleid.

5c. Sport en Welzijn gebouwen

Er zijn productafspraken gemaakt met Sport en Welzijn voor de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties en -velden. In de Nota Sport, Spel en Bewegen Ridderkerk (2005) is het onderhoudsniveau van de sportaccommodaties vastgesteld op niveau 3 (voldoende). Voor het onderhoud wordt gebruik gemaakt van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.

Budget Sport en Welzijn gebouwen

Met ingang van 2013 wordt de subsidie voor onderhoud niet meer aan het begin van het jaar uitgekeerd. De uitkering vindt plaats op basis van het werkelijk uitgevoerde onderhoud.

6. Wegen (verhardingen)

Kerncijfers

De lengte van het wegennet in beheer bij de gemeente Ridderkerk bedraagt per 1 augustus 2014 163 km met een oppervlakte van 2.133.952 m². Hiervan bestaat 80% ofwel 1.692.612 m² uit elementenverharding en 20% ofwel 441.340 m² uit asfaltverharding.

Actueel beheerplan

In het "Beheerplan Wegen 2014-2018" is het meerjarige groot onderhoud opgenomen. Tevens zijn de jaarlijkse kosten zoals voor klein onderhoud zichtbaar gemaakt.

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Naast landelijk geldende uitgangspunten voor onderhoud aan wegen is rekening gehouden met de vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Met ingang van 2011 is het onderhoudsniveau van de verhardingen van woonstraten verlaagd van basis naar minimaal. Tevens is het onderhoudsniveau van de verhardingen winkelcentra verlaagd van exclusief naar standaard. Dit kan leiden tot meer klachten.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Wegen</u>	
Klein onderhoud	€ 1.105.900
Groot onderhoud	€ 1.629.500
Vervangingsinvesteringen	€ 760.600
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud verharding	-€ 277.400
Totaal beheer Wegen (verhardingen)	€ 3.218.600

Het uitvoeringsprogramma is aangepast aan het beschikbare budget voor Groot Onderhoud en Rehabilitaties. In een zero based begroting worden deze budgetten jaarlijks ingevuld. Voor de periode 2014-2018 is het uitvoeringsprogramma bepaald. Dit wordt bepaald op basis van de inspectie, onderzoeken, levensduur, uitstraling (kwaliteitsniveau) en binnenstedelijke ontwikkelingen.

Bij asfaltwerken dient vertraging van het noodzakelijk onderhoud voorkomen te worden in verband met kapitaalvernietiging. Hierbij wordt met kapitaalvernietiging bedoeld dat als het onderhoud aan het asfalt wordt uitgesteld er zwaardere c.q. duurdere maatregelen moeten worden genomen. Elementenverharding kent geen kapitaalvernietiging; alleen zal door uitstel de beeldkwaliteit terug lopen.

Voor dit onderdeel Wegen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2015	€ 5.147.000
Toevoeging	€ 1.352.100(+)
Onttrekking	€ 1.629.500(-)
Stand per 31 december 2015	€ 4.869.600

7. Riolering

Kerncijfers (basis eind 2012)

260.000 m¹ te beheren riolering vrijverval, drukriolering en persleiding;
22.173 rioolaansluitingen;
15.358 trottoir- en straatkolken;
11 eindgemalen;
31 ondergemalen;
94 drukgemalen (excl. 8x Oudelande, 10x Waalweg, 7x Oostmolendijk);
7 bergbezinksystemen (9 leidingen);
2 bergingsriolen Slikkerveer.

Actueel beheerplan

In 2012 is het actuele beleids-/beheersplan, het verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (vGRP5) door de Raad vastgesteld. In het vGRP5 zijn alle maatregelen, vervangingen, beheer en onderzoeken voor 4 jaar benoemd.

Binnen het vGRP5 is (door nieuwe inzichten en knelpunten) een beoordeling van diverse bestaande rioolsystemen en bemalingsgebieden noodzakelijk gebleken. Belangrijke aspecten hierbij zijn de knelpunten wateroverlast in diverse gebieden in Ridderkerk, de Europese Kader Richtlijn Water (kwalitatief) en het Nationale Water Beleid 21^e Eeuw (kwantitatief).

Het vGRP5 is in samenhang met het Waterplan 2008-2012 ontwikkeld, maar is apart uitgewerkt om met de financiële gegevens het rioolrecht (nu rioolheffing) te berekenen.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Riolering</u>	
Onderhoud (klein en groot)	€ 3.072.400
Vervangingsinvesteringen	€ 460.100
Totaal beheer Riolering	€ 3.532.500

8. Waterhuishouding

Kerncijfers (basis eind 2014)

39 ha oppervlaktewater, waarvan 18 ha in beheer bij gemeente en 21 ha bij het waterschap;

32 km gemeentelijke watergangen (sloten en singels);

26 km hoofdwatergangen waterschap;

Circa 50 km Beschoeiing;

Circa 10 km Natuurlijke oevers.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Waterhuishouding 2014-2018 is actueel. De basis van dit plan zijn het "Beleidskader Duurzaam Beheer" voor de openbare ruimte en het Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2).

Het WPR2 is door de Raad vastgesteld en bevat maatregelen, vervangingen, beheer en onderzoeken met betrekking tot de waterhuishouding in Ridderkerk. Het WPR2 is een samenwerking tussen de gemeente Ridderkerk, het waterschap Hollandse Delta en de Natuurvereniging Ridderkerk.

Uitgangspunt van het WPR2 zijn de knelpunten van wateroverlast en waterkwaliteit in Ridderkerk, de Europese KaderRichtlijnWater (kwalitatief), het Nationale WaterBeleid 21^e Eeuw (kwantitatief) en het effect op het gebruik van de openbare en particuliere ruimte.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Waterhuishouding</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 196.000
Groot onderhoud	€ 140.400
Vervangingsinvestering	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud watergangen	-€ 55.500
Totaal beheer waterhuishouding	€ 280.900

Voor dit onderdeel Waterhuishouding is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2015	€ 493.500
Toevoeging	€ 84.900 (+)
Onttrekking	€ 140.400 (-)
Stand per 31 december 2015	€ 438.000

9. Afvalinzameling

Kerncijfers (per 1-1-2014)

Aantal huisaansluitingen: 20.590

Aantal ondergrondse containers: 296

Actueel beheerplan

In 2015 wordt een beheerplan betonbakken voor de ondergrondse containers opgesteld.

In de huidige situatie is het onderhoud, reiniging en garantie van de ondergrondse containers geborgd in een onderhoudsovereenkomst van de gemeente met de leverancier. Het betreft in totaal 296 containers voor restafval, papier en glas. De betonbakken zijn onderdeel van de openbare ruimte (onroerende goederen) en komen als investering ten laste van de gemeente. De NV MAR investeert in de roerende goederen, zijnde de containers zelf en de inzamelwagens.

Op basis van een extern onderzoek in 2014 is de gemeente voornemens de onderhoudsovereenkomst van de ondergrondse containers onder te brengen bij NV MAR.

10. Haven

Kerncijfers

De haven van Ridderkerk, langs De Noord, bestaat uit het waterdeel, kaden, steigers en terrein. Met uitzondering van de locatie bij de passantensteiger is het haventerrein volledig verhuurd.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Haven is in 2013 geactualiseerd.

Binnen het Groot Onderhoud (reserve) wordt gerekend met het eens in de acht jaar baggeren van de

haven. Dit is in 2008 voor het laatst uitgevoerd en staat voor 2016 weer op de planning. Jaarlijks wordt een dotatie aan de reserve gedaan.

Voor het vervangen van de constructies is het uitgangspunt dat dit pas op zeer lange termijn (> 30 jaar) aan de orde is. Derhalve worden er nu geen middelen voor gereserveerd.

Budget 2015

Omschrijving	Budget
<u>Haven</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 3.000
Groot onderhoud	€ 0
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud haven	€ 22.700
Totaal beheer Haven	€ 25.700

Het verloop van de reserve Haven in 2013 is als volgt:

Stand per 1 januari 2015	€ 214.200
Toevoeging	€ 22.700 (+)
Onttrekking	€ <u>0</u> (-)
Stand per 31 december 2015	€ 236.900

11. Paragraaf Financiering

11.1 Doel

De paragraaf financiering richt zich op de treasuryfunctie. De zogenaamde treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

11.2 Inleiding

In deze paragraaf worden de beleidsplannen aangegeven met betrekking tot het liquiditeitsbeheer voor de komende jaren en in het bijzonder voor het jaar 2015. Naast enkele onderwerpen die verplicht onderdeel uitmaken van de paragraaf, gaan wij ook in op een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie

11.3 Belangrijkste ontwikkelingen

Wet HOF

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) betreft de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Het Rijk en de medeoverheden (provincies, gemeenten en waterschappen) delen een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het beheersen van de Europese normen ten aanzien van de overheidsfinanciën. De Wet Hof bevat daarom ook regels ten aanzien van de bijdrage die decentrale overheden moeten leveren aan het bereiken en vasthouden van houdbare overheidsfinanciën. Deze regels behelzen een drietal terreinen:

1. Een gelijkwaardig aandeel van de decentrale overheden in de Europese begrotingseisen (vrij vertaald het EMU-saldo) en de wijze van vaststelling hiervan;
2. Een beheermodel van het EMU-saldo van de decentrale overheden;
3. Een goede informatievoorziening over de overheidsfinanciën van de decentrale overheden.

Op 18 januari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden voor deze kabinetsperiode een financieel akkoord gesloten.

Hierin is afgesproken dat het EMU-saldo van decentrale overheden geleidelijk teruggebracht wordt. Om de decentrale overheden iets meer ruimte te bieden, is de daadwerkelijke norm voor de wettelijke tekortnorm voor de periode 2013 tot en met 2015 gesteld op maximaal 0,5 % van het Bruto Binnenland Product (BBP). In 2016 en 2017 gaat de tekortnorm naar respectievelijk 0,4% en 0,3%. Naast de afgesproken tekortnorm is ook een ambitienorm geformuleerd. Voor de ambitienorm is aangesloten bij de CBS raming ten tijde van het Regeerakkoord. Deze laat zien waarop het EMU saldo van de mede overheden volgens de modellen van het CPB zou uitkomen door uitvoering van het Regeerakkoord. In het voorjaars Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) 2015 worden voornoemde normen geëvalueerd.

In het financieel overleg is ook afgesproken dat deze kabinetsperiode wordt afgezien van een sanctie op overschrijding van het EMU-saldo zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Op 23 april 2013 is het wetsvoorstel aangenomen door de Tweede Kamer.

De Wet Hof kwantificeert het gelijkwaardig aandeel in het EMU saldo niet, maar stelt dat deze wordt ingevuld door na aanvang van een nieuw kabinet in een bestuurlijk overleg een EMU-saldopad voor de gezamenlijke decentrale overheden af te spreken. In het financiële deel van onze begroting geven we u een beeld van het verloop van ons EMU-saldo over de periode van 2014 tot en met 2016.

De gemeentelijke systematiek van nu investeren en afschrijven over een reeks van jaren, spoort niet met de manier waarop het EMU-saldo wordt berekend. Investerings in een jaar worden direct ten laste gebracht van het EMU-saldo. Hierdoor ontstaat een negatief effect op ons EMU saldo. Door forse investeringen in scholen en multifunctionele accommodaties zijn de investeringen in de eerstkomende jaren extra hoog. Ook de grondexploitaties laten voorlopig nog een negatief beeld zien.

Schatkistbankieren.

Eén van de maatregelen uit het Begrotingsakkoord 2013 om de overheidsfinanciën op orde te brengen is de Wet verplicht Schatkistbankieren. Deze wet is op 14 december 2013 in werking getreden.

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Het verplicht schatkistbankieren is ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen.

Ook bij de schatkist kunnen overtollige middelen tijdelijk op deposito worden weggezet. Decentrale overheden krijgen op de deposito's een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Een leenfaciliteit, namelijk dat er ook via de schatkist geleend kan worden, is niet aan de orde.

Op dit moment is er slecht incidenteel sprake van overliquiditeit, we hebben daarom ook weinig tot geen geld om op deposito weg te zetten. Gezien de liquiditeitsprognose zal er ook de komende jaren geen sprake zijn van forse overliquiditeit. We verwachten dat de effecten van het schatkistbankieren voor ons financieel gezien minimaal zullen zijn. Via de tussenrapportages houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen op dit gebied.

Drempelbedrag

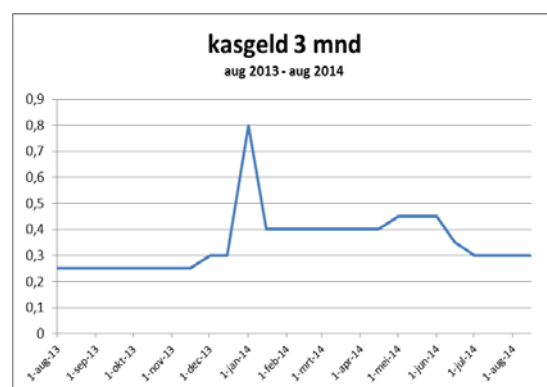
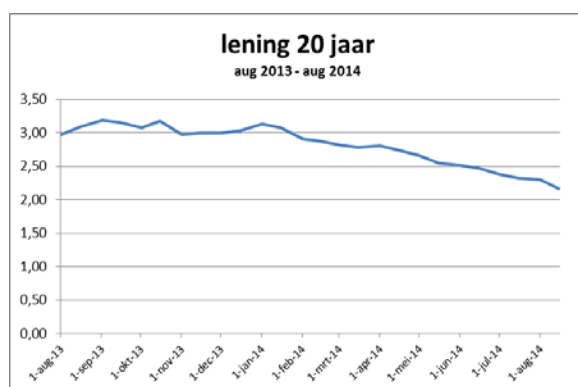
Door het Ministerie is een drempelbedrag vastgesteld dat op de rekening courant van de eigen bank mag blijven staan. Het drempelbedrag is het maximale bedrag dat een decentrale overheid over een heel kwartaal gezien dagelijks buiten de schatkist mag aanhouden. Door omstandigheden kan het voorkomen dat het drempelbedrag wordt overschreden, maar deze overschrijding moet dan op andere dagen in datzelfde kwartaal gecompenseerd worden door onder het drempelbedrag te blijven. Het drempelbedrag is vast gesteld op 0,75% van het begrotingstotaal. Voor Ridderkerk houdt dit in dat wanneer het saldo op de rekening courant hoger is dan € 850.000 dit moet worden afgeroomd naar de schatkist.

Nu we een half jaar werken conform de regels uit deze wet, kunnen we wel constateren dat hier een extra administratieve last voor de gemeente uit voort vloeit. Zo moet er dagelijks naar het saldo op de rekening courant gekeken worden zodat een saldo boven het drempelbedrag wordt afgeroomd en bij een verwacht tekort op de rekening courant moet dit, voor zover beschikbaar, weer van de schatkist worden teruggehaald.

In de meicirculaire 2014 is meer duidelijkheid gegeven met betrekking tot de rapportageverplichting over dit drempelbedrag. Met ingang van de jaarrekening 2014 moet er bij de toelichting op de balans verantwoording worden afgelegd over het totaal aan middelen dat per kwartaal buiten de schatkist is gehouden.

Rentevisie, rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie

Renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn voor ons belangrijk. Hier kunnen voor ons risico's liggen. Wij volgen de rente ontwikkelingen daarom nauwlettend. We maken hiervoor gebruik van de infodienst van een aantal banken, waardoor we op ieder moment van de dag de ontwikkelingen kunnen volgen en online op de hoogte worden gehouden van belangrijke veranderingen.



Zowel de korte als de lange rente zijn het afgelopen jaar laag gebleven. In bovenstaande grafieken is het rente verloop van augustus 2013 tot en met augustus 2014 weergegeven. Hieruit blijkt dat, de rente voor langlopende leningen na een lichte stijging in 2014 weer is gedaald. De rente op kortlopende kasgeldleningen van 3 maanden heeft lange tijd rond de 0,25% gelegen. Na een piek eind december is de rente weer gedaald en deze ligt nu op 0,3%.

De verwachting is dat de rente op langlopende leningen onder invloed van het gematigde economisch herstel het komende jaar wat zullen oplopen. Wij baseren ons hierbij op rapportages uit de geld- en kapitaalmarkt van augustus 2014.

11.4 Renterisicobeheer

Algemeen

In dit onderdeel wordt inzicht gegeven in de renterisico's van de gemeente. De rente-risiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar en de kasgeldlimiet op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de wet FIDO is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. De provincie Zuid-Holland toetst beide normen uit hoofde van het financieel toezicht

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De belangrijkste vormen hiervan zijn (opgenomen) daggeld- en kasgeldleningen en rekening-courantkrediet. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Voor ons bedraagt de kasgeldlimiet voor het jaar 2015 € 10,0 miljoen. De kasgeldlimiet is de maximale gemiddelde (kortlopende) schuld die we per kwartaal mogen hebben. Wanneer in drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet dit gemeld worden bij de toezichthouder. Over de kasgeldlimiet wordt eenmaal per jaar door middel van een overzicht in de jaarrekening gerapporteerd.

Bepaling kasgeldlimiet

Hierna volgt een prognose van de kasgeldlimiet over 2015. Gelet op de ontwikkelingen op de rentemarkt zullen we, in het geval van een liquiditeitstekort, steeds beoordelen of het zinvol is om gebruik te maken van kortlopende of langlopende leningen. Natuurlijk zullen we daarbij ook steeds rekening houden met de kasgeldlimiet.

In de loop van het jaar wordt u door middel van de tussenrapportages op de hoogte gehouden van de benodigde financiering voor zover deze afwijkt van de begroting. Op basis daarvan zullen wij ook, gedurende het jaar, de ontwikkeling binnen de kasgeldlimiet volgen en u indien nodig daarover rapporteren

Kasgeldlimiet (bedragen x €1.000)				
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang begroting per 1 januari 2015	117.553	117.553	117.553	117.553
1. Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
In bedragen	9.992	9.992	9.992	9.992
2. Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	3.000	7.000	8.000	10.000
Schuld in rekening courant	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-
Overige geldleningen (geen vaste schuld)	-	-	-	-
Totaal	3.000	7.000	8.000	10.000
3. Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	9	9	9	9
Tegoeden in rekening courant	386	931	1.463	69
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
Totaal	395	940	1.472	78
Toets kasgeldlimiet				
Toegestane kasgeldlimiet (1)	9.992	9.992	9.992	9.992
4. Totaal netto vlottende schuld (2-3)	2.605	6.060	6.528	9.922
Ruimte(+)/Overschrijding(-); (1-4)	7.387	3.932	3.464	70

Renterisiconorm

De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of renteherziening in aanmerking mag komen. Van renteherziening is sprake, als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar zal worden aangepast. Herfinanciering bestaat uit het totaal aan aflossingen van langlopende leningen, want het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Voor ons bedraagt de renterisiconorm voor het jaar 2015 € 23,5 miljoen, zijnde 20% van het begrotingstotaal van € 117,5 miljoen.

Het renterisico dat de gemeente in enig jaar loopt, is onder andere afhankelijk van nieuw aan te trekken financiering in de komende jaren. Bij het bepalen van de renterisiconorm is in deze begroting rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe leningen voor een totaal van € 15 miljoen. Indien nodig zullen er lineaire leningen worden afgesloten waardoor de aflossingen over de looptijd gespreid zijn, waardoor het renterisico op vaste schuld lager is. Het onderstaande overzicht maakt duidelijk dat er voldoende ruimte is binnen de renterisiconorm om ook eventuele extra investeringen of uitgaven ten behoeve van de grondexploitatieprojecten met lang vreemd vermogen te financieren, zonder dat we daarmee in de problemen komen voor wat betreft de renterisiconorm.

Renterisico's vaste schuld (bedragen x €1.000)				
	2015	2016	2017	2018
Renterisico's				
Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-	-	-
Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-	-	-
1 Renteherziening op vaste schuld (per saldo)	-	-	-	-
2 Aflossingen	3.620	3.620	3.620	3.620
3 Renterisico op vaste schuld (1+2)	3.620	3.620	3.620	3.620
4 Renterisiconorm	23.511	23.002	21.426	21.625
5a Ruimte onder renterisiconorm	19.891	19.382	17.806	18.005
5b Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	117.553	115.012	107.132	108.127
4a Vastgelegd percentage (bij ministeriële regeling)	20%	20%	20%	20%
4b Renterisiconorm	23.511	23.002	21.426	21.625

Uit de hierboven gepresenteerde tabel blijkt dat de renterisico's onder de risiconorm blijven.

Verwacht risicoprofiel van de gemeente (bedragen x € 1.000)

Afgegeven garanties	Bedrag
Stand gewaarborgde leningen per 1-1-2015	€ 78.869

Toelichting

Als gevolg van aflossingen op de gewaarborgde leningen neemt het risico jaarlijks af.

11.5 De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar

Algemeen

Om te voorkomen dat de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt gestreefd naar een liquiditeitssaldo van 90% van de limiet. Voor 2015 zou dit betekenen € 9,0 miljoen. Onvoorziene tegenvallers in de liquiditeitsprognose kunnen zo nog worden opgevangen. Het gemiddelde liquiditeitssaldo wordt gedurende een kwartaal vergeleken met de kasgeldlimiet, zodat een incidentele overschrijding van de limiet met enkele dagen geen consequenties heeft.

Verwachte financieringspositie voor de komende jaren

De financieringspositie wordt bepaald door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het investeringsniveau en –tempo, wisselende baten in de grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. Het gaat hierbij om aspecten die tot het 'going concern-principe' behoren. Door meer structuur aan te brengen in de verwachte inkomsten en uitgaven door middel van een liquiditeitsbegroting wordt meer inzicht verkregen in de kansen en bedreigingen bij de uitvoering van de begroting. Bijvoorbeeld pieken in de investeringsuitgaven en geraamde grondopbrengsten in het jaar van uitvoering van de begroting. Volgens de renteomslag-berekening is in 2015 het verwachte tekort aan financieringsmiddelen € 11,3 miljoen. In 2016 bedraagt het tekort € 10,6 miljoen. In de jaren 2017 en 2018 is er naar verwachting een financieringstekort van respectievelijk € 15,5 miljoen en € 14,2 miljoen. Er is dus een oplopende trend te zien.

Aantrekken nieuwe lening

Ter beperking van de rentekosten hanteren wij het volgende beleid: In de financieringsbehoefte wordt zoveel mogelijk voorzien met kort geld, omdat dat minder rentelasten geeft dan vaste geldleningen.

De kasgeldlimiet (zie paragraaf 11.4) is hiervoor het plafond.

Zoals blijkt uit de berekening van de financieringspositie, zal er ook de komende jaren sprake zijn van een liquiditeitstekort. We zullen hierbij steeds aan de hand van de rentetarieven bekijken in hoeverre we dit tekort gaan financieren met een langlopende of kortlopende lening. Omdat er jaarlijks veel investeringen worden doorgeschoven, zal er de komende maanden specifiek gekeken worden hoe realistisch het is dat de nu geraamde investeringen ook daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd. Op dit moment is de verwachting dat er in 2015 voor een totaal van € 15 miljoen aan nieuwe langlopende leningen nodig zijn. Financiële consequenties van eventuele aanpassingen van de investeringsplanning en daaruit voortvloeiende financieringsbehoefte zullen in de tussenrapportages worden verwerkt

Leningenportefeuille en uitzettingen

Overzicht opgenomen geldleningen en renterisiconorm en renterisico's (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	Gem. rente
Stand leningen	54.121	50.501	46.880	43.260	39.639	3,86
Nieuwe leningen						
Reguliere aflossingen	3.620	3.620	3.620	3.620	3.620	

Uitzettingen

Op dit moment zet de gemeente geen geld uit.

Schuldenratio's

Er zijn 3 schuldenratio's te onderscheiden:

1. Debt ratio of schuldratio.

De uitkomst laat zien welk deel van de bezittingen belast is met schulden.

(= de som van de schulden (kort en lang) en de voorzieningen gedeeld door het balanstotaal.)

2. Solvabiliteitsratio.

Deze uitkomst geeft aan welk deel van de bezittingen is afbetaald en is in feite het spiegelbeeld van de debt ratio.

(= de uitkomst van het getal 1 minus de debt ratio.)

3. Schuld als aandeel van de exploitatie.

Deze uitkomst laat de schuld zien uitgedrukt in een percentage van de exploitatie.

(= de som van de schulden (kort en lang) en de voorzieningen gedeeld door de totale inkomsten voor bestemming reserves).

De schuldenratio's zijn kengetallen, verhoudingscijfers. Ze vormen nuttige informatie bij het beoordelen van de financiële positie.

Als bijlage 4 bij deze begroting is een Meerjarenbalans 2015-2018 opgenomen. Met behulp van de daarin opgenomen gegevens kunnen de volgende berekeningen worden gemaakt:

	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>Landelijk gemiddelde 2010</u>	<u>Kritische norm</u>
1. Debt ratio / schuldratio	56%	56%	58%	57%	58%	80% of meer
2. Solvabiliteitsratio	44%	44%	42%	43%	42%	20% of minder
3. Schuld als aandeel van de exploitatie	69%	68%	72%	67%	44%	150% of meer

De kritische normen zijn geformuleerd door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Onze uitkomsten blijven binnen de kritische normen.

11.6 Relatiebeheer

Met onze huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), vindt periodiek overleg plaats, waarbij eventuele nieuwe ontwikkelingen worden besproken.

Verschillende banken en financiële instellingen geven regelmatig adviezen over het vastzetten van gelden en het beheer van de leningenportefeuille. In 2015 zal wederom regelmatig gebruik worden gemaakt van de verschillende adviserende instanties, om zodoende optimaal te kunnen profiteren van de beschikbare financiële instrumenten.

In ons treasury statuut hebben wij de administratieve organisatie, interne controle en informatievoorziening uitvoerig beschreven. Handhaving hiervan en optimalisatie blijven onze aandacht houden.

12. Paragraaf Bedrijfsvoering

12.1 Inleiding

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 via de GR BAR-organisatie uitgevoerd. Relevante ontwikkelingen op dit gebied zijn in deze (wettelijk verplichte) paragraaf opgenomen.

12.2 Huisvesting

“Werken volgens de BAR-code (onze interpretatie van Het Nieuwe Werken)” is een manier om werken plezieriger, effectiever en efficiënter te maken voor de medewerker. De medewerker krijgt ruimte en vrijheid om te bepalen hoe hij werkt, waar hij werkt, wanneer hij werkt en met wie hij werkt. Het uiteindelijke resultaat moet een positief effect zijn op de prestaties voor onze burgers en besturen. Om deze resultaten te behalen wordt optimaal gebruik gemaakt van ieders talenten.

Essentieel onderdeel voor het slagen van het “Werken volgens de BAR-code” is de huisvesting. De huisvesting moet bijdragen aan een efficiënte werkwijze van de BAR-organisatie. Daarom is gekozen voor een scenario dat erop gericht is de werkomgeving meer flexibel te maken. Dit wordt gerealiseerd door een aantal ontmoetingsplaatsen te creëren voor ontmoeting en kennisuitwisseling. En de huidige huisvesting meer in te richten met flexibele werkplekken. De benodigde investeringen ten aanzien van de huisvesting worden gedaan uit bestaande onderhoudsbudgetten.

Met het oog op te behalen efficiencyvoordeel ligt de nadruk van de ambtelijke huisvesting op de kantoren in Barendrecht en Ridderkerk. Uit onderzoek is komen vast te staan dat deze kantoren voldoende ruimte bieden aan de medewerkers van de BAR-organisatie.

Op termijn kunnen we met aanmerkelijk minder m2 kantoor voor gebruik door de ambtelijke organisatie in Albrandswaard uit de voeten. Vanaf medio 2014 is het kantoorpand aan de Hofhoek voor een groot gedeelte vrijgekomen voor (onder)huur. Inmiddels is er een nieuwe (onder)huurder gevonden voor een deel van het gemeentekantoor.

Half 2018 loopt het huurcontract met de gemeente Albrandswaard af en is een besparing van €300.000 vanaf 2018 te realiseren.

12.3 Taskforce

Nu de overgang van drie afzonderlijke gemeenten naar één BAR-organisatie een feit is moeten we zorgen voor een blijvende aansluiting op de vragen, behoeften en eisen die de samenleving van ons verlangd. Het voortdurend in beweging zijn vraagt veel van de organisatie en van de professionals die er werkzaam zijn: het vermogen om de omgeving open en objectief waar te nemen (objectieve beeldvorming), en bij verschillende belevingswerelden aan te sluiten (inlevingsvermogen), om naar zichzelf en het eigen handelen te kijken (zelfreflectie), ondernemend te zijn, oplossingsgericht te werken en om met creativiteit, energie en veerkracht duurzaam te veranderen.

Om professionals te ondersteunen in hun rol, wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling en kwaliteit van medewerkers. Hier geldt een basisprincipe dat medewerkers worden gefaciliteerd om zich in de nieuwe BAR-organisatie optimaal te ontwikkelen en te bewegen als zelfstandige overheidsprofessional. Hiertoe is een Taskforce ingericht die zich richt op opleiding en ontwikkeling, training en coaching van individuele medewerkers, teams en afdelingen.

12.4 Concern Control

Het "in control" zijn betekent dat er grip is op de organisatie, zodat men in staat is om goed te kunnen (bij)sturen, niet voor verrassingen komt te staan en gestelde doelen op efficiënte wijze worden behaald. Kernwoorden hierbij zijn doelmatigheid (efficiëntie), doeltreffendheid (effectiviteit) en rechtmatigheid.

De nieuwe BAR-situatie kenmerkt zich door drie separate gemeentebesturen en een gemeenschappelijke regeling. De drie besturen blijven zelfstandig, met hun eigen collegeprogramma, begroting, doelstellingen en bijbehorende informatiebehoefte en behoefte aan advisering. In de gemeenschappelijke regeling vinden de primaire en ondersteunende processen plaats. Daardoor vinden op vier plekken besturende processen plaats voor het richten, sturen en beheersen. Met name beleidscontrol zal dicht op het bestuur moeten plaatsvinden, terwijl managementcontrol in de gemeenschappelijke organisatie plaatsvindt.

Het volgende organisatiemodel voor control wordt aangehouden:

1. Per gemeente een (regie)controller in het regieteam / bureau bestuursondersteuning, met name voor de beleidscontrol;
2. In de GR een onafhankelijke afdeling/team control, aangestuurd door een concerncontroller.

Het komend jaar zal onder andere in het teken staan van de volgende ontwikkelingen:

- Verder vormgeven van gezamenlijke interne controles;
- Vergroten van de grip op verbonden partijen, in samenwerking met Domein Strategie;
- Kwaliteitsverbetering/procesverbetering: als onderdeel om de bezuinigingsdoelstelling te bereiken komt het komend jaar een grotere focus te liggen op procesverbetering (LEAN) en het sturen op het realiseren van de taakstellingen;
- Sturings- en informatiemanagement: de oprichting van de gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie maakt het nog belangrijker te beschikken over frequente en juiste (management)informatie, waarmee de organisatie in staat wordt gesteld tijdig bij te sturen indien nodig.

12.5 ICT: “3 gemeenten, 1 in efficiënte kwaliteit”

De BAR-organisatie staat voor het faciliteren van hoogwaardige, gedifferentieerde dienstverlening én voor efficiëntie in uitvoering. ICT is hierin ondersteunend. Op basis van de eerder gerealiseerde gezamenlijke technische infrastructuur richten we ons op het samenhangende geheel van processen, informatievoorziening en applicaties. Een veelomvattend optimalisatieprogramma. We zullen hierbij maximaal gebruik blijven maken van schaalgrootte voordelen op gebied van (ICT-)inkoop. Waar we verschillende softwareversies hebben, brengen we deze terug naar één om beheerkosten te besparen en flexibiliteit te creëren. We werken aan complexiteitsreductie om tot een – ook in de toekomst - beheersbaar ICT-landschap te komen. Daarbij kijken we naar de baten van verdergaande digitalisering en zijn we nadrukkelijk aan de slag met de wijze waarop we onze interne processen kunnen vereenvoudigen en optimaliseren in samenhang met de ondersteunende ICT. Dit te allen tijde zonder de eigen identiteit van de gemeenten geweld aan te doen. Naast deze verdere optimalisatie blijven vanzelfsprekend wettelijke verplichtingen en (nieuwe) uitvoeringstaken - zoals de drie decentralisaties - belangrijke aandachtspunten.

Onze doelstelling is om met een geoptimaliseerd proces en ICT-landschap kostenefficiënte ondersteuning te bieden voor de BAR-gemeenten: *3 gemeenten, 1 in efficiënte kwaliteit*.

12.6 Vennootschapsbelasting

De Europese Commissie heeft een richtlijn opgesteld waardoor overheidsbedrijven geen economische activiteiten meer mogen uitoefenen die concurreren met particuliere ondernemingen. Dit heeft enerzijds geleid tot een wijziging van de wet op de vennootschapsbelasting. De overheid moet met ingang van 1 januari 2016 vennootschapsbelasting gaan betalen over activiteiten die concurreren met marktpartijen. Anderzijds is de wet Markt & Overheid in werking getreden. Deze wet geeft gedragsregels voor de overheid voor het wegnemen van concurrentievervalsingen. Bij overtreding kan de autoriteit consument & markt boetes opleggen. Voor een juiste implementatie van deze wetten worden in september en oktober 2014 alle economische activiteiten van de BAR-gemeenten en de BAR-organisatie geïnventariseerd. In 2015 zullen projecten worden opgestart die de volgende zaken zullen voorbereiden: opstellen van voorstellen inzake bestuurlijke strategische keuzes, het indienen van voorstellen voor eventuele begrotingswijzigingen zorgen voor en de aanpassing en inrichting van de administratieve organisatie om te kunnen voldoen aan de vennootschapsbelasting.

13. Paragraaf Verbonden Partijen

13.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuuringsinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* het in beeld brengen en beheersen van de bestuurlijke én financiële belangen in deelnemingen.
- *Achtergrond informatie:* door de paragraaf verbonden partijen heeft de raad invloed op deelnemingen doordat hij kaders stelt. Die invloed is nu niet zo zeer gericht op individuele gevallen, maar veel meer op het totaalbeeld. De paragraaf geeft aan wat de visie van de raad is op de verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen uit de programma's en wat de (beleids)voornemens zijn. Het gaat om vragen als: Wat willen we met de verbonden partijen? (visie/doel). Welke rol spelen ze in programma's? (Beleidsvoornemens). Vervolgens kan er op toegezien worden of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente(raad) en of de gewenste beleidsvoornemens van de gemeente(raad) via de verbonden partijen gerealiseerd zijn. In deze paragraaf is de informatie opgenomen conform de nota Verbonden Partijen (raadsbesluit 23 april 2009).

13.2 Ramingen op de raadsprogramma's

In het volgende overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen met de geraamde bijdrage van de gemeente, c.q. het te ontvangen dividend.

Nr.	Omschrijving	voordeel +, nadeel -				
		Begroting				
		2014 na wijz.	2015	2016	2017	2018
1	Oasen NV	0	0	0	0	0
2	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond	-1.892.100	-1.894.300	-1.902.000	-1.911.500	-1.911.500
3	Stadsregio Rotterdam	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000
4	Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde	-317.800	-327.400	-327.400	-327.400	-327.400
5	Koepelschap buitenstedelijk groen	0	0	0	0	0
6	NV MAR	300.000	130.900	166.900	178.500	178.500
7	DCMR	-772.500	-773.500	-773.500	-773.500	-773.500
8	OGZRR	-305.900	-305.900	-305.900	-305.900	-305.900
9	BNG NV	132.800	132.800	132.800	132.800	132.800
10	Eneco NV	1.300.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000
11	Nieuw Reijerwaard	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
12	BAR-organisatie	-24.270.000	-23.681.520	-23.031.723	-22.382.316	-22.382.316

Toelichting

1. Oasen NV

Aan het aandeelhouderschap van Oasen NV zijn geen kosten verbonden en er wordt geen dividend uitbetaald over de winst.

2. Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond

Voor de periode 2014-2017 is de missie van de VRR benoemd als "samen sterk". De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond staat voor "samen sterk" in hulp- en zorgverlening en in risicocrisisbeheersing. De VRR doet dit door een gezamenlijke inzet van hulpverleningsdiensten, burgers en bedrijfsleven. Door deze inzet kan leed en schade bij incidenten worden voorkomen of beperkt. Het "samen sterk" concept zal steeds meer zicht krijgen door meer samenwerking met andere regio's, bijvoorbeeld binnen de ambulancezorg. Ook zal er meer beroep op de samenleving worden gedaan. Het beleidsplan met de missie van VRR "Samen Sterk" geeft de lijnen voor de komende jaren weer. Vanuit de gemeente worden de financiële doelstellingen van de VRR gevolgd.

6. NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)

Het in 2015 te ontvangen dividend over 2014 is € 130.893. De basis samenwerkingsovereenkomst met Van Gansewinkel Overheidsdiensten (voorheen AVR) over de management-/directievoering van NV MAR is beëindigd op 31 december 2012. Omdat door de 3 gemeenten die samen de BAR-organisatie hebben gevormd geen gezamenlijke inzamelorganisatie is opgericht, is voor 2013 en daarna voor 2014 de samenwerking tussen Ridderkerk en Van Gansewinkel Overheidsdiensten verlengd. Voor 2015 is de aandeelhouder voornemens een vergelijkbare afspraak te maken. De gesprekken over deze samenwerking in 2015 zijn nog niet afgerond. In de NV MAR begroting van 2014 is voor het jaar 2015 € 166.941 dividend geraamd en voor 2016 € 178.469 dividend geraamd. Deze bedragen gelden indien de basisafspraken gelijk blijven aan die in 2014.

8. Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)

De bijdrage van Ridderkerk voor 2015 is nu begroot op € 283.091. De GGD-RR voert voor de gemeente de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de openbare gezondheidszorg uit. De GGD-RR maakt onderdeel uit van het concern gemeente Rotterdam. Het financieel risico van het basistakenpakket ligt geheel bij de gemeente Rotterdam, er vindt geen afrekening op mee- of tegenvallers basistaken plaats. Vanaf 2015 geldt een nieuwe door het Algemeen Bestuur vastgestelde meerjarenbegroting en zijn de inspecties kinderopvang als variabel onderdeel opgenomen in het basistakenpakket. De inspecties worden wel afgerekend op basis van uitgevoerde uren. De portefeuillehouders, ambtenaren en de GGD zijn en blijven in gesprek om zorg te dragen voor voortzetting van accuraat beleid van de GGD-RR aan de regiogemeenten.

9. Bank Nederlandse Gemeenten (BING)

In de begroting 2015 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 116.200 / € 2,59 per inwoner (2014 € 132.800 / € 2,94 per inwoner).

10. Eneco NV

De gemeente ontvangt jaarlijks dividend op basis van de door Eneco NV gerealiseerde winst in het voorafgaande jaar. Eneco geeft in het jaarverslag 2013 aan dat er sprake is van een netto resultaat over 2013 van € 241 miljoen. Net als voorgaande jaren is 50% van het resultaat uitgekeerd aan de aandeelhouders en is afgerond € 1,3 miljoen dividend ontvangen (Ridderkerk bezit 1,08% van de aandelen).

In de begroting vanaf 2015 houden we rekening met een dividendopbrengst van € 1.250.000. Dit bedrag is gebaseerd op het gemiddelde van de voorafgaande 3 jaar.

11. Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard

Ter uitvoering van de bestuursovereenkomst van 12 november 2009, met als doel te komen tot realisering van ongeveer 90 hectare bedrijfsterrein in de polder Nieuw Reijerwaard, is door de deelnemende partners geopteerd voor de entiteit van een gemeenschappelijke regeling. Deze gemeenschappelijke regeling, waarin Barendrecht, Rotterdam en Ridderkerk participeren, is op 1 januari 2012 in werking getreden.

12. BAR-organisatie

Per 1 januari 2014 is de BAR-organisatie gestart. Doel van deze gemeentelijke samenwerkingsorganisatie is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering van taken, die door de (zelfstandig) deelnemende gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk worden opgedragen.

Vanuit juridisch perspectief is deze organisatie een verbonden partij, maar praktisch gezien is dit niet het geval. De organisatie heeft namelijk naar zijn aard een sterk bedrijfsvoerend karakter. Het is een uitvoeringsorganisatie, waarbij de plannen, programma's en budgetten worden gevormd door de afzonderlijke colleges en raden.

13.3 Overzicht van verbonden partijen

1. Naam:	Oasen NV
Vestigingsplaats:	Gouda
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Zorg dragen voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In Oasen wordt voor 6,28% in het totale aandelenkapitaal deelgenomen. Door deze deelname kan invloed op het beleid van deze instellingen worden uitgeoefend door middel van een vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergaderingen.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk bezit 6,28% van het aandelenkapitaal. Er wordt geen dividend uitgekeerd.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Geen ontwikkelingen.

2. Naam:	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongeval slachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	<p>De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau, alsmede de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.</p> <p><u>(Brand)veiligheid</u> Het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden ter zake van het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen.</p> <p><u>Hulpverlening</u> Het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongevalsslachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalsslachtoffers in ziekenhuizen of andere instelling voor intramurale zorg.</p> <p><u>Crisisbeheersing</u> Het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Het invulling geven aan de regionale taken ten aanzien van de organisatie en voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verband houdende multidisciplinaire samenwerking.</p>

2. Naam:	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Met deze regeling wordt (deels) invulling gegeven aan de doelstelling: het verkleinen en beheersen van de veiligheidsrisico's. Hoe hoger de kans op een inbreuk van de veiligheid, hoe hoger de feitelijke aantasting van de veiligheid zal zijn. Daarom moet – door middel van proactieve en preventieve maatregelen – zo mogelijk de slachtofferkans omlaag worden gebracht. Tevens is het van belang om geprepareerd te zijn voor grootschalig optreden in het geval van een ramp of zwaar ongeluk.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen bestuur (+1 plaatsvervangend lid) Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 125.273.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Regionale bijdrage en de Basis brandweezorg zijn samengevoegd in één Basiszorg bedrag. Dit bedraagt € 1.886.329.
Bedrag per inwoner:	Bijdrage basiszorg € 41,69
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	n.v.t.

3. Naam:	Stadsregio Rotterdam
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Regionaal Bestuur (WGR).
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Deze regeling behartigt de gezamenlijke belangen van 15 gemeenten en hun inwoners op het gebied van de ruimtelijke ordening, wonen, stedelijke vernieuwing, economie, verkeer en vervoer, milieu, groen, jeugdzorg, arbeidsmarkt.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In programma 1 De burger als Partner, hebben wij als doelstelling het volgende geformuleerd: het realiseren, onderhouden en waar nodig verstevigen van samenwerkingsverbanden om regionale en/of gezamenlijke vraagstukken die de reikwijdte van Ridderkerk te boven gaan, op te lossen op een zodanige wijze, dat rekening wordt gehouden met de Ridderkerkse belangen en de eigen identiteit van Ridderkerk. Uitgaande van een handhaving van de huidige taakverdeling tussen de regio en de gemeenten en de geformuleerde doelstelling zijn wij een voorstander van continuering van de huidige regeling.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	2 leden AB
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Totaal aan uitgaven 2015: € 280.486.869 (incl. BDU gelden)
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Totale inwonerbijdrage is € 5.653.133. De gemeente Ridderkerk draagt hieraan € 209.316 bij.
Bedrag per inwoner:	2015 € 4,63

3. Naam:	Stadsregio Rotterdam
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Belangrijke ontwikkeling is het wetsvoorstel tot opheffing van de WGR-plus regio's. Het Kabinet heeft dit wetsvoorstel in de zomer van 2013 ingediend en is in juli 2014 door de Tweede Kamer aanvaard. Nadat de Eerste Kamer hier ook mee heeft ingestemd zal de Stadsregio Rotterdam worden opgeheven. Beoogde datum is 1 januari 2015. In het wetsvoorstel is opgenomen dat de BDU-middelen na opheffing van de stadsregio aan de nog op te richten Metropoolregio worden verstrekt. Dat betekent dat de taken op het gebied van Verkeer en Vervoer worden overgeheveld van de stadsregio naar de op te richten Metropoolregio. Datzelfde zal gelden voor taken op het gebied van economie. Voor de overige taken die nu door de Stadsregio Rotterdam worden uitgevoerd wordt geïnventariseerd of en op welke wijze samenwerking met andere partijen wenselijk en zinvol is.

4. Naam:	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Op 15 juni 2012 heeft het Algemeen Bestuur het nieuwe schapsplan vastgesteld.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De activiteiten van de regeling dragen bij tot het realiseren van de doelstellingen uit programma 1 De burger als Partner. Zo is momenteel op Ridderkerks grondgebied de tweede fase Donckse Velden in aanleg. Dit deelgebied van de Donckse Velden zal na oplevering in 2015 ook in beheer en onderhoud komen bij het Natuur- en Recreatieschap.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	2 Algemeen bestuursleden waarvan 1 in het Dagelijks Bestuur.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Jaarbudget 2015 €3.544.800.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	De financiële bijdrage van de gemeente bedraagt €312.000. Dit is 8,8% ten opzichte van het jaarbudget.
Bedrag per inwoner:	2014 €7,03 / 2015 €6,88
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Zie de opmerking bij Koepelschap Buitenstedelijk Groen.

5. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Financiering en programmering buitenstedelijk groen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Deze regeling is in de plaats gekomen van het oude Financieel Koepelschap. De gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk groen werkt feitelijk als een vereveningsinstrument. Alle kosten die de deelnemers maken ten behoeve van de realisering en instandhouding van de buitenstedelijke openlucht recreatieprojecten worden bij elkaar opgeteld en op basis van de in 1987 vastgestelde verdeelsleutel naar rato van het aantal inwoners over de gemeenten herverdeeld. De gemeenten betalen rechtstreeks aan de schappen waarin zij deelnemen. Als blijkt dat een gemeente meer betaalt aan een schap dan de kosten van de gemeente op basis van de verdeelsleutel, dan ontvangt deze gemeente geld terug van het koepelschap. Het DB van het Koepelschap heeft in mei 2013 besloten een Plan van Aanpak vast te stellen om te komen tot opheffing van het Koepelschap (mogelijk in 2015).

5. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Niet van toepassing. Het beleid zit bij het Natuur- en Recreatieschap.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid AB (portefeuillehouder Buitenstedelijk groen) 1 DB-lid, verkozen uit het bestuur van het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Jaarbudget 2015 €427.600 / voordelig saldo 2015 €1.600.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Aan het koepelschap is geen rechtstreekse bijdrage verschuldigd. Wij leveren onze financiële bijdrage via de gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde.
Bedrag per inwoner:	De norm voor de verevening via het koepelschap Buitenstedelijke groen is €6,88 per inwoner voor 2015, oplopend naar €7,02 in 2019.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De provincie Zuid-Holland heeft in het coalitieakkoord 2011 – 2015 de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van recreatiemogelijkheden bij de samenwerkende gemeenten neergelegd. In 2013 is een traject in gang gezet, dat er toe moet leiden, dat duidelijk moeten worden hoe deze bestuurlijke verantwoordelijkheid in de toekomst verder vorm wordt gegeven. In afwachting van de bestuurlijke ontwikkelingen is de programmabegroting 2015 van het Koepelschap beleidsarm gehouden. De bijdrage per inwoner is daardoor incidenteel lager.

6. Naam:	NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Inzamelen van huishoudelijk afval.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De NV MAR is op 1 juli 2001 opgericht om in opdracht van de gemeente de afvalinzameling uit te voeren. Er is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de gemeente en de AVR met een looptijd tot en met 31 december 2012. AVR is overgenomen door van Gansewinkel Overheidsdiensten (een deel van het oude AVR is in 2013 alweer doorverkocht). De gemeente heeft de samenwerking verlengd naar 31 december 2014 en is voornemens dit nogmaals te verlengen naar 31 december 2015. De gemeente bezit 100% van de aandelen van de NV, omdat het nut heeft voor de inwoners van Ridderkerk.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Inzicht in samenstelling van het restafval en advies om te komen tot verbetering van de afvalscheiding. Lagere inzamelkosten en vermindering CO2-uitstoot door dynamisch ledigen van verzamelcontainers en optimalisatie routes van minicontainers. Goed beheer en gebruik van inzamelmiddelen door vervanging, controle aantal containers per huishouden en ongewenst gebruik door huishoudens en bedrijven. Verbeteren service door afname aantal meldingen en verruimen bereikbaarheid van NV MAR.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	De gemeente bezit 100% van de aandelen van deze NV. Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	In 2014 een verwachte netto omzet van €2.672.332 waaruit voor 2014 een dividend van €130.893 volgt.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	In de begroting 2015 is rekening gehouden met een dividendumkering van €130.893. Het contract met Van Gansewinkel Overheid over de management van NV MAR eindigt op 31 december 2014. Vanaf 2015 is daarom de omvang van het te verwachten dividend onzeker.
Bedrag per inwoner:	N.v.t.

6. Naam:	NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Positieve resultaten van NV MAR komen voor 50% ten goede aan de gemeente en voor 50% ten goede aan Van Gansewinkel-AVR. Negatieve resultaten zijn geheel voor rekening van Van Gansewinkel-AVR.

7. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente t.a.v. de uitvoering van het Besluit Bodemkwaliteit.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Ieder jaar wordt een werkplan opgesteld.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen Bestuur
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Ruim € 56.000.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	€ 773.457 (1,4 %)
Bedrag per inwoner:	€ 17,20
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De DCMR is per 1 januari 2013 voor de provincies Zuid-Holland en Zeeland de gespecialiseerde RUD voor de industriële bedrijven met grote veiligheidsrisico's (de zogenaamde BRZO-bedrijven). Voorafgaand aan en naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (aangaande Odjfell) heeft DCMR het verbeterprogramma 'Risicogestuurd Toezicht' opgesteld en geïmplementeerd, alsmede hieruit voortvloeiende uitvoeringsdocumenten.

8. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de Ridderkerkse bevolking.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Eenzijds het uitvoeren van wettelijke verplichtingen zoals infectieziektebestrijding, informatie- en adviesfunctie en doen van periodieke gezondheidsonderzoeken onder de bevolking. Anderzijds het ondersteunen van gemeentelijke speerpunten zoals het bevorderen van een gezonde leefstijl en depressiepreventie.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het Algemeen Bestuur (AB).
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 7.034.135
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	De Ridderkerkse bijdrage is 3,3% van de totale gemeentelijke bijdragen voor het basistakenpakket (16 deelnemende gemeenten).
Bedrag per inwoner:	€ 5,10

8. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)
Overige ontwikkelingen / veranderingen: Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis (art 69 BBV):	De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Rotterdam. Rotterdam is daarom risicodragend voor de GGD. De GGD legt verantwoording af over de bedrijfsvoering aan het College van de gemeente Rotterdam. De sturing op de inhoud, de financiën en de uitvoering van het wettelijke basistakenpakket gebeurt in het Algemeen Bestuur.

9. Naam:	Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vestigingsplaats:	Den Haag
Openbaar belang: (doel van de regeling)	De BNG is een bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG, omdat deze instelling een zeker nut heeft voor de gemeente, en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders is het orgaan waarin de aandeelhouders hun zeggenschapsrechten ten aanzien van de BNG uitoefenen. Gelet op de structuur van deze instelling kunnen de aandeelhouders nauwelijks invloed op het beleid van deze NV uitoefenen. De meest betrokken portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder.
Financieel resultaat: Eigen vermogen: Vreemd vermogen:	Resultaat over 2013 € 289 miljoen. 31-12-2013 € 3.430 miljoen (31-12-2012 € 2.752 miljoen) 31-12-2013 € 139.476 miljoen (31-12-2012 € 127.753 miljoen)
Financieel belang: (aandeel Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Totaal aandelenkapitaal € 139.226.800. Aandeel Ridderkerk 0,16% = € 222.800.
Bedrag per inwoner:	In de begroting 2015 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 116.200 / € 2,59 per inwoner (2014 € 132.800 / € 2,94 per inwoner).
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	In het jaarverslag 2013 geeft de BNG aan dat het resultaat financiële transacties ook in de nabije toekomst gevoelig zal blijven voor de mate van herstel binnen de eurozone. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2014.

10. Naam:	Eneco NV
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Zorg dragen voor de gas- en elektriciteitsvoorziening binnen het voorzieningsgebied.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In Eneco wordt voor 1,08% in het totale aandelenkapitaal deelgenomen. Door deze deelname kan invloed op het beleid van deze instelling worden uitgeoefend door middel van een vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergaderingen.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.

10. Naam:	Eneco NV
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk bezit 1,08% van het aandelenkapitaal. In de begroting 2015-2018 is rekening gehouden met een dividenuitkering van € 1.250.000. Dit bedrag is gebaseerd op het gemiddelde van de voorafgaande 3 jaar.
Bedrag per inwoner:	In 2014 bedroegen de inkomsten uit dividend (over 2013) € 1.363.400. Dat is afgerond € 30 per inwoner.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Eneco heeft vertrouwen in de verdere ontwikkeling van haar bedrijf. Externe factoren waaronder lagere gereguleerde nettarieven zullen echter van invloed zijn op toekomstige financiële resultaten. Eneco blijft echter onverminderd inzetten op een duurzame strategie in combinatie met een stringente kostenbewaking, maar verwacht resultaten niet op hetzelfde niveau te kunnen blijven handhaven.

12. Naam:	Nieuw Reijerwaard
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel casu quo als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 96 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Zie hiervoor bij Openbaar belang.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Niet van toepassing.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Het Algemeen Bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. De raden van Barendrecht en Ridderkerk wijzen uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, en uit de wethouders, elk vier leden en twee plaatsvervangend leden aan. Van deze vier leden respectievelijk twee plaatsvervangend leden dienen ten minste twee leden respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders. De raad van Rotterdam wijst uit de voorzitter van de raad en uit de wethouders, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks.
Financieel resultaat: Eigen vermogen: Vreemd vermogen:	Totaal aan uitgaven voor verwerving gronden ultimo 2015: € 83 miljoen (cumulatief)
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Alle drie de deelnemende gemeenten dragen 1/3 van de risico's verbonden aan de grondexploitatie.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De GR heeft inmiddels een groot aantal hectare grond verworven. Het inpassingsplan is in juni 2013 door Provinciale Staten vastgesteld. . Inmiddels heeft de Raad van State de provincie opgedragen het inpassingsplan op een paar punten aan te passen en op deze punten een nieuw besluit te nemen. Na het definitief worden van het plan zal de gronduitgifte starten.

13. Naam:	Gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie m.i.v. 1-1-2014
Vestigingsplaats	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken.

13. Naam:	Gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie m.i.v. 1-1-2014
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking ten behoeve van de drie gemeenten het werkgeverschap en de inkoopfunctie uit te voeren; • Het doel van de samenwerking is om door het samenvoegen van grote delen van de ambtelijke organisaties de burgers van de drie gemeenten kwalitatief hoogstaande dienstverlening te bieden. • Ook zijn wij in staat op deze wijze invulling te geven aan de samenwerking op de zeven inhoudelijk verbindende thema's van de drie gemeenten. Deze thema's zijn: Duurzaamheid, Veiligheid, Economie, Maatschappij, Voorzieningen, Ruimte en Mobiliteit.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	N.v.t.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Het Algemeen Bestuur is het hoogste bestuursorgaan van de BAR-organisatie en bestaat uit de drie colleges van de 3 BAR-gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk). Dit bestuur vergadert vier keer per jaar. Het Dagelijks bestuur bestaat uit zes leden (van het algemeen bestuur), twee van elke deelnemende gemeente, te weten één wethouder en de burgemeester, de voorzitter meegerekend.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Via tussenrapportages.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	2015: € 23,7 miljoen (38,98% van totaal € 60,8 miljoen).
Bedrag per inwoner:	N.v.t.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	N.v.t.

14. Paragraaf Grondbeleid

14.1 Doel

- Algemeen doel: generen van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- Specifiek doel: het kunnen geven van sturing aan het grondgebruik ter realisatie van ruimtelijke doelstellingen uit de programma's in relatie tot de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- Achtergrond informatie: via grondbeleid kan een nadere invulling aan het uitvoeren van bepaalde programma's worden gegeven. Gedacht kan worden aan groen, water, wonen, werken en recreëren. Tegelijkertijd kan het grondbeleid tot (extra) baten voor de gemeente leiden, maar ook tot (extra) lasten. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's van het grondbeleid zijn van groot belang voor de totale financiële positie van de gemeente.

14.2 Inleiding

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop woningbouw en bedrijventerreinen) zijn risicofactoren verbonden waarmee bij het in exploitatie brengen van grond rekening moet worden gehouden.

Niet alleen de gemeente kan grond in exploitatie brengen. Ook marktpartijen die grond bezitten en bereid en in staat zijn de gewenste bestemming daarop te realiseren kunnen grond in exploitatie brengen. Bij exploitatie door marktpartijen kan de gemeente alleen de kosten van de openbare voorzieningen op de exploitant verhalen. Niet alle kosten kunnen dan worden verhaald, waardoor er dus ook risico's voor de gemeente ontstaan bij de exploitatie van grond door marktpartijen.

Hieronder wordt een actueel beeld gegeven van het te verwachten eindresultaat van de in exploitatie genomen complexen en de risico's die er zijn ten aanzien van het behalen van deze eindresultaten.

14.3 Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen uit de programma's

Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de door de gemeenteraad op 12 december 2013 vastgestelde Nota Grondbeleid 2013 – 2015. Ridderkerk voert in sommige gevallen een actief grondbeleid, waarbij de gemeente actief locaties (her)ontwikkelt om zodoende de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te bewerkstelligen. In situaties waarin de gemeente wil meewerken aan ontwikkelingen, maar zelf niet beschikt over de grond, wordt met derden een overeenkomst ex artikel 6.24 Wro afgesloten, soms in combinatie met een samenwerkingsovereenkomst. Regie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling, zowel inhoudelijk als financieel, staat centraal in het grondbeleid. Dit leidt tot:

- een verantwoorde strategie voor aankoop van grond;
- een verantwoord financieel beheer over de grond die de gemeente in bezit heeft;
- een actieve rol in de planontwikkeling in samenwerking met marktpartijen;
- uitgifte van grond na realisatie, meestal door verkoop, incidenteel door erfpacht.

Strategische aankopen

Het kan voorkomen dat bij het aankopen van gronden om strategische redenen snelle actie is geboden en er geen tijd is om het gebruikelijke traject - bestemmingsplan, exploitatieopzet - met de gemeenteraad te doorlopen. In dat geval is het college gemachtigd de gronden aan te kopen. Maar wel wordt hier dan eerst overleg over gevoerd met het Presidium.

14.4 Financiële risico's

Op basis van het huidige uitvoeringsstadium zijn de risico's van de diverse complexen die in exploitatie zijn genomen hieronder per complex beschreven. Het gaat daarbij niet om het feit of een complex al dan niet verlies zal opleveren, maar om de risico's die er zijn ten aanzien van het bereiken van het te verwachten eindresultaat.

14.5 Prognose en analyse van de complexen in exploitatie

Algemeen

Een prognose van de uitkomsten van de totale grondexploitatie is hieronder opgenomen. De prognose is gebaseerd op de vastgestelde exploitatieopzet. Deze prognose is geactualiseerd op basis van de op 28 november 2013 door de gemeenteraad vastgestelde nieuwe parameters voor de grondexploitaties. De nieuwe parameters zijn: rentepercentage 4% per jaar, kostenstijgingen 2,5% per jaar en opbrengstenstijgingen 0% per jaar. Bovendien zijn meerdere exploitaties geactualiseerd in het kader van de jaarrekening 2013 op basis van bijgestelde kosten- en opbrengstenramingen. In 2015 zal het proces voor interne beheersing van de grondexploitaties en de grondexploitatieberekeningen herzien worden.

Prognose van resultaten van in exploitatie genomen complexen

Complex	Vaststellingsjaar (herziene exploitatieopzet)	Prognose afsluitingsjaar	Korte toelichting/stand van zaken (o.a. inzake winstneming of verlies)
Kuyperhof (Centrumplan)	Rb. 24-01-2013	2018	Er is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een projectontwikkelaar.
Van Riebeekstraat	Rb. 24-03-2011	2016	Bouw eerste fase is voltooid. Voor bouw tweede fase wordt nieuw plan uitgewerkt. Dit leidt tot lagere grondopbrengst, waardoor het eindresultaat van het complex ongeveer sluitend zal zijn. Een herziening van de grondexploitatie zal op korte termijn aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.
Het Zand	Rb. 28-11-2013	2024	Stedenbouwkundig plan is gereed. Begin 2014 is de bouw van de eerste fase gestart, bestaande uit 34 woningen in het westelijke deel van Het Zand. Intussen is ook gestart met de bouw van de tweede fase die bestaat uit nog eens 30 woningen.
Schoolmeesterswoning/ Piramide	Rb. 25-04-2013	2014	Alle zeven woningen zijn verkocht. De grond is verkocht aan de ontwikkelaar. De bouw is gestart in januari 2014.
Lagendijk	Rb. 13-12-2012	2018	Project loopt stroef als gevolg van de slechte woningbouwmarkt. In 2013 en 2014 (stand september 2014) is geen woningbouwkavel verkocht.
Cornelisland	Rb. 30-05-2013	2021	Omdat niet alle gronden in eigendom zijn verworven is in mei 2013 een exploitatieplan voor Cornelisland vastgesteld. Uitgifte van de gronden in eigendom bij de gemeente is gestart.
Transferium Slikkerveer	Rb. 31-05-2012	2016	De Gemeente heeft de gronden bouwrijp gemaakt, onder andere door de damwand te herstellen. De omgevingsvergunning voor de bouw van het servicegebouw is recentelijk verleend en inmiddels onherroepelijk. Met de ontwikkelaar is een koopovereenkomst gesloten. De overdracht van de grond aan de ontwikkelaar zal op korte termijn plaatsvinden.
Park Ringdijk	Rb. 04-07-2013	2016	De grond is aan de Hersteld Hervormde Gemeente verkocht en notarieel overgedragen. Het plangebied is bouwrijp. Zowel de kerk als de scouting zijn gestart met de bouw.

De prognose van de uitkomsten van de totale grondexploitatie bedraagt € 3.353.000 positief. Uitsluitend vanuit het voorzichtigheidsbeginsel in de verslaggevingsvoorschriften is voor de waardering van de voorraad gronden een voorziening voor mogelijke verliezen getroffen van totaal € 4.231.600. Het vanaf 2015 nog te behalen voordelig resultaat bedraagt dus € 7.584.600.

14.5.1 Kuyperhof

- Stand van zaken project

Bij besluit van 29 oktober 2013 is door het college met Leyten Projectontwikkeling B.V. (Leyten) een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de laatste fase van het Centrumplan. Dit project heeft de naam Kuyperhof gekregen.

Het project bestaat uit twee fasen. De bedoeling is, om eerste helft 2015 te starten met de bouw van de eerste fase en eerste helft 2016 met de tweede fase.

De eerste fase bestaat uit de bouw van 46 appartementen, 26 eengezinswoningen en 520 m² commerciële ruimte (horeca). Leyten is in overleg met Stichting Woonvisie over de afname van de helft van de appartementen. De tweede fase bestaat uit de bouw van 30 eengezinswoningen.

In de overeenkomst zijn afspraken gemaakt over het te realiseren plan en de door Leyten aan de gemeente te betalen grondprijs. Het uitgangspunt is, dat Leyten in 2014 het plan uitwerkt tot een Definitief Ontwerp. Leyten is gestart met de verkoop van de woningen, evenals met de verhuur van het overige vastgoed in het eerste deel van het plan (zijde Koningsplein). In de overeenkomst is vastgelegd dat Leyten de grond voor dit deel van het plan vóór 1 januari 2015 van de gemeente dient af te nemen. Of dit lukt is afhankelijk van de verkoop van de woningen in dit deel van het plan. Indien Leyten onvoldoende woningen verkoopt en om die reden de grond niet voor de afgesproken datum kan aankopen van de gemeente, is de gemeente gerechtigd de overeenkomst te beëindigen. Eenzelfde afspraak is gemaakt voor het tweede deel van het plan (zijde Dr. Kuyperschool). Voor dit deel van het plan geldt, dat Leyten de grond vóór 1 januari 2016 dient aan te kopen van de gemeente.

- Risico's

Alle grond en opstallen zijn sinds 2011 ondergebracht in het grondbedrijfcomplex.

Door Leyten is een stedenbouwkundig plan opgesteld. Dit plan wordt in 2014 uitgewerkt tot een Definitief Ontwerp en op basis daarvan zal Leyten starten met de verkoop van de woningen en de verhuur van de commerciële ruimte. Het resultaat hiervan is nog onzeker.

De kosten van het bouw- en woonrijp maken zijn in 2012 berekend op basis van het stedenbouwkundige plan en daarmee volledig actueel. Vooruitlopend op de start van de bouw is de gemeente begonnen met voorbereidingen voor het bouwrijp maken van de grond. Onderdeel daarvan is sloop van de Dr. Kuyperschool. Vanwege de hiervoor gesignaleerde onzekerheid over de verkoop van het project is dit een risico.

Ten aanzien van de te realiseren opbrengst kan worden opgemerkt, dat hierover in principe overeenstemming is bereikt met de ontwikkelaar. Uiteraard geldt hierbij, dat deze opbrengst alleen gerealiseerd kan worden als er op korte termijn overeenstemming wordt bereikt over de realisering van het bouwplan. Voorwaarde hiervoor is, dat Leyten een gedeelte van het project heeft verkocht en/of verhuurd.

14.5.2 Van Riebeekstraat

- Stand van zaken project

Het project bestaat uit de bouw van 54 woningen. De eerste fase van dit woningbouwproject, bestaande uit de bouw van 26 eengezinswoningen, is voltooid. De bouw van de tweede fase, bestaande uit 14 eengezinswoningen en 14 appartementen, is nog niet gestart.

De verkoop van zowel de woningen als de appartementen voor de tweede fase blijkt moeizaam te verlopen. De ontwikkelaar heeft daarom een nieuw verzoek ingediend met een aangepast woningbouwprogramma dat beter op de huidige markt inspeelt. Het college van burgemeester en wethouders

heeft op 15 juli 2014 ingestemd met het gewijzigde stedenbouwkundig ontwerp dat de ontwikkelaar heeft ingediend. Voor dit gewijzigde plan zal een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. Daarnaast zal de grondexploitatie moeten worden herzien.

- Risico's

De bouw van de tweede fase moet nog starten. Voor deze fase zal een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. Eventueel ingestelde beroepen tegen het bestemmingsplan kunnen voor een vertraging zorgen. Vertraging in de looptijd van het project is nadelig voor het resultaat, vanwege de rentekosten over de boekwaarde van het grondbedrijfcomplex.

De grond voor deze laatste fase moet nog worden afgenomen door de projectontwikkelaar. Over het door de ontwikkelaar ingediende aangepaste woningbouwprogramma vindt nog overleg plaats met de ontwikkelaar. Voor het gewijzigde woningbouwprogramma zal een nieuwe overeenkomst worden gesloten met de ontwikkelaar. De opbrengsten van de grondverkoop zijn geringer, vanwege een wijziging van het type te bouwen woning.

Bijna alle kosten voor bouwrijp maken zijn al gemaakt. Er resteert dan alleen nog het woonrijp maken van de laatste ontwikkelingsfase.

14.5.3 Het Zand

- Stand van zaken project

Er is thans een concrete stedenbouwkundige visie voor Het Zand. Ook is er een advies ingewonnen over de te hanteren grondprijzen in Het Zand.

Het plan betreft in hoofdzaak de bouw van ca. 300 woningen in het westelijke deel van de wijk Het Zand. Daarnaast zou in de zogenoemde Driehoek Het Zand een sporthal worden gebouwd ter vervanging van de tegenover deze locatie gelegen sporthal, in combinatie met de bouw ca. 100 appartementen. Daarnaast zou er nog ruimte zijn voor de bouw van ruim 30 eengezinswoningen.

Begin 2014 is de bouw van 34 woningen in het westelijke deel van Het Zand gestart door de ontwikkelaar, Herkon B.V. Intussen is Herkon ook gestart met de bouw van nog eens 30 woningen. Alle woningen zijn verkocht. De grond is verkocht, opbrengst ca. € 4,05 mln. Herkon wil graag verder, maar er is door de gemeente geen overeenkomst gesloten met Herkon voor een volgende fase. Aan het college wordt een voorstel voorgelegd over de voortgang van de bouw in dit deel van Het Zand.

Voor de bouwplannen in de Driehoek Het Zand was in principe overeenstemming bereikt met Stichting Woonvisie. Woonvisie heeft echter in een zeer laat stadium van de besprekingen te kennen gegeven het project toch niet te willen uitvoeren. Dit is uiteraard een risico voor de grondexploitatie, mede omdat met de opbrengst van de grond (€ 3,2 mln.) rekening was gehouden in 2014. Het is nog niet bekend hoe het verder gaat met de ontwikkeling van deze locatie.

Om het stedenbouwkundige plan voor het westelijke deel van Het Zand volledig te kunnen realiseren, dient het door de gemeente aangekochte terrein van A. Hak Transportbedrijf en Kraanwagenverhuur gesaneerd en ontmanteld te worden. In 2013 en 2014 zijn inventariserende bodemonderzoeken uitgevoerd. Momenteel vindt nader onderzoek plaats. Uiteindelijk moet dit resulteren in een saneringsplan. Uitvoering zal waarschijnlijk pas in 2015 plaatsvinden.

Daarna moet het terrein nog ontmanteld worden. Op een groot deel van het terrein (ongeveer 3,3 ha.) ligt namelijk nog een ongeveer 50 cm. dikke puinfundering onder de bestrating. Hiervoor wordt een "slimme" oplossing gezocht, door dit puin op de locatie te gebruiken (inpassing in te realiseren groenvoorzieningen) en daarmee zeer hoge stortkosten te voorkomen.

- Risico's

Alle grond in het plangebied is eigendom van de gemeente, dus is er geen risico meer ten aanzien van de grondverwerving.

De boekwaarde van dit complex is thans erg hoog. Er is daarom sprake van hoge financieringskosten. Deze zullen de komende jaren ook nog hoog zijn en vormen een belangrijk risico. Dit betekent dat het

van groot belang is om zo snel mogelijk te starten met woningbouw in Het Zand. Zo kan de boekwaarde van het complex worden verlaagd en daarmee ook de financieringskosten.

Met de verkoop van de grond voor de door Herkon te realiseren 64 woningen ter hoogte van ruim €4 mln. daalt de boekwaarde en neemt het risico af. Het niet doorgaan van de Driehoek Het Zand betekent daarentegen een extra risico in de grondexploitatie.

De kosten van bouw- en woonrijp maken zijn goed in beeld, maar vormen nog wel een risico, aangezien hier sprake is van een aanzienlijk bedrag. Een enigszins onzekere factor hierbij is de ontmanteling en sanering van het voormalige bedrijfsterrein van Hak. Deze kosten zijn nog niet volledig in beeld. Dit houdt verband met het feit, dat de bodem van het terrein nog niet volledig onderzocht is op verontreinigingen.

14.5.4 Schoolmeesterswoning \ Piramide

- Stand van zaken project

Op 1 mei 2012 is voor dit project een koop-\realiseringsovereenkomst gesloten met Elan Projectontwikkeling B.V. Het plan omvat de herbouw van de voormalige schoolmeesterswoning en de bouw van twee patiowoningen en vier twee onder één kap woningen. De ontwikkelaar heeft intussen (januari 2014) koopovereenkomsten gesloten voor alle zeven woningen. Op basis van de verkoop van vijf woningen, waaronder de voormalige schoolmeesterswoning, is medio 2013 de grond verkocht aan de ontwikkelaar. De bouw is in januari 2014 gestart.

- Risico's

De geraamde inkomsten zijn gerealiseerd. Er resteren slechts kosten voor het woonrijp maken, nadat de woningen zijn voltooid. Het betreft hier een klein gebied en daarmee relatief lage kosten, zodat de risico's momenteel gering zijn.

14.5.5 Lagendijk

- Stand van zaken project

In het tweede kwartaal van 2009 is gestart met de verkoop van de bouw kavels. Er zijn thans 11 van de 27 kavels verkocht. In 2013 en 2014 (stand september 2014) is geen kavel verkocht. Er is zo nu en dan belangstelling voor de kavels, maar dat heeft nog niet geleid tot nieuwe optieovereenkomsten.

- Risico's

De grond is eigendom van de gemeente. Het gehele terrein is voor een groot deel bouwrijp en woonrijp gemaakt. De boekwaarde is na de verkoop van diverse kavels al aanzienlijk gedaald. Niettemin is er nog een klein risico ten aanzien van de financieringskosten, indien de verkoop van kavels ernstig stagneert.

In feite is het stagneren van de verkoop van de bouw kavels het enige risico in dit complex. Uit een doorrekening van de grondexploitatie op basis van een somber scenario blijkt, dat er desondanks met grote waarschijnlijkheid sprake zal zijn van een positief eindresultaat.

14.5.6 Cornelisland

- Stand van zaken project

Cornelisland heeft een onherroepelijk bestemmingsplan en exploitatieplan. De gemeente heeft een exploitatieplan moeten opstellen, omdat niet alle gronden door de gemeente in eigendom zijn verworven. In het exploitatieplan wordt het kostenverhaal geregeld voor de gronden die niet in eigendom zijn bij de gemeente.

De gronduitgifte is gestart. Begin 2014 is ca. 15.000 m² grond uitgegeven, opbrengst ca. €2,6 mln. Er vinden gesprekken plaats met verschillende gegadigden. De verwachting is dat naast de hiervoor genoemde oppervlakte in 2014 nog ca. 2.000 m² wordt uitgegeven.

Er is een duurzaamheidsprotocol door de gemeente vastgesteld. Aan dit protocol zit een subsidie gekoppeld. Deze subsidie moet bedrijven stimuleren duurzaam te ondernemen. Uiteindelijk moet deze

maatregel zorgen voor een reductie van de uitstoot van CO₂ op Cornelisland ten opzichte van een regulier bedrijventerrein in de regio.

Op gronden die door derden worden uitgegeven op Cornelisland hebben zich in 2014 twee nieuwe bedrijven gevestigd: Post NL en Van Leeuwen Truckservice. Daarnaast zal er een bedrijfsverzamelgebouw worden gerealiseerd aan de Schaapherderweg.

- Risico's

Eind 2014 zijn bijna alle ontwikkelingsfasen die in eigendom zijn bij de gemeente bouwrijp gemaakt. Hier zijn geen risico's meer te verwachten. Afhankelijk van het uitgiftetempo wordt een ontwikkelingsfase na twee jaar woonrijp gemaakt. De kosten hiervan zijn goed in beeld. Met betrekking tot het woonrijp maken is de verwachting dat de gemeente geen extra risico's loopt.

Er resteert nog één ontwikkelingsfase op Cornelisland die niet bouw- en woonrijp is gemaakt. Dit betreft de fase gelegen tegen de grens met Barendrecht. De grond in deze fase is voor de helft in eigendom bij derden. Via het exploitatieplan worden de kosten van de ontwikkeling van deze fase op de grondeigenaar verhaald. Het risico voor de gemeente voor deze fase is gering.

De boekwaarde van het complex is hoog en daardoor dus ook de financieringskosten. Dit zal ook de komende jaren het geval zijn. Gezien het feit dat de gemeente op dit moment kosten maakt voor het bouwrijp maken van het terrein en de uitgifte van gronden moeizaam verloopt, is de verwachting dat de boekwaarde de komende jaren maar langzaam zal afnemen. Vanwege de hoogte van de boekwaarde en de financieringskosten is er daarom sprake van een risico.

Er is wel belangstelling voor bouwgrond op Cornelisland, maar de verkoop van de grond verloopt moeizaam. Bedrijven zijn nog terughoudend met het doen van investeringen vanwege de crisis. Bovendien is het voor bedrijven moeilijk om financiering te krijgen bij de banken.

Om de risico's te verkleinen is een marketingplan opgesteld, dat Cornelisland meer bekendheid geeft in de regio. Dit moet uiteindelijk leiden tot een voorspoedige uitgifte van bedrijfskavels.

14.5.7 Transferium Slikkerveer

- Stand van zaken project \ risico's

Met de bouwer is al een koopovereenkomst gesloten voor de levering van bouwrijpe grond.

Het noodzakelijke herstel van de damwand bij het transferium is voltooid. Bovendien is het bouwvlak voor het servicegebouw volledig bouwrijp gemaakt. De aanbesteding van dit bouwrijp maken is voordeliger uitgevallen dan geraamd.

De omgevingsvergunning voor de bouw is verleend in juli 2014. De vergunning is inmiddels onherroepelijk. De overdracht van de bouwrijpe grond aan de koper zal op korte termijn plaatsvinden.

Met de start bouw in het vooruitzicht, is de gemeente nu in gesprek met Rijkswaterstaat over de voor dit project resterende subsidie van circa € 250.000,--. Na ontvangst van die resterende subsidie zijn er eigenlijk geen risico's meer.

14.5.8 Park Ringdijk

- Stand van zaken project

Met de ontwikkeling van het gebied tussen de Industrieweg en de Ringdijk worden twee ontwikkelingen mogelijk gemaakt.

De Hersteld Hervormde Gemeente Ridderkerk (HHG) heeft grond gekocht van de gemeente en bouwt daarop een kerk.

De Stichting Scouting Ridderkerk heeft grond gehuurd van de gemeente voor de bouw van een clubgebouw. Op dit gebouw wordt een recht van opstal gevestigd.

De grond is bouwrijp gemaakt. Beide partijen zijn begonnen met de bouw.

- Risico's

Bij het notarieel transport inzake de levering van bouwgrond aan de HHG heeft de gemeente het belangrijkste deel van de inkomsten ontvangen voor de grondexploitatie. Daarmee is het risico van de financiële haalbaarheid aanzienlijk verkleind.

Eind 2013 heeft de Stichting Scouting Ridderkerk de gemeente laten weten dat er een tekort op de bouwexploitatie van het clubgebouw zit van ca. € 45.000. Dit heeft te maken met de voorwaarden die fondsen hebben gesteld voordat zij overgaan tot uitbetaling, namelijk een positief advies van Scouting Nederland. Scouting Nederland eist op haar beurt een garantstelling van de gemeente. Dit wordt nu mogelijk gemaakt via een overeenkomst van borgtocht. Met deze overeenkomst kan de Stichting Scouting Ridderkerk een tijdelijke geldlening aantrekken en is de begroting sluitend.

14.6 Inschatting van resultaten van nog niet in exploitatie genomen complexen

Er zijn momenteel geen 'nog niet in exploitatie genomen complexen'.

14.7 Onderbouwing winstneming of verlies

Het nemen van winst of verlies vindt in principe plaats bij afsluiting van grondbedrijfcomplexen. Tussentijdse winstneming is aan de orde zodra de boekwaarde van een grondcomplex zodanig negatief is (een boekwaarde is negatief als de gerealiseerde baten hoger zijn dan de lasten), dat de in totaal nog te verwachten lasten in het betreffende complex niet kunnen leiden tot een positieve boekwaarde (meer gerealiseerde lasten dan baten).

Het verschil tussen de (negatieve) boekwaarde en de in totaal nog te verwachten kosten kan als winst worden genomen. Het moet dan wel een substantieel bedrag betreffen, waarbij als indicatieve ondergrens een bedrag van € 250.000 wordt aangehouden en er wordt ten aanzien van de nog te verwachten kosten een veilige marge aangehouden. Voorts wordt bij tussentijdse winstnemingen geen rekening gehouden met nog te verwachten maar nog niet gerealiseerde opbrengsten uit grondverkoop.

Winst wordt in principe aan het einde van een boekjaar genomen bij het opstellen van de Rekening. Op dat moment wordt tevens aan de raad een voorstel gedaan voor de bestemming van de winst.

14.8 Overige complexen

Het gaat hierbij om grondexploitaties door derden, namelijk:

- Terrein Bakker Staal;
- Drie Rivieren;
- Scheepswerflocatie;
- Van Hoornestraat;
- Woningbouw Donckselaan;
- Pilon Slikkerveer
- Herstructurering Centrum Woonvisie
- Vlasstraat

Deze complexen zullen naar verwachting op één na allemaal worden afgesloten met een voor de gemeente minimaal sluitende exploitatie. Voor één complex is een voorziening voor een mogelijk verlies getroffen van € 140.500.

Er zijn nauwelijks risico's verbonden aan deze complexen.

II FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT BATEN EN LASTEN EN DE GRONDEN WAAROP DE RAMINGEN ZIJN GEBASEERD

15. Overzicht Baten en Lasten

15.1 Inleiding

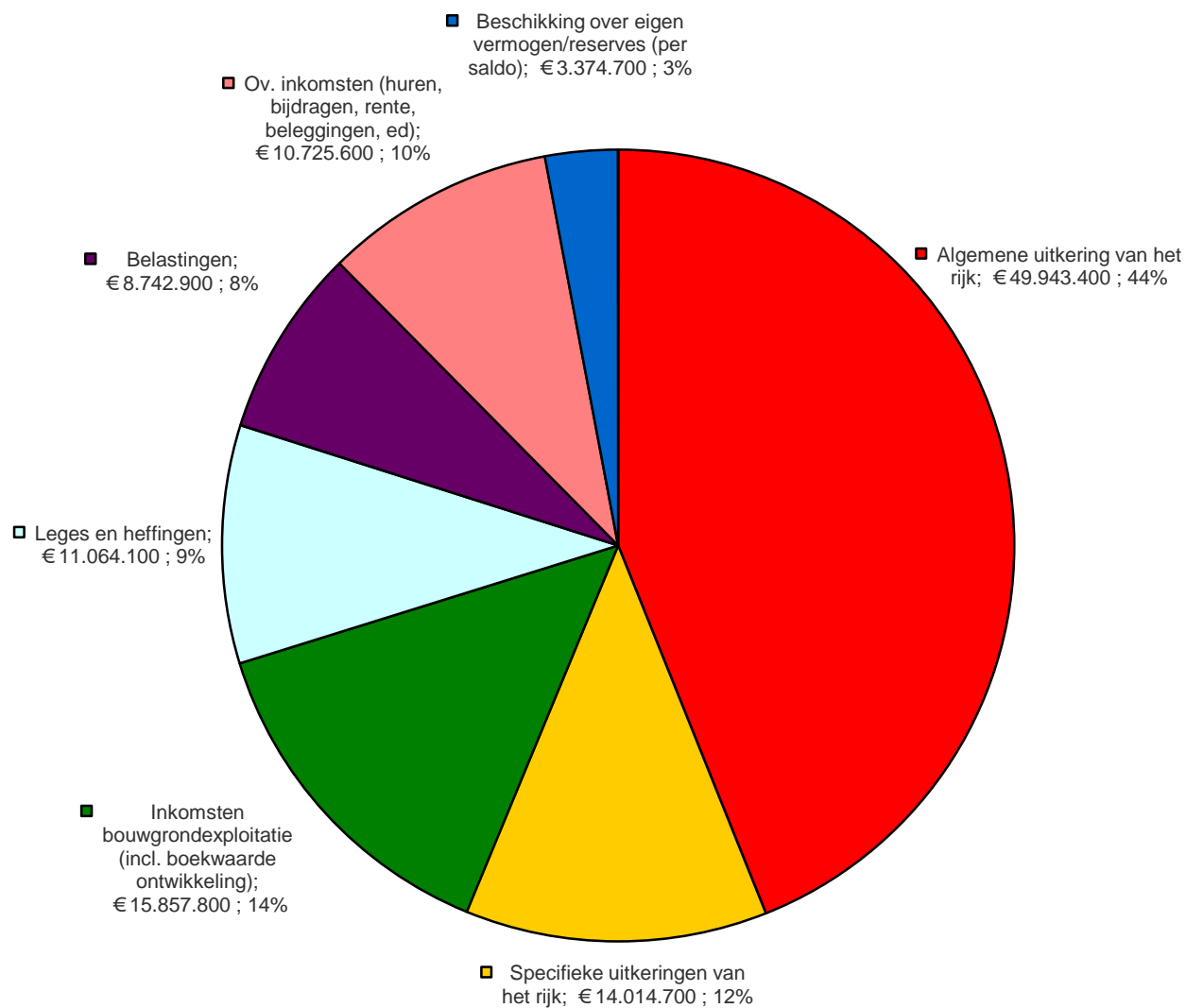
Dit overzicht is gebaseerd op bestaand beleid inclusief bezuinigingen waar al eerder over besloten is. Voor nadere informatie verwijzen wij u naar de uiteenzetting van de financiële positie.

15.2 Overzicht van lasten en baten

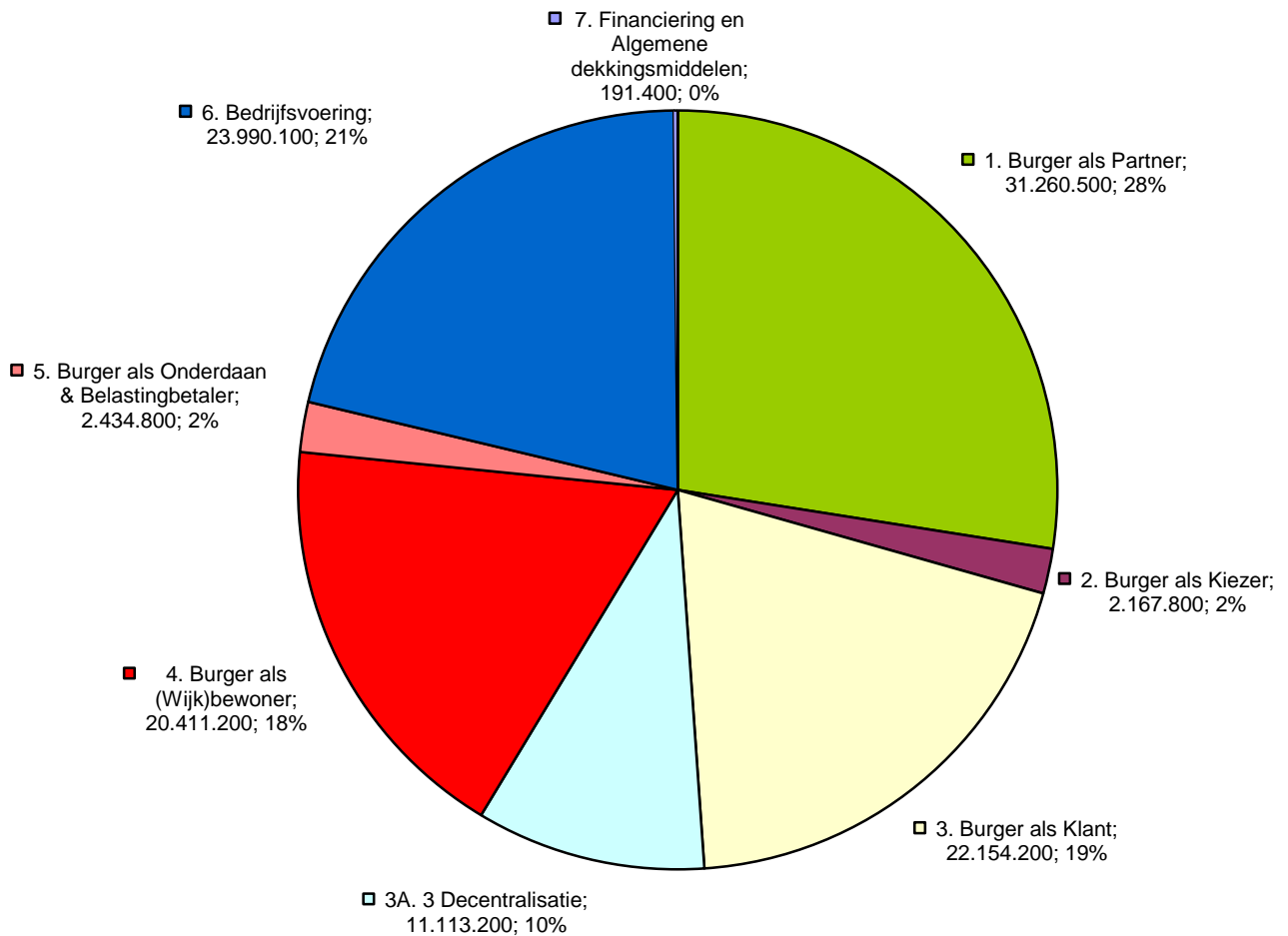
Programma		voordeel + / nadeel -					
		Rekening	Begroting	Meerjarenbegroting 2015			
		2013	2014 na wijz.	2015	2016	2017	2018
1	Burger als Partner						
	Lasten	-21.950.800	-29.968.400	-31.260.500	-27.087.000	-24.114.500	-25.217.100
	Baten	8.434.500	13.818.000	17.106.600	11.925.700	10.110.100	10.442.800
	saldo	-13.516.300	-16.150.400	-14.153.900	-15.161.300	-14.004.400	-14.774.300
2	Burger als Kiezer						
	Lasten	-3.589.800	-2.152.300	-2.167.800	-1.970.900	-2.027.700	-2.055.500
	Baten	417.500	0	0	0	0	0
	saldo	-3.172.300	-2.152.300	-2.167.800	-1.970.900	-2.027.700	-2.055.500
3	Burger als Klant						
	Lasten	-31.778.300	-24.226.700	-22.154.200	-22.167.900	-22.213.500	-22.211.400
	Baten	27.014.500	16.962.500	16.465.100	16.485.200	16.489.200	16.492.300
	saldo	-4.763.800	-7.264.200	-5.689.100	-5.682.700	-5.724.300	-5.719.100
3A	3 Decentralisaties						
	Lasten	0	0	-11.113.200	-11.234.500	-10.883.000	-10.909.500
	Baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	-11.113.200	-11.234.500	-10.883.000	-10.909.500
4	Burger als (wijk)bewoner						
	Lasten	-21.809.200	-21.467.300	-20.411.200	-19.824.500	-19.052.700	-19.051.200
	Baten	2.413.700	2.833.500	2.373.000	2.387.100	2.388.700	2.393.600
	saldo	-19.395.500	-18.633.800	-18.038.200	-17.437.400	-16.664.000	-16.657.600
5	Burger als Onderdaan en Belastingbetaler						
	Lasten	-2.745.500	-2.481.300	-2.434.800	-2.471.400	-2.460.600	-2.474.400
	Baten	10.590.200	10.581.300	10.895.500	11.019.000	11.159.100	11.283.100
	saldo	7.844.700	8.100.000	8.460.700	8.547.600	8.698.500	8.808.700
6	Bedrijfsvoering						
	Lasten	-26.193.200	-24.502.300	-23.990.100	-23.237.800	-22.292.800	-22.133.800
	Baten	297.300	1.380.200	813.200	737.400	622.100	597.200
	saldo	-25.895.900	-23.122.100	-23.176.900	-22.500.400	-21.670.700	-21.536.600
	Totaal lasten t/m progr. 6	-108.066.800	-104.798.300	-113.531.800	-107.994.000	-103.044.800	-104.052.900
	Totaal baten t/m progr. 6	49.167.700	45.575.500	47.653.400	42.554.400	40.769.200	41.209.000
	Saldo programma 1 t/m 6	-58.899.100	-59.222.800	-65.878.400	-65.439.600	-62.275.600	-62.843.900
7	Fin. en Alg.dekkingsmidd.						
	Lasten	-1.438.200	-519.600	-191.400	-227.400	-300.300	-344.400
	Baten	57.819.300	56.047.500	62.782.200	62.875.700	61.986.700	61.672.500
	saldo	56.381.100	55.527.900	62.590.800	62.648.300	61.686.400	61.328.100
	Totaal lasten t/m 7	-109.505.000	-105.317.900	-113.723.200	-108.221.400	-103.345.100	-104.397.300
	Totaal baten t/m 7	106.987.000	101.623.000	110.435.600	105.430.100	102.755.900	102.881.500
	Saldo lasten en baten t/m 7	-2.518.000	-3.694.900	-3.287.600	-2.791.300	-589.200	-1.515.800
	Reservemutaties						
	Lasten	-5.740.100	-4.853.500	-3.429.500	-6.390.800	-3.386.400	-3.330.000
	Baten	10.113.000	8.548.400	6.804.200	9.691.600	4.449.300	5.328.600
	Saldo reservemutaties	4.372.900	3.694.900	3.374.700	3.300.800	1.062.900	1.998.600
	Saldo begroting	1.854.900	0	87.100	509.500	473.700	482.800
	Verrekening met dekkingsreserve			-87.100	-509.500	-473.700	-482.800
	Begrotingssaldi		0	0	0	0	0

Gemeente Ridderkerk Herkomst van middelen 2015 (baten)

Totale inkomsten inclusief saldo reservemutaties €113,7 miljoen
(waarvan bouwgrondexploitatie € 15,9 miljoen).



Gemeente Ridderkerk
Uitgaven 2015 volgens de programma's (lasten)
(Totale lasten € 113,7 miljoen, waarvan bouwgrondexploitatie € 15,8 miljoen)



15.3 Overzicht incidentele lasten en baten en structurele mutaties in de reserves

In dit overzicht staan de lasten en baten die naar hun aard incidenteel zijn en groter zijn dan € 50.000.

Hieronder vallen ook lasten en baten die over een langere reeks van jaren lopen, maar eindig zijn. Een voorbeeld hiervan is een rijksbijdrage voor zes jaar die daarna vervalt. Onderstaand overzicht is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV van januari 2012, waarin nieuwe criteria voor het onderscheid in structurele en incidentele mutaties zijn gegeven.

Onderhoudslasten zijn structurele lasten. De met onderhoud samenhangende reserves zijn daarom ook als structurele posten beschouwd.

Kapitaallaasten zijn structurele lasten. De kapitaallastenreserves ter dekking van investeringen zijn daarom ook als structurele posten beschouwd.

Tariefegalisatiereserves dienen ter dekking van structurele lasten en baten en zijn derhalve als structurele reserves aangemerkt.

INCIDENTELE LASTEN

Omschrijving	Toelichting incidentele lasten	2015	2016	2017	2018
Programma 1 De burger als Partner					
Sportaccommodaties	Extra afschrijving te slopen sporthal Drievliet.		-582.500		
Lichamelijke oefening basisonderwijs	Beëindiging convenant beweginsonderwijs en subsidie vakleerkrachten gymnastiekonderwijs.	-133.000			
Totaal Programma 1 De burger als Partner		-133.000	-582.500	0	0
Programma 2 De burger als Kiezer					
Totaal Programma 2 De burger als Kiezer		0	0	0	0
Programma 3 De burger als Klant					
Totaal Programma 3 De burger als Klant		0	0	0	0
Programma 4 De burger als (Wijk)Bewoner					
Straatparkeren	Voor de inrichting van het openbaar gebied Driehoek Het Zand wordt een bedrag beschikbaar gesteld voor de aanleg van extra parkeerplaatsen. Dit bedrag wordt gedekt uit de algemene reserve.	-263.200	0	0	0
Duurzaamheid	In 2015 is budget geraamd voor de uitvoering van het programma duurzaamheid. Deze lasten worden gedekt uit de algemene reserve.	-54.000	0	0	0
Dagelijks onderhoud wegen	Extra afschrijving fietshighway west Molendijk. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.	-165.000			
Dagelijks onderhoud wegen	Extra afschrijving rotonde Donkerslootweg-Vlietlaan. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.	-450.000			
Civiele kunstwerken	Extra afschrijving van de geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.	-144.500			
Totaal Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner		-1.076.700	0	0	0
Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler					
Totaal Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler		0	0	0	0
Programma 6 Bedrijfsvoering					
Totaal Programma 6 Bedrijfsvoering		0	0	0	0
Hoofdstuk 7 - Financiering en dekkingsmiddelen					
Totaal hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		0	0	0	0

Omschrijving	Toelichting incidentele lasten	2015	2016	2017	2018
Reservemutaties					
Algemene reserve	Toevoeging bespaarde rente	-439.800	-330.900	-520.800	-525.300
Algemene reserve	Toevoeging toeslag stadsuitbreiding bij grondverkopen	-175.800	-168.500	-144.300	-98.600
Kapitaallastenreserve sporthal Driehoek Het Zand	Storting in de reserve. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.		-3.257.700		
Reserve fietshighway Kievitsweg	In 2015 wordt de kapitaallastenreserve voor de fietshighway Kievitsweg gevormd. Dit wordt gedekt uit de algemene reserve.	-145.600			
Totaal reservemutaties		-761.200	-3.757.100	-665.100	-623.900
TOTAAL INCIDENTELE LASTEN					
		-1.970.900	-4.339.600	-665.100	-623.900

INCIDENTELE BATEN

Omschrijving	Toelichting incidentele baten	2015	2016	2017	2018
Programma 1 Burger als Partner					
Sportaccommodaties	Bijdrage uit grondbedrijf voor te slopen Sporthal Drievliet		144.100		
Grondexploitaties	Afdracht toeslag stadsuitbreiding bij grondverkopen	175.800	168.500	144.300	98.600
Totaal Programma 1 De burger als Partner		175.800	312.600	144.300	98.600
Programma 2 De burger als Kiezer					
Totaal Programma 2 De burger als Kiezer		0	0	0	0
Programma 3 De burger als Klant					
Totaal Programma 3 De burger als Klant		0	0	0	0
Programma 4 De burger als (Wijk)bewoner					
Totaal Programma 4 De burger als (Wijk)Bewoner		0	0	0	0
Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler					
Totaal Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler		0	0	0	0
Programma 6 Bedrijfsvoering					
Totaal Programma 6 Bedrijfsvoering		0	0	0	0
Hoofdstuk 7 - Financiering en dekkingsmiddelen					
Totaal hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		0	0	0	0
Reservemutaties					
Algemene reserve	Dekking vorming kapitaallastenreserve sporthal Driehoek Het Zand		3.257.700		
Algemene reserve	Dekking verschuiving overschot investeringsvolume 2014 naar 2015	249.500			
Kapitaallastenreserve	Dekking extra afschrijving sloop sporthal Drievliet		444.500		
Algemene reserve	Dekking bijdrage aan Woonvisie voor de aanleg van extra parkeerplaatsen (inrichting openbaar gebied Driehoek Het Zand).	263.000	0	0	0
Algemene reserve	Dekking lasten voor de uitvoering van het programma duurzaamheid.	67.300	0	0	0
Algemene reserve	Dekking vorming kapitaallastenreserve fietshighway Kievitsweg.	145.600	0	0	0
Algemene reserve	Dekking extra afschrijving van de fietshighway west Molendijk	165.000			
Algemene reserve	Dekking extra afschrijving van de rotonde Donkerslootweg-Vlietlaan	400.000			
Algemene reserve	Dekking extra afschrijving van de geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet	144.500			
Totaal reservemutaties		1.434.900	3.702.200	0	0
TOTAAL INCIDENTELE BATEN					
		1.610.700	4.014.800	144.300	98.600
Saldo incidentele lasten en baten					
		-360.200	-324.800	-520.800	-525.300

STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES

Omschrijving	Toelichting toevoegingen aan reserves	2014	2015	2016	2017
Reservemutaties					
Dekkingsreserves	Deze reserves dienen om meerjarige tekorten in de begroting gelijdelijk op te vangen.	-243.500	-218.900	-192.800	-165.200
Kapitaallastenreserves	Deze reserves dienen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen met economisch nut. De eenmalige storting ter vorming van deze reserves zijn buiten beschouwing gelaten.	-295.200	-286.900	-390.900	-371.100
Onderhoudsreserves	Deze reserves dienen om de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen te egaliseren. De storting betreft de jaarlijkse dotaties aan deze reserves.	-2.107.700	-2.107.700	-2.117.400	-2.117.400
Tariefreserves	Deze reserves dienen om meerjarig de lasten van lokale heffingen gelijkmatig te verdelen.	0	0	0	-32.100
TOTAAL STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES		-2.646.400	-2.613.500	-2.701.100	-2.685.800

STRUCTURELE ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

Omschrijving	Toelichting onttrekkingen aan reserves	2014	2015	2016	2017
Reservemutaties					
Dekkingsreserves	Deze reserves dienen om meerjarige tekorten in de begroting gelijdelijk op te vangen.	1.676.500	1.280.900	1.015.500	1.458.400
Kapitaallastenreserves	Deze reserves dienen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen met economisch nut. De extra afschrijving ineens van een kapitaalgoed zijn buiten beschouwing gelaten.	646.200	624.400	860.400	807.600
Onderhoudsreserves	Deze reserves dienen om de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen te egaliseren. De aanwending betreft de dekking van de geraamde onderhoudslasten.	2.209.600	3.484.500	2.127.100	2.788.900
Tariefreserves	Deze reserves dienen om meerjarig de lasten van lokale heffingen gelijkmatig te verdelen.	672.800	483.100	342.800	172.700
Algemene reserve	In de algemene reserve is opgenomen de afroaming van de voormalige risicoreserve grondbedrijf. Deze afroaming vindt plaats in de vorm van een jaarlijkse uitkering ten gunste van de exploitatie als algemene dekking.	80.700	77.900	75.100	72.300
TOTAAL STRUCTURELE ONTTREKKINGEN AAN RESERVES		5.285.800	5.950.800	4.420.900	5.299.900
Saldo structurele mutaties in reserves		2.639.400	3.337.300	1.719.800	2.614.100

16. Gronden waarop de (meerjaren)ramingen zijn gebaseerd

Dit betreft de uitgangspunten zoals deze in de Kadernota 2015 zijn opgenomen.

Prijsstijging op uitgaven

De compensatie voor prijsstijgingen op uitgavenramingen wordt door ons (evenals bij het Rijk voor de rijksbegroting en de algemene uitkering) gebaseerd op de prognoses van het Centraal Plan Bureau uit het jaarlijkse Centraal Economisch Plan (CEP maart 2014 - Prijzen overheid- prijs overheidsconsumptie /netto materieel). Voorgesteld wordt te rekenen met een prijsstijging voor 2015 ten opzichte van 2014 van 1,5% en dit alleen door te voeren op de begrotingsonderdelen 'subsidies' en 'werken derden met indexcontract'. Een indexcontract is een contract waar bij het afsluiten van het contract afspraken zijn gemaakt over de indexatie.

Koopkracht eigen inkomsten

Volgens het tarievenbeleid moet de koopkracht van de eigen inkomsten (belastingen en heffingen) worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. Voor de trendmatige groei 2015 ten opzichte van 2014 houden we 1,5 % aan.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In de 1^e Tussenrapportage 2014, het financiële uitgangspunt voor deze Kadernota, is voor de hoogte van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds uitgegaan van de decembercirculaire 2013. Voor de raming in de begroting 2015 baseren wij ons op de *junicirculaire 2014*.

Over de uitkomsten hebben wij de raad na het verschijnen van deze circulaire in juni separaat geïnformeerd. Over de uitkomsten van de septembercirculaire 2014 zullen wij de raad eveneens separaat informeren.

Gemeenschappelijke regelingen

Wij hebben op 17 december 2013 ingestemd met het door de Kring van gemeentesecretarissen voorgestelde financiële kader voor de op te stellen begroting 2015 door gemeenschappelijke regelingen in het gebied van de stadsregio Rotterdam.

Dit houdt in een inflatiecorrectie van 0,5 % (inclusief nacalculatie vanaf 2013).

Investerings 2015-2018

Bij de uitwerking van de begroting 2015 zal de nieuwe investeringslijst 2015-2018, zoals dat in vorige jaren ook het geval was worden opgesteld.

Renten

De *marktrente* voor het te berekenen financieringstekort wordt gebaseerd op de rente per 1 april 2014 van een 20 jarige lening met jaarlijkse aflossing: 2,8% (vorig jaar 2,8%).

Voor de grondexploitatie wordt een marktrente aangehouden per 1 april 2014 van een 10 jarige fixe lening (aflossing aan het einde van de looptijd): 2,5% (vorig jaar 2,5%).

Als *bespaarde rente* wordt aangehouden het percentage van 4,3% afgerond uit de renteomslag berekening bij de begroting. Extra comptabel wordt berekend welk gedeelte van de bespaarde rente geacht wordt de inflatoire stijging van de dotaties (reserves en voorzieningen waarvan de koopkracht gehandhaafd moet blijven) te compenseren en welk gedeelte van de bespaarde rente ten gunste van de exploitatie komt. Het restant van de bespaarde rente wordt bijgeschreven op de boekwaarde van de vrije reserve.

Voor de *omslagrente* voor de berekening van de kapitaallasten over de investeringen houden we voor de begroting 2015 een percentage van 4,2% aan.

Het feit dat de omslagrente afwijkt van de percentages die gehanteerd worden voor de marktrente en bespaarde rente kan als volgt worden verklaard. De rentekosten, die tot uitdrukking worden gebracht in een renteomslag, bestaan uit drie componenten: de rente van reeds aangetrokken geldleningen, de bespaarde rente over reserves en voorzieningen en een aangenomen rente over het financieringstekort per 1 januari van het begrotingsjaar. Dit zijn verschillende percentages.

Dividend

Voor de ramingen in de (meerjaren)begroting is het beleidsuitgangspunt gehanteerd dat wordt uitgegaan van het gemiddelde van dividendopbrengsten van de voorafgaande 3 jaar.

Financieel toezichtkader van provincie op gemeenten

De uitgangspunten van de provincie om voor repressieve toezicht in aanmerking te komen zijn:

- De begroting 2015 dient naar het oordeel van de provincie in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2018 uiterlijk tot stand zal worden gebracht;
- Alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen worden op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van het structureel budgettaire saldo van de begroting; zo dient de raad een uitspraak te doen over de invulling en dienen de te treffen bezuinigingsmaatregelen concreet op programmaniveau vast te liggen;
- In de kaderbrief van de provincie voor het financieel toezicht op begrotingen van gemeenten is aangegeven dat taakstellingen voor gemeenschappelijke regelingen alleen worden geaccepteerd als het bestuur van de gemeenschappelijke regeling met het realiseren van die taakstelling heeft ingestemd;
- In het kader van een sluitende begroting accepteert de provincie in het kader van het financiële toezicht een dekkingsreserve voor een looptijd van vier jaar. Daarna mag opnieuw een nieuwe dekkingsreserve worden ingesteld;
- De Jaarrekening 2013 dient structureel in evenwicht te zijn;
- De vastgestelde Jaarrekening 2013 en de Begroting 2015 dienen tijdig, respectievelijk 15 juli 2014 en 15 november 2014, aan de provincie te zijn toegezonden.

17. Financiële positie

17.1 Uitkomsten begroting 2015 en meerjarenperspectief 2016-2018

Het college legt onderstaande begroting ter besluitvorming aan de raad voor.

De primitieve begroting sloot fors negatief (zie het saldo achter A), met name als gevolg van genomen rijksbezuinigingen (meicirculaire 2013 Gemeentefonds). Het college is daarom actief op zoek gegaan naar structurele overschotten in de begroting om het tekort te verkleinen. Daarnaast wordt een beroep gedaan op de dekkingsreserve. Echter, wel minder dan voorzien in de Kadernota 2015 (zie voor het verschil achter de letter I).

Het Collegeprogramma 2014-2018 is opgenomen in onderstaand dekkingsplan. Dit programma is een vertaling van het Coalitieakkoord in concrete actiepunten, inclusief de investeringen die hiervoor benodigd zijn. Gezien de huidige financiële situatie zijn zoveel mogelijk actiepunten binnen de huidige budgetten opgevangen. Dit is niet overal gelukt. Veel actiepunten zijn nog opgenomen als PM-posten, omdat de kosten nog niet in te schatten zijn. Wanneer hierover meer duidelijkheid is zal dit aan de raad worden voorgelegd.

Dekkingsplan bij de begroting 2015-2018

NR	OMSCHRIJVING	2015	2016	2017	2018
A	Saldi primitieve begroting excl. dekkingsreserve	-1.638.500	-820.500	-590.500	-1.025.500
	<i>Aantoonbare structurele overschotten (bestaande budgetten verlagen m.i.v. 2014/2e tussenrapportage):</i>				
1	Wmo-woonvoorzieningen	100.000	100.000	100.000	100.000
2	Aframingen binnen wet BUIG (m.n. BBZ)	70.000	70.000	70.000	70.000
3	Minimabeleid (Maaltijden)	32.500	32.500	32.500	32.500
4	Vluchtelingenwerk	20.000	20.000	20.000	20.000
5	Inburgering	40.000	40.000	40.000	40.000
6	Schuldhulpverlening	40.000	40.000	40.000	40.000
7	Collectief vervoer -lager aantal vervoersbewegingen	200.000	200.000	200.000	200.000
B	Totaal bestaande budgetten verlagen (3 t/m 9)	502.500	502.500	502.500	502.500
C	Saldi begroting bestaand beleid (A + B)	-1.136.000	-318.000	-88.000	-523.000
8	Wmo-Huishoudelijke hulp verlagen obv nieuw in te zetten beleid conform keuze variant 2	200.000	200.000	200.000	200.000
D	Saldi begroting (C + 8) excl. dekkingsreserve	-936.000	-118.000	112.000	-323.000
E	Oorspronkelijke inzet dekkingsreserve volgens Kadernota 2015	1.023.000	628.000	362.000	806.000
F	Begrotingssaldi (primitief) (D + E)	87.000	510.000	474.000	483.000

NR	OMSCHRIJVING	2015	2016	2017	2018
	<i>Financiële vertaling collegeprogramma</i>				
	Bestuur, samenleving en participatie				
9	Laagdrempelige toegang van het gemeentehuis door een huiskamer van de gemeente te realiseren.	PM	PM	PM	PM
	Leefomgeving en duurzaamheid				
10	Ondersteuning Kenniscentrum duurzaamheid in de De Genestetstraat.	PM	PM	PM	PM
11	Stimuleren van duurzame energievoorziening van gemeentelijke gebouwen	PM	PM	PM	PM
12	Vergroten enthousiasme over erfgoed door middel van diverse activiteiten.	PM	PM	PM	PM
13	Ontwikkelen van Koningsplein 2-5 tot Huis van de Gemeente.	PM	PM	PM	PM
	Sociaal Domein				
14	Symposium voor onze medewerkers en personeel van partners over Start Samen voor de zorg.	-10.000	0	0	0
15	Implementatie actuele, complete Digitale Sociale Kaart Ridderkerk	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
16	Pasjessysteem voor minima, mantelzorgers en vrijwilligers	PM	PM	PM	PM
	Onderwijs en accommodaties				
17	Visie op maatschappelijk vastgoed en samenhangend beleid t.a.v. gemeentelijke gebouwen, onderwijs- en sportaccommodaties	-25.000	0	0	0
	Werk & Inkomen				
18	Werkervaringsplaats op de bestuursmeugel	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Economie				
19	Netwerkactiviteiten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Ruimtelijke ontwikkeling en wonen				
20	Een duurzame, groene en voor iedereen toegankelijke invulling van de locatie "Boomgaard"	PM	0	0	0
21	Onderzoek naar mogelijkheden en behoefte van herontwikkeling bedrijventerrein Donkersloot Zuid.	0	PM	PM	PM
	Bereikbaarheid				
22	Terugdringing sluipverkeer van A15 en A16	PM	0	0	0
23	SID's	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
24	Verkeerscirculatieplan centrum	-100.000	BN	BN	BN
	Communicatie				
25	Omvang gemeentejournaal van gemiddeld 3 naar gemiddeld 6 pagina's; meer aandacht voor gebruik vormgeving en fotografie	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
26	Website toegankelijk op diverse platforms	-20.000	0	0	0
27	Uitbreiding van de formatie ten behoeve van kwaliteitsverbetering van in- en externe communicatie	PM	PM	PM	PM
28	Promotiefilm Ridderkerk	-10.000	0	0	0
G	Totaal lasten collegeprogramma (9 t/m 28) via 1e begrotingswijziging 2015	-250.000	-85.000	-85.000	-85.000
H	Saldi begroting incl. collegeprogramma (F + G)	-163.000	425.000	389.000	398.000
I	Ambitie college: verlagen inzet dekkingsreserve (vanaf 2016 worden onttrekkingen verlaagd; alleen in 2015 is aanvullend € 163.000 benodigd).	163.000	-425.000	-389.000	-398.000
J	Begrotingssaldi 2015-2018 incl. 1e begrotingswijziging (collegeprogramma) (H + I)	0	0	0	0

Bijstellingen t.o.v. de 1^e tussenrapportage 2014

Na het moment van de 1^e tussenrapportage 2014 hebben zich de volgende belangrijkste bijstellingen voor gedaan:

- Cao-verhoging salarissen BAR-personeel (via hogere bijdrage aan de BAR): € 326.000 nadelig voor 2015 oplopend naar structureel € 433.000 nadelig vanaf 2016;
- Een fulltime vierde wethouder: structureel € 96.000 nadelig vanaf 2015;
- Verwerking Meicirculaire Algemene Uitkering Gemeentefonds: € 132.000 voordelig in 2015, € 485.000 voordelig in 2016, € 239.000 voordelig voor 2017 en € 91.000 voordelig in 2018;
- Lagere energiekosten openbare verlichting als gevolg van lagere inkoop energie: structureel € 71.000 voordelig vanaf 2015.

17.2 Reserves

Stand en verloop reserves						
Omschrijving	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
Algemene reserves	28.416.800	26.259.000	25.359.000	22.522.800	23.112.700	23.664.300
Dekkingsreserves	8.039.600	8.589.100	7.156.100	6.094.100	5.271.400	3.978.200
Onderhoudsreserves	9.637.500	8.782.800	8.680.900	7.304.100	7.294.400	6.622.900
Overige bestemmingsreserves	3.672.000	3.305.200	3.243.400	3.225.000	3.216.800	3.208.500
Egalisatiereserves heffingen	6.936.300	6.267.800	5.595.000	5.112.000	4.769.100	4.628.500
Kapitaallastenreserves	7.445.900	7.037.200	6.832.000	9.307.600	8.838.200	8.401.600
Totaal reserves	64.148.100	60.241.100	56.866.400	53.565.600	52.502.600	50.504.000

Toelichting

De boekwaarde per 1 januari 2014 is gelijk aan de boekwaarde van de jaarrekening 2013 per 31 december 2013, verhoogd met de door de raad besloten resultaatbestemming jaarrekening 2013. Het jaarrekeningresultaat ad € 1.855.200 is voor € 801.100 toegevoegd aan de algemene reserve. Van het restant is de reserve Sociaal domein gevormd (€ 1.054.100).

Algemene reserve

De algemene reserve is berekend op basis van de Nota reserves 2011.

Mutaties in de algemene reserve

omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
	<i>Toevoegingen</i>				
Afdracht toeslag bij grondverkoop (grondbedrijf)	103.200	175.800	168.500	144.300	98.600
Bespaarde rente	227.600	439.800	330.900	520.800	525.300
<i>Totaal toevoegingen</i>	<i>330.800</i>	<i>615.600</i>	<i>499.400</i>	<i>665.100</i>	<i>623.900</i>

	<i>Onttrekkingen</i>				
Inzet € 1 mln grondbedrijf	-83.500	-80.700	-77.900	-75.100	-72.300
Kap.reserve Drievliet uit alg. reserve			-3.257.700		
Woonvisie Bolnes	-700.000				
Aanleg parkeerplaatsen Driehoek Het Zand		-263.000			
Restant investeringsvolume 2013	-162.400				
Reconstructie kruising Rijnsingel/ Kievitsweg/Rotterdamseweg	-300.000				
Duurzaamheid	-91.200	-67.300			
Vrachtw.parkeerpl.Verenamacht	-100.000				
Extramurale zorgzwaartepaketten	-52.000				

<i>omschrijving</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
(van 2013)					
Tuis in de wijk (van 2013)	-100.000				
Rotonde Donkersloot/Vlietlaan (van 2014 naar 2015)	-50.000	-400.000			
Rotonde Donkersloot/Vlietlaan (van 2013)	-210.000				
Rehabilitaties wegen (van 2013)	-300.000				
Fricriebudget bezuinigingen (van 2013)	-426.200				
Investeringsvolume 2014 naar 2015	249.500	-249.500			
Aanleg strandje bij park Ringdijk	-130.000				
Geluidsreductie Rotterdamseweg		-144.500			
Fietshighway Kievitsweg		-145.600			
Fietshighway W Molendijk naar 2015	165.000	-165.000			
Extra koeling en verlichting	-58.900				
Diverse kleinere projecten	-138.900				
<i>Totaal onttrekkingen</i>	<i>-2.488.600</i>	<i>-1.515.600</i>	<i>-3.335.600</i>	<i>-75.100</i>	<i>-72.300</i>

saldo -2.157.800 -900.000 -2.836.200 590.000 551.600

Van de totale bespaarde rente is een deel bestemd voor specifieke doelen. Het restant wordt bijgeschreven aan de algemene reserve. De aanwending van de algemene reserve voor de verschillende projecten is gebaseerd op de stand van zaken bij de 2e tussenrapportage 2014.

Dekkingsreserves

Betreft de dekkingsreserve 2004 en dekkingsreserve 2011.

Onderhoudsreserves

De mutaties in de onderhoudsreserves zijn gebaseerd op de ramingen voor (groot) onderhoud in de begroting 2015-2018. Doel van deze reserves is om de pieken en dalen in het onderhoud te egaliseren.

Overige bestemmingsreserves

Onder deze post vallen diverse reserves waarvan de grootste de reserve Overstapplaats Deltapoort (saldo 1 januari 2012 ad € 1.270.000) en de nieuw gevormde reserve Sociaal Domein (saldo 1 januari 2014 ad € 1.054.100) zijn.

Egalisatiereserves heffingen

Betreffen de egalisatiereserves Rioolheffing, Lijkbezorging en Afvalstoffenheffing.

Kapitaallastenreserves

Deze reserves hebben tot doel de kapitaallasten van investeringen op te vangen. Het jaarlijkse verloop van deze reserves volgt de jaarlijkse kapitaallasten van de desbetreffende investeringen.

17.3 Voorzieningen

Inleiding

Voorzieningen moeten worden gevormd voor op de balansdatum aanwezige financiële risico's en verplichtingen. Ze kunnen ook worden gevormd voor egalisatie van kosten. Voorzieningen moeten te allen tijde toereikend zijn voor de achterliggende verplichtingen.

Stand en verloop voorzieningen						
Omschrijving	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
Verplichtingen, verliezen en risico's	2.638.700	2.634.500	2.628.400	2.619.000	2.609.600	2.590.100
Middelen derden met bestedingsverpl.	3.881.600	3.882.200	3.877.400	3.863.800	3.843.900	3.817.700
Grondexploitaties	4.372.100	4.459.700	4.547.700	4.637.900	4.730.400	4.825.200
Totaal voorzieningen	10.892.400	10.976.400	11.053.500	11.120.700	11.183.900	11.233.000

Toelichting

Verplichtingen, verliezen en risico's

Dit betreft de voorziening Wethouderspansioenen, de voorziening Bijzonder Basisonderwijs en de voorziening Loopbaanbudget Cao. De laatste voorziening is gevormd in de jaarrekening 2013 en betreft het individueel loopbaan budget. Voor iedere ambtenaar wordt € 500 ter beschikking gesteld voor opleidingen. Wanneer dit bedrag in het betreffende jaar niet geheel gebruikt is, moet het restant overgeheveld worden naar het volgende jaar.

Middelen derden met bestedingsverplichting

Dit betreft hoofdzakelijk de voorziening onderhoud graven. Deze voorziening wordt gevoed met de afkoopsommen onderhoud graven die volgens de verordening lijkbezorgingsrechten in rekening worden gebracht. Deze middelen worden ingezet voor de dekking van de jaarlijkse onderhoudskosten van de begraafplaatsen.

Grondexploitaties

Per 31 december 2012 is de voorziening verlies centrumplan tegen contante waarde op de balans opgenomen. Jaarlijks moet daarom rente aan deze voorziening worden toegevoegd om deze op peil te houden. Omdat deze rentebijdrage niet uit de grondexploitatie wordt gedekt is de voorziening daarom in de renteomslagberekening opgenomen.

17.4 Bespaarde rente

In de begroting 2015-2018 is de bespaarde rente over het saldo van de reserves en voorzieningen berekend conform de uitgangspunten van de Nota reserves 2011. Het volgende overzicht geeft een beeld van de bestemming van de bespaarde rente.

Bespaarde rente					
Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
Ten gunste van de exploitatie	1.765.000	1.665.000	1.665.000	1.265.000	1.265.000
Rente kapitaallastenreserves	323.100	295.300	286.800	390.900	371.100
Rente dekkingsreserves en overige reserves	269.500	245.000	218.900	192.800	165.200
Inflatiecorrectie en voorzieningen	419.800	417.300	418.900	412.000	412.000
Ten gunste van de algemene reserve	227.600	439.800	330.900	520.800	525.300
Totaal bespaarde rente	3.005.000	3.062.400	2.920.500	2.781.500	2.738.600

17.5 Algemene uitkering gemeentefonds

2015-2018

De algemene uitkering is voor de planperiode als volgt opgenomen (junicirculaire 2014).

	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Meicirculaire 2014	49.943.300	50.015.700	49.083.300	48.658.900

De algemene uitkering wordt aangepast aan de circulaire van het Rijk. Een ander belangrijk onderdeel van de berekening van de algemene uitkering betreft de aantallen van de verdeelmaatstaven, bijvoorbeeld het aantal inwoners, woonruimten, bijstandontvangers, huishoudens met een laag inkomen en de (geactualiseerde) WOZ-waarden (Wet waardering onroerende zaken). Ook die zijn voortdurend aan verandering onderhevig.

17.6 Investerings versus volume nieuwe kapitaallasten

Verwezen wordt naar bijlage 2 investeringsvolume en investeringslijst.

DEEL III BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Overzicht reservemutaties per programma

Bijlage 1a Overzicht reservemutaties per programma

Baten/onttrekkingen Omschrijving reserve	begr.na wijz.	Primaire Meerjarenbegroting 2015			
	2014	2015	2016	2017	2018
Transitiegeld AWBZ	113.700	0	0	0	0
Transitiegeld Jeugdzorg	151.000	0	0	0	0
Groot onderhoud sportaccommodaties S&W	519.300	170.600	975.400	36.600	644.300
Beeldende kunst	30.000	30.000	10.000	0	0
Kapitaallasten kunstgrasveld Rijsoord	9.900	9.600	9.300	9.000	8.700
Kapitaallasten Jongeren centrum PC Hooftstraat	141.600	137.800	134.000	130.200	126.500
Kapitaallasten nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	0	291.300	284.800
Baten programma 1 Burger als partner	965.500	348.000	1.128.700	467.100	1.064.300
Frictiekosten BAR	30.000	0	0	0	0
Baten programma 2 Burger als kiezer	30.000	0	0	0	0
Kapitaallasten rouwcentrum	23.700	23.100	22.400	21.800	21.100
Baten programma 3 Burger als klant	23.700	23.100	22.400	21.800	21.100
Onderhoud en baggeren havens	0	0	259.600	0	0
Onderhoud verhuurde gebouwen	228.100	72.400	101.100	135.700	97.800
Onderhoud basisonderwijs	26.700	0	0	0	0
Onderhoud gymnastieklokalen	23.500	48.100	207.500	94.000	129.600
Onderhoud verhandingen	2.058.200	1.629.500	1.694.600	1.660.100	1.676.200
Onderhoud openbare verlichting	148.200	43.600	99.700	107.400	72.300
Onderhoud watergangen	140.400	140.400	69.500	59.400	140.400
Onderhoud speelterreinen	30.000	105.000	77.100	33.900	28.300
Omgevingslawaaai	8.400	8.300	8.300	8.300	8.300
SLOK-projecten	11.500	0	0	0	0
Bodemonderzoek en -sanering	7.600	20.300	20.300	20.300	20.300
Kapitaallasten uitbreiding Vredehof	50.100	48.700	47.300	45.900	44.500
Kapitaallasten bouw Voorn 10 WAC Drievliet	20.300	19.700	19.300	18.800	18.300
Kapitaallasten Anjerstraat 4	16.700	0	0	0	0
Kapitaallasten bouw Schiestraat 1/3	8.100	7.800	7.500	7.300	7.000
Kapitaallasten Anjerstraat 6	46.400	0	0	0	0
Kapitaallasten begraafplaats Vredehof	14.200	13.900	13.600	13.300	13.000
Kapitaallasten herbouw de Piramide	28.700	28.200	27.700	27.200	26.700
Kapitaallasten ds Kerstenschool - gebouw	36.900	36.300	35.700	35.100	34.500
Kapitaallasten ds Kerstenschool - installaties	15.800	15.200	0	0	0
Kapitaallasten parkeergarage gemeentehuis	133.800	135.600	135.600	135.600	135.600
Kapitaallasten fietsroute Molenst/Ben.rijweg/Jorisstr	5.000	4.800	4.700	4.600	4.400
Kapitaallasten blok- buurtspeelruimtes	27.000	26.200	25.300	24.600	23.800
Kapitaallasten uitbreiding aula Farelcollege	19.400	19.100	18.800	18.500	18.100
Kapitaallasten fietshighway Kievitsweg	100	0	9.300	9.200	9.000
Baten programma 4 Burger als (wijk)bewoner	3.105.100	2.423.100	2.882.500	2.459.200	2.508.100
Afkoopsommen baatbelasting	25.000	25.000	0	0	0
Egalisatiereserve rioolheffing	820.300	489.800	305.900	159.500	0
Egalisatiereserve lijkbezorging	0	14.700	8.900	15.000	4.400
Bestemming afvalstoffenheffing	262.200	168.300	168.300	168.300	168.300
Baten programma 5 Burger als onderdaan & belastingbetaler	1.107.500	697.800	483.100	342.800	172.700
Algemene reserve	2.488.600	1.515.600	3.335.600	75.100	72.300
Dekkingsreserve 2004	653.400	653.400	653.400	653.400	653.400
Dekkingsreserve 2011	0	1.023.100	627.500	362.100	805.000
Kapitaallasten (herwaardering)	123.800	120.200	558.400	68.000	31.600
Baten programma 7 Financiering & Alg. dekkingsmiddelen	3.265.800	3.312.300	5.174.900	1.158.600	1.562.300
Totale baten/onttrekkingen aan reserves	8.497.600	6.804.300	9.691.600	4.449.500	5.328.500

Lasten/storjingen Omschrijving reserve	Primaire Meerjarenbegroting 2015				
	begr.na wijz. 2014	2015	2016	2017	2018
Groot onderhoud sportaccommodaties S&W	-324.700	-324.700	-324.700	-324.700	-324.700
Kapitaallasten kunstgrasveld Rijsoord	-3.100	-2.800	-2.600	-2.300	-2.000
Kapitaallasten Jongeren centrum PC Hooftstraat	-51.600	-47.900	-44.100	-40.300	-36.500
Kapitaallasten nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	-3.257.700	-136.800	-130.300
Lasten programma 1 Burger als partner	-379.400	-375.400	-3.629.100	-504.100	-493.500
Kapitaallasten rouwcentrum	-8.400	-7.700	-7.100	-6.400	-5.800
Lasten programma 3 Burger als klant	-8.400	-7.700	-7.100	-6.400	-5.800
Onderhoud en baggeren havens	-22.700	-22.700	-22.700	-32.400	-32.400
Onderhoud verhuurde gebouwen	-94.400	-94.400	-94.400	-94.400	-94.400
Onderhoud basisonderwijs	-212.000	0	0	0	0
Onderhoud gymnastieklokalen	-45.700	-45.700	-45.700	-45.700	-45.700
Onderhoud verhardingen	-1.352.100	-1.352.100	-1.352.100	-1.352.100	-1.352.100
Onderhoud openbare verlichting	-112.500	-112.500	-112.500	-112.500	-112.500
Onderhoud watergangen	-84.900	-84.900	-84.900	-84.900	-84.900
Onderhoud speelterreinen	-70.700	-70.700	-70.700	-70.700	-70.700
Bodemonderzoek en -sanering	-7.600	-20.300	-20.300	-20.300	-20.300
Kapitaallasten uitbreiding Vredehof	-16.800	-15.400	-14.000	-12.600	-11.200
Kapitaallasten bouw Voorn 10 WAC Drievliet	-9.000	-8.500	-8.000	-7.600	-7.100
Kapitaallasten Anjerstraat 4	-700	0	0	0	0
Kapitaallasten bouw Schiestraat 1/3	-1.600	-1.400	-1.100	-800	-500
Kapitaallasten Anjerstraat 6	-1.900	0	0	0	0
Kapitaallasten begraafplaats Vredehof	-7.100	-6.800	-6.500	-6.200	-5.900
Kapitaallasten herbouw de Piramide	-16.700	-16.200	-15.700	-15.200	-14.700
Kapitaallasten ds Kerstenschool - gebouw	-22.700	-22.000	-21.500	-20.900	-20.300
Kapitaallasten ds Kerstenschool - installaties	-1.200	-600	0	0	0
Kapitaallasten parkeergarage gemeentehuis	-110.500	-109.400	-108.300	-107.200	-106.000
Kapitaallasten fietsroute Molenst/Ben.rijweg/Jorisstr	-2.100	-1.900	-1.800	-1.700	-1.600
Kapitaallasten blok- buurtspeelruimtes	-8.200	-7.400	-6.600	-5.800	-5.000
Kapitaallasten uitbreiding aula Farelcollege	-11.900	-11.600	-11.300	-11.000	-10.700
Kapitaallasten fietshighway Kievitsweg	100	-145.600	-6.300	-6.200	-6.000
Lasten programma 4 Burger als (wijk)bewoner	-2.212.900	-2.150.100	-2.004.400	-2.008.200	-2.002.000
Afkoopssommen baatbelasting	-2.800	-1.500	0	0	0
Egalisatiereserve rioolheffing	-99.600	0	0	0	-32.100
Egalisatiereserve lijkbezorging	-17.400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	-297.000	0	0	0	0
Lasten programma 5 Burger als onderdaan & belastingbetaler	-416.800	-1.500	0	0	-32.100
Algemene reserve	-330.800	-615.600	-499.400	-665.100	-623.900
Dekkingsreserve 2004	-266.700	-243.500	-218.900	-192.800	-165.200
Dekkingsreserve 2011	-936.200	0	0	0	0
Kapitaallasten (herwaardering)	-39.100	-35.600	-32.000	-9.900	-7.500
Lasten programma 7 Financiering & Alg. dekkingsmiddelen	-1.572.800	-894.700	-750.300	-867.800	-796.600
Totale lasten/storjingen in reserves	-4.590.300	-3.429.400	-6.390.900	-3.386.500	-3.330.000
Saldo reservemutaties	3.907.300	3.374.900	3.300.700	1.063.000	1.998.500

Bijlage 1b Overzicht mutaties voorzieningen per programma

Baten/onttrekkingen Omschrijving voorziening	begr.na wijz.	Primaire Meerjarenbegroting 2015			
	2014	2015	2016	2017	2018
voorziening wethouderspansioenen	104.200	106.100	109.400	109.400	119.500
Baten programma 2 Burger als kiezer	104.200	106.100	109.400	109.400	119.500
voorziening vervanging riolering	1.005.500	705.500	705.500	705.500	705.500
voorziening onderhoud graven 10/20 jaar derden	518.800	523.200	538.400	537.200	542.600
Baten programma 4 Burger als (wijk)bewoner	1.524.300	1.228.700	1.243.900	1.242.700	1.248.100
Totale baten/onttrekkingen aan voorzieningen	1.628.500	1.334.800	1.353.300	1.352.100	1.367.600

Lasten/stortingen Omschrijving voorziening	begr.na wijz.	Primaire Meerjarenbegroting 2015			
	2014	2015	2016	2017	2018
voorziening verlies centrumplan	-87.600	-88.000	-90.200	-92.500	-94.800
Lasten programma 1 Burger als partner	-87.600	-88.000	-90.200	-92.500	-94.800
voorziening wethouderspansioenen	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Baten programma 2 Burger als kiezer	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
voorziening debiteuren afvalstoffenheffing	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
voorziening debiteuren rioolrecht	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
voorziening vervanging riolering	-1.005.500	-705.500	-705.500	-705.500	-705.500
voorziening onderhoud graven 10/20 jaar derden	-519.400	-518.400	-524.800	-517.300	-516.400
Lasten programma 4 Burger als (wijk)bewoner	-1.547.400	-1.246.400	-1.252.800	-1.245.300	-1.244.400
voorziening debiteuren belastingen	-25.100	-25.100	-25.200	-25.300	-25.300
Lasten programma 7 Financiering & Alg. dekkingsmiddelen	-25.100	-25.100	-25.200	-25.300	-25.300
Totale lasten/stortingen in voorzieningen	-1.760.100	-1.459.500	-1.468.200	-1.463.100	-1.464.500
Saldo mutaties voorzieningen	-131.600	-124.700	-114.900	-111.000	-96.900

BIJLAGE 2

Investeringsvolume en investeringslijst

BIJLAGE 2 - Samenvatting investeringsvolume begroting 2015-2018

Hieronder volgt een vergelijking van de kapitaallasten van de investeringslijst 2015-2018 met het beschikbare investeringsvolume.

Eén jaar na ingebruikname van een investering wordt begonnen met afschrijven. Dus de kapitaallasten van de investeringen 2015-2018 ontstaan in 2016-2019.

Categorie 1 betekent uitvoeringsgereed. Categorie 2 is nog niet gereed voor uitvoering (voorbereiding nog niet afgerond).

Het investeringsschema in de begroting 2015 moet in overeenstemming zijn met de beschikbare financiële ruimte. Dat houdt in dat het investeringsschema moet passen binnen de ruimte van het bestaande meerjarige investeringsvolume. Het investeringsschema over de periode 2016-2019 is naar aanleiding van de nieuwe begroting geactualiseerd. Dit leidt tot een investeringsvolume dat over de gehele periode bezien voldoende is om alle geplande investeringen uit te kunnen voeren. Maar in de eerste jaren is er nog steeds onvoldoende ruimte. Daar staat tegenover dat in de afgelopen jaarrekeningen het investeringsvolume steeds voldoende is gebleken. De situatie is hetzelfde als in de laatste begrotingen. Net als toen zeggen wij u toe de vinger nadrukkelijk aan de pols te zullen houden voor wat betreft de ontwikkelingen bij het investeringsvolume en met u in contact te treden als dat nodig is. Dat zal in ieder geval bij 1e monitor 2015 zijn.

	2016	2017	2018	2019
Beginstand begroting 2015	251.100	826.400	1.236.200	1.642.100
Kapitaallasten categorie 2	442.400	981.600	989.200	1.044.300
	<u>-191.300</u>	<u>-155.200</u>	<u>247.000</u>	<u>597.800</u>

Investeringslijst begroting 2015-2018

Investeringen met categorie 1

De kapitaallasten van deze investeringen (cat. 1) zijn in de begroting verwerkt en vallen niet onder het investeringsvolume.

Progr.	Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
1	Wijkontwikkelingsplannen 2014, Donckse velden	25.000				
1	Buurtgroen Prins Bernhardstraat	63.000				
1	Investerings-subsidie scoutinggroepen	143.500				
	Investeringen programma 1	231.500	0	0	0	0
2	Stembureauverwijsborden		13.000			
2	Aanschaf I-pads raadsleden	17.600				
2	Videosysteem raadsvergaderingen	28.500				
	Investeringen programma 2	46.100	13.000	0	0	0
4	Nieuwbouw Reyer - gebouw buitenruimte	5.000				
4	Integratie/nieuw Gymlok De Reijer bouw	32.800				
4	MFA Bolnes, bouw	25.000				
4	uitbr Farelcollege bouw	792.700				
4	uitbr Farelcollege installaties	600.000				
4	uitbr Farelcollege inrichting	360.000				
4	Vervanging inventaris gymlokale 2014	92.000				
4	Kwaliteitsverb.centrum oudwinkelgebied	104.600				
4	Recon Rijnsingel-Kievits-/Rotterdamsewg	1.873.100				
4	Parkeerplaatsen Reyerpark	575.000				
4	Verv speelvoorzieningen 2014	22.700				
4	Buurtspiegelruimten 2013	166.400				
4	Blokspeelruimten 2014	124.400				
4	Speelelementen 2013	50.100				
4	Speelelementen 2014	89.200				
4	Buurtspiegel Driehoek Zand	47.500				
4	Houten brug Reijerpark t.h.v. Beukenhof	22.700				
4	Houten brug Reijerpark t.h.v. P Hogeweg	22.600				
4	Houten brug Reijerpark t.h.v. Eikendreef	10.300				
4	Hangbrug, Reijerpark	24.300				
4	Zitbanken t/m bouwjaar 1990	12.500				
4	Vervangen zitbanken 2014	20.000				
4	Kunstgrasveld Reijerpark	9.600				
4	Kunstgrasveld Reijerpark toplaag	9.000				
4	Kunstgrasveld RVVH	300.000				
4	Kunstgrasveld RVVH toplaag	200.000				
	Investeringen programma 4	5.591.500	0	0	0	0
5	Mobiele camera unit	60.000				
	Investeringen programma 5	60.000	0	0	0	0
7	Huisves. Ambt. Org. (Gebouw)	113.800				
7	Brandveilig gemeentehuis	4.700				
7	Fysieke inrichting callcenter KCC BAR	32.000				
7	ARBO aanpassingen GSC, balie	145.500				
7	Vervangen koeling serverruimte	48.000				
	Investeringen programma 7	344.000	0	0	0	0
	Totaal investeringen categorie 1	6.273.100	13.000	0	0	0

Progr.	Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
Bestaande investeringen categorie 2						
1	Wijkontwikkelingsplannen Plein Oost		35.000			
1	Toplaag kunstgras KCR park Slikkerveer	205.900				
1	Grond sporthal c.s. Driehoek Het Zand		590.000			
1	Bouw sporthal c.s. Driehoek Het Zand	2.500	83.900	2.901.800		
1	Installaties sporthal c.s. Driehoek Het Zand			685.300		
1	Inrichting sporthal c.s. Driehoek Het Zand			667.200		
1	Buurtsportlocatie B bouw Drievliet		105.000			
1	Buurtsportlocatie B Drievliet buitenruimte		12.800			
1	Buurtsportloc. B installatie, Drievliet		30.000			
1	Buurtsportlocatie B inrichting, Drievliet		15.000			
1	Toplaag kunstgras Ten Donck Reyerpark		117.600			
1	Grond jeugdcentrum Drievliet		40.000			
1	Bouw jeugdcentrum Drievliet			179.800		
1	Inrichting jeugdcentrum Drievliet			50.000		
1	De Klinker bouw		10.000			
1	De Klinker inrichting		70.000			
1	De Klinker installaties		20.000			
	Bestaande investeringen programma 1	208.400	1.129.300	4.484.100	0	0
3	Project tapijt rouwcentrum	35.000				
3	Vernieuwen installatie keuken rouwcentrum	10.000				
3	Vervangen elektronisch orgel			15.000		
	Bestaande investeringen programma 3	45.000	0	15.000	0	0
4	MFA Bolnes, bouw	839.900				
4	MFA Bolnes, installaties	230.000				
4	MFA Bolnes, inrichting	115.000				
4	Verv. marmoleum brandweerkazerne			38.500		
4	Verv gymlok Pretoriusstr. bouw (MFA Bolnes)		480.000			
4	Verv gymlok Pretoriusstr. Inrichting (MFA Bolnes)		80.000			
4	Verv gymlok Pretoriusstr Installaties (MFA Bolnes)		240.000			
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen		92.000			
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen			92.000		
4	Fietshighway Geerlaan		353.000			
4	Fietshighway Koninginneweg			464.000		
4	Fietshighway Lagendijk	193.000				
4	Geluidswal Het Zand		200.000			
4	Renovatie tunnel Rotterdamweg-Sportlaan		185.000			
4	Vervangen brug Steur 063401			25.000		
4	Vervangen brug Steur 063402			25.000		
4	Vervangen brug Pelikaan 061103				20.000	
4	Vervangen brug Tarbot 63601				25.000	
4	Electronica tunnelgemaal T76				14.000	
4	Electronica tunnelgemaal T77				12.300	
4	VRI Havenstraat-Donkerslootweg	150.000				
4	VRI Verenambachtseweg		85.000			
4	VRI Vlietlaan-Rotterdamseweg		45.000			
4	VRI DonkerslootwgGildenwg,Rotterdamwg			150.000		
4	Dynamisch parkeerverwijssysteem			175.000		
4	Drainage/Suppletie gemalen 2016			15.700		
4	Speelelementen 2015		68.400			
4	Speelelementen 2016			70.000		
4	Vervangen zitbanken 2016			20.000		
4	Skateboardbaan Vlietlaan			25.000		
	Bestaande investeringen programma 4	1.527.900	1.828.400	1.100.200	71.300	0

7	Vervangen vloerbedekking gebouw A			208.200		
7	Vervangen vloerbedekking gebouw B			137.700		

Progr.	Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
7	Bedieningssysteem zonwering B			23.100		
7	ARBO aanpassingen GSC, balie	250.000				
	Bestaande investeringen hoofdstuk 7	250.000	0	369.000	0	0
	Totaal bestaande investeringen categorie 2	2.031.300	2.957.700	5.968.300	71.300	0

Nieuwe investeringen categorie 2

1	Buurtgroen J v Stolbergstraat		70.000			
1	Buurtgroen Gen Smutsstraat	58.500				
	Nieuwe investeringen programma 1	58.500	70.000	0	0	0
4	Verv rietendak Kinderboerderij					18.000
4	Vervangen brug De Gorzen, 043601					40.000
4	Dam Seringenstraat 25502					35.000
4	Keerwand Donckse bos					125.000
4	Skateboardbaan Sportlaan					75.000
4	Toplaag kunstgras SV Slikkerveer Reyerp					231.800
4	Speelvoorzieningen 2017				75.000	
4	Speelvoorzieningen 2018					75.000
4	Aanpassen speelplaatsen aan leeftijd 2017				75.000	
4	Aanpassen speelplaatsen aan leeftijd 2018					75.000
	Nieuwe investeringen programma 4	0	0	0	150.000	674.800
	Totaal nieuwe investeringen categorie 2	58.500	70.000	0	150.000	674.800
	Totaal investeringen categorie 2 voor investeringsvolume	2.089.800	3.027.700	5.968.300	221.300	674.800

Investeringen riolering die budgettair neutraal verlopen via de rioolheffing

4	Riool Oost Molendijk civiel	30.000				
4	Verv gemaln P01 werktuigbouw	391.000				
4	Vervanging gemalen P01 elektronisch	23.700				
4	Vervanging gemalen P01/P02 elektrisch	101.400				
4	Verv cq renovatie gemaal P01	767.400				
4	Drukrioolgemalen 2014	56.500				
4	Grote gemalen 2014	50.200				
4	Gemalen 2014, elektronisch	190.700				
4	Gemalen 2014, elektrisch	374.400				
4	Drukrioolgemalen 2015		53.200			
4	Grote gemalen 2015		51.900			
4	Gemalen 2015, elektronisch		66.000			
4	Gemalen 2015, elektrisch		289.000			
4	Drukrioolgemalen 2016			42.400		
4	Gemalen 2016, elektronisch			34.800		
4	Gemalen 2016, elektrisch			360.000		
4	Grote gemalen 2016			295.600		
4	Drukrioolgemalen 2017				61.600	
4	Gemalen 2017, elektronisch				51.000	
4	Gemalen 2017, elektrisch				85.300	
4	Grote gemalen 2017				27.300	
4	Drukrioolgemalen 2018					61.600
4	Grote gemalen 2018					40.000
4	Gemalen 2018, elektronisch					80.000
4	Gemalen 2018, elektrisch					85.000
4	Aanpassen put TV74 nieuwe functie	13.300				
4	Verpl. overstort 252 Rijkstraatweg	17.000				
4	Kleppen overstortdrempels	12.300				
4	Afkoppelen langs de Waal	529.200				
4	Vervangen persleidingen	90.000				
4	Persleidingen last flush	10.000				

Progr.	Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
4	Vervanging P42 groot gemaal	42.300				
	Investerings riolering (programma 4)	2.699.400	460.100	732.800	225.200	266.600

Investerings begraafplaatsen die budgettair neutraal verlopen via de grafrechten

4	Grafdelfmachine (Lanz)					120.000
4	Verv CV dienstgebouw Lagendijk 112	10.000				
4	Ruimen algemene graven				50.000	
4	Uitbreiding begraafplaats			325.000		
	Investerings begraafplaatsen (programma 4)	10.000	0	325.000	50.000	120.000

Overige investeringen niet ten laste van het investeringsvolume 1)

4	Fietshighway Kievitsweg		145.600			
4	Fietshighway West Molendijk		165.000			
4	LED verlichting parkeergarage	29.200				
4	Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan	50.000	450.000			
4	Geluidsreductie Rotterdamseweg		144.500			
4	Extra parkeerplaatsen Driehoek 't Zand		263.000			
	Overige Investerings (programma 4)	79.200	1.168.100	0	0	0
7	Compressoren warmtekracht	35.400				
7	LED verlichting hal gemeentehuis	75.800				
	Overige Investerings (hoofdstuk 7)	111.200	0	0	0	0
	Totaal overige investeringen	190.400	1.168.100	0	0	0
	Totaal investeringen geen investeringsvolume	2.899.800	1.628.200	1.057.800	275.200	386.600
	Totaal algemeen	11.262.700	4.668.900	7.026.100	496.500	1.061.400

- 1) Deze investeringen zijn gedekt via de exploitatie. Hetzij door besparingen van beheerskosten zoals energie en huur, hetzij door inkomsten zoals subsidie of aanwending van de reserves.

BIJLAGE 3

EMU-saldo

BIJLAGE 4

Meerjarenbalans

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Vaste activa	104.332.000	102.276.600	103.793.600	103.790.400	Reserves	60.241.100	56.866.400	53.565.600	52.502.600
* Materiële activa - economisch nut	94.196.600	89.831.300	85.532.100	81.416.900					
* Materiële activa - maatschappelijk nut	5.044.000	4.831.400	4.483.100	4.134.800	Voorzieningen	10.976.400	11.053.500	11.120.700	11.183.900
* Financieel	4.819.600	4.773.800	4.637.400	4.609.400					
* Gronden en terreinen erfpacht	90.000	90.000	90.000	90.000	Langlopende schulden	54.124.000	50.503.600	46.883.100	43.262.700
* Investeringsvolume	181.800	2.750.100	9.051.000	13.539.300					
Vlottende activa	32.261.600	26.710.100	23.304.200	17.408.300	Kortlopende schulden	11.252.100	10.563.200	15.528.400	14.249.500
* Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0					
* Bouwgronden in exploitatie	32.261.600	26.710.100	23.304.200	17.408.300					
Totaal	136.593.600	128.986.700	127.097.800	121.198.700	Totaal	136.593.600	128.986.700	127.097.800	121.198.700

Debt ratio / schuldratio

Schulden en voorzieningen gedeeld door het balanstotaal

Geeft deel bezittingen aan dat belast is met schulden.

2015	2016	2017	2018
56%	56%	58%	57%

Solvabiliteitsratio

Getal 1 minus de debt ratio

Geeft deel bezittingen aan dat is afbetaald (is synoniem aan eigen vermogen/reserves)

44%	44%	42%	43%
-----	-----	-----	-----

Schuld als aandeel van de exploitatie (voor bestemming reserves)

Schulden en voorzieningen gedeeld door de totale baten

Baten 2015: 110.435.600

Baten 2016: 105.430.100

Baten 2017: 102.755.900

Baten 2018: 102.881.500

69%	68%	72%	67%
-----	-----	-----	-----

Zie voor deze schuldenratio's ook de Paragraaf Financiering.

BIJLAGE 5

Monitor Prestatieafspraken

Woonvisie

Bijlage 5 Monitor Prestatieafspraken Woonvisie gemeente 2010-2015

Tabel 1 Woningvoorraad Woonvisie Ridderkerk

	1 jan 2012	1 jan 2013	1 jan 2014	1 jan 2015	Afspraak 1-1-2015
Sociale voorraad	7.762	7.777	7.733		7.500
Huurwoningen middeninkomens	232	276	324		
Eengezinswoningen	2.994	3.005	3.005		
a. Nultredenwoningen, waarvan	a.	a.	a. 3.200	a.	a. 3.450
b. levensloopbestendig	b.	b.	b.	b.	b. 1.550
Energie label (percentage voorraad)					gemiddeld
- A		- A 10%	- A 11%	- A	- B 70%
- B		- B 4%	- B 7%	- B	- C 30%
- C		- C 36%	- C 35%	- C	
- D		- D 23%	- D 24%	- D	
- E		- E-G 27%	- E-G 23%	- E	

Tabel 2 Gerealiseerd

	2011	2012	2013	2014 1)
Nieuwbouw	23	51	0	
Herontwikkeling	0	0	0	
Renovatie	0	0	8	
Verkoop	8	3	2	
Slaagkans				
a. starters	a. 24,1%	a. 25,0%	a. 23,0 %	
b. doorstromers	b. 22,9%	b. 20,6%	b. 25,1 %	

1) Deze realisatiecijfers worden aan het einde van het betreffende jaar ingevuld.

Tabel 3 (Sociale) voorraad Woonvisie per wijk Ridderkerk

	Bolnes	Slikker- veer	Drievliet Het Zand	west	centrum	zuid	Rijsoord/ Oostendam	Totaal
1 jan 2012	1.614	980	1.754	875	1.591	730	218	7.762
1 jan 2013	1.613	981	1.747	880	1.584	754	218	7.777
1 jan 2014	1.609	987	1.736	862	1.590	734	216	7.733
1 jan 2015								7.500 afspraken

Tabel 4 Afspraken algemeen

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
Communicatieplan vaststellen.	Opgenomen in startnotitie, die in de raad van 24 januari 2013 is vastgesteld.	Afgerond.
Concrete afspraken in 2012 over toegankelijk maken flatgebouwen.	Afspraak jaarplan 2012: Opplus-project 2012 aan de Rijnsingel, bestaande uit verhogen van galerijen en het aanbrengen van automatische deuren. De galerijen en deuren zijn aangepast. De werkzaamheden zijn afgerond.	Afgerond.
In 2012 definiëring van doelgroep Wmo-beleid en afspraken over primaat verhuizen / labeling voor deze doelgroep.	Het overleg daarover is stil gelegd in afwachting van de vaststelling van een nieuwe regionale Huisvestingsverordening. Het overleg kan in 2014 worden hervat op basis van de inmiddels in februari 2014 vastgestelde verordening.	
Onderzoeken in 2012 in welke gevallen lokaal maatwerk en labeling ingezet kunnen worden.	Het overleg daarover is stil gelegd in afwachting van de vaststelling van een nieuwe regionale Huisvestingsverordening. Het overleg kan worden hervat op basis van de nog vast te stellen regionale Huisvestingsverordening (begin 2015).	
Woonvisie: - biedt jaarlijks voor 1 mei rapportage woonruimteverdeling over afgelopen jaar aan; - monitort slaagkansen van starters en doorstromers; - stelt zonodig bij om evenwicht te behouden.	- Monitor over 2011 is aangeboden. - Monitor over 2012 is aangeboden. - Monitor over 2013 is aangeboden. - Monitor 2014 is aangeboden. - conclusie is in monitor na te lezen - bijstelling is niet nodig om evenwicht te behouden	Afgerond.
Woonkeur toepassen bij nieuwbouw.	Bij ieder nieuwbouwproject wordt een toets gedaan en gerapporteerd.	Afgerond.

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
<p>Middeninkomens: - Onderzoek naar huisvesting middeninkomens volgen. - Ontwikkelingen in Ridderkerk monitoren in 2012.</p> <p>- Zo nodig zoeken naar oplossingen.</p>	<p>- Er is in 2012 een regionaal onderzoek gedaan.</p> <p>- Uitgaande van de gegevens van het gehouden onderzoek is er een gunstige vraag-aanbodverhouding voor de verhuis geneigde lagere middeninkomens in Ridderkerk.</p> <p>- Een deel van de voorraad (2 à 5 woningen per maand) wordt exclusief aangeboden voor deze doelgroep.</p> <p>- Er is geen aanleiding om verdere acties te ondernemen voor de doelgroep 'middeninkomens'.</p> <p>In de aanbieding van de Jaarrapportage woonruimteverdeling 2012 van Woonvisie wordt vermeld, dat de middeninkomens, die actief reageren op het woningaanbod evenveel kans hebben op toewijzing van een woning als vóór de EU-regelgeving.</p>	<p>- Afgerond.</p> <p>- Afgerond</p> <p>- Afgerond</p>
<p>Woonvisie neemt deel aan overleg- en samenwerkingsverbanden rond: - overlast - zorg - welzijn</p>	<p>Woonvisie neemt deel aan overleg- en samenwerkingsverbanden.</p>	<p>Afgerond.</p>
<p>Woonvisie en gemeente betrekken elkaar bij inrichting en beheer openbare ruimte / groengebieden.</p>	<p>Het overleg is gestart en heeft tot concrete afspraken voor samenwerking geleid.</p>	<p>Afgerond.</p>
<p>In 2012 concrete afspraken over communicatie groenbeheer en het kappen van bomen in het bijzonder.</p>	<p>Inmiddels is structureel overleg en afstemming afgesproken.</p>	<p>Afgerond.</p>
<p>In 2012 concreet plan voor: - speelterreinen Woonvisie; - juridisch kader ervan; - beheer ervan.</p>	<p>Inmiddels zijn er concrete afspraken gemaakt over het openbaar toegankelijk maken van speelterreinen van Woonvisie. Ook over spreiding en aanpassing van speelterreinen vindt afstemming plaats.</p>	<p>Afgerond.</p>
<p>Gemeente en Woonvisie informeren elkaar over initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed voor derden</p>	<p>Dit onderwerp is minder relevant geworden. Wonen en zorg worden op termijn geheel gescheiden. Het nemen van initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed (voor gebruik door zorgleveranciers) is daarmee (bijna) geheel verdwenen. De consequenties daarvan worden besproken.</p>	<p>Afgerond.</p>
<p>Gemeente wordt betrokken bij de afweging handhaven, dan wel afstoten commercieel vastgoed.</p>	<p>Dit is een doorlopend proces. Zo is eind 2012 door Woonvisie aan gegeven, dat de detailhandelsruimte van de Lidl in centrum Drievliet wordt verkocht.</p>	<p>Afgerond.</p>

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
Apart convenant m.b.t. screening potentiële huurders.	Het overleg is afgerond. Het convenant tussen Woonvisie, politie en gemeente is getekend en aan de screening wordt uitvoering gegeven.	Afgerond.
In 2012 andere manieren bedenken voor beperking CO2-uitstoot dan via maatregelen aan woningen.	Dit is opgepakt in regionaal verband en teug te vinden in de duurzaamheidsagenda Stadsregio	Afgerond.
Subsidiebronnen aanboren of gemeentelijke middelen inzetten om energiedoelstellingen te realiseren.	Voor bedrijfsterrein Cornelisland wordt gebruik gemaakt van <i>Kansen voor verkassen</i> . Stimular brengt advies uit aan bedrijven hoe ze slim met hun energievraag om kunnen gaan. Voor de bedrijven die daadwerkelijk grond kopen van de gemeente worden de advieskosten vergoed vanuit de grondexploitatie.	
In 2014 de kwaliteit achterpaden bezien in verband met onderzoek enge plekken.	Dit wordt relevant in 2014.	

BIJLAGE 6

Nog te leveren prestaties ISV

Bijlage 6 Nog te leveren prestaties ISV oud vóór 31 december 2014

	Prestatie	Stand van zaken	Bijzonderheden
1	de realisatie van een resterend aantal van 300 nulredenwoningen	<p><u>Opgeleverd:</u> 2010: 42 (Prima Bolnes) 13 Pr. Marijkestraat 2011: 47 (Het Bordes) 23 Pr. Margrietstraat 2012: 79 Riedertoren 7 Nassaustraaf</p> <p><u>totaal 211</u> <u>Nog op te leveren:</u> - Tourmalijn (± 100) - Scheepswerflocatie (50) - Riederbol (23) - Van Hoornestraat (24) - Driehoek het Zand (± 100) - Centrum (36)</p> <p><u>totaal 333</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fresiastraat (12) is vervallen - Riederbol is vervallen (23)
2	de realisatie van het groengebied Donckse Velden West (fase 2b)	In uitvoering genomen in april 2014. Wordt begin 2015 opgeleverd.	
3	de realisatie van de 4 resterende koppelingen tussen recreatiegebieden	In uitvoering	Relatie met 2
4	de realisatie van de resterende 800 m recreatieve wandelroute	In uitvoering.	Relatie met 2
5	de realisatie van de resterende 5 verblijfsgebieden in recreatiegebieden	afgerond - St. Jorisplein - Colijnplein - Dillenburgplein - Vlietplein - Prima Bolnes - Prinses Margrietstraat	<ul style="list-style-type: none"> - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2010 - gerealiseerd 2010 - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2011
6	goedgekeurd evaluatierapport sanering Hak-terrein	Oriënterend onderzoek heeft plaatsgevonden. Vervolgopdracht voor saneringsonderzoek in voorbereiding	
7	de realisatie van een multifunctioneel transferiumgebouw De Schans	De damwand is hersteld. In juli 2014 heeft b. en w. positief besloten op verzoek om vergunning.	
8	de realisatie van de resterende verbeterde aansluiting tussen woon- en recreatiegebieden	Afgerond Onderdeel fietshighway kruising St. Jorisstraat / Molensteeg is in 2010 gereed gekomen.	
9	de besluitvorming en uitvoering van de parkeermodule in het gemeentelijk verkeersplan	Afgerond (raadsbesluit 20 april 2011)	1 maart 2011 eindrapport Module Parkeren
10	de formele afronding van de sanering van de locatie de Drie Rivieren	Verkoop in voorbereiding	Samenhang met start bouw / bouwrijp maken
11	de realisatie van de derde Jongerenontmoetingsplek	Afgerond JOP Huygensplantsoen 31 juni 2011 officieel geopend.	

BIJLAGE 7

Monitor woningvoorraad ontwikkeling

Bijlage 7 Monitor Verloop voorraadontwikkeling Ridderkerk

1 januari	convenant 2010	werkelijk 2010	2011	2012* ²	2013* ³	2014* ³	convenant 2015	convenant 2020
Woningvoorraad	20.255	20.344	20.368	20.432	20.504	20.686	21.095	21.355
Voorraad sociaal* ¹	41%	± 45%	± 45%	± 45%	± 45%	± 45%	38%	34,5%

*1 Sociaal is inclusief sociale koop (< € 140.000)

*2 Gegevens WOZ administratie Ridderkerk

*3 Sinds 2013 gebruikt het CBS de BAG als bron voor hun gegevens. Dit heeft geleid tot correcties van de woningvoorraad in 2013 en 2014. Bijvoorbeeld doordat kamers in zorgcomplexen allemaal afzonderlijk meetellen in de woningvoorraad.

Toevoeging (nieuwbouw) naar woonmilieu en onttrekking (sloop)							
jaar	2010	2011	2012	2013	2014	Convenant 2015	convenant 2020
Suburbaan Grondgebonden	+ 101 - 122	+ 35 - 23	+ 63		+30	+ 460 - 230* ⁴	+ 440 - 480* ⁴
*4 - daaronder begrepen (portiek)flats t/m 4 bouwlagen							
Suburbaan compact	+ 42		+ 79			+ 280	
Suburbaan exclusief		+ 47		+3	+2	+ 240	+ 300
Dorps	+ 3	+ 4				+ 90	
Saldo toename	+ 24	+ 63	+ 142	+3	+32		

BIJLAGE 8
Planning actualiseren
bestemmingsplannen
2013-2014

Bijlage 8 PLANNING BESTEMMINGSPLANNEN

Naam nieuw	Ter vervanging van een oud bestemmingsplan:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Inpassingsplan Bedrijvenpark Nieuw-Reijerwaard (26 juni 2013) (provincie Zuid-Holland)	<i>deel</i> Landelijk Gebied 1972 (08-09-1972)	nvt	nvt	Deels in werking en onherroepelijk en deels vernietigd: 20 augustus 2014 De Raad van State heeft Provinciale Staten de opdracht gegeven binnen 26 weken een nieuw besluit te nemen over het plandeel met de bestemming "Bedrijfsterrein".
Bestemmingsplan Oostendam (zonder voormalig woningbouwlocatie Oostendam) (28 november 2013)	<i>deel</i> Landelijk Gebied Oost (17-11-1986) <i>deel</i> Oostendam (05-01-1976)	2010	2013	In werking: 24 januari 2014. Onherroepelijk: Het bestemmingsplan is nog niet onherroepelijk. Er loopt een beroepsprocedure bij de Raad van State.
Bestemmingsplan Buitengebied (inclusief voormalige woningbouwlocatie Oostendam)	<i>deel</i> Landelijk Gebied Oost (17-11-1986) <i>deel</i> Landelijk Gebied 1972 (08-09-1972) <i>deel</i> Oostendam (05-01-1976)	2012	2015	Het ontwerpbestemmingsplan heeft tot en met 18 september 2014 ter inzage gelegen. Raadsvoorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan is in voorbereiding.
Bestemmingsplan Centrum Oost	Havenstraat-zuid / Gieterijstraat (21-01-2010) De Gieterij (28-01-2001) Noordenweg-Westmolendijk (18-11-1991) Bedrijventerrein Donkersloot-zuid (05-03-1984)	2014	2015	Gebiedsinventarisatie is gereed. Visiedocument is in voorbereiding.
Beheersverordening Veren Ambacht	Veren Ambacht (19-10-1998)	2014	2015	Beheersverordening is in voorbereiding.
	Donkersloot (20 februari 2006)	2014	2015	
	Ridderkerk West (5 juli 2007)	2015	2016	
	Slikkerveer (5 juni 2008)	2016	2017	
	Waalbos (26 juni 2008)	2016	2017	

Naam nieuw	Ter vervanging van een oud bestemmingsplan:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
	Slikkerveer Rivieroever (9 oktober 2008)	2017	2018	
	Natuurgebied Crezéepolder (27 november 2008)	2017	2018	
	Donckse Velden (24 maart 2011)	2019	2020	
	Bolnes (24 januari 2013)	2021	2022	
	Bestemmingsplan Cornelisland (30 mei 2013)	2021	2022	In werking: 26 juli 2013 Onherroepelijk: 4 juni 2014
	Bestemmingsplan Bolnes Maasoever Oost (4 juli 2013)	2021	2022	In werking: 23 augustus 2013 Onherroepelijk: 2 april 2014
	Beheersverordening Ridderkerk-Zuid (12 september 2013)	2022	2023	In werking en onherroepelijk: 27 september 2013.
	Beheersverordening Rijsoord (12 september 2013)	2022	2023	In werking en onherroepelijk: 27 september 2013 Afhankelijk van de resultaten WOP Rijsoord bezien of eerder een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding moet worden genomen.
	Beheersverordening Centrum (17 oktober 2013)	2022	2023	In werking en onherroepelijk: 1 november 2013 Afhankelijk van de resultaten WOP Centrum bezien of eerder een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding moet worden genomen.
	Bestemmingsplan Het Zand en de Gorzen (28 november 2013)	2022	2023	In werking en onherroepelijk: 24 januari 2014.
	Beheersverordening Oosterpark + snelwegen (12 december 2013)	2022	2023	In werking en onherroepelijk: 10 januari 2014
	Beheersverordening Ringdijk – De Woude (24 maart 2014)	2023	2024	In werking en onherroepelijk: 11 april 2014

NB!

- Gemeenten hebben de plicht om bestemmingsplannen binnen een periode van 10 jaar opnieuw vast te stellen. Daarbij wordt gerekend vanaf de datum dat de gemeenteraad het bestemmingsplan heeft vastgesteld. Bestemmingsplannen, die op 1 juli 2008 vijf jaar of ouder zijn moeten uiterlijk 1 juli 2013 zijn herzien.
Wordt niet binnen deze periode van 10 jaar voldaan aan de actualiseringsplicht? Dan vervalt de bevoegdheid tot het invorderen van legeskosten (legessanctie). Het bestemmingsplan behoudt wel rechtskracht.
In de eerste en tweede kolom is met (datum) aangeduid: de datum, waarop de gemeenteraad het bestemmingsplan heeft vastgesteld. Bestemmingsplannen waarop vanaf 1 juli 2013 een legessanctie rust zijn blauw gemarkeerd.
- Artikel 3.38 van de Wet op de ruimtelijke ordening biedt de raad de mogelijkheid om in plaats van een bestemmingsplan een beheersverordening vast te stellen. Dit kan voor gebieden, waarin geen ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien. In een beheersverordening wordt het beheer van het gebied geregeld in overeenstemming met het bestaande gebruik.

BIJLAGE 9

Subsidieoverzicht

Bijlage 9 Overzicht subsidies 2015

Omschrijving	Begroting 2015
Programma 1: De burger als Partner	
Coördinatie Brede school	115.600
Openbare bibliotheek	1.400.600
Cultuureducatie	23.200
Muziekschool	740.400
Opvoedingsondersteuning	586.000
Peuterspeelzaalwerk	427.600
Erfgoedbeleid	39.900
Emancipatie	21.400
Beheer van binnensportaccommodaties	1.530.400
Sportstimulering	637.500
Beheer van groene sportvelden en terreinen	561.800
Kunst en media	28.100
Amateurkunst	29.700
Musea	17.200
Ouderenwerk	582.500
Wijkwerk	822.800
Jeugd- en jongerenwerk	1.000.700
Vrijwilligerswerk	270.400
Ontwikkelingssamenwerking	11.500
Initiatiefsubsidies	46.700
Maatschappelijke begeleiding/advies	476.500
Openbare gezondheidszorg	2.800
WMO prestatieveld 7,8,9	161.700
Jeugdgezondheidszorg	959.900
Programma 3: De burger als Klant	
Evenementen / volksfeesten	35.800
Programma 4: De burger als Wijkbewoner	
Beheer van gymnastieklokalen	399.000
Programma 5: De burger als Onderdaan en Belastingbetaler	
Nieuwkomers	86.000
Totaal subsidies	11.015.700

IV RAADSBESLUIT



RAADSBESLUIT

Onderwerp	Datum vergadering/ agendanummer	Kenmerk
Aanbieding Programmabegroting 2015 en Collegeprogramma (89424)		90016
Commissie		Openbaar: Openbaar
BBVnummer: 89424		

De raad van de gemeente Ridderkerk

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23 september 2014

gelet op artikel 189 en 190 van de Gemeentewet,

BESLUIT:

1. De Programmabegroting 2015 inclusief bijhorende investeringen voor het jaar 2015 vast te stellen;
2. Het negatieve (primitieve) begrotingssaldo 2015 van € 936.000 en de gevolgen van het collegeprogramma voor 2015 van € 250.000 (via 1^e begrotingswijziging 2015), in totaal € 1.186.000 volgens de huidige beleidslijn te onttrekken uit de dekkingsreserve 2015-2018;
3. Kennis te nemen van het Collegeprogramma en het huidige meerjarenperspectief 2016-2018.

Aldus besloten in de openbare vergadering

van de raad van de gemeente Ridderkerk

van 6 november 2014

De griffier,

De voorzitter,

mr. J.G. van Straalen

mw. A. Attema